

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**BİR KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETİ OLARAK DIŞ YARDIMLAR:
SURIYE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halil YILMAZ

MAYIS - 2015

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**BİR KAMU DİPLOMASİSİ FAALİYETİ OLARAK DIŞ YARDIMLAR:
SURIYE ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Halil YILMAZ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hayati AKTAŞ

MAYIS - 2015

TRABZON

ONAY

Halil YILMAZ tarafından hazırlanan “Bir Kamu Diplomasisi Faaliyeti Olarak Dış Yardımlar: Suriye Örneği” adlı bu çalışma 28.05.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hayati AKTAŞ (Başkan, Danışman)

Prof. Dr. Coşkun TOPAL (Üye)

Prof. Dr. Abdulkadir TOPAL (Üye)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım. .../.../...

Prof. Dr. Ahmet ULUSOY
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki tüm bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada orijinal olmayan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Halil YILMAZ

ÖNSÖZ

Bu çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

“Bir Kamu Diplomasisi Faaliyeti Olarak Dış Yardımlar; Suriye Örneği” isimli tez çalışmasını bana öneren ve her aşamasında bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, öğrencisi olmaktan ve kendisi ile çalışmaktan onur duyduğum danışman Hocam Sayın Prof. Dr. Hayati AKTAŞ' a minnet ve şükranlarımı sunmayı zevkli bir görev sayarım.

Öğrenim hayatım boyunca bana emeği geçen tüm hocalarımı saygıyla anar, kendilerine minnettar olduğumu belirtmek isterim.

Çalışmalarım sırasında tezim ile ilgili birçok konuda yardım ve değerli fikirlerini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Mehmet ŞAHİN'e, Sayın Araştırma Görevlisi Erdal ÖNER'e ve Sayın Mert GÜLLÜ'ye ayrıca teşekkür etmek isterim.

Ayrıca tez araştırmam sırasında tez konuma yaptıkları röportajlarla destek olan Adana Vali Yardımcı Sayın Kadir OKATAN'a, Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) Adana İl Müdürü Gültekin GENÇ'e, Kızılay Adana Şube Başkanı Ramazan SAYGILI'ya, İHH-Adana İnsani Yardım Derneği (ADYAR) Başkanı Veysel TEPELİ'ye teşekkür etmek isterim.

Öğrenim hayatım süresince bana her türlü desteği veren ve beni sabırla destekleyen annem Hatice YILMAZ'a, babam İbrahim YILMAZ'a ve kardeşlerim Bekir YILMAZ'a, Mehmet YILMAZ'a ve Mustafa YILMAZ'a müteşekkir olduğumu belirtir, çalışmamın ülkemize faydalı olmasını temenni ederim.

Trabzon, Mayıs, 2015

Halil YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	IX
ABSTRACT	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XI
TABLOLAR LİSTESİ	XIII
KISALTMALAR LİSTESİ	XIV
GİRİŞ.....	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KAMU DİPLOMASİSİ.....	3-53
1.1. Kamu Diplomasisi Kavramı ve Tarihsel Gelişim Süreci.....	3
1.2. Kamu Diplomasisi Kavramıyla İlişkili Alanlar	8
1.2.1. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç İlişkisi	8
1.2.2. Kamu Diplomasisi ve Smart Güç İlişkisi	12
1.2.3. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler İlişkisi	13
1.3. Kamu diplomasisi Faaliyetlerinin Amaçları ve Hedef Kitle	18
1.4. Kamu Diplomasisi Araçları ve Uygulama Alanları.....	23
1.4.1. Medya.....	23
1.4.1.1. Gazete	23
1.4.1.2. Radyo	24
1.4.1.3. Televizyon	26
1.4.1.4. Sinema	28
1.4.2. Yeni Medya	29
1.4.3. Uluslararası Etkinlikler	33
1.4.3.1. Kültür-Sanat Etkinlikleri.....	33

1.4.3.2. Eğitim Etkinlikleri	34
1.4.3.3. Spor Etkinlikleri	36
1.4. Dış Yardımlar	38
1.5. Çeşitli Ülkelerde Kamu Diplomasisi Uygulamaları	39
1.5.1. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	40
1.5.2. İngiltere	43
1.5.3. Almanya	44
1.5.4. Çin Halk Cumhuriyeti	46
1.5.5. Hindistan	48
1.5.6. İsrail	49
1.6. Kamu Diplomasisinde Yeni Dönem	51

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRKİYE’DE KAMU DİPLOMASİSİ	54-98
2.1. Türkiye’de Kamu Diplomasisi’nin Doğuşu ve Gelişimi	54
2.2. Türk Kamu Diplomasisinin İmkânları	62
2.3. Türkiye’nin Kamu Diplomasisi Aktörleri.....	65
2.3.1. Dışişleri Bakanlığı ve Basın, Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü	66
2.3.2. Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK)	68
2.3.4. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB)....	71
2.3.5. Başbakanlık İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)	73
2.3.6. Yunus Emre Enstitüsü	75
2.3.7. TRT	77
2.3.8. Sivil Toplum Örgütleri	79
2.3.8.1. Türk Kızılayı	81
2.3.8.2. İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH).....	81
2.3.8.3. Kimse Yok Mu Derneği	82
2.3.8.4. Yeryüzü Doktorları	82
2.3.9. İş Dünyası	83
2.3.10. Çeşitli Düşünce Kuruluşları	84
2.4. Türkiye’de Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	86
2.4.1. Dışişleri Bakanlığı’nın Kamu Diplomasisi Faaliyetleri	86

2.4.2. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü Faaliyetleri.....	89
2.4.2.1. Akil Adamlar Konferanslar Serisi	90
2.4.2.2. Gazeteci Heyetleri Programı	90
2.4.2.3. Ülke Programları	91
2.4.2.4. Yabancı Basın Bilgilendirme Faaliyetleri	91
2.4.2.5. Tanıtım Faaliyetleri	92
2.4.2.6. Kültür tanıtım Faaliyetleri	92
2.4.2.7. Kamu Diplomasisi Panelleri	93
2.4.2.8. Dış Politika Çalıştayları.....	93
2.4.2.9. Avrupa Toplantıları	94
2.4.2.10. Gençlik Programları.....	94
2.4.3. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) Faaliyetleri.....	95
2.4.4. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) Faaliyetleri	96
2.4.5. Çeşitli Sivil Toplum Kuruluşları ve Yardım Faaliyetleri	97

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DIŞ YARDIMLARIN KAMU DİPLOMASİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ..... 99-119

3.1. Dış Yardım Kavramı ve Tarihsel Gelişim Süreci	99
3.2. Yardım Faaliyetlerinin Amaçları	106
3.3. Yardım Faaliyetlerinin Kamu Diplomasisindeki Yeri.....	109
3.4. Çeşitli Ülkelerde Dış Yardım Politikaları.....	111
3.4.1. ABD	111
3.4.2. İngiltere	112
3.4.3. Fransa	113
3.4.4. Almanya	113
3.4.5. Japonya.....	114
3.4.6. Türkiye	115
3.4.6.1. TİKA	116
3.4.6.2. Kimse Yok mu Derneği	117
3.4.6.3. İHH Doğu Afrika Kuraklık Faaliyetleri.....	117
3.4.6.4. Yeryüzü Doktorları Derneği.....	118

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SURİYELİ SIĞINMACILARA YAPILAN YARDIM FAALİYETLERİ	120-153
4.1. Ülkemizde Kamplarda Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Durumu	120
4.2. Suriyeli Sığınmacılara Yapılan Yardım Faaliyetleri	131
4.2.1. TİKA Yardımları	132
4.2.2. Kızılay Yardımları	133
4.2.3. İnsani Yardım Vakfı (İHH) Yardımları	137
4.2.4. AFAD Yardımları	140
4.2.5. Kimse Yok mu Derneği Yardımları	143
4.2.5.1. İnsani Yardım Hizmetleri	144
4.2.5.2. Sağlık Hizmetleri	144
4.2.5.3. Eğitim Hizmetleri	144
4.2.5.4. Kalıcı Hizmetler	145
4.2.5.5. KYM- UNHCR Nakit Yardım Projesi	146
4.2.6. Yeryüzü Doktorları Derneği Yardımları	147
4.3. Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Yardım Faaliyetlerinin Türk Kamu Diplomasisi Üzerindeki Etkisi	149
SONUÇ VE ÖNERİLER	154
YARARLANILAN KAYNAKLAR	162
ÖZGEÇMİŞ	167

ÖZET

Kamu diplomasisi kavramının özünü teşkil eden kamudan, günümüzde kapalı karşıtı olan herkese açık kurum anlaşılırken, tarihsel olarak bunun tam tersi bir durum söz konusu olmuştur. Kamu diplomasisinin doğuşunda ise 18. asırdan bu yana gittikçe önem kazanmaya modernleşme süreci etkili olurken; terimin ortaya çıkışıyla diplomasi tarihi açısından da devletlerarası ilişkiler yeni boyut kazanmıştır. Askeri ve ekonomik güce dayalı sert güç anlayışı yerini ikna ve cazibeye dayalı yumuşak güce bırakmıştır. Bu bağlamda kamu diplomasisi, açısından iletişim, teknoloji, sosyal ve siyasi alanda yaşanan gelişmelere uyum sağlamak amacıyla mevcut konjonktürün şartlarına uygun gelişimi göstermelidir. Bu şekilde uyum sağlamak ve uzun vadede olumlu algı yaratılması için, televizyon, radyo, internet ve sosyal paylaşım siteleri gibi kısa vadede fayda sağlayabilecek araçlar da kullanılmaktadır. Bu sayede ülkeler arasındaki iletişimde ister uzun vadede ister kısa vadede olsun kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkisi devam edecektir. AFAD, Türk Kızılay'ı, Kimse Yok Mu? ve İHH gibi kuruluşlarımız da sosyal yardımların toplanması ve dağıtılmasında ve yardım çalışmalarıyla kamu diplomasisi faaliyetlerinde etkin roller üstlenmiştir. Devlet ve STK işbirliğiyle gerçekleştirilen bu faaliyetler, teknik veya kalkınma yardımları olduğu gibi ekonomik veya siyasi amaçlı da olabilmektedir. Bu çerçevede Suriye'de yaşanan iç karışıklık sonucu Türkiye'ye sığınan yüzbinlerce Suriyelinin yanında olmuş ve onlara kapılarını açmıştır. Bütün bu iç karışıklık ve kriz ortamında Türkiye, her ne kadar insani, temelli yardım yapmış olsa da, bu yardımlar Türkiye'nin hem uluslararası arenada hem de yardım yaptığı toplumlar üzerinde başlı başına bir tanıtım faaliyetidir. Sorunun daha geniş çerçevede irdelenmesi ve kamu diplomasisi uygulamalarının daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesiyle iki ülke toplumu arasında ikili ilişkilerin uzun vadede daha yumuşayarak düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kamu diplomasisi, Yumuşak Güç, Smart güç, Suriye, Mülteci, Dış Yardım

ABSTRACT

The term public is the main element of public diplomacy frequently is used with the same meaning as public opinion. Nowadays from a point of understanding from public is the opposite expression general institution from historical point of view background is opposite. Since 18th century the term public diplomacy gained improving importance over liberty, progress of modernisation, history of politics and relations between countries gained new insights. Military and economical aspected power changed into a more attractive and more negotiable term called soft power. From the another point of view efficiency of public diplomacy work needs to correlate in the fields of communication, technology, society and politics. By doing so integration and positive long term affects could be possible. For making this positive effect countries make use of media, TV, radio and social media platforms to make short time effects. AFAD, Turkish Red Crescent, Kimse Yok Mu and İHH the association which took part on organising and distribution of aids. These actions made Turkey's position to a more respected position. In recent years the civil wars going on in the middle eastern countries and with its consequences like refugees. In this respect the refugee problem of Syrians and the action taken by Turkey made a great impact over the people of Syria. In this context, it is clear that internal disturbances in Syria a result of Turkey in Syrian refugees who took refuge in Turkey, near the border had relied on hundreds of thousands of Syrians and has opened the door for them. Investigation within the larger context of the problem and is aimed to regulate currently agenda softened further in the long term bilateral relations between the two countries, society of the refugee issue, particularly the problems of the past with Syria by implementing a more efficient way of public diplomacy practices, especially foreign assistance in this regard.

Key Words: Public diplomacy, soft power, smart power, Syria, refugee, foreign aid.

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil Nr.</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	Adana'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	121
2	2013-2014 Yılları Arası Adana'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	122
3	Adıyaman'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	122
4	2013-2014 Yılları Arası Adıyaman'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	123
5	Gaziantep'teki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	123
6	2013-2014 Yılları Arası Gaziantep'teki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	124
7	Hatay'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	124
8	2013-2014 Yılları Arası Hatay'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	125
9	Kahramanmaraş'taki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	125
10	2013-2014 Yılları Arası Kahramanmaraş'taki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	126
11	Kilis'teki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	126
12	2013-2014 Yılları Arası Kilis'teki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	127
13	Malatya'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı....	127
14	2013-2014 Yılları Arası Malatya'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	128
15	Mardin'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	128
16	2013-2014 Yılları Arası Mardin'deki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim.....	129

17	Osmaniye'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı	129
18	2013-2014 Yılları Arası Osmaniye'deki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim	130
19	Şanlıurfa'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı ..	130
20	2013-2014 Yıllar Arası Şanlıurfa'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim	131
21	2013 Yılı İtibariyle Türkiye'nin Yardımlarından En Çok Yararlanan Ülkeler	132
22	İHH Tarafından Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Yapılan Yardım Kalemleri ..	138
23	AFAD Tarafından Verilen Eğitim Hizmetleri	141
24	AFAD tarafından Verilen Sosyal Hizmetler	142
25	2011-2014 Yılları Arası Ülkemize Gelen Suriyeli Sığınmacıların Sayısındaki Değişim.....	143
26	AFAD tarafından Verilen Sağlık Hizmetleri.....	159

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo Nr.</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa Nr.</u>
1	KDK'nın Faaliyet Alanları.....	70
2	Kızılay Tarafından Suriyeli Sığınmacılara 2011 Yılından İtibaren Yapılan Yardım Miktarları.....	135
3	Kızılay Tarafından Psikososyal Destek Faaliyetleri Kapsamında Ulaşılan Kişi Sayısı	136
4	Kimse Yok Mu Derneği'nin Suriyeli Sığınmacılar İçin Yaptığı Yardım Miktarları.....	145
5	KYM-UNHCR Nakit Yardım Projesi	145
6	Suriyeli Sığınmacıların İllere Göre Dağılımı	159

KISALTMALAR LİSTESİ

- AB : Avrupa Birliği.
- ABD : Amerika Birleşik Devletleri.
- AFAD : Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı.
- AFP : Agence France Presse. (Fransız Haber Ajansı).
- AGİT : Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı.
- AP : Associated Press. (ABD'li Haber Ajansı).
- BBC : British Broadcasting Company. (İngiliz Yayımcılık Kurumu).
- BM : Birleşmiş Milletler.
- BYEGM : Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü.
- CNN : Cable News Network. (Kablolu Haber Ağı).
- DAC : Development Assistance Committee
- EXPO : Exposition-Dünya Sergileri.
- MÜSİAD : Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği.
- NASA : The National Aeronautics and Space Administration.(Ulusal Havacılık ve Uzay İdaresi)
- NATO : North Atlantic Treaty Organization.
- OECD : Organization for Economic Cooperation and Development
- SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği.
- STK : Sivil Toplum Kuruluşu
- STK : Sivil Toplum Kuruluşu.
- TASAM : Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- TESEV : Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı.
- TFEU : Treaty on the Functioning of European Union
- TİKA : Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı.
- TOBB : Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.
- TRT : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu.
- TUSKON : Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu.
- TÜRKSOY: Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi.

- TÜSİAD : Türkiye Sanayici ve İş Adamları Derneği.
- UNİCEF : United Nations Children'sFund
- USAID : The U.S. Agency for International Development. (ABD Uluslararası Kalkınma Kuruluşu).
- USAK : Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu.
- USIA : United States Information Agency
- VOA : Voice of America (Amerika'nin Sesi Radyosu)
- YKD : Yeni Kamu Diplomasisi

GİRİŞ

Tarih boyunca dış yardım yapma düşüncesi çeşitli amaçlarla devletlerin vaz geçilmez dış politika araçlarından biri olmuştur. 19. yüzyıl itibarıyla bu konuda daha belirgin hareketliliklerin yaşandığı bilinmektedir. Fransız İhtilali'nin ufuk verdiği düşünsel açılımları sanayi devrimlerinin takip etmesi, bir taraftan modernleşme sürecini hızlandırırken; diplomasi tarihi açısından da devletlerarası ilişkilere yeni boyutlar kazandırmıştır. Uluslararası ilişkilerde klasik diplomatik angajmanlarla çözümlenemeyecek uluslararası problemler baş göstermeye başlamıştır Soğuk Savaşın bitmesiyle birlikte küresel ve bölgesel düzlemde uluslararası ilişkilerin boyut değiştirdiği söylenebilir. Bu bağlamda Soğuk Savaşın askeri ve ekonomik güce dayalı sert güç anlayışı yerini ikna ve cazibeye dayalı yumuşak güce bırakmıştır. Böylelikle J. Nye'nin yumuşak güç çalışmaları kamu diplomasisinin temelini şekillendirirken smart güç gibi kavramların da sürece dahil olması modern anlamda gelişmesine ön ayak olmuştur. Dünyadaki etki ve güç merkezleri çıkar ilişkilerini yalnızca askeri ve politik güçler aracılığıyla sağlamak yerine, uzun ve kalıcı etkiler bırakmak amacıyla kültürel kanallar kurma yolunu tercih etmişlerdir. Klasik diplomasiin aktörleri olan devlet yerine toplumlararası ilişkilerin aktörleri olan sivil toplum, kamuoyu gibi kavramlar ön plana çıkmaya başlamıştır. Tezde bu terimlerle güçlenen kamu diplomasisinin önemli bir elamanı olan dış yardımların önemi üzerinde durulmuştur.

Dış yardımlar, genel olarak başta iç karışıklık, afet gibi nedenlerle yardım ihtiyacı duyan milletlere insani yardım yapmak çerçevesinde kullanılmaktadır. İnsani yardım dahilinde kullanılan dış yardım enstrümanları ile başta barınma, sağlık, gıda ve eğitim alanında yapılacağı gibi maddi yardımında içinde yer aldığı farklı alanlarda da yapılabilmektedir. Bu dış yardım alanlarının uygulanabilmesinde hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve medya gibi aktörler yer almaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri, kamu diplomasisini medya temelli Hollywood üzerinden yapmış olduğu filmleri aracılığıyla yaparken uluslararası arenada istediği algıyı

oluşturabilmektedir. Bir başka örnek olarak İngiltere, eğitim faaliyetlerinin çeşitliliğiyle kültür düzeyi yüksek ve algısı bu yönde gelişebilecek kişileri etkilemektedir. Türkiye ise, bu iki kamu diplomasisi enstrümanlarını etkili kullanamamakla birlikte sivil toplum kuruluşları aracılığıyla bu alandaki eksiklerini giderme yolunda çalışmaktadır.

Tezde yukarıda bahsedilen kamu diplomasisi faaliyetlerinden biri olan dış yardımların Suriyeli sığınmacılar lğinde değerlendirilmesi yapılmıştır ve bunlar yapılırken kullanılan çalışma yöntemleri olarak AFAD, Kızılay, İHH yetkilileri, akademisyenler, güvenlik bürokrasisi gibi konu ile birinci dereceden ilgili kişilerin – yüz yüze görüşme, yazılı iletişim ve resmi beyanatlarına atıflar yolu ile – görüş ve değerlendirmelerine ve yayımlanan resmi raporlara yer verilmiştir. Son olarak konunun medyadaki yansımaları, ulusal ve uluslararası kaynaklara yapılan doğrudan atıflarla irdelenmiş, çıkan sonuçlar yorumlanarak oluşan ve oluşması muhtemel sorunlar ortaya konmuş ve bu sorunlara çeşitli öneriler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KAMU DİPLOMASİSİ

1.1.Kamu Diplomasisi Kavramı ve Tarihsel Gelişim Süreci

Kamu diplomasisi terimi İngilizcede “public diplomacy” olarak yer alırken, Türkçe’de “kamusal diplomasisi” ve “kamuoyu diplomasisi” olarak kullanılmış olsa da, kavramın henüz yerleşmediği bu dönemde yapılan tanımlamalar, artık yerini “kamu diplomasisi”ne bırakmıştır (Sancar, 2012: 79).

Kamu diplomasisi kavramının özünü teşkil eden kamu (public) kavramı çoğu zaman kamuoyu kavramıyla aynı anlama gelecek şekilde kullanılmaktadır. Bu kullanım, kavramın anlamında da kendini göstermektedir. Günümüzde kamudan, kapalı karşıtı olan herkese açık kurum anlaşılırken, tarihsel olarak bunun tam tersi bir durum söz konusu olmuştur. Zamanla sarayla eşanlamlı hale gelen kavram, “Antik Yunan ve Roma döneminde özgür vatandaşları, Ortaçağda soyluları, 16. yüzyıldan itibaren ise hükümdar ve ona hizmet eden devlet dairelerini tanımlamak için kullanılmıştır. 17. yüzyıldan itibaren yazılı basının ortaya çıkışıyla, hem burjuva hem de hükümetler bu yeni aracı kendi amaçları doğrultusunda kullanmış ve zamanla gazetecilerin haber vermeyi amaçladıkları bir kitle (publicum) ortaya çıkmıştır.” Böylece kavram devleti belirler olmaktan çıkarak bugünkü anlamıyla kullanılır olmuştur (Bektaş, 2000: 42).

Kamu diplomasisi kavramının ilk orijinal kullanımı ise Ocak 1856’da London Times’de Başkan Franklin Pierce’in duruşunu eleştiren bir parçada : “Amerika’nın devlet adamları anlamalıdır ki, eğer bizim üzerimizde bir etki yaratmak zorundalarsa, kendi halkları için de örnek olmak zorundalar ve kamu diplomasisi kadar çekici çok az şey var.” Sözüyle “nezaketin” eş anlamlısı olarak kullanılmıştır (Cull, 2009: 19-20).

Kamu diplomasisi kavramını 1965 yılında modern anlamda ilk kullanan kişi olan, Tufts Üniversitesi Fletcher School'da dönemin dekanı, Edmund A. Gullion, kamu diplomasisi kavramını bilgi ve fikirlerin uluslar ötesi akışı olarak değerlendirerek şu şekilde tanımlamıştır (Demir, 2012:6).

“Kamu diplomasisi, dış politikaların düzenlenmesi ve yürütülmesi üzerindeki kamu tutumlarının etkilenmesinin ele almaktadır. Geleneksel diplomasisinin ötesindeki uluslararası ilişkiler boyutlarını, hükümetlerin diğer devletlerdeki kamuoyu oluşturmalarını, özel grupların etkileşimini ve bir devletin ve bunların birbiriyle olan ilgi alanlarını, dışişleri raporlarını ve bunların politikaya etkisini, işi iletişim olanlarla diplomatlarla ve dış temsilciler arasındaki iletişimi ve de kültürler arası iletişim sürecini kapsamaktadır (Murrow, 2014).

Zamanla tarihsel süreç içerisinde kamu diplomasisiyle alakalı çeşitli meslekten insanlar tarafından muhtelif tarifler yapılmıştır. Bunlardan bazılarına baktığımızda;

Manheim (1990)'a göre kamu diplomasisi, fikirlerin ve değerlerin hükümetlerden yabancı uluslara aktarıldığı bir aktivitedir. (Sancar, 2012: 81). Diplomatik çalışmalar, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, halkla ilişkiler, Uluslararası iletişim, medya çalışmaları, pazarlama ve reklam gibi farklı disiplinler kamu diplomasisinde temsil edilmektedir. Kamu diplomasisinin en önemli unsuru ise bir ülkenin sivil toplumunu hedef almasıdır.

Tuch (1993), kamu diplomasisini bir hükümetin ulusunun fikir ve ideallerini, kurumları ve kültürünü, ulusal amaçlarını ve yürürlükteki politikalarını anlatmak amacıyla yabancı halklarla iletişime geçme süreci olarak tanımlamaktadır. Tuch'un belirttiği üzere; “Kamu diplomasisi; medyanın uluslararası ilişkilerdeki rolünü, hükümetlerin kamuoyuna dayanarak kendini geliştirmesini, bir ülkenin özel kuruluşlarının diğer ülkelerin kuruluşlarıyla hükümet dışı etkileşimde bulunmasını ve tüm bu uluslararası sürecin, politika geliştirme ve dış ilişkilerin yönlendirilmesi üzerindeki etkisini kapsamaktadır.” (Erzen, 2012: 55)

Potter (2002)'a göre kamu diplomasisi; bir hükümetin, başka bir ulusun halkını ve aydınlarını, bu ulusun politikalarını kendi avantajına döndürmek amacıyla etkilemeye çalışmasıdır. Sharp (2005)'a göre ise kamu diplomasisi, “bir ülkedeki halkla, temsil edilen ülkenin çıkarlarını geliştirmek ve değerlerini yaymak amacıyla sürdürülen doğrudan ilişkiler süreci” olarak tanımlarken; Edward R. Murrow USIA Başkanı olduğu sırada kamu diplomasisini şu şekilde tanımlamaktadır: “Kamu diplomasisi, dış politikaların oluşturulması ve yürütülmesinde halkların davranışlarının etkisi ile ilgilenmektedir. Geleneksel diplomasiin ötesindeki uluslararası ilişkiler boyutlarını, hükümetler eliyle başka ülkelerde kamuoyu oluşturulmasını, bir ülkedeki özel grup ve çıkar çevrelerinin bir başka ülkedekilerle karşılıklı etkileşimini, diplomatların yanı sıra işi iletişim olanlar arasındaki iletişimi, kültürlerarası iletişim süreçlerini içerir. Amerikan Dışişleri Bakanlığı'nın 1987 yılında yayınladığı Uluslararası İlişkiler Terimleri Sözlüğü'ne göre ise kamu diplomasisi, başka ülkelerdeki kamuoylarını bilgilendirmeyi ya da etkilemeyi amaçlayan hükümet destekli programlardır; kamu diplomasiinin temel araçları yayınlar, sinema filmleri, kültürel değişim programları, radyo ve televizyondur (<http://publicdiplomacy.org/pages/index.php?page=aboutpublicdiplomacy.html>). Amerikan Kongresi için hazırlanan raporda (CRS Report for Congress) ise kamu diplomasisi yabancı halkları bilgilendirerek ve etkileyerek Amerika'nın çıkarları, kültürü ve politikalarını tanıtmak” olarak tanımlanmaktadır.

Alan K. Henrikson (2005)'a göre, Diplomatik Tarih Profesörü, kamu diplomasisi hükümetler, sivil toplum kuruluşları (siyasi partiler, şirketler, ticaret birlikleri, sendikalar, eğitim kurumları, dini kuruluşlar, etnik gruplar) ve medya aracılığıyla Uluslararası ilişkilerde geniş bir yelpazede diğer hükümetleri ve halkları üzerinde istenilen algının oluşturulmasıdır.

Melissen (2007)'a göre, kamu diplomasiinin ülkelerin dış politikalarına bağlı olarak geliştirilmesi gerektiğini, onun orta vadeli hedefler ve uzun vadeli amaçlar çerçevesinde geliştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Buradan yola çıkarak kamu diplomasisini, var olan güncel dış politika sorunlarını ve çatışmaları çözmeye yönelik olarak hizmet eden, uzun vadede etkin kullanımının barışçıl hedeflerle mümkün olacağına inandığı bir kavram olarak tanımlamaktadır.

Scott-Smith (2008)'e göre, bu kamu diplomasisi tanımlamalarının çoğunda dikkat çeken nokta, esas vurgunun kitle iletişim araçlarının kullanılarak yapılmasıdır. Gerçekten de kamu diplomasisi uygulamalarının kalbinde kitle iletişim araçları yatmakta, yabancı halklara ulaşmak kitle iletişim araçları yoluyla mümkün olmaktadır. Gazete, radyo ve televizyondan oluşan geleneksel medya, yabancı halklara istenilen mesajların iletilmesinde vazgeçilmez bir araç ve kamu diplomasisinin önemli bir taşıyıcısı olurken; daha sonra internet devrimi ile yeni medya da, geleneksel medyanın yanında bu aracılık rolünü üstlenmiştir.

Cull'a göre kamu diplomasisi, uluslararası bir aktörün yabancı bir halkla ilişkiye geçerek uluslararası ortamı yönetme girişimidir (Cull, 2009: 12). Cull kamu aynı zamanda kamu diplomasisini "bir ölçüde kaygan bir terim (somewhat slippery term)"olarak tarif etmektedir. Cull'un burada kastettiği, kamu diplomasisinin farklı kesimlerce farklı anlamlarda kullanılabilen, farklı yerlere çekilebilen, kısmen muğlak bir kavram olduğudur. Ayrıca kamu diplomasisi, adeta bir "sihirli değnek" olarak kullanılmakta, devletlerin dış politikalarında meşruiyet zemini sağlama amacıyla başvurdukları bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gregory, (2008) 'e göre kamu diplomasisi ise devletler, devletlerarası örgütler ve devlet dışı aktörlerin kültür, tutum ve davranışları anlamlandırmak, ilişki kurmak ve yönetmek ile çıkar ve değerleri geliştirmek adına kanaat ve eylemleri etkilemek amacıyla kullandıkları bir siyasi araçtır. Fikirler, savaşlar, küreselleşme, teknolojiler, siyasi baskılar ve profesyonel normlar, 20. yüzyılda kamu diplomasisinin yürütülüşünü biçimlendirmişken, 21. yüzyılda küreselleşmenin yeni veçheleri, ağ yapıları ve yeni teknolojiler devlet-merkezli kamu diplomasisi anlayışını dönüştürmektedir.

Kamu diplomasisinin doğuşunda ise 18. asırdan bu yana gittikçe önem kazanmaya başlayan halk egemenliği kavramı, kitlelerin eğitim durumlarının artması, modern ulaştırma ve haberleşme araçlarının ortaya çıkışı ve yayılması önemli rol oynamıştır (Daver, 1969: 255). Günümüzde kamu diplomasisinin dış siyasetin önemli bir aracı olarak gösterilirken, bunun en önemli nedenlerinden birini artan demokratikleşme vurgusu oluşturmuş, bir konunun kamuoyuna mal edilmesinin, o konuda kamuoyunun desteğinin

sağlanmasının siyasal aktörlerin politikalarının dışarıda da kabul görme, etkili olma imkânını artıracığı belirtilmiştir (Yavaşgel, 2012: 8).

20. yüzyılda uluslararası ilişkiler büyük ölçüde değişmiştir ve artık geleneksel diplomasi anlayışı, ülkelerin barış zamanındaki ilişkilerini idare edemez bir hal almıştır. Bu durum, diğer ülkelerdeki halklarla doğrudan iletişim kurmayı amaçlayan kamu diplomasisini, uluslararası ilişkilerin vazgeçilmez bir parçası haline getirmiştir.

İbrahim Kalın'ın da belirttiği üzere kamu diplomasisi, devletten halka ve halktan halka olmak üzere iki biçimde yürütülebilir. Devletten halka doğru yapılan kamu diplomasisinde, devletin izlediği politikaları, yaptığı faaliyet ve açılımları doğrudan resmi araçları ve kanalları kullanarak uluslararası kamuya anlatması söz konusudur. Halktan halka doğrudan iletişim faaliyetlerinde ise sivil toplum kuruluşları, araştırma merkezleri, kamuoyu araştırma şirketleri, basın, kanaat önderleri, üniversiteler, mübadele programları, dernek ve vakıflar gibi devlet dışı sivil aktörlerin sürece katıldığı görülmektedir. Bu ayrım, kamu diplomasisi / yeni kamu diplomasisi (new public diplomacy) şeklinde de yapılmaktadır. Yeni kamu diplomasisi, Uluslararası ilişkilerde pek çok yeni aktörün sürece dahil olmasını ve dış politikayı yönlendirmesini ifade etmektedir (Kalın, 2014).

Kamu diplomasisi için tarihsel süreç içerisinde yapılan tanımlara bakıldığında; kamu diplomasisinin kültür enformasyon akışını geliştiren iletişim teknolojileri yaklaşımı olarak uluslararası ilişkilerin önemli bir parçası olduğuna ve yumuşak güç temelli bir kavram olduğuna dair şüphe yoktur. Bu bağlamda kamu diplomasisi, ülke halkı ve aydınları üzerinde yaratılacak olumlu imajın ve ülkeler arasında oluşturulacak kültürel çekimin, ülkenin imajına katkı sağlayacağı düşünülmektedir ve bu sebeple diğer ülkeler ile bir iletişim sürecine girilmektedir. Bu iletişim sürecinde kamu diplomasisi, daha çok yumuşak güç unsurlarını, akademik kurumları, sivil toplum kuruluşlarını ve ekonomik birlikleri kullanmaktadır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken husus; hükümetlerin uluslararası arenada kendi yararlarını desteklemeleri amacıyla yabancı kamuların "*Gönüllerini ve zihinlerini kazanmak*"tır. Kavramın daha iyi anlaşılabilmesi için kamu diplomasisi yumuşak güç ilişkisini de belirtmek gerekmektedir.

1.2. Kamu Diplomasisi Kavramıyla İlişkili Alanlar

Kamu diplomasisi çoğunlukla “yumuşak güç” konsepti ile ilişkili bir biçimde ele alınmakta, kimi durumlarda da iki kavram neredeyse aynı şey olarak ifade edilmektedir. Kamu diplomasisi, yumuşak güç çerçevesinde açıklanmasıyla uluslararası ilişkiler tartışmalarında ön plana çıkmıştır. Burada öncelikle yumuşak güç ve kamu diplomasisi ilişkisi incelenecek, arkasından yumuşak gücü de içinde barındıran bir kavram olan akılcı (smart) güç ve halkla ilişkiler kavramlarıyla olan ilişkisi ele alınacaktır.

1.2.1. Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç İlişkisi

Soğuk Savaş sonunda Joseph S. Nye tarafından, askeri ve ekonomik gücünden ziyade kültürünün cazibesi hasebiyle bir aktörün milletlerarası zeminde istediğini alma kabiliyetinin bir ifadesi olarak tanımlanan kamu diplomasisi için Yumuşak güç kavramı önemli bir yeniliktir. Kamu diplomasisi kavramı 1960’lardan itibaren kullanılıyor olmakla birlikte, Yumuşak güç (Soft Power) kavramının Joseph S. Nye’in literatüre kazandırmasından sonra akademik bir çalışma olarak ön plana çıkmaya başlamıştır.

1990 yılında ilk kez yumuşak güç terimini yayımlayan Nye, “yumuşak güç” kavramını *Bound to Lead: the Changing Nature of the American Power* kitabında tartışıp, 2004 yılında *SoftPower: the Means to Successin World Politics* kitabında daha ayrıntılı bir şekilde ele almış ve bu kamu diplomasisinin son yıllarda uluslararası arenadaki yaygın kullanımının kaynağı olmuştur (Demir, 2012: 23).

Nye yumuşak gücü çekicilik, cezbetme olarak görmektedir. Dünya siyasetinde söz sahibi olmak isteyen bir ülkenin yumuşak gücün cezbedici rolüne en az sert güç unsurlarının zorlayıcı etkisi kadar ihtiyacı olduğunu şu şekilde vurgulamaktadır:

"Bir ülke dünya siyasetinde istediği sonuçları elde edebilir; çünkü onu değerlerine hayran olan onu örnek alan refah seviyesine ve fırsatlarına özenen diğer ülkeler onu izlemek isterler. Bu anlamda sadece askeri güç tehdidiyle ya da ekonomik yaptırımlar kullanarak diğerlerini değiştirmeye zorlamak değil dünya siyasetinde gündemi oluşturmak ve onları kendine çekmek de önemlidir. Eğer ben herhangi bir açık tehdit veya değiş tokuş

olmadan sizin hegemonyanızı kabul etmeye ikna olmuşsam. Yani kısacası, eğer benim davranışım gözlenebilir, fakat soyut bir cazibeyle belirleniyorsa yumuşak güç iş başında demektir (Nye, 2005: 14-16)."

Yumuşak Gücü oluşturmak için “çekici bir kimlik taşıyan kültür siyasi değerler ve kurumlar, ahlaki temelli ve meşruiyete dayalı politikalar üzerinde yükselen bir cazibe merkezi oluşturulmalı ve bu merkezin gücü başkalarının tercihlerini ikna yoluyla belirleyebilme yetisine ulaşmalıdır.” (Nye, 2004: 11).

Leonard ve Small (2003) bu konuya şöyle dikkat çekmektedir: "Geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi arasındaki en büyük farklardan biri, kamu diplomasisinin çok daha fazla grubu ve çok daha çeşitli çıkarları içermesidir. Bir ülkenin yumuşak gücü, o ülkedeki pek çok aktör ve kurumun etkinliği ile oluşmaktadır: sanatçılar, sivil toplum; politikacılar, siyasi partiler, yazarlar, yayıncılar; gazeteciler, medya grupları, şirketler; akademisyenler, dini liderler...

Özev (2012) ise “yumuşak güce sahip olmanın göstergesi olarak, diğer halkların o ülkenin kültürünü benimsemesi ve kabul etmesi ile mümkün olabileceğini”, söz konusu kültürün benimsenmesinin ise; onun insan doğasıyla uyumlu olması, hayatı kolaylaştırması, onu katlanılabilir ve renkli kılması, evrensel değerleri kabul etmesi, teknolojiyi kullanması, uygun bir çerçevede sunulması, orijinal olması gibi koşullara bağlı olduğunu dile getirmektedir.

Yumuşak güç kavramının diğer bir tanımı da bir devletin, başka bir devletin davranışlarını ve çıkar tanımlamalarını kültürel ve ideolojik araçlarla dolaylı olarak etkilemesidir. Bu araçlar tarih, kültür, edebiyat, sinema, sanat ve uygulanan diplomasi olabilir. Yani kısaca, ekonomik ya da askeri güç kullanmadan diğer ülkeyi kendine çekmek denilebilir. Bir diğer deyişle yumuşak güç bir ülkenin askeri ve ekonomi gücüyle değil, başarılı sosyal bütünlüğü ve kültürüyle sahip olduğu güce tekabül eder.

Küreselleşme sürecinde, iyi organize olmuş ülkeler, kendi dinamiklerini diğer ülkelere yansıtma konusunda önemli araçlar ve potansiyele sahip olmuştur. Yumuşak güç,

yani çekim gücü bu noktada önemlidir. Devletler artık uluslararası alanda ‘istediklerini elde etmek’ üzere yumuşak güçlerini kullanabilmektedir.

Yumuşak güç, başkalarının tercihlerini şekillendirme becerisine dayanır. Askeri güç ile ekonomik güç, başkalarının fikirlerini değiştirmek için kullanılan sert güce örnektir. Sert güç tehdit şeklinde olabildiği gibi, ikna şeklinde de olabilir (bu durum, havuç- sopa dikotomisiyle de anlatılır, havuç/ikna, sopa/tehdit) (Demir, 2012: 22). Öte yandan, gücü kullanmanın daha dolaylı yolları da vardır. Bir ülkenin dünya politikasından istediği sonuçları başka ülkeler onun peşinden gitmek istediği, onun değerlerine hayran olduğu, teşkil ettiği örneğe gıpta ettiği, onun refah düzeyine erişmeyi arzuladığı için alması, gücün dolaylı kullanımındır (Nye, 2004: 8-9). Örnek olarak, yumuşak güç, bir ülke dünya politikasında arzu ettiği neticeleri başka ülkeler onun peşinden gitmek istediği, onun değerlerine hayran olduğu, gıpta ettiği, onun refah ve açlık seviyesine ulaşmayı arzuladığı için de alabilir, yani istediği şeyi başkalarının da arzu etmesini, inşaları zorlayarak değil onlarla iş birliği içinde temin etmek olarak tanımlanabilmektedir.

Başka bir deyişle yumuşak güç, siyasi gündemi diğer insanların önceliklerini şekillendirecek tarzda tayin etme kabiliyetine dayanır. Tercihleri tayin etme mahareti cazip bir kültür, ideoloji ve kurumlar gibi soyut güç kaynaklarıyla irtibatlıdır. Önemli yumuşak güç kaynaklarının çoğu devletlerin kontrolü dışındadır ve etkileri büyük ölçüde alıcı izleyicilerin kabul etmesine bağlıdır. (Nye, 1990: 31-32). Yumuşak güç kaynakları çoğu zaman dolaylı yoldan işleyerek politikalar için ortam hazırlar ve kimi durumlarda istenilen sonuçları elde etmek yıllar sürebilir. Melissen, Nye’nin yumuşak güç kavramsallaştırmasının, Carr’ın “kanaat üzerindeki güç (power over opinion)” kavramsallaştırmasının postmodern bir biçimi olduğunu ifade etmektedir (Melissen, 2005: 4).

Bu bağlamda Kamu diplomasisi, yumuşak gücü dağıtma mekanizması olabilir. Milletlerarası bir aktörün kamu diplomasisine sahipken yumuşak gücünün olmaması (Kuzey Kore gibi) veya yumuşak gücü ve minimal kamu diplomasisinin olması da (İrlanda gibi) mümkündür (Cull, 2009: 15). Bazı ülkeler, askeri ve iktisadi ağırlıklarından daha fazla olan siyasi nüfuzlarını kullanabilirler; çünkü ekonomik yardım yapma veya arabulucu olma gibi cezbedici hususiyetlere sahip olmak ülkelerin menfaatinde.

Uluslararası politikanın yumuşak güce doğru pragmatik bir yönelim içerisinde olduğu günümüzde kamu diplomasisi, yumuşak gücün en temel unsurlarından birisidir ve yumuşak gücün tanıtımı ve yaygınlaştırılması olarak dünyada uygulanma alanı bulmuştur. Bu bağlamda Hayden (2012) de kamu diplomasisini, yumuşak gücün kaldırıcı olarak tarif etmektedir. Sun ise ulusal imaj gibi, yumuşak gücün de bir siyasi ürün olduğunu ve kamu diplomasisi aracılığıyla inşa edilip geliştirilebileceğini dile getirmektedir. Ancak yumuşak güç kırılmalıdır; aşırı tek yanlılık ve kibir, yumuşak gücü kolayca hasara uğratabilir (Nye,2004: 162). Yumuşak güç konusunda vurgulanması gereken nokta, potansiyel güç kaynaklarının hedeflenen sonuçlar noktasında, her zaman gerçekleşmiş güce dönüşmediğidir. Bunun gerçekleşebilmesi için, potansiyel yumuşak gücün hedef kriterinin, belirli bir kitlenin gözünde çekici olması ve bu çekiciliğin siyasal sonuçları etkilemesi gerekmektedir.

Bu çerçevede kamu diplomasisi kapsamında karşımıza kısa, orta ve uzun vadeli iletişim süreçleri çıkmaktadır. Yumuşak güç, kamu diplomasisinin önemli bir unsurudur. Seib'in ifadesiyle kamu diplomasisi, "*yumuşak gücün özü ve bu etki türünü uygulama mekanizması*"dır (Seib, 2009: 239). Kamu diplomasisinde yer alan iletişimde bilgi alışverişi ve taraflar arasında ilişki kurulması bir sebep üzerine inşa edilir. Bu sebepler politikalar tarafından oluşturulur. Bunun için devlet ve hükümet politikasından haberdar olmak etkili bir kamu diplomasisi için ön koşuldur. Ayrıca söz konusu olan iletişimde meydana gelen buluşmaların etkinliği ve geri besleme fonksiyonlarının işlevliliği için kamu diplomasisinin politikayı şekillendirmesinde kilit bir güçtür.

Günümüz kamu diplomasisinde görülen bu farklılaşmanın temelini ise uluslararası politik ortamın ve aktörlerin yumuşak gücü sergileyebilecek bir ortama kavuşmasının oluşturduğu değerlendirilmektedir. Ancak yumuşak güç bazılarınca gittikçe modası geçmekte olan bir terim olarak da görülmektedir. Ernest J. Wilson III ve Nye'in kendisinin de içinde bulunduğu Birleşik Devletler analistleri şimdilerde, kamu diplomasisinin politika teşkil edicileri bilgilendirdiği "smart güç" olarak yumuşatılan sert güç ve yumuşak gücün dinamik bir birleşiminden bahsetmektedir (Cull, 2009: 15). Bu yeni ortamda oluşturulacak kamu diplomasi faaliyetlerinin başarısı, yeni güç unsurunu takviye edebilme kabiliyeti ile ölçülebilecektir.

1.2.2. Kamu Diplomasisi ve Smart Güç İlişkisi

Yumuşak güç kavramının bir diğer tanımlayıcı ögesi ise dış politikada akıllı ‘intelligent Power’ yada etkin güç ‘smart power’ olarak da tanımlanabilecek güç tanımlamasıdır. Suzanoe Nossel tarafından İlk kez 2004 yılında Foreign Affairs dergisinde ele alınan bu kavram diplomatik, ekonomik, askeri, siyasi, hukuki ve kültürel tüm araç çeşitlerini, her durum için doğru aracı ya da araç kombinasyonları seçerek kullanmayı kapsamaktadır. Bu bağlamda etkin güç (smart power), sert ve yumuşak güç arasında kurulan mükemmel dengedir (Nye, 2004: 147). Yumuşak güç istediğiniz neticeleri elde edebilecek şekilde başkalarını etkileyebilmek kabiliyetinizdir. Bunu sert gücün yöntemlerinden olan cebir ve rüşvet ile başarabileceğiniz gibi yumuşak gücün yöntemlerinden olan cazibe oluşturma ve ikna yöntemleriyle de başarabilirsiniz. Nye’e göre etkin güç, başarılı stratejiler çerçevesinde akıllı gücün bu iki özelliğini birleştirme yeteneği olarak tanımlanabilir (Nye, 2004: 89).

Nye, biraz da yumuşak güç kavramına gelen eleştirilere cevaben, akılcı güç kavramını ele alıp geliştirmiştir. Cezbetmeye dayanan yumuşak güç ile zorlamaya dayanan sert gücü birleştirebilmeyi başaran akılcı güç olarak anılır. Kamu diplomasisi de akılcı gücün önemli bir teçhizatıdır (Nye, 2014)

Nye sert güç ile yumuşak gücü birleştirebilmenin önemini şu sözlerle ifade etmektedir: “Dört yüzyılı aşkın bir süre önce, Niccolo Machiavelli, İtalya’daki prenlere, korkmanın sevmekten daha önemli olduğunu öğütledi. Ancak bugünün dünyasında, en iyisi her ikisinin de olması...” (Nye, 2005: 1). Dolayısıyla smart güç, ne sert ne de yumuşak güçtür, her ikisinin de birleşimidir. Armitage ve Nye’e göre (2007) smart güç, hem sert hem de yumuşak güç üzerinde hareket eden, ABD’nin hedeflerine ulaşması için geliştirilmekte olan bütünleştirilmiş bir strateji, imkân zemini ve lüzumlu unsurlar manasına gelmektedir. Bu terim güçlü bir askeri gücün yanında, aynı zamanda ittifaklar ve işbirliklerine yoğun bir yatırım yapma, her seviyedeki müesseseleri Amerikan nüfuzuna açma ve ABD’nin eylemlerinin meşrulaştırmanın ehemmiyetine vurgu yapan bir yaklaşıma sahiptir. Smart Güç dünyanın menfaatlerinin ve değerlerinin geri kalanı ile Amerika’nın ezici gücünü telif etmesine yardımcı olduğu için küresel faydanın temini açısından ehemmiyetlidir (Demir, 2012: 24).

Gallarotti (2010) de *Cosmopolitan Power in International Relations: A Synthesis of Realism, Neoliberalism and Constructivism* adlı eserinde, uluslararası ilişkilerde bir güç kuramı geliştirerek bunu “akılcı güç” üzerine oturtmakta, buna “kozmpolitan güç” adını vermektedir. Bunu yaparken de uluslararası ilişkilerin üç farklı paradigmasını, realizm, neoliberalizm ve inşacılığı sentezlemektedir.

Gücü ne şekilde tanımlarlarsa tanımlasınlar ya da onun türlerine hangi adlandırmaları yaparlarsa yapsınlar, tüm bu yaklaşımlarda (sert/yumuşak/akıllı/keskin vb.) hep bir araçsallaştırma söz konusudur. Bu durumda bu güç türünü sağlayacak bir mekanizma olarak da kamu diplomasisi hep pragmatik, çıkarıcı bir anlayışla yorumlanmaktadır. Bu çerçevede ülkelerin itibar ve imajlarının daha fazla ön plana çıkmaya başlaması, milli markalarının milletlerarası kamuoyunda o ülkeye değer kazandırması, devletlerin sahip olduğu iktisadi ve askeri gücün dünyadaki nüfuz ve tesirine tek başına yetmemesi yumuşak güç unsurlarını ve kamu diplomasisini ehemmiyetli hale getirmiştir (Demir, 2012: 25). Bu da halkla ilişkilerin önemini ve hedef ülke halkıyla kurulacak kültürel ve sosyal ilişkilerin iyi bilinmesini gerektirmektedir.

1.2.3. Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler İlişkisi

Kamu diplomasisi ile halkla İlişiklere yönelik tanımlamalar aynı zamanda kavram üzerinde yürütülen araştırmaların seyrini de belirlemiştir. Bu doğrultu da kavramın amacına, aktörlerine ve içeriğine yönelik tanımlamalar geliştirilmiştir. Wilcox, Ault ve Agee (1992) uluslararası halkla ilişkileri şirketlerin, kurumların ya da hükümetlerin diğer halkların politikalarıyla ortak faydaya dayanan ilişkiler kurma amacıyla yürüttükleri planlı ve organize çabalar olarak tanımlamışlardır. Kunzik (2003) 'e göre ise ulus devletlerin halkla ilişkileri, yabancı kamulara yönlendirilmiş ikna edici iletişim sanatı olarak tanımlanmaktadır.

Uluslararası ilişkilerde son yarım yüzyılda yaşanan değişimler ışığında birbirine sosyal ve kültürel alanlarda entegre olmuş bir dünya toplumu ve ekonomisi oluşmuştur. Bu yeni yapı ulus devletlerin iç ve dış politikada tek başına karar alma gücünü zayıflatırken, politika yapma ve karar alma süreçlerini farklı aktörlerle paylaşmaya zorlamaktadır. Hükümet dışı örgütlerin uluslararası ilişkilerde yeni aktörler olarak ortaya çıkması, bireysel

ve sosyal etkileşimin artması küresel bir kamuoyu olgusunu ortaya çıkarmıştır ve bununla birlikte uluslararası iletişim çok sayıda aktörün etkileşim içinde bulunduğu bir alan haline getirmiştir (Signitzer ve Wamser, 2006: 435)

Tüm yaşanan bu gelişmeler diplomasi olgusunu da değiştirmiş, modern diplomasi devletler ve diğer aktörler arasındaki ilişkiler yöntemi olarak tanımlanmaya başlamıştır. Bu yeni çok aktörlü yapı kamu diplomasisi konseptini, sadece devletlerarası ilişkilerle sınırlandırılmayan daha geniş ve ilgi çekici bir alan haline getirmektedir. Ross (2003)'a göre kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler arasındaki bu konsept yakınlığı teknolojik gelişimin ve küreselleşme hareketliliğinin artmasıyla değişime uğramış ve birleştirilmiştir. Kamu diplomasisi perspektifinden bakıldığında halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi ilişkisi arasında iletişim büyük rol oynamaktadır. Zaharna (2009)'da bu konuda kamu diplomasinin, politik bir konu olduğu kadar aynı zamanda bir iletişim olgusu olduğunu belirtirken, Snow ise kamu diplomasisinin ortak öğrenme ve ortak anlayış üzerine kurulu halkla ilişkiler olduğunu ifade etmektedir (Gunaratne, 2005: 760).

Bu çerçevede halkla ilişkiler faaliyetleri günümüzde hayatın her sahasında önemini giderek artırmaktadır. Kamu kuruluşlarından, özel şirketlere, sivil toplum örgütlerine ve mahalli organizasyonlara kadar her aşamada halkla ilişkiler uygulamaları vazgeçilmez hale gelmiştir. Küreselleşmeyle birlikte, imaj, itibar, marka ve iyi idare edilen kriz yönetimi kavramlarıyla giderek halkla ilişkilerin önemi artmış ve dış politika çalışmalarının tam merkezinde yer almıştır. Başka ülkelerin toplumlarının ve halklarının desteğini ve sempatisini kazanmayı amaçlayan kamu diplomasisi, bu süreçte en önemli desteği halkla ilişkilerden almaktadır (Demir, 2012: 26).

Yağmurlu, halkla ilişkiler ile kamu diplomasisinin kesişme noktalarını şu şekilde ifade etmektedir: *“Stratejik bakışın kamu diplomasisinin tüm aşamalarında araştırma, planlama, uygulama ve sonrası değerlendirme aşamalarında büyük faydası olacaktır. Yine aynı çerçevede stratejik yaklaşım kamu diplomasisi uygulamalarına belirli ve ölçülebilir amaçlar oluşturmakta yardımcı olacaktır. Bir diğer önemli katkı, olumlu imaj yaratmak olarak ortaya çıkmaktadır. Genel olarak olumlu imaja sahip olan ülkelerin uluslararası ilişkilerde etkinliklerine yönelik kamuoyunun daha olumlu olacağı kabul edilmektedir”*(Yağmurlu, 2011: 10). Öte yandan, Yağmurlu, kamu diplomasisinin

“uluslararası ilişkiler ile halkla ilişkilerin kesişme noktasında yer alan bir çalışma alanı” olduğunu vurgulamaktadır “Kamu diplomasisi ülkelerin kendi politika ve kültürlerini dış dünyaya aktarma çabası olarak halkla ilişkiler faaliyetleriyle örtüşmektedir.”

Erzen (2012)’e göre ise, kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler disiplinleri arasındaki ilişkinin açıklanması noktasında, “kamuoyu” ve “hedef kitle kavramları” önem taşımaktadır. Kamu diplomasisi, evrensel değerlerin yaratılması ve uluslararası kamuoyunun dış politika hedefleri ile uyumlu bir şekilde etkilenmesi amacıyla halkla ilişkiler yöntem ve tekniklerinden yararlanmaktadır. Bu doğrultuda yürütülecek faaliyetler, halkla ilişkiler teknikleri kullanılarak, hedef kitlenin özellikleri ve ihtiyaçlarına göre şekillendirilebilmekte ve mesajların hedef kitleye en uygun araçlarla ulaştırılabilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Günümüzde uluslararası ilişkilerin çerçevesi yeniden tanımlanırken, hükümetlerin yanı sıra hükümet dışı organizasyonlar (NGO-Non Governmental Organization-STK), sivil aktörler ve vatandaşlar da bu sürece bağımsız aktörler olarak dahil olmaktadır. Bu aktörler, ülkelerin dış politika veya ticari amaçlara ulaşmalarını kolaylaştıran bir algı oluşturmaları amacıyla uluslararası halkla ilişkiler çalışmalarına dahil oldukları görüşü, halkla ilişkilerin kamu diplomasi amaçlarıyla ilişkisini ortaya koymaktadır.

Kamu diplomasisi ve halkla ilişkiler arasındaki yakın ilişki sonucunda, kamu diplomasisinin ve kamu diplomatlarının fonksiyonları da değişerek, çalışma alanı bütün dünya olmuştur. Günümüzde hükümetlerin artan global bağımlılık nedeniyle, yabancı kamularla ilişki kurmak zorunda oldukları ifade edilirken, hükümetler diğer ülkelerdeki toplulukların görüşlerini gözlemleyip, paydaşlarıyla ve kamularıyla uzun dönemli ilişkiler kurmak zorundadırlar. Ortaya çıkan bu kamu ilişkileri gerekliliği halkla ilişkileri ve kamu diplomasisini birbirine yakınlaştırmakta ortak stratejileri ve teknikleri kullanmalarına imkan sağlamaktadır. Bir başka ifadeyle kamu diplomatları hem kitlesel hem elit seviyedeki topluluklarla irtibatta olmak için halkla ilişkiler taktiklerini, sürekli iletişim, paylaşılan hedeflerin tespiti, imaj, itibar ve markalaşma ve kriz yöntemini kullanmaktadırlar.

Bu bağlamda, kamu diplomasisi ve markalaştırma kimi alanlarda birbirine benzerken kimi alanlarda da farklılaşmaktadırlar. Benzerlikler imaj ve sembol yönetimini, ilişki inşasını ve kitle iletişiminin yaygın kullanımını içermektedir. Farklılıklar amaçlar ve çıktıları içermektedir: artan satış karşısında dış politika, araçlar, iletişim türleri, yönetim, dil ve kültürdür. Ancak Tench ve Yeomans (2011)'e göre kamu diplomasisi karmaşık ve çok-yönlü konularla uğraşmak, dış politika kararları için uygun ortamı sağlamak ve sosyal ve siyasal tetikleyicilerle baş etmek zorundadır.

Yumuşak güç unsurlarına sahip olarak imaj ve itibar, ülkeler açısından her zamankinden daha çok önem arz etmektedir. Küreselleşme sürecinin, enformasyon teknolojilerinin insanları ve halkları birbirine çok daha fazla yakınlaştırdığı günümüzde itibarını yükselten ülkeler iktisadi ve siyasi açıdan bunun faydasını görmektedirler. Bu nedenle imaj ve itibar yönetimi bir ülke açısından kamu diplomasisinin en önemli faaliyet sahası haline gelmiştir (Demir, 2012: 39).

Bu durumun kamu diplomasi ve halkla ilişkiler açısından en önemli uygulama sahalarından biri de kriz yönetimidir. Çünkü milletlerarası münasebetler her an bir krizin ortaya çıkabileceğini, kaygan ve kontrol edilmesi zor zeminlerdir (Demir, 2012:42). Ayrıca ülkede meydana gelen bir kriz ülkenin uzun vadede imaj ve itibarına çok ciddi zararlar verebilir. Bu sebeple kamu diplomasisi krizlere hazırlıklı olmalı, muhtemel kriz senaryolarını ve müdahale planlarını daha evvelden hazırlamalıdır. Bu krizlerin en az hasarla atlatılmasını, hatta krizin fırsata dönüştürülebilir. Bu maksatla iyi idare edilen krizler, zararları telafi ettiği gibi olumsuz vaziyetleri olumlu mana da fırsata da dönüştürebilir. Fakat kriz yönetimi diplomatik bir teşebbüs yerine siyasi bir kampanya gibi icra edilmelidir.

Kamu diplomasisinin halkla ilişkiler bağlamında diğer bir dayanağı da markadır. Marka, gün geçtikçe küreselleşme sürecinin en önemli kavramlarından bir olmaya başlamıştır. Ülke markaları, şehir markaları ve milli markalar önemli yumuşak güç unsurlarını teşkil etmektedir. Ayrıca marka, tüketicilerin hem bilgi hem de ürüne duydukları itimat açısından yönlendirici olmakla birlikte hedef kitle tarafında istenilen algının oluşturulması hususunda önemli bir fonksiyonu da sahiptir (Tosun, 2010: 7).

Bu itibarla, tüm dünyada tanın markalara, yabancı ülkelerde istihdam imkânı temin eden küresel şirketlere sahip olmak, başka ülke halkları nazarında daha itibarlı, cazip ve faal bir kamu diplomasisi icrasını ve kriz yönetimini de kolaylaştırmaktadır. Çünkü bir ülkenin refah seviyesine ve fırsatlarına gıpta eden diğer ülkeler, onu takip etmek isteyeceklerdir. Örnek olarak kamu diplomasisi aktörleri başarılı olmak istiyorlarsa halkla ilişkiler bağlamında günümüzün bilgi çağına adapta olmak zorundadırlar (Demir, 2012: 52). Bu çerçevede yeni medya teknolojilerini ve platformlarını faal bir şekilde kullanmak için yeni stratejiler geliştirmek mecburiyetindedirler. Bilgiyi iletme ve olumlu imajı pazarlamak kamu diplomasisinin bir parçasıdır. Ancak kamu diplomasisi devlet politikaları için müsait bir zemin hazırlayan uzun vadeli ilişkiler tesis etmeyi ön görmektedir. Bu da iletişimin stratejilerini daha önemli hale getirmektedir.

İnan (2012) kamu diplomasisinin temelde, yabancı ülkelerin kamuoylarına yönelik bir iletişim türü ve halkla ilişkiler çalışması olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla dış ilişkilerin kökleşmesinin ve sağlamlaşmasının günümüz koşullarında sadece devlet yöneticileri arasında gerçekleştirilen iletişim çalışmalarıyla sağlanamayacağını, bunun yanında uluslararası halkla ilişkiler yönetimini temel alan çalışmalara da ihtiyaç duyulduğunu vurgulamıştır. Hedef kitle üzerinde uygulanacak olan çalışmaların karmaşaya yer vermeden, net bir şekilde algılanmasının önemini belirtmektedir.

Burada vurgulanan düşünce kamu diplomasisi faaliyetlerinde istenilen algıyı oluşturmak için az veya tercihen bir mesajınızın olmasıdır. Çünkü insanlar her gün binlerce mesajla karşılaşılıyorlar ve muhtemelen bu mesajların çok azını hatırlıyorlar. Fikirleri çok basit kavramlarla karşı tarafa iletme ve bu mesajı biz ondan tamamen bıkana kadar tekrarlamak etkili bir taktiktir (Leonard, 2002: 15-16). Tüm bu mesajları iletirken kamu diplomasisi aktörlerini birleştiren tek bir mesaj üretmek önemlidir ve bunun gerçekleşebilmesi için iyi bir strateji ve koordinasyon şarttır. Verilecek doğru bir mesaj ve doğru pozisyon başka türlü kulak asılmayacak zayıf argümanları karşı tarafa dinletmenize yardımcı olabilmektedir.

Tüm bu halkla ilişkiler yöntemleriyle, milletler arası ilişkiler çerçevesinde itibar ve imaj oluşturma, kriz ve marka yönetimi ve stratejik iletişim bir ülkenin kamu diplomasisi uygulamalarında çok büyük önem arz etmektedir. Bu da halkla ilişkileri ve uygulamalarını

kamu diplomasisi açısından hayati bir hale getirmektedir. Tench ve Yeomans (2011)'de kamu diplomasisinin çok farklı içeriklerde kullanılan bir terim olduğunu belirterek zaman zaman uluslararası halkla ilişkilerin ikinci kişiliği olarak kullanıldığını vurgulamışlardır. Bu çerçevede ülkelerin kamu diplomasisi faaliyetlerinden başarılı neticeler alabilmeleri için bütün bu uygulamaların bir koordinasyon ve strateji içinde, doğru hedef kitleye yöneltilmesi ve uygulanması gerekmektedir.

1.3. Kamu diplomasisi Faaliyetlerinin Amaçları ve Hedef Kitle

Küreselleşmenin dünya ülkelerini etkisi altına alması ve sonrasında ekonomik, siyasal, kültürel ve toplumsal alanda yaşanan değişim ve dönüşümler, ülkelerin politikaları etkilemekte ve içinde bulunan koşullara göre her an değişebilmektedir. Uluslararası ilişkilerin sürekli değişen bu hassas yapısında ülkeler, yeni oluşan sisteme uyum sağlayabilmek adına, birtakım önlemleri almaları gerektiğini ortaya koymuştur. Uluslararası ilişkilerde yaşanan bu denli hızlı değişim ve gelişmelere rağmen kamu diplomasisi, dünya çapındaki kültürel, politik, ekonomik boşlukları doldurma dikkat çekici bir yere sahiptir (Bostancı, 2012: 42).

Uluslararası iletişimin ve milletler arası bağımlılığın artmasıyla ülkeler, kendilerini dışarıya karşı daha fazla, daha doğru bir şekilde anlatabilmek için yeni diplomasi yöntemlerine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu yöntemlerden biri olan kamu diplomasisi, ülkelerin kendilerini uluslararası arenada doğru ifade edebilmelerinin en temel ve en etkili iletişim araçlarından biridir.

21. yüzyılla birlikte ülkeler, “diğerlerinden farklı kılma” ve “bir adım öne çıkma”nın önemini her geçen gün daha fazla hissetmektedirler. Bu süreçte etkin, sürekli ve güvenilirliği olan politikalar izleyen ülkeler, olası hataları önceden görebilmekte ve bunlara karşı önlem alabilmektedir. Özellikle güvenilirliğe dayalı bir iletişim de diğer ülkelerin halkları üzerinde itibar ve imaj oluşturmaya yardım etmektedir.

Ülkelerin ulusal menfaatleri doğrultusundan yaptıkları çeşitli kamu diplomasisi faaliyetleri, ülke çıkarlarının korunması, zaman zaman da hiçbir diplomatik ilişkinin sağlayamayacağı etkiler yaratabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu faaliyetler,

daha çok başbakanlığa ve dışişleri bakanlığına bağlı çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmektedir (Bostancı, 2012: 44).

Kamu diplomasisinin temel amacı “bilgi iletmek ve olumlu imajı pazarlamak” ve bu şekilde hedef kitledeki ılımlıları etkilemektedir (Nye, 2004:107). Söz konusu ılımlıları çeken politikaların benimsenmesi ve ortak çıkarların anlatılması için kamu diplomasisinin daha etkin bir biçimde kullanılması gerekmektedir (Nye, 2004:129). Aynı şekilde Kalın (2010)’a göre de kamu diplomasisinin birincil amacı, muhatap kitlenin dinlenmesi ve önceliklerinin tespit edilerek hedef kitleye yönelik iyi bir imaj ortaya koymak ve bu olumlu imajı pazarlamaktır. Bu şekilde, bir ülkenin politikaları, eylemleri, ekonomik ve politik sistemleri hakkında olumlu bir imaj oluşturmak için önemli olan mesajın doğru muhabata ulaştırılmasıdır.

Kamu diplomasisinin diğer bir amacı da, bilginin gücü ve bağlayıcılığı sayesinde bilinirliği artırarak hedef ülke halkları üzerinde istenilen algıyı yaratmak ve ulusal çıkarların korunması adına yapılacak politikalara en azından engel çıkarmayacak bir taraftar kitlesi yaratmak oldukça önemlidir. Bu taraftar kitlesini yaratırken İ.Kalın’ın belirttiği üzere, hedef kitle veya kişinin değerler sistemiyle ve tutumlarıyla kesinlikle çatışmamak gerekir (“Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi”, <http://kdk.gov.tr/sag/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/20>). Bu çerçevede ülkeler ortak beklentilerine yönelik ve ulusal menfaatlere yönelik mesaj iletimi yaparken, algı yaratılması düşünülen halkların değerlerine ve kültürel farklılıklarına saygı göstermeye önem vermektedirler. İkna edilmesi gereken hedef kitlenin algısını bilmek, hedef kitle ile sağlıklı bir iletişimi gerçekleştirmek için önemlidir. İletişim de istenilen algıyı oluşturmak ve hedeflere ulaşmak için bir araçtır. Son yıllardaki iletişim teknolojisindeki gelişmelerle birlikte ortaya çıkan küresel bilgi akışında, ülkeler kendilerine yer açmak için özellikle imaj sorununa önem veriyorlar (Yalçınkaya, 2013: 134). Dolayısıyla, hedef kitlesi üzerinde pozitif bir algı oluşturmak ve imajını güçlü tutmak isteyen bütün ülkeler, onların algılarını etkileyecek faaliyetlerde bulunmaktadır. Çünkü algılar, gerçekler kadar önemlidir. Kamu diplomasisi de zaten basit anlamda kamuoyu oluşturmada algıyı şekillendirme, imaj üretme ve yönetme, bir ülkenin düşünce, ideal, kültür, siyaseti ve milli amaçlarının dış ülkelere iletilmesi süreci olarak da tanımlanabilmektedir (Tuch,1990: 3). Amaç algıları ve davranışları değiştirmek, istenilen doğrultuda hedef kitle üzerinde kamuoyu

oluşturabilmektir. Bu algıyı oluştururken hedef ülkeye ve haklarına verilecek olan mesajın yalın ve anlaşılır olması gerekmektedir. Bu çerçevede verilmek istenilen mesajın tam olarak yerleşebilmesi için araştırmak yapmak, halkların hassasiyet değerlerini bilerek ve onların beklentilerine yönelik faaliyetlerde bulunmak gerekmektedir. Bu süreçte halklar üzerinde istenilen algının oluşmasını ve yönetimini sağlamak da kamu diplomasisi faaliyetlerinin sürekliliğinin sağlanması açısından önemlidir (Bostancı, 2012: 48).

İletişim alanında günden güne varlığını iyice hissettiren algı yönetimi, hedef kitleleri kendi çıkarları doğrultusunda kandırmak ve onları kullanacakları birer unsur haline getirmek amaçlı bir iletişim disiplindir. Algıları etkilemek için modern kitle iletişim araçları farklılıkları vurgularken, değer yargıları üzerinde de önemli etkilerde bulunmaktadır. Kitle iletişimi ile gelen bilgi, tüketimden geçerek algıları etkilemek için seçilmiş ve biçimlendirilmiştir (Erdoğan, 2002: 165). Değer yargıları ile dış dünyayla ilişkilerimizi yürütmeye çalışırken, olguları, kavramları, iyi ve kötü kategorisinde empoze etmektedir.

Aynı şekilde kamu diplomasisine dair öğrenilmesi gereken en önemli şey, iki veya daha fazla insanın ortak noktalarını daha iyi anlamak ve aralarındaki farklılıklara karşı, karşılıklı saygı geliştirmenin daha faydalı olacağını belirtmektedir. Buradaki öncelikli amaç sürmekte olan yaşamsal ilişkiyi halk düzeyinde kurmak ve teşvik etmektir. Buradan anlaşılacağı üzere bir politika uygulamaya konurken ve uygulama sürecinde en önemli güç unsuru kamuoyudur. Uygulama öncesi kamuoyu üzerinde oluşturulacak imaj ve psikolojik ortam da kamu diplomasisi faaliyetlerinin uygulanabilirliğini artıracaktır (Nye, 2005: 129). Ancak yetkili kurum ve kişiler bu süreçte kurgulanmadan ve koordinasyonsuz bir şekilde, kamuoyunu hızlı ve doğru şekilde bilgilendirmezse, kamuoyu kendi kendine bilgi kaynakları yaratır. Bu da yöneticilerin kontrolünün dışında gerçekleşerek, kamu diplomasisinin amacına ulaşamamasına sebep olmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken kamu diplomasisi çalışmalarının ülkeler tarafından dış politika hedefleri ile uyumlu bir şekilde ciddiyetle ele alınması ve yapılan faaliyetlerin beklentisinin uzun dönemli olması gerekmektedir (Erzen, 2012: 123).

Uluslararası ilişkilerde yaşanan politik, sosyal ve ekonomik krizlere rağmen, kamu diplomasisinin, dünya çapındaki kültürel, politik, ekonomik ve dini boşlukları doldurma

gücüne dikkat çekmektedir (Bostancı, 2012: 42). Etkin kamu diplomasının aktörleri hükümetler veya resmi kurum ve kuruluşlar değil, birbiriyle iletişim kuran insanlar ve bu iletişimin ardından gelen, daha gelişen, olgunlaşan ve karşılıklı saygıyı artıran çok taraflı üretken ilişkilerdir. Diğer yandan kamu diplomasisinin kullandığı iyi koordine edilmemiş araçlar, hem kamu diplomasisinin istenen sonucu vermesini engeller hem de uygulayıcı ülke açısından yumuşak güç kaybına neden olur. Yani en iyi reklam bile, iyi kurgulanmamış bir popüler olmayan ürünü satamaz (Cull, 2009: 103). Benzer şekilde sorumlu olduğu alanın dışına çıkan ve politika amacının yapısına aykırı olan kamu diplomasisi faaliyetlerinin başarısı da düşük olmaktadır. Çünkü çoğu zaman yapmak söylemekten daha etkilidir. Bu konuda İngiliz diplomat Sir Michael Butler, “Eğer hükümetiniz plansız, kurgusuz, bencil, gerici ve yardım etmiyor gibi algılanırsa, bu istediğinizi yaptırma gücüne ciddi ölçüde engel olacaktır.” demiştir (Nye, 2004: 110).

Eğer uygulanan kamu diplomasisi stratejisi ve yöntemi istenilen amaca ulaşmayı sağlamıyorsa, burada dikkat edilmesi gereken husus; kamu diplomasisi faaliyetlerinde tek yönlü iletişimden ziyade, geri bildirim olanak sağlayan tekniklerin kullanılması gerekmektedir (Erzen, 2012: 109). Bu şekilde yapılan kamu diplomasisi uygulamalarının hedef kitlesi genel anlamda kamuoyu olmakla birlikte, düşünürler, sivil toplum kuruluşları ve devlet adamları gibi geniş bir alanı ve kapsamakta ve hedef kitlenin sınırlarını da ortaya koymaktadır.

Güvenilir ve nesnel yapılan olmadan yapılan kamu diplomasisi faaliyetleri, istenilen olmadan sonucu vermeyeceği gibi kamuoyu tarafından onaylanması şansını da ortadan kaldırır. Ancak faaliyetlerin amacına ulaşabilmesi, ülkenin dış politika hedefleriyle uyduğu sürece başarılı olabilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, hakların birbiriyle iletişimi ve sivil toplum kuruluşların eliyle yürütülen samimi ve doğrulanabilir eylemler gerçekleştirmek, istenilen algının oluşturulmasında çok önemli olacaktır.

Bu çerçevede kamu diplomasisinin hedef kitlesi çerçevesinde Kamu diplomasisi koordinatörü Cemalettin Haşimi kamu diplomasisinin hedef kitlesini şöyle tanımlamaktadır:

Kamu diplomasisinde öncelik, kanaat önderlerine, think thank'lere ve üniversitelerde çalışanlara, bir şekilde karar alım sürecinde etkili olan unsurlara ulaşmak ve onlarla görüşmektir. Yine kamu diplomasisi, medya mensupları ve onlarla yakın teması sağlamak üzere kuruludur. Bizim faaliyetlerimiz doğrudan doğruya kitleye yönelik şeylerden ziyade daha çok medya, üniversiteler, araştırma kuruluşları, uzmanlara yönelik faaliyetlerdir (Sancar, 2012: 253)

Görünen o ki kamuoyu, son teknolojik gelişmeler ve sosyal paylaşım sitelerindeki kullanıcı sayısındaki artışla birlikte kendi dijital çağını yaşamakta olduğu düşünülen kamu diplomasisi, siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, iş adamları, akademisyenler, sanatçılar, düşünürler, çıkar grupları, medya mensuplarına ek olarak sıradan sokaktaki insanların da potansiyel hedef kitle olarak değerlendirilebileceği sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Mısır'da, Libya'da ve Tunus'da kitlesel birliktelik sağlayarak meydanlara toplanan halkın bu siteler üzerinde örgütlenerek sokağa dökülmesi, sosyal paylaşım sitelerinde yaşanan bilgi aktarımdaki ve kullanıcı sayısındaki bu artışın, hedef kitle üzerinde ne derece ciddi boyutlarda etkili olduğunun en büyük göstergesidir. Hedef kitlesi kişiler ve kamuoyu olan kamu diplomasisinde, dünyanın her yerinden milyonlarca kişiye ulaşabilme imkânı veren sosyal paylaşım siteleri, kamu diplomasisinin uygulama alanlarından biridir. Hedef kitle üzerinde istenilen algının oluşması için mesaj kampanyaları yapmak, yanlış haberleri düzeltmek, resmi görevlilerinin gerçek zamanlı açıklamalarının ulaşımını ve paylaşımını sağlamak, protesto gruplarına mobilize etmek gibi birçok yöntemle koordinasyon içinde istenilen hedefe ulaşmak amaçlamaktadır (Ersoytürk, 2014). Bu şekilde iletişim kanallarının yaygınlaşması kamu diplomasisi alanının ulaşmak istediği hedef kitleyi de genişletmiştir. Enformasyon çağındaki bu denli hızlı gelişmeler ve kamu diplomasisinin çağa ayak uydurma gelişimi birlikte kamu diplomasisi, hedef kitlenin maruz kaldığı genişleme ve değişimlere göre kendini yeniden konumlandırmakta, alternatif politikalar geliştirmektedir. Diğer bir deyişle kamu diplomasisi teorik ve pratik anlamda durağan değil, kendini uluslararası konjonktüre göre yenileyen ve değişime açık bir faaliyet alanı olarak, yeni kamu diplomasisi adı altında kendini çağın gelişim sürecine adapte etmiştir.

1.4. Kamu Diplomasisi Araçları ve Uygulama Alanları

Kamu diplomasisi, diğer ulusların halklarının algılarını yönetirken halkla ilişkilerin kullandığı araçlardan faydalanmaktadır. Gazete, radyo, televizyon, sinema ve yeni medya araçları haricinde kamu diplomasisinin kullandığı araçlarda bütünlüğü sağlamak için kullanılan uluslararası etkinlikler ve son zamanlarda kamu diplomasisinin faaliyet alanında daha geniş yer almaya başlayan dış yardım faaliyetleri kamu diplomasisi uygulama alanlarını içermektedir.

1.4.1. Medya

Uluslararası kamuoyu oluşturmada birincil öneme sahip olan medya (Gazete, Radyo, Televizyon, Sinema), kamu diplomasisinin birincil öneme sahip aracıdır. Uluslararası aktörlerin yabancı medyayı etkilemesi ve gündem oluşturmaları kamu diplomasisi sürecinin ilk basamağıdır (Sancar, 2012: 184). Diğer bir deyişle medya haber verme, eğitme, bilgilendirme, kamuoyu oluşturma, ikna etme ve yönlendirme gibi işlevlere sahip olması nedeniyle siyasal, sosyal ve kültürel anlamda önemli bir etkileme aracı niteliğindedir. Medya araçları, bireylerin ve kitlelerin belirli konulardaki kanaat ve tutumlarını şekillendirerek siyasi tercihlerini etkilemenin yanı sıra, alışkanlık ve beğenilerini değiştirme ve yaşam biçimlerini dönüştürme gücüne de sahiptir (Bostancı, 2012: 130-131).

1.4.1.1. Gazete

18. yüzyıldan itibaren önemli bir kamuoyu oluşturma aracı olarak siyasi gelişimlerde aktif rol oynamaya başlayan gazeteler önemli bir iletişim aracıdır. Gazeteleri ellerinde bulunduranlar onları kendi siyasi ve ekonomik çıkarlar içinde kullanabilmektedirler. Diğer bir deyişle gazeteler, siyasal ve ekonomik silah niteliği de taşımaktadır (Bektaş, 2000: 100).

Bu çerçevede gazeteler 1900'lü yıllardan itibaren, özellikle haberlerin yayımlanması ve milletlerarası arenaya açılım kapısı olarak kullanılmaktadır. Genel olarak gazeteler insanlara dilediği hızda ilerleme ve ülke gündemleri hakkında bilgi alma imkânı

sunmaktadır. Çok sık rastlanmamakla birlikte, ülkeler kamu diplomasisi için herhangi bir ülkede gazete çıkartmaktan çok ABD'nin New York Times gazetesi ve İngiltere'nin The Guardian gazetesi örneklerinde olduğu gibi ekler şeklinde o ülkelerin kamu diplomasisine yarar sağlamaktadırlar (Sancar, 2012: 187). Bu gazeteler yayımladıkları haberlerle milletlerarası arenada ilgi uyandırıp siyasal etki yaratabilmektedirler. Dolayısıyla küresel etki yapabilme özelliği bulunan gazeteler kamu diplomasisi için bir hizmet aracıdır. Basılı iletişim araçlarından gazetenin bütünleyicisi olarak aynı kategoride faaliyet gösteren dergiler de, bir kamu diplomasisi aracıdır. Küresel düzeyde faaliyet gösteren Time, Economist, gibi dünyanın önemli bölümüne ulaşan bu dergilerde çıkan makale ve haberler kamu diplomasisi açısından önemli bir anlam ifade etmektedir.

Gelişen teknoloji sayesinde insanlara hızlı ve kolay bir şekilde ulaşabilen gazeteler ve dergiler, kamu diplomasisi aracı olarak istenilen algının oluşmasında ülke halklarını ikna ederek uluslararası kamuoyunda istenilen imaj ve itibarı yaratabilmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, gazeteler sayesinde verilecek mesajın doğru ve güvenilir biçimde kullanıldığında etkili sonuç alınabilecek bir araç olduğu gerçeğidir.

Günümüzde çağın gelişen şartlarına uygun olarak internet ortamına taşınan ve kendilerini yenileyen gazeteler iletişim alanındaki önemini sürdürmekle beraber, kalıcı olmak için mücadele etmektedirler. Gazete okur kitlesi de bu gelişmelerle birlikte teknolojik yeniliklere ayak uydurmuş ve gazeteleri online okuma yoluna gitmiştir. Gazetelerin sanal ortamlara taşınması, okuyucunun sürekli arşivlenen geçmiş yıllara ait haberlere her an ulaşabilmesini hızlandırmış ve kolaylaştırmıştır ve son zamanlarda oldukça yaygınlaşan ipad, iphone ve benzeri cihazlar için özel uygulamalara uyum sağlayan kimi gazeteler, hem okuyucu kitlesine her an her yerde ulaşabilmekte hem de bu sayede okuyucusuna daha kolay hizmet vermektedir.

1.4.1.2. Radyo

1900'lü yılların başından itibaren iletiyi anında aktarabilme özelliğine sahip olan radyolar, istenilen mesajı sınır ötesi hedef kitleye ses ve müzik aracılığıyla rahat bir şekilde iletebilme özelliğine sahip kitle iletişim aracıdır. Uluslararası alanda birçok ülke, radyonun anında ileti özelliğini ve uzak mesafelere kolay iletimini kullanarak, kısa dalgalı ve orta

dalgalı radyoyu kullanmaktadırlar. Bu yayınlar siyasi sınırlar ve karanlıklar ardındaki insanlara ulaşma imkânı vermektedir.

Kamu diplomasisinde bilgilendirme amacıyla kullanılan radyolar, ikna ve propaganda amacıyla kullanarak yabancı izleyicilerin tutumları üzerinde bir etki oluşturmaktır. Bu anlayışta radyo gibi hızlı iletişim biçimlerine öncelik vermektedir. Burada ki esas amaç, devletlerin ulusal ya da uluslararası alanda kendi ideolojilerini benimsetmeleri, yaymaları için kullanımınıdır. . Bununla birlikte radyo, özellikle üçüncü dünya ülkeleri başta olmak üzere pek çok ülkede, eğitim, eğlence ve pazarlama amacıyla, ayrıca farklı etnik grupların halklarını duyurmak ve onların kültürlerini yaşatmaları amacıyla da kullanılmaktadır.

Kamu diplomasisi açısından büyük önem taşıyan radyolar, özgür basın bulunmadığı kimi ülkelerde ise, insanlar için bilginin hayat kaynağı olarak görülmektedir. Baskı ve istibdadın yer aldığı bu ülkeler, hem ülke sınırları içerisinde hem de dünyada olup biten olaylarla ilgili her türlü bilgiyi radyolar vasıtasıyla haber almaktadırlar. Örneğin, 1949 yılında yayına başlayan Radio Free Europe (özgür Avrupa Radyosu), Sovyetler Birliği baskısı altında bulunan Doğu Avrupa ülkelerine ulaşmak için kurulmuş ve bu ülke vatandaşlarına özgür basın olarak istenilen mesajlar verilmiştir.

Uluslararası yayıncılık ve bilgilendirme kapmayanlarının ilk örneği ise 1942 yılında ABD’de kurulan Voice of America (VOA)’dır. İkinci Dünya Savaşı sonrası Soğuk Savaş’ın başlamasıyla Sovyetler Birliğinin propaganda faaliyetlerine karşı Uluslararası arenada kamuoyu oluşturmak için aktif rol oynayan ABD, VOA aracılığıyla ciddi yayımlar yapmıştır. 1948 yılında iki kutup arasındaki propaganda yarışı için ABD dışişleri bakanlığı, VOA için federal bütçeden büyük harcamalar yapmasına olanak tanıyan kanun tasarısını kabul etmiş ve radyo yayıncılığının küresel boyutta imaj sağlamak için ne kadar önemli olduğunu göstermiştir (Bektaş, 2000: 110).

Televizyonların yayın hayatına girmesi ve Soğuk Savaş sonrası hızlı bir şekilde kitle iletişim aracı haline gelmesiyle birlikte, radyolar kamu diplomasisi için önemli bir araç olmayı sürdürmüştür. Birçok dilde yayın yapan radyolar, nereden hangi dilde konuşulursa konuşulsun, farklı ülkelere hitap ederek istenilen mesajların iletilmesini

sağlamaktadır. Bu bağlamda kamu diplomasisi aracı radyonun bu görevine örnek olarak verilecek bir diğer radyo da Londra’da yayın hayatına başlayan BBC (British Broadcasting Corporation)’dir.1938 yılında beş dilde yayın yapmaya başlayan BBC, uluslararası yayıncılık açısından İngiltere’nin en önemli kamu diplomasisi aracıdır. Günümüzde ise BBC, milletlerarası platformda bağımsız yayın yaptığı kanaatinden dolayı, sesini duyurabildiği ülke sayısını200’e kadar çıkartmıştır. Ancak Yayın hayatına İkinci Dünya Savaşı yıllarında kısa dalgadan başlayan, ilerleyen yıllarda Türkiye'deki ortakları ile FM bandına geçen BBC Türkçe Servisi, BBC Dünya Servisinin %16’lık bütçe kesintileri doğrultusunda 27 Mayıs 2011 TSİ 18.00'deki yayını ile son kez dinleyicilerine seslendi (www.bbc.co.uk/turkce/kurum-sal/2010/10/000001_bbcturkce_radyo.html).

Radyo, enformasyon teknolojisindeki ilerlemeler karşısında geri planda kalmış gibi görünse de, diktatör rejimlerin var olduğu ya da internet erişiminin sınırlı olduğu az gelişmiş ülkelerde halen etkisini sürdürmektedir. ABD’nin 2000’li yıllarda Ortadoğu politikalarına bölge halkı nezdinde destek sağlamak amacıyla kurduğu radyo istasyonları bu çerçevede düşünülmelidir. Soğuk Savaş sırasında VOA’nın yanında ABD’nin Avrupa’da yayın yapan Radio Free Europe istasyonları da Amerikan kamu diplomasisi için kendilerini ifade etme, duyulma ve diyaloga bağlanma gibi işlevleri olan önemli kamu diplomasisi araçları olmuştur. Aynı zamanda Nasır yönetiminin Pan-Arabizm ideolojisini yaymakla faaliyet gösteren “Mısır’ın Sesi” radyosu da, Mısır’ın Ortadoğu’daki kamu diplomasisine önemli katkılar sağlamıştır (Sancar, 2012: 190).

1.4.1.3. Televizyon

Günümüzün en önemli iletişim unsurlarından televizyon, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görüntülü yayın yapan vazgeçilmez bir araç halini almıştır. Radyodan farklı olarak hem göze hem kulağa hitap edere geleneksel medyada bir devrim yaratan televizyon, kitle iletişim araçları içerisinde en ön planda yer alan yayın aracıdır. Televizyonun, yaygınlaşan uydu kanalları sayesinde dünyanın her tarafına ulaşabilmesi ve verilen haber ya da mesajları görüntülerle destekleyerek güçlendirmesi nedeniyle diğer kitle iletişim araçlarını arka planda bıraktığı düşünülmektedir (Bektaş, 2000: 111). Kamu diplomasi aracı olarak televizyon denildiğinde, dünya üzerinde hemen hemen her ülke tarafından bilinen ve kabul gören ilk televizyon kanalı CNN’dir.

Dünyanın ilk haber istasyonu olarak 1980’de yayın hayatına geçen BBC, 93 ülkede yirmi dört saat haber yayını yapan, dünyanın farklı noktalarındaki insanlara aynı anda seslenebilen, özellikle canlı yayınlara önem veren dünyanın ilk haber istasyonu olarak kabul görmektedir. Bu saygınlığı yakalamasında yerel muhabirleri sayesinde dünyanın birçok yerinde olup biten olaylara tanıklık ederek ayrıntılı ve canlı yayın yapmasıdır. Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat’ın uğradığı suikast sonucu ölümünü görüntülemesi, ABD Başkanı Reagan’a düzenlenen suikaste tanıklık etmesi bugüne kadar bu habercilikte başarı sağlamasına sadece birkaç örnektir.

Kamu diplomasisinde CNN’in dünyanın en önemi televizyon kanalı yapan etken olarak,1991 Körfez Savaşı sırasında bombardıman altında kalan Bağdat ile haber bekleyen dış dünya arasında canlı yayın yaparak dünyaya duyuran tek haber kaynağı olmasıdır (Bektaş, 2000: 117). Gilboa da kamu diplomasisinde CNN etkisine dikkat çekmektedir. Ona göre; CNN etkisi, karar alıcıları harekete geçmeye ve askeri müdahaleler gibi tedbirler almaya zorlamayı tanımlamak için üretilmiş bir kavramdır. Bir bakıma medyanın, Körfez Savaşı’yla birlikte bakıldığında politika yapım sürecinde ulusa çıkarları sağladığı, kitle kamuoyu oluşturulmasında ve savaş destek sağlamada etkisi olduğu belirtilmektedir.

Teknolojik gelişmelerin geleneksel olmayan Uluslararası haber araçlarına olanak sağlaması, Körfez savaşı sırasında tek aktif haber savaşçısı olan CNN etkisini, yerini daha güçlü olacak Youtube Etkisine bırakması ön görülmektedir. Körfez Savaş’ında önde gelen haber kaynağı, ABD’nin Afganistan’a savaş açmasıyla da yerini El Cezire televizyonuna bırakmıştır.

CNN ve BBC’nin politikalarıyla olduğu kadar ABD politikalarıyla uyumlu olmayan El Cezire, 1996 yılında Katar Emiri Şeyh Hamidi bin Khalifa al-Thani tarafından127 milyon dolarlık bir bağışla kurularak, yegâne amaç olarak hiçbir sansür uygulamadan dünyaya Arap görüşlerini sunmayı benimsemiştir. El Cezire yayınlarını yaparken, haber içeriklerini, röportajları bölge halkının görüşlerini dikkate alarak farklı bir açıdan vermektedir. El Cezire televizyonu, hiçbir merciyle ilişkisi olmadığı için Ortadoğu ve Arap dünyasında meydana gelen gelişmeleri özgür ve bağımsız bir şekilde vermektedir (İnceoğlu, 2004: 185).

11 Eylül saldırılarından sonra Batı haber medyası, Arap kitlelerine ulaşabilmek için dünya kamuoyunda dikkat çeken El-Cezire'ye yaklaşmıştır. Usame bin ladin de aynı şekilde El Cezire'nin uydu sinyalleri aracılığıyla ilk kez Avrupa, Afrika ve Ortadoğu'da milyonlara kendi mesajını duyurmaya çalışmıştır. Böylece Soğuk Savaş'tan sonra Uluslararası araneda yayıncılıktaki haksız rekabette bir anda ön plana çıkan El Cezire, güçlü potansiyel bir yayın aracı olarak yerini almıştır. 2006 yılında Arapçadan sonra İngilizce yayın da yapmaya başlayan El Cezire televizyonu, CNN'nin boşluğunu doldurmak adına önemli adımlar atarak tüm dünyada izlenen bir kanal olmayı başarmıştır (Çopur, 2011).

Kamu diplomasisinde televizyona bu denli önem vermesinin nedeni milletlerarası yayın yapan güçlü televizyon kanalları olan ülkelerin istenilen kamuoyu algısını oluşturmak için gündem yaratabilme becerisidir. Bu şekilde hedef kitleye istenilen mesajın iletilmesinde ülke haklarına okuma becerisi gerektirmeden ses ve görüntüyle hitap etmesi, uydu yayıncılığı sayesinde dünyanın birçok yerine mesajın hızlı ve kolay ulaşımını sağlaması, kamu diplomasisi açısından televizyonun albenisini arttırmaktadır.

1.4.1.4. Sinema

Genellikle duygulara ve bilinçaltına seslenen, zihinlerde kalıcı olma özelliği sayesinde insanların tutum ve düşüncelerini etkileyen, tüketime elverişli bir iletim aracıdır. Kamu diplomasisinde sinemanın etkili olmasının nedeni karşı tarafa verilmek istenilen mesajın karşı tarafa fark ettirmeden verilmeye çalışmasıdır (Sancar, 2012: 193).

Kamu diplomasisi aracı olarak sinemanın kullanımı denildiğinde ilk akla gelen ABD'nin Hollywood olarak bilinen sinema gücü akla gelmektedir. Hollywood Amerikan kamu diplomasisinin merkezinde yer almakla birlikte, Amerikan yaşam tarzı hakkında bilgiler veren, dünya ülkeleri arasında ABD'nin gelişmişliğini, modern ve özgür hayatını dış dünyaya yansıtan yumuşak gücüdür.1956 yılında çekilen "Kral ve Ben" adlı film, Barı emperyalizmini kötüleyerek Siam'ın bağımsızlığını savunan, Amerikan kölelerini özgürleştirerek özgürlüğün savunucusu olduğu mesajı vermektedir (Sancar, 2012: 194). Ayrıca günümüzde beyazperdeye aktarılan birçok Amerikan filminde ABD, yenilmez karakterlere sahip dünyanın kurtarıcısı, süper gücü ve modernizasyonu itibariyle de

kendine hayran bırakan bir ülke imajını sürekli vermektedir. Hollywood aynı zamanda bu imajın oluşmasında ABD diplomasisiyle de birçok konuda ortak hareket etmektedir. ABD, Soğuk Savaş zamanında Amerikan filmlerinin dünyaya ihraç edilmesini ve Amerikan yaşam tarzını pazarlamaya çabalamıştır. Bu şekilde dünyaya yayılan filmler, komünizm altında yaşayan halkları Batılı yaşam tarzına özendirmeye başlamıştır. Amerikan filmlerini izleyen Sovyet baskısı altındaki insanlar, modern, özgür ve eşit haklara sahip her türlü kazanımının elde edilebileceği fırsatlar ülkesi olarak ABD rüyası görmeye ve ABD'ye hayran olmaya başlamıştır.

Erzen (2012)'e göre Hollywood'un dışında Avrupa sineması, Bollywood ve Çin sineması da kamu diplomasisi açısından önem taşımaktadır. Hollywood, ABD'nin uluslararası arenadaki modern ve gelişmişliğini yansıtırken, Avrupa sineması sanatı, Bollywood ise; Hindistan kültürünü yansıtmaktadır. Çin sinema sektörü de filmlerin çekildiği mekânlar ve film kostümleri açısından Çin kültürünü beyaz perdeye taşımaktadır. Bu bağlamda ülkeler uluslararası kamu diplomasisi faaliyetlerini yürütürken gerek imaj gerek itibar gerekse kamuoyu oluşturma olsun ülke menfaatleri doğrultusunda sinema sektörünü kullanmaktadırlar.

1.4.2. Yeni Medya

Günümüzün en etkili iletişim araçlarında olan internet, yazılı ve görsel basını da içinde barındırarak insanlar arasındaki karşılıklı etkileşimi hızlandırmış ve yaygınlaştırmıştır. Bu sayede hem ulusal hem de uluslararası arenada halkların yaşam tarzlarını şekillendiren bir araç olarak, siyaset, diplomasi, ticaret, basın-yayın, eğitim gibi hayatımızın birçok alanında önemli yer sahibi olmuştur. İnternetin gelişimi ve kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte youtube, twitter, facebook gibi sosyal paylaşım sitelerinin de gündelik yaşamımıza girmesi kaçınılmaz olmuştur.

Bu durumun nedenleri araştırıldığında, Soğuk Savaş'ın bitişi ve sonrasında oluşan yeni uluslararası düzen ile 11 Eylül saldırıları kamu diplomasisinde iletişim ve ilişki biçimlerini değiştirmiştir. İletişim teknolojilerindeki devrimin yarattığı internet ile birlikte sınırların ortadan kalkması enformasyonun iletilmesinde ve ona erişilmesinde önemli olanaklar sağlamıştır. 1997 yılında mayın tarlalarının yasaklanmasına yönelik başlattığı

kampanyayla Nobel Barış Ödülü alan Jodie Williams, kampanyasını internet üzerinden binlercesi insanı organize ederek WTO'nun önemli bir toplantısını engellemiştir. İnternet üzerinden yapılan bu organizasyon, farklı nitelikteki insanlar arasında doğrudan iletişimi sağlayan, her birey için özel mesaj değişimi imkânı veren, mesajı alan ve veren arasında bir araya gelmeme zorunluluğunu ortadan kaldıran etkileşim aracı olarak yeni medyanın vazgeçilmez unsuru olmuştur

Sosyal paylaşım sitelerinden biri olan facebook; insanlara paylaşma ve dünyayı daha açık ve bağlantılı hale getirme gücü verme, arkadaşlarınız ve ailenizle iletişim halinde olma ve dünyada olup bitenleri paylaşma gücünü misyon edinmiştir. 2004 yılında kurulmasına rağmen günümüzde aktif kullanıcı sayısının 1 milyarı aştığı facebook, dünyanın birçok ülkesine ulaşarak tahmin edilemez bir iletişim alanına sahiptir (<https://www.facebook.com/facebook/info>). Örneğin; ABD'de ALS hastalarına bağış için başlatılan “bir kova buzla duello” hızla yayılıyor. Buz kovası düellosu, başından aşağı buzlu su dolu kovayı boşaltan kişinin üç kişiye de aynısını yapması için meydan okumasıyla yapılıyor. Facebook kurucusu Zuckerberg, birkaç gün önce buzlu su dolu kovayı başından aşağı boşalttığı videoyu Facebook hesabından paylaştı. Video sonunda 'Bu gerçekten çok soğuktu' diyen Zuckerberg, Microsoft kurucularından Bill Gates, SpaceX ve Tesla Motors CEO'su Elon Musk ve Facebook operasyon müdürü Sherly Sandberg'e 24 saat içinde aynısını yapmaları için meydan okudu. ABD ALS Derneği, buz kovası düellosu sayesinde sadece iki hafta içinde 7.4 milyon dolar bağış elde ettiklerini açıkladı. Daha sonra “bir kova buzla duello” su dünyanın birçok ülkesinde yaygınlaştı. Bu da facebook'un belirli bir amaç için kullanıldığında ne denli uluslararası iletişim gücüne sahip olduğunu göstermektedir.

Bir başka sosyal paylaşım sitesi twitter ise herkese özgür bir şekilde fikirlerini anında ve engelsiz paylaşma gücü vermek misyonuyla 2007 yılında kurulmuştur. Aylık ortalama 271 milyon aktif kullanıcıya sahibi bir sosyal ağ ve mikroblog sitesidir. Kullanıcılarına tweet adı verilen en fazla 140 karakterlik metinler yazma imkânı veren Twitter, çeşitli araçlarla daha etkin kullanılabilen ve son yıllarda etkisini giderek arttıran bir yeni nesil iletişim aracıdır (<https://about.twitter.com/>).Twitter,Arap baharı sırasında ve sonrasında yaygınlığını büyük ölçüde artırmış ve etki alanını genişletmiştir. Günümüzde devlet başkanları, başbakanlar, devlet kurumları, kamu kuruluşları, uluslararası örgütler,

sivil toplum kuruluşları, büyükelçilikler, konsolosluklar, şirketler, sanatçılar twitter hesapları aracılığıyla sosyal medyada varlık göstermeye çalışmaktadırlar. Özellikle siyasetçiler tarafından yaygın şekilde kullanılan Twitter'da iç siyasete ilişkin bir mesajın yer alması ülkedeki politik gündem oluştururken, dış politikaya yönelik mesajların yer alması da Uluslararası gündemi belirlemede etkilidir. Örneğin; Nisan 2014 yılında, 2014 Kırım kriz üzerine ABD Dışişleri Bakanlığı ve Rusya Dışişleri Bakanlığı Rus arasındaki gerginlikler bakış zıt noktaları iletmek için hashtag #UnitedforUkraine kullanarak her iki bakanlık ile düello tweets yönelmiştir(www.Foxnews.com).

Twitter, küresel bir izleyici kitlesine sahip liderler ve diplomatlar için paylaştıkları bir mesajın yansıması dünya çapında bir gündem oluşturabilmektedir. İran Cumhurbaşkanı Hasan Ruhani'nin, twitter'da ABD Başkanı Barack Obama ile telefonda görüştüğünü bir mesaj paylaşımıyla takipçilerine bildirmesi önemli bir örnektir. Bu mesaj daha sonra silinse de, ardından başka mesajlar da ortaya çıktı. Obama da bu görüşmeyi doğruladı ve Başkan ve Cumhurbaşkanı arasındaki bu görüşme,1979 yılından bu yana gerçekleşen ilk görüşme olarak nitelendirildi. Twitter'da "tarihi bir görüşme" olarak paylaşılarak dünya gündemine oturdu (<http://www.sabah.com.tr/dunya/2013/09/29/ruhani-twitterdan-35-yillik-tabuyu-yikti>). Bu gibi en çok paylaşılan konular *trending topic (tt)* olmakta, bu konular aniden ulusal veya uluslararası gündemin üst sıralarına yerleşmektedir nemli konuda bu tür sosyal medya ortamlarında mesajı vermekle yetinmeyip kullanıcılara cevap verilmesi gerekliliğidir, aksi takdirde diyalog amacı yerine getirilememektedir (Sancar,2012: 200). Yine de belirtmek gerekir ki, twitter'da yer alan haber ve yorumlar ciddi bir gündem oluşturmakta, böylelikle mesajları takip etmeyen ve hatta twitter hesabı dahi olmayan kişilere dahi bir ölçüde ulaşılabilir.

Son yıllardaki sosyal paylaşım sitelerine olan ilginin artması ve bu sitelerin yüzlerce milyon kullanıcı sayısına sahip olması, sosyal paylaşım sitelerini iletişimde farkındalığın ve güncelliğin takipçisi yapmıştır. Dünya üzerinde tahmin edilemeyecek böyle bir ortamın olması, birçok önemli haberi öncelikle sosyal paylaşım sitelerinden öğrenmemize, ulusal veya uluslararası kamuoyunda yer almayan haberlere ulaşabilmemize olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda sosyal paylaşım siteleri, kamuoyu oluşturma ve örgütlenme açısından birçok fırsat sunmaktadır. Örneğin; Wikileaks'in 2008 yılına ait yayımlandığı belgelerde, Tunus Devlet Başkanı Bin Ali ve ailesinin yolsuzluk çetesi

oluşturduğu ortaya çıkmış, bu duruma isyan eden halk sosyal paylaşım siteleri üzerinden örgütlenerek eylem sürecini sokağa dökmüş ve Yasemin Devrimi'ni gerçekleştirmiştir (Erzen, 2012: 150). Bu da sosyal paylaşım sitelerinin kamuoyu yaratma gücünü göstermektedir.

Günümüz uluslararası ilişkilerinin önemli dinamiklerinden olan sosyal ağlar, teknolojik gelişmelerle uyum içinde sürekli kendini yenilemektedir. Değişen şartlar çerçevesinde yeni medya, hedef kitlenin ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda kamuoyu yaratma, örgütlenme ve gündem değiştirme amaçları ile kullanılmaktadır. Kamu diplomasisi amacına yönelik yapılacak olan tüm bu faaliyetlerde, yapılan yatırımları doğru ve hedef kitleyi cezp edecek şekilde yapmak önemlidir.

Küresel enformasyonun geldiği son nokta ise önümüzdeki yıllarda günlük hayatımızın her alanına girecek olan Web 3.0 gelişimidir; web siteleri üzerinden bilgi çıkarımında bulunan kişisel özelliklerin web siteleri üzerinden toplanarak bilgilerin değerlendirildiği portalların geliştirilmesi temeline dayanmaktadır (http://www.academia.edu/7229818/web_3_0). Web 3.0 ile birlikte daha akıllı tarama imkanı bulunacak ve daha organize sonuçlara ulaşılabilecektir. Örneğin, tarayıcınıza, "Güzel bir tatil yapmak istiyorum, sonrasında da İtalyan lezzetlerini tatmak istiyorum" gibi bir cümle yazdığınızda tüm web siteleri analiz ve organize edildikten sonra karşınıza istediğiniz taramaya yönelik seçenekler çıkıyor olacaktır. Daha önceki aramalar veya dosyalardan kişisel çıkarımlar yapacak olan bilgisayar, nerede yemek yemenizi ya da nereye tatile gitmeniz gerektiği konusunda organize bir liste çıkarabiliyor olacaktır (<http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>). Zamanla internetin insanın kontrolünden çıktığı bir dünyada, Web 3.0 cihazlar arası etkileşimle internetin kendi kendine yaratacağı bir web dünyası olacak. Yani kontrol yapay zekâlı teknolojilere bırakılacak, girdileri işleyip anlamlı çıkarımlar yaparak, insanlar, gruplar hatta ülkeler hakkında algı yönlendirme de gerekli bütünün parçaları kısa sürede öğrenilecektir. Bu da kamu diplomasisi açısından hedef ülke halkı üzerinde istenilen algının oluşturulmasında eldeki verilerden yararlanmayı ve daha kısa sürede istenilen sonuçlara ulaşmayı sağlayacaktır.

1.4.3. Uluslararası Etkinlikler

Kamu diplomasisi hedef kitleye mesajlarını medya araçlarının yanı sıra kültür, sanat, eğitim ve spor gibi farklı uluslararası etkinliklerle iletebilmektedir. Gelişen dünya şartları içerisinde teknolojinin, genç kuşakların kazanılması açısından önemi oldukça büyüktür. Bu doğrultuda ülkelerin farkındalık yaratmak ve mesajlarını dışarıya aktarabilmek için yapacakları kamu diplomasisi faaliyetlerinin önemi artmaktadır.

1.4.3.1. Kültür-Sanat Etkinlikleri

Kültür-sanat etkinlikleri, hedef kitleye istenilen mesaj iletmek için kullanılan kamu diplomasisi araçlarından biri olduğunu göstermekte ve kendi değerleri ile tanımlanmakta olan her kültür, eğitim, din, sosyal sınıf gibi farklılıklarla ilişkilendirilmektedir. Kısaca yaşam biçimi olarak görülen kültür, insan yaşamının egemenlik ve mücadele alanıdır (Erdoğan, İrfan ve Alemdar, Korkmaz, 2005: 26). Toplumlar için genel geçer bir kültürden bahsedilemese de, yazılı veya yazılı olmayan gelenek, görenek, dil, din ve tarih gibi birleştirici unsurlarıyla ile insanları şekillendirmektedir. Brown (2009)'a göre “bu şekillendirme kamuların taleplerine bir cevaptır ve hedef kitleye benzersiz deneyimler vaad etmektedir.”

Toplumlar yaşam biçimlerini, ekonomik, sosyal ve siyasi değerleri gibi birçok unsuru kültürleri aracılığıyla yansıtmaktadırlar (Sancar, 2012: 208). Kamu diplomasisi aracı olarak ise bu kültürel değerlerini ve başarılarını ülke dışına aktararak milletlerarası zemini yönetme çabasıdır. Cull (2009)'un dediği üzere kültür, Uluslararası çevreyi yönetmede kullanma fikri temel alınmaktadır. Nihai hedef bir ülke hakkında onun kültürü yoluyla bir imaj oluşturmak için yabancı halkları üzerinde, ülkenin diline ve kültürüne aşina olmaktır. İstenilen algının oluşturulabilmesi için, milletler arasındaki anlayış ve işbirliğini geliştirmektedir.

Küresel dünyada toplumu oluşturan bireylerin ekonomik ve teknolojik sebeplerle günlük hayatlarında oluşan değişimler, kültürlerinde yıllar içerisinde değişime uğramasına sebep olmaktadır ülkelerin kendine has ulusal ölçekli kültürleri varsa da, dürüstlük, çalışkanlık ve yardımseverlik gibi çeşitli evrensel kültür değerleri de vardır. Bu çerçevede

uluslararası alanda yapılacak olan bilgi paylaşımı, bir ülkenin kültürünü diğer ülkelerin yakından tanınmasına imkân vermektedir. İstanbul'un 2010 Avrupa Kültür başkenti olması kuşkusuz Türkiye'nin kamu diplomasisine katkı sağlamıştır. Bu şekilde hem şehirlere yeniden hayat vermek hem de turistlerin gözünde uluslararası profilin artırılması ve imajının yükselmesi sağlanmaktadır (Sancar, 2012: 194).

Kamu diplomasisi alanında sanatın evrenselliğinin de kullanılması gerekmektedir. Duygu ve düşünceleri estetik kurallara göre ifade eden sanat, toplumları önemli ölçüde etkilemektedir (Kavuran, 2003). Dünya çapında tanınmış önemli sanatçıların yaptığı çalışmalar ülkelerin imajı açısından çok önemlidir. Örneğin, Madonna ve Jennifer Lopez gibi dünya yıldızlarının vereceği konserler, kamu diplomasisi mesajlarını iletmekte ve ülkelerinin imajlarına yansımaktadır (Sancar, 2012: 211).

Diğer yandan kültür ve çalışmaları gerçekleştirilirken uygulamanın belirli bir zümreye hitap etmemesi konusunda dikkat etmek gerekir. Tiyatro, sinema, müzik, dans, resim gibi alanlarda yapılan çalışmaların hedef kitleleri farklıdır (Erzen, 2012: 135). Sanatsal faaliyet olarak küresel markaların Paris'te, Milano'da, Londra'da ve New York'da yaptıkları moda haftaları gelişmiş ülkelerde ilgi görürken, açlık ve yoksullukla mücadele eden Afrika ülkelerinde ilgi görmeyeceği açıktır.

Kültür ve sanat etkinlikleri kapsamında verilen örneklerde göstermektedir ki kamu diplomasisinde doğrudan devlet temelli mesajların verilmesi yerine, mesajların bu gibi etkinliklerle dolaylı olarak verilmesi daha inandırıcı ve ilgi çekicidir. Fakat başka ülkelerde ve halklarında verilen mesajların tamamen sindirilerek istenilen algının oluşması için, uzun vadeli ve sürekli bir iletişim içinde olmak önemlidir.

1.4.3.2. Eğitim Etkinlikleri

Kamu diplomasisi uluslararası etkinlikleri kapsamında yer alan eğitim faaliyetleri, devletler tarafından başka ülkelerin halklarının etkilenmesi amacıyla kullanılan ve kültürel alışveriş için ciddi bir zemin teşkil eden bir kamu diplomasisi aracıdır.

Kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında özellikle “kültürel değişim programları, Erasmus + ve benzeri öğrenci hareketlilikleri” ciddi bir önemse sahiptir. Eğitim maksadıyla yabancı ülkelere öğrenci kabul etmek ve yabancı ülkelere öğrenci göndermek kamu diplomasisinin amaçlarına hizmet etmektedir. Dünyanın önde gelen üniversitelerinin ekonomik ve siyasi alan bu denli güçlü olması eğitim çalışmalarına verdikleri önemden kaynaklanmaktadır. Bu üniversiteler her geçen gün geliştirdikleri ve etki alanını genişlettikleri yeni eğitim programlarıyla, ülkelerini cazibe merkezi haline getirmeye çalışmaktadırlar. Amerika’nın her yıl, Amerikan üniversitelerinde okuyan ve ülkelere dönen yarım milyondan fazla yabancı öğrenciye ev sahipliği yapması bunun en büyük örneğidir. Bu öğrenciler ülkelerinde döndüklerinde ABD’nin zenginliği, ihtişamı ve demokratik sistemin etkilenmiş olarak ABD’ye daha sempatik yaklaşacaklardır. ABD eski Dışişleri Bakanı Colin Powell’in kullandığı, “ Ülkemiz için, burada eğitim gören, istikbalin dünya liderlerinin dostluğunu kazanmaktan daha iyi bir servet düşünemiyorum. ”Sözleriyle konunun önemini ortaya koymaktadır (Erzen, 2012: 80).Bu konuda Nye (2005)’in “ABD’de eğitim gördükten sonra ülkelere dönen öğrencilerin Asyalı girişimcilerinin zihinlerinde ihraç ettiği fikirler ve değerler, güç yoluyla elit sınıfa kadar ulaşabilmektedir.” söylemi de, eğitim müesseselerinin faaliyetlerinin kamu diplomasisine ne ölçüde hizmet edeceğini göstermektedir.

Eğitim alanında hedeflenen sonuçların yakalanabilmesi ve hedeflenen kitleye ulaşılabilmesi amacıyla, çeşitli burs imkânları da sağlayabilmektedir. Her yıl binlerce öğrenci ve akademisyen, bu imkânları kullanarak çeşitli ülkelere gidebilmekte, uluslararası araştırmalara katılabilmekte ve farklı kültürleri tanıma fırsatı bulabilmektedir.2014-2020 yılları arasında yürürlükte bulunacak Erasmus+ programı da bunlardan biridir. Erasmus+, Erasmus faaliyetlerinin hedef kitlesi en genel anlamıyla, yükseköğretime taraf olan kurum ve kuruluşlar ile bu kurumların çalışanları ile öğrencileri kapsamaktadır. Yükseköğretim alanına özel olarak ise, yükseköğretimde kaliteyi artırmayı, yükseköğretim kurumlarının birbirleri ve iş dünyası ile işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır (<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/erasmus-program%C4%B1>). Dolayısıyla erasmus gibi programlar sayesinde farklı ülkelere giden öğrenciler ve akademisyenler, kamu diplomasisi amaçları kapsamında amaçlanan ortak değerlerin yaratılması, kültürlerin tanıtılması ve sivil diyalogun geliştirilmesi konularında oldukça önemlidirler.

Özellikle son yıllarda yükselen güç olarak dünyada ön plana çıkan Çin, dünyanın pek çok farklı ülkesinden binlerce öğrenciyi saygın üniversitelerinde ağırlamakta ve bunlara bur s imkânı sağlamaktadır. Dünyanın farklı ülkelerinde kurduğu Konfüçyüs Enstitüleri ile Çin dili ve Çin kültürüne karşı merak uyandırmaktadır. Çin'deki gelişimle birlikte bu merak daha da artmış ve birçok ülkenin önde gelen üniversitelerini Çin dili ve edebiyatı adı altında Çinceyi tercih etmelerine neden olmuştur. Çin eski Başbakanı Wen Jiabo “ Kültürel değişim, bütün ülkelerin kalpleri ve zihinlerini birleştiren bir köprüdür. Bir ülkenin imajını yansıtmanın en önemli yoludur.” Sözleriyle eğitim programlarının kamu diplomasisi açısından önemine vurgu yapmıştır (Erzen, 2012: 131).

Sonuç olarak eğitim programlarıyla yurt dışına çıkan öğrenciler, söz konusu ülke hakkındaki ön yargılarından arınarak kendi ülkelerine dönmekte ve uzun vadede o ülkeye karşı sempati duymaktadırlar. Tüm bu kapsamda uygulanan eğitim etkinlikleri, ülkelerin genç ve dinamik kitlelerini hedef almakla birlikte, uzun vadede istenilen algının oluşturulması açısından önem taşımaktadır.

1.4.3.3. Spor Etkinlikleri

Uluslararası kültürel etkinlikler kapsamında kamu diplomasisinin çekim yönlerinden biri de spor faaliyetleridir. Spor etkinlikleri Uluslararası alanda sivil diyalogun gelişimi, toplumsal ve milli açıdan ülkenin temsili ve ülkelerin imaj ve itibarı için önemli faydalar sağlamaktadır. Sportif faaliyetlerinde, bir ülkenin genç sporcuları bir çeşit elçi benzeri diplomatik işlevler üstlenmekte, bir yandan da ülkeler arasında çeşitli organizasyonlarla birlikte karşılıklı anlayışın ve iş birliğinin geliştirilmesine aracı olmaktadır.

Örnekleme gerekirse Olimpiyat Oyunları gibi uluslararası spor etkinlikleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki ilişkileri düzeltmek ve ülkeler arasındaki boşluğu doldurması bakımından önemli bir araçtır. Yani tüm dünyanın takip ettiği Olimpiyatlar, ev sahibi ülkeler için çok ciddi bir tanıtım fırsatı ve ekonomik katkı sağlamakla birlikte, dünyanın dört bir yanından, farklı ülke ve kültürlerden gelen sporcular arasında önyargıların yıkılarak rekabetin yanı sıra kardeşlik, dayanışma, centilmenlik ruhunu da beraberce hissettikleri, birbirlerinin kültürlerine dair fikirler edindikleri, bir

alana dönüşmektir. Bu da kamu diplomasisi amaçlarından ülkeler arası diyalog ve ortaklıkları oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Ayrıca bir ülkenin uluslararası spor etkinliklerine ev sahipliği yapması, uluslararası arenada yüzlerce milyon insan tarafından heyecanla takip edilmesini ve cazibeyle görülmesini sağlamaktadır. Spor faaliyetleri kapsamında ülkeye gelen seyircilerin, seyahatleri, konaklamaları, harcamaları ve ülke vatandaşlarının davranışları, o ülkede hakkındaki ön yargıları yıkmakta kolaylıklar sağlayacaktır.

Uluslararası arenada kültürler arasında ortaklıkların kurulmasında önemli bir yere sahip olan spor faaliyetleri konusunda Avrupa Birliği, farklılaşan kültürleri belirli alanlarda birleştirebilmek, geniş kitleleri etkileyebilmek amacıyla sporu yetki kapsamına almaya karar vermiştir.2009 Lizbon Antlaşmasının yürürlüğe girmesinden itibaren Avrupa Birliği, sporu yetkili olduğu alanlardan biri olarak kabul etmiştir. Spor, TFEU (Treaty on the Functioning of European Union) 6. Maddesinin e bendinde, birliğin üye devletin spor etkinlikleri konusunda desteklemeye, koordine etmeye yardımcı ve yetkili olduğunu belirtmiştir. Söz konusu maddeyle spor alanında bir dizi tedbir ve projenin hayata geçirilmesi konusunda öneriler yer almaktadır (Abanaliz, 2010).

Diğer yönden spor etkinlikleri ilişki inşa etmek ve bölgesel işbirliği geliştirmek içinde ülkelere tarafından kullanılmaktadır. 2007 Asya Kupası finalinde Irak'ın Şii, Sünni ve Kürtlerden oluşan futbol takımının Suudi Arabistan'ı yenerek şampiyon olması, sporun hangi ırktan olursa olsun bütünleyici ve birleştirici özelliğini ortaya koymaktadır (Sancar, 2012: 205). Burada görülmektedir ki uluslararası arenada ülkenin temsil edilmesi söz konusu olduğunda insanlar tüm ayrımcılıkları bir kenara bırakarak fanatik bir taraftardan daha tutucu olarak birleşmekte ve bütünleşmektedir.

Bazen ise spor faaliyetleri ülkelerin imajının önüne geçebilmekte ve ülkeler Uluslararası arenada spor faaliyetleriyle itibar ve imajlarını ön plana çıkartmaktadırlar. İngiltere'nin "Premier Ligi", İspanya'nın "La Liga"sı dünya kamuoyu açısından sürekli takip edilen ve Uluslararası alanda itibar gören liglerdir. Özellikle La Liga takımlarından Barcelona ve Real Madrid İspanyanın her ne kadar imajı olarak önüne geçseler de ülkenin tanıtımı için büyük önem taşımaktadırlar. Aynı şekilde ABD'nin dünya çapında markalaşmış ve ABD ile özdeşleşmiş basketbol ligi NBA'dir (Erzen, 2012: 140).

Tüm bu spor faaliyetlerine baktığımızda sporun birleştirici ve kamu diplomasisi açısından yarattığı fayda ortadadır. Varlığı inkâr edilemeyecek bir potansiyele sahip spor etkinlikleri, doğru amaçlar doğrultusunda kullanıldığında ülkelerin uluslararası alanda imaj ve itibarını artırması ve kendisine karşı oluşmuş ön yargıları yok etmesi için büyük önem arz etmektedir.

1.4. Dış Yardımlar

Genellikle önemli bir kamu diplomasisi aracı olarak kabul edilen dış yardımlar, literatüre bakıldığında bir gelişmiş ülkeden az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere veya topluluklara yapılan tüm kaynak transferlerini ifade etmektedir. Zira dış yardımlar; açık-gizli, resmi-özel, ikili-çoklu, dolaylı-doğrudan gibi hangi yönden olursa olsun, bir politik yaklaşımın izlerini taşımaktadır.

Yardım yapan ülke, sivil toplum kuruluşu (STK) ya da Uluslararası kuruluş olabilmektedir. Yardım ilişkisi, bir işbirliği içerisinde ve uygun olan resmiyette ortaya konmaktadır. Temelde yardım yapılan ülkelerin ekonomik kalkınmasını ve refahını artırmak adına ikili düzeyde proje yardımı, teknik işbirliği, barışı yapılandırma çalışmaları, insani ve acil yardımlar ve mültecilere yapılan yardımlar gibi benzer amaçlar doğrultusunda hareket etmektedir. Ancak hızlı ve ani değişimlerin yaşandığı küresel dünyada dış yardımlar, konjonktürel gerekliliklerin bir sonucu olarak, zamanla daha zengin bir içeriğe sahip olmuş ve dış yardımın kapsamı genişlemiştir. Son yıllarda ise dış yardım olarak kredi verme, borç faizi azaltma, borç silme gibi yeni faaliyetlerde kendini göstermektedir.

Dış yardımlar, özellikle 1990'lerden itibaren ciddi bir yükseliş yakalayan STK yardımları, Dernekler, vakıflar ve gönüllü kuruluşlar gibi diğer özel girişimlerin aktarımını yansıtmaktadır. Devletlerin kendi milli STK'larına yönelik resmi finansal destekleri de bu bileşenler arasında yer almaktadır. Ülkeler, tarihi bağlar, politik ve ekonomik nedenlerle ve ulusal amaçlara daha iyi hizmet edeceği düşüncesiyle genellikle dış yardım yaparken ikili yardımı tercih etmektedirler. İki ülkenin doğrudan iletişimi ve ülkeler arasında iş birliğinin oluşması açısından ikili ilişkiler oldukça önemlidir. Osmanlı Devleti'nin Sultan Abdülmecid döneminde İrlanda halkına yapmış olduğu ayni ve nakdi yardım iki halk

arasında yıllar geçse bile hala unutulmamaktadır. Söz konusu yardım sonrasında 1847’de İrlanda’nın ileri gelenleri tarafından Sultan Abdülmecid’e gönderilen mektupta; İrlanda halkının, mağdur ve perişan haldeyken Osmanlı Devletinin kendilerine göstermiş olduğu ilgi ve alakadan dolayı padişaha minnettar olduklarını ve şükranlarını sunduklarını belirtmektedirler (Demir,2012: 206). Bugün hala bu yardımın yankıları İrlanda’nın belirli yerlerinde akıllarda yer etmekte ve Türkiye’ye karşı sempati oluşturmaktadır.

Uluslararası STK’lar tarafından yürütülen bu yardım insiyatifleri, alıcı ülkeler nezdinde baskın bir karakter ortaya koymakta, ülke çıkarlarına hizmet etmekle birlikte dış politikanın bir bileşeni olduğu vurgulanmaktadır (Balci, 2007). Bu amaçla gerçekleştirilen dış yardımlar, Uluslararası ilişkiler bir “algı” konusudur. Yapılan yardımlarla hedef ülke üzerinde istenilen algının oluşturulması amaçlanmaktadır. Devlet adamlarının bu yöndeki karar ve uygulamalarında ulusal strateji ve algıların önemli faktörler olduğu çıkarımında bulunmakta mümkündür. Dış yardımların yönlendirdiği çevrede, bir algı psikolojisi oluşturulmakta, yardım yapan ve yardım alan arasında siyasi ve ekonomik ilişkiler temel oluşturmaktadır. Bu bağlamda ilk akla gelen örnek ise Marshall Planı’dır. ABD Dışişleri Bakanı George Marshall tarafından II. Dünya Savaşı sonrasında ciddi bir çöküntüye uğrayan Avrupa’nın yeniden yapılandırılması amacıyla yapılan yardım faaliyetidir. Bu yardımla ABD, siyasi istikrarın ve barışın sürekliliği ve liberal ekonominin devamlılığı sağlayabilmek amacındadır. Yapılan bu yardımlar sonucunda ABD’nin Avrupa’da birçok ülkeyle ekonomik ve siyasi ilişkilerinin temelini oluşturmasına, II. Dünya savaşı sonrası oluşan yenedünya düzeninde kendine müttefikler yaratmasına olanak sağlamıştır. Bu anlamda yapılan Marshall dış yardımının, uzun vadede ABD’nin kamu diplomasisine hizmet ettiği bir gerçektir.

1.5. Çeşitli Ülkelerde Kamu Diplomasisi Uygulamaları

Bireylerin özgür iradeleriyle fikirlerini tercih edebilme esasına dayanan “aydınlanma” fikri,18. yüzyılın ortasından itibaren dünya gündemine yerleşmiştir. Bu dönemde devletler her ne kadar bireysel özgürlüklere önem vermişse de son sözü söyleme ve kararı verme yetkisinden vazgeçmemiştir. Böylece uluslararası toplum nezdinde itibar kazanmak için kamu diplomasisinin taşımakta olduğu özelliklerden yararlanarak yeni politikalar geliştirmeye başlanmıştır. Kamu diplomasisi dünyada her ülkede farklı bir

biçimde icra edilmekle birlikte, ülkelerin tarihi, sosyal ve ekonomik durumları, siyasi sistemi, coğrafi konumu ve uluslararası ilişkilerdeki metot ve teknikleri kamu diplomasisi için önem arz etmektedir. Bu bölümde başta ABD olmak üzere İngiltere, Almanya, Çin, Hindistan ve İsrail gibi ülkelerin kamu diplomasisi uygulamalarına yer verilecektir.

1.5.1. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

ABD'nin sahip olduğu uluslararası ilişkilerdeki potansiyel gücü, kamu diplomasisi faaliyetleriyle birlikte daha etkili hale gelmektedir. Reinhard (2009)'a göre, ABD'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde, Amerikan değerlerini dünyaya güçlü ve güvenilir bir şekilde takdimi, dış ülkelerle iletişimde önce dinleyerek sonra diyalog sağlaması, medya, iş dünyası gibi hükümet dışı organizasyonların Amerikan dış politikasında aktif rol oynaması önemli etkidir.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra tek kutuplu sisteme dayana uluslararası arenada tartışmasız dünyanın süpergücü olan ABD, İngilizce lisanı, parası, ideolojisi ve son teknoloji iletişim sistemleriyle ABD kültürünü ve imajını dünyaya yaymaktadır. ABD'nin dünya çapında marka değeri yüksek şirketlere, üniversitelere ve teknolojiye sahip olması milletler arası ilişkilerdeki ABD'nin itibarına ve cezp ediciliğine katkı sağlamaktadır (Nye, 2005: 40).

ABD kamu diplomasisi faaliyetlerine I. Dünya Savaşı sırasında, yabancı uluslarla arasında iletişim sağlamak ve Alman propagandasına karşı faaliyet yürütmek amacıyla Kamuoyu Bilgilendirme Komitesi (Cree Commite)'yi kurmuştur. Daha sonra II. Dünya Savaşı sırasında, ABD'nin en eski radyosu olan Voice of America (VOA)'yı da içinde barından Savaşla İlgili Bilgilendirme Ofisi (Office of War Information)'i kurmuştur (Erzen, 2012:62). Kamu diplomasisi faaliyetlerine daha çok VAO ile yapan Amerika Birleşik Devletleri, 1948'de Dışişleri Bakanlığına bağlanmış ve ABD'nin dış dünyaya açılan resmi yayın kapısı olarak faaliyet göstermiştir. Amaç, Amerika'nın uluslararası ilişkilerde imajını güçlendirmek ve Amerikan demokrasisinin teşvik edilmesini sağlamaktır (Sancar, 2012:225).

1953 yılına geldiğimizde ABD, SSCB'nin komünizm temelli yayılcı politikasını bir tehdit olarak görmüş ve buna karşılık dünyadaki ülkelerin gönüllerini ve akıllarını kazanmak ve yanında yer almalarını sağlamak için USIA (United States Information Agency)'yı kurmuştur. Dönemin ABD Başkanı Carter, USIA'nın çalışmalarını şöyle ifade etmektedir: “Yabancı halkları ABD kültürü ve toplumu hakkında bilgilendirmek, bireylerin fikir değişimlerini cesaretlendirmek, yabancı kamuoyunun anlaşılmasını sağlamak, dünyadaki insanlarla bilgi alış verişinde bulunmak, kültürel değişimlerde müzakere yapmak. Tüm bu amaçlar dışında USIA, Amerikan hikâyesini dünyaya anlatmak ve dünya ile değerleri ortak rızayı paylaşmak ve her devletin de bu amaçları paylaşabileceğine işaret etmektedir. USIA'nın aktiviteleri, 40 ülkede yayın yapan VAO, dergiler, broşürler ve değişim programlarını içermektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nin bir diğer önemli kamu diplomasisi faaliyeti ise dünya çapında adından çokça söz ettiren medya gücüdür. ABD, her türlü konu hakkında bilgiyi milyonlarca insana anında iletebilmekte ve küresel bir etki yaratabilmektedir. Özellikle küresel düzeyde sinema sektöründeki öncülüğüyle ön plana çıkan Hollywood, Amerikan beyaz perdesini Amerikan kamu diplomasisi amaçlarına yönelik bilgiler ve eylemlerle donatarak milyonlarca insana ulaştırmaktadır. Bu şekilde ABD, en üst düzey hükümet temsilcilerinden sokaktaki vatandaşa kadar her kesimin evine girebilmektedir. Filmlerde, ABD toplum yapısı ve kültüründen çok Amerika'nın göz alıcı yaşamı, özgürlüğü ve cezp ediciliği işlenmektedir. Bu da zamanla milletlerarası toplumda “Amerika'da yaşama hayâli” ni zihinlerde oluşturarak, Amerikan hayranı büyük bir kitle oluşturmaktadır (Demir, 2012: 116). 20. Yüzyılın en büyük gelişmelerinden olan internet de, ABD kamu diplomasisi uygulayıcıları tarafından etkili şekilde kullanılmaktadır. Amerika'nın ulusal menfaatleri doğrultusunda binlerce site kurulmuş ve Amerika lehine sürekli paylaşımlarda ve yorumlarda bulunularak Amerikan imaj ve itibarını katkı sağlamak hedeflenmiştir (Bostancı, 2012: 73).

Ülkelerin günden güne birbirine daha bağımlı hale geldiği bir dünyada, Amerika'nın kamu diplomasisi faaliyetlerinden biri olan ve 60 yıldan fazladır dünyanın en tanınmış milletlerarası eğitim mübadelesi olan Fulbright Programı, ABD kamu diplomasisi açısından oldukça önemlidir. Fulbright programı, 1946 yılında ülkeler arasında eğitim ve kültürel yollarla müşterek bir anlayış geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Program, diğer

ülkelerin ABD ile ilişkilerinde öncelikleri tespit etme ve ortak ihtiyaçları belirleyerek buna uygun programlar yapmaktadır. Kuruluşundan beri program 155 ülkede faaliyet göstermekte ve şu ana kadar 200 bin öğrenci ABD dışından bu programa katılmıştır (Demir, 2012: 115). Fulbright ve benzeri eğitim ve kültürel değişim programlarıyla Soğuk Savaş'tan beri ABD, içinde Enver Sedat, Helmut Schmidt ve Margaret Thatcher'ında aralarında bulunduğu yaklaşık 700 bin insana eğitim vermeye yardımcı olmuştur. Bu sayede Amerikan kamu diplomasisinin en etkili faaliyetlerinden biri olan Fulbright ve benzeri eğitim programları, ABD kültürünü ve toplum yapısını dünyaya duyurmakta ve sempatican sayısını artırmaktadır (Akçadağ, 2003: 2).

11 Eylül İkiz kulelere yapılan saldırılardan sonra ABD, dünya kamuoyunda imaj ve itibarını yükseltmek amacıyla alınarak çözüm arayışı içinde olan ABD, kısa ve uzun vadeli kamu diplomasi faaliyetlerine ağırlık vermiştir. Arap medyasında ABD yetkilileri sayısız mülakatlar yapılması, 11 Eylül saldırılarına yönelik 30 dilde yayınlanan bir hükümet konuşması yapılması, Dışişleri Bakanlığı, Beyaz Saray ve Savunma Bakanlığı arasında özel bir medya birimi oluşturulması, Afganistan'da uçaklarla "Taliban'ın aleyhinde propagandalar yapan yaklaşık 100 bin ilan ve broşür dağıtılması gibi bir dizi faaliyette bulunmuştur (Leonard, 2002: 35). Özellikle bu bağlamda interneti kullanan Amerika, sarsılan imajını yeniden tesis etmeye yönelik yayınlar, makaleler, bildirimler yayınlamıştır. Saldırıların sonucu, Ortadoğu'ya yönelen ABD, bölgeyi askeri müdahalelerle şekillendirmeye çalışmıştır. Ancak ABD'nin bölgeye yönelik bu politikası, ABD politikalarının meşruiyetini sorgulatmış ve 1 milyar nüfus Müslüman arasında itibar ve imajını yitirmeye başlamıştır (Akbaş, 2011: 2).

Tüm bu çalışmalar kapsamında Bunun üzerine Müslüman basındaki imajını düzeltmek için, Müslüman gazeteciler ABD'ye davet edilmiş ve üst düzey ABD yöneticileri Al-Cezire televizyonunda röportajlar vermiştir. Bu faaliyetlerle Amerika'nın Müslüman dünyasının kalbine ve aklına ulaşma çabaları ABD'nin son yıllardaki kamu diplomasisi faaliyetlerini şekillendiren en önemli unsurlardan biri olmuştur. Bu şekilde 11 Eylül sonrası uygulanan aktif kamu diplomasisi faaliyetlerinin temel görevi, "Bizden neden nefret ediyorlar ?" sorusuna yönelik çalışmaları kapsamaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik açıklama yapan ABD hükümeti, "Amerika karşıtı olanlar, bizi anlamadıkları için bizden nefret ediyorlar. Eğer onlara kendimizi daha iyi anlatırsak ve

pozisyonumuzu daha güçlü şekilde ortaya koyabilirsek her şey çok daha güzel olur ve onlar da bizi severdi” ifadesini kullanmıştır. (Snow, 2009: 7).

Dünya çapında var olan Amerikan karşıtı düşünceler yabancı ülke halklarının Amerika hedefli terörizm faaliyetlerine destek vermesine neden olabilmektedir. Bu düşüncüler, ABD'nin uluslararası oluşturmak istediği ortak politikalarını etkilemekte ve askeri müdahalelerinin etkisini azaltmakta ve maliyetini de yükseltmektedir. Tüm bunlar ışığında ABD, özellikle Ortadoğu'da kamu diplomasisi faaliyetlerine hız vermek amacıyla 2004 yılında Dışişleri Bakanlığına bağlı olarak, Planning and Resources (Politika, Planlama ve Kaynaklar İdaresi)'nu kurmuştur. Kurum, Ortadoğu'da uzun dönemli stratejik vizyon oluşturmak, deniz aşırı ülkelerle iletişimde koordinasyonu sağlamak, kamu diplomasisi faaliyetlerinde performans düzeyini artırmak, uygulanan faaliyetlerin etkisini saptamak ve gelişim evrelerini incelemek amacıyla çalışmalar yürütmektedir (Sancar, 2012: 231).

Sonuç olarak günümüzde ABD kamu diplomasisi, ABD hükümetinin uyguladığı imaj ve itibar sarsıcı politikaları değiştirmek yerine, yabancı ülkelerin ve toplumların algılamalarını değiştirmeye yöneliktir. Güncel kamu diplomasisi iletişimde diyalog geliştirmeyen ABD, söylediği söylemler ve uyguladığı politikalarındaki çelişkili tutumu nedeniyle samimiyetinin sorgulanmasına sebep olmaktadır. Başkan Obama ile birlikte Amerika'nın İslam Dünyasının bir düşmanı olmadığı belirtilmekte ve ılımlı açıklamalarla Müslümanlar arasında itibar artırmaya çalışılmaktadır. Ancak kamu diplomasisi çelişkilerden uzak karar alma sürecinin bir parçası haline gelmesiyle, ABD'nin imajı ve politikaları arasındaki boşluk doldurulabilecektir.

1.5.2. İngiltere

Kamu diplomasisi faaliyetleri I. Dünya Savaşına kadar dayanan İngiltere, bu alanda geniş bilgi, uygulama ve tecrübe birikimine sahiptir. Tarih boyunca “Üzerinde güneşin batmadığı imparatorluk” olarak anılan İngiltere, kültürü, tarihi, geleneksel değerlere bağlılığı ve siyasi sistemiyle milletlerarası ilişkilerde kamu diplomasisi faaliyeti yürütürken büyük avantaja sahip bir ülkedir.

Ülkede kamu diplomasisi faaliyetleri üç kurum tarafından yönetilmektedir. Dışişleri Bakanlığı diplomatik iletişimin, British Council kültürel iletişimin, BBC de medya iletişiminin kamu diplomasisi aktörlerini oluşturmaktadırlar. Bakanlık, BBC ve British Council'den kamu diplomasisi ortakları olarak bahsetmektedir. Bakanlık, bu çerçevede 5 Eylül 1954'te Wellington House'u kurmuştur. Bu ofis iki yıl boyunca I. Dünya Savaşı sırasında İngiltere'nin ana propaganda aktörü olarak görev yapmıştır. British Council tarafından yürütülen gelişmelerle birlikte ise, 20 ülkeden 210 bine yakın yabancı öğrenci İngiltere okullarında eğitim görmüştür. Uluslararası ilişkilerde 150 milyon dinleyicisi ile dünyanın en çok dinlenen ve bilinen radyosu olan BBC World ise İngiltere'nin yurt dışındaki imajını ve itibarını artırmadaki en büyük kamu diplomasisi araçlarından biridir. Bu şekilde organize olmuş güçlü bir kamu diplomasisi faaliyeti olan İngiltere, ABD ile nerdeyse yıllık eşit harcamalarıyla bu alanda ne kadar aktif olduğunu göstermektedir (Demir, 2012: 126).

Özellikle İngilizcenin küresel dünya dili haline gelmesi İngiltere'nin en büyük yumuşak gücünü teşkil etmektedir. Bu sayede yabancı ülkeler, İngiliz kültürü ve yaşam şekli hakkında bilgi edinmesi sağlanarak ülkeler arası iletişim ve iş birliğinin artırılması hedeflenmektedir. İngilizcenin dünya dili olmasında The Beatles ve Spice Girls gibi sanat gruplarının, James Bond gibi dünyaca ünlü filmlerinin kültürel etkileşim açısından önemi büyüktür. (Sancar, 2012: 237).

Ayrıca Chavening burs projesiyle dünya genelinde gelecek vadeden öğrencilere tahsil imkânı sağlayarak, geleceğin kanaat liderleriyle uzun vadeli ilişkiler kurmayı temin etmektedir. Yurt dışı elçilikleri sayesinde de yerel manada kamu diplomasisi faaliyetinde bulunan İngiltere, diğer ülkelerle karşılaştırıldığında en fazla kamu diplomaside yerini alan ülke İngiltere'dir. Bu yeri almasında kamu diplomasisi faaliyetlerinde hedef ülke ve toplumlarına verilecek olan mesajın İngilizce olarak verilmesi ve bu mesajların hedef ülke tarafından kolay bir şekilde algılanması, İngiltere'nin en büyük avantajı olmaktadır.

1.5.3. Almanya

Kamu diplomasisi çalışmalarına I. Dünya Savaşı ve II. Dünya Savaşı sırasında en çok zaman ayıran ülkelerden biri olarak faaliyet gösteren Almanya, kamu diplomasisi

faaliyetlerine oldukça aşina bir ülkedir. Savaş sonucu mağlup olmasına rağmen dış ülkelerdeki itibar ve imaj faaliyetlerine çoğunlukla vakıflar ve enstitüler ile devam etmiştir. Farklı düzeydeki farklı kurumlar tarafından yürütülen kamu diplomasisi faaliyetleri, son dönemde Kültür ve Kültürler arası diyalog şeklinde yürütülmektedir. Almanya bu şekilde, arabuluculuk ve diyalogların bir parçası olmakta ise de, diktatör Nazi geçmişi ile tam bir tezat oluşturmaktadır (Erzen, 2012: 86).

Almanya kamu diplomasisi, bir kısmı devlet tarafından finanse edilen ancak özel teşebbüslü kuruluşların çalışma alanıdır. Almanya dışişleri bakanlığı, politika, kültür ve medya gibi farklı alanların kamu diplomasisi faaliyetindeki öneme dikkat çekmekte ve Almanya'nın 2006 FIFA Dünya kupasına ev sahipliği yapacak olmasını da kamu diplomasisi açısından bir fırsat olarak görmektedir. Ayrıca Almanya'nın canlı ve çok yönlü uluslararası kültürel yapıya sahip olması, sağlanması, belirli ülkelerde üniversiteler inşa edilmesi gibi konular Almanya'nın kamu diplomasisi faaliyetlerindedir (Sancar, 2012: 237).

Yüksek profilli ve iyi finanse edilmiş müesseselere sahip olan Almanya, 1951 yılında 136 şubesiyle 60 yılı aşkın bir süredir kültürel programlar organize eden, Alman dilini ve yaşantısını tanıtan yarı kamu yarı özel nitelikli Goethe Enstitüsü'nü kurmuştur (Demir, 2012: 134). II. Dünya Savaşı sonra ülkelerle ilişkilerinin düzeltmek amacıyla faaliyet gösteren ve Alman kültürel ve eğitim politikalarında merkezi rol oynayan Goethe Enstitüsü, Almanya'nın dış kültür ve eğitim politikasının çeşitli hususlarını organize etmek ve milletler arası eğitim faaliyetlerine de ivme kazandırmak amacıyla.

Almanya'nın diğer bir kamu diplomasisi faaliyeti de, az bilinen ama dikkate değer bir aktör olan Teknik Yardım Federal Ajansı'dır. Ajans yabancı ülkelere misyon olarak Almanya'nın insani yardım temsilcisi olarak faaliyetlerde bulunmaktadır. Ajans BM gibi milletlerarası ağın bir parçası olarak tabii afetler, savaşlar, çatışmalar ve diğer felaketler çerçevesinde yardım malzemeleri tedarik etmektedir. Bolivya, Endonezya, Lübnan ve Pakistan'da yapmış olduğu faaliyetler bu kapsamdadır (Demir, 2012: 140).

Sonuç olarak daha çok geleneksel kamu diplomasisi yürüten ülkelere nazaran Almanya, demokratik bir sisteme sahip enerjik bir kültürü vardır. Bu çerçevede AB

entegrasyonunu desteklemekte ve Merkez ve Doğu Avrupa Ülkeleri üzerine yoğunlaşmaktadır. Kamu diplomasisi faaliyetlerine oldukça önem veren sayılı ülkelerden biri olan Almanya, Nazi geçmişi sebebiyle kamu diplomasisi faaliyetlerini mahcup bir şekilde icra etmektedir.

1.5.4. Çin Halk Cumhuriyeti

Uluslararası arena son dönemde ekonomi alanındaki kalkınma hızıyla liderliği kimseye vermeyen Çin, küreselleşmeyle birlikte kamu diplomasisi ve yumuşak güce daha fazla önem vermeye başlamıştır. Bu konun önemine dikkat çeken Komünist Parti Merkez Komitesi Müdür Yardımcı Zhao, “Çin’in dünyada kendisi doğru ve güvenilir bir şekilde aksettirmesi gerektiğini, dış politika ile kamu diplomasisi faaliyetlerinin de uyumlu şekilde uygulanarak Çin’i milletlerarası topluma pazarlamanın daha kolay olacağını ifade etmektedir” (Demir, 2012:152). Bu şekilde aşama aşama ilerlemeye ve dünyanın en büyük ekonomisi olmaya devam edecektir.

Kamu diplomasisi genel olarak hükümet tarafından idare edilen Çin, dünyadaki birçok ülkeyle ekonomik, siyasi ve kültürel ilişkisi olan Çin, ülkeden ülkeye değişen farklı algılamalara sahiptir. Hakkındaki ön yargıları yıkabilmek ve kamuoyunda güven kazanmak için, barışçıl ve işbirliğine yatkın bir ülke imajı oluşturma çabasıdır. Bu amaçla uluslararası arenadaki yaptığı, Japonya ile ilişkilerini geliştirmesi, Kuzey Kore nükleer silah programını sona erdirmeyi amaçlayan Altılı (G. Kore, K. Kore, Abd, Japonya, Çin ve Rusya) Görüşmelere katılmak gibi faaliyetleri birçok ülkenin saygısını ve sevgisini kazandırmıştır (Öztürk, 2012: 177).

Çin Halk Cumhuriyeti, milli menfaatleri doğrultusunda dünya kamuoyunda olumlu bir imaj oluşturmak, Çin kültür ve siyasi nüfuzunu aktif bir şekilde yaymak amacıyla, 1984 yılında bu amaçla Dışişleri Bakanlığı’na bir sözcü tayin etmesi, 1991 yılında Devlet Konseyi Enformasyon Bürosu tesis edilmesi ve Komünist Parti’nin tanıtım bölümünü İngilizce olarak yeniden yapılandırması Çin’in kamu diplomasisine verdiği önemi ve hevesi açıkça göstermektedir (Demir, 2012: 153). Bu şekilde olumlu imaj sağlayan Çin, kamu diplomasisini dış politikasının ayrılmaz bir parçasına haline getirmiştir.

Ayrıca Çin kamu diplomasisi ABD'ye karşılık, 19. ve 20. Yüzyılda emperyalist politikalara maruz kalan Latin Amerika ve Afrika ülkeleri üzerine yoğunlaşmıştır. Özellikle Başkan Bush döneminde, ABD ile ilişkiler sorunlu hale gelmiş Filipinler, Kamboçya, Venezüella, Sudan ve Özbekistan'la ilişkilerini önemli ölçüde geliştirmiştir. Çin'in ve devasa ekonomik büyümesinin yanında bu şekilde uluslararası alanda siyasi etkisini genişletmesi ABD ve Avrupa'da kaygılara neden olmaktadır.

Çin hükümeti de Başbakan Jiabo'nun yoğun temasları ve ziyaret programlarıyla kamu diplomasisi faaliyetlerine katkı sağlamaktadır. Ayrıca Dışişleri Bakanlığı, diplomatlara basın açıklamalarında daha fazla özgürlük tanımıştır. Çin Hollanda Büyükelçisi de bu sayede gazetelere haftalık röportajlar vererek Çin Kamu diplomasisi faaliyetlerine başlamıştır. Ayrıca dış politikada amaç edindiği "Barış ve İşbirliği" ilkesinden hareketle, uzun yıllar sınır tartışması yaşadığı Nepal, Moğolistan, Afganistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan ile arasındaki sorunları ortadan kaldırmıştır (Öztürk, 2012: 180). Çin'in yapmış olduğu bu faaliyetler, komşularıyla olan sorunlarını çözmesine ve dünyaya açılmasına olanak sağlamıştır.

Çin'inin milletler arası ilişkilerde izlemiş olduğu politikalar, Çin kültür ve diline olan ilgiyi de artmıştır. Bu amaçla 2007 yılında Hanban (Çin Ulusal Ofisi) pek çok ülkede Konfüçyüs Enstitüsü ve Koleji kurmuştur. Konfüçyüs Enstitüleri, köklü tarihi ve kültürel sermayesi olan Çin'in uluslararası platformdaki imajını artırmak ve kültürel değerlerini tanıtmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla kurulan 128 Konfüçyüs Enstitüsü dünyanın her tarafında faaliyet göstermektedir. Ayrıca geliştirilen öğrenci değişim programlarıyla çeşitli ülkeler lider olma özelliği yüksek olan 141.000 öğrenciye Çin'de burslu eğitim verilmiştir. Böylece geleceğin politika belirleyicilerinin gözünde olumlu bir Çin imajı oluşturmak amaçlanmaktadır (Demir, 2012: 154).

Uluslararası iletişim çağındaki gelişmeler ekseninde kamu diplomasisi faaliyetlerine yeni bir bakış açısı geliştiren Çin, Çin devlet televizyonu ile tüm dünyaya yayın yapmakta, Enformasyon ofisinin kontrolünde Çince web sayfaları hazırlamakta ve bu sayede Çin kültür ve dili hakkında bilgiler vermekte, Tibet Bölgesi gibi özel konulara ulaşmaya da imkân vermektedir. Kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında 2008 olimpiyat

Oyunları'na ve Şhangay Dünya Fuar'ına ev sahipliği yapmak gibi pek çok uluslararası organizasyonda aktif rol almıştır (Erzen, 2012: 79).

Son yıllarda uluslararası gündemde ön plana çıkan deniz haydutluğu terörüne karşı, Somali açıklarında üç gemiden oluşan bir filo göndererek, birçok ülkeyle ortak tatbikat ve yardım programlarına katılmıştır. Çin modern tarihinin ilk deniz aşırı misyonu olması nedeniyle bu açılım Çin kamu diplomasisi açısından büyük önem taşımaktadır (Öztürk, 2012: 182).

Tüm bu kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında Çin, kendi bünyesinde bulunan ve özerklik isteyen Tibet ve Sincan Uygur bölgesinde yaşayan halka uyguladığı, şiddet ve baskı politikaları, 1989 yılındaki Tiananmen Meydanı'nda tanklar altında ezilen hürriyet ve demokrasi çığlıkları atan insanların fotoğrafları, Çin dış politikasının barışçıl ve işbirlikçi ilkesiyle çelişmekte ve dünya kamuoyunda samimi olarak karşılanmamaktadır (Demir, 2012: 153). Bu ve benzeri nedenler ötürü, insan haklarını çiğnemekte olan Çin, kamu diplomasisi faaliyetlerinde istediği hedefe ulaşmak ve dünya ülkeleri arasında imaj ve itibarını yükseltmek için öncelikle bu bölgede yaşanan sorunu barışçıl yollarla çözmesi gerekmektedir.

1.5.5. Hindistan

Özellikle son yıllarda yakaladığı ekonomik çıkışla geleceğin büyük bir gücü olarak bahsedilen Hindistan, dünyanın cazibe merkezlerinin Asya'ya doğru ilerleyeceği yönündeki beklentileri destekler niteliktedir. 2025'e kadar şu an sahip olduğu 1.2 milyarlık nüfusunun artarak dünyanın en kalabalık ülkesi olan Çin'i geçmesi beklenmektedir. Ayrıca yüz ölçümü bakımından dünyada 4'üncü, büyüme hızı bakımında da 5'inci sırada yer almaktadır. Eğer mevcut durumlar bu şekilde devam ettiği takdirde, Hindistan 25 yıl içerisinde ABD ve Çin'in ardından dünyanın 3'üncü büyük ekonomisine sahip olacağı tahmin edilmektedir (Erzen, 2012: 72). Bu denli büyük bir güce sahip olan Hindistan, dış politikada ekonomisiyle uyumlu şekilde olumlu imaj sağlama amacındadır.

Milletlerarası ilişkilerde Hindistan'ın bağımsızlığına kavuşmasında önemli rol oynayan karizmatik lider Ghandi'nin izlerini taşıyan Hindistan, aktif, barışçıl ve işbirliğine

yatkın bir politika izlemektedir. Ghandi'nin doğum günü olan 2 Ekim gününü “Dünyada Şiddete Hayır Günü” ilan etmiş ve belirli başlı bloklar ve ideolojik yakınlaşmalardan kaçınarak II. Dünya Savaşı sonrası Doğu ve Batı bloklarının içine girmemeyi öngören bağlantısızlık politikasının öncülerinden olmuştur (Hindistan’a Bakış, 2010). Bu politika özellikle, yeni bağımsızlık kazanmış ülkeler için alternatif olmuştur.

Son yıllarda ise Hindistan, kamu diplomasisi faaliyetleri açısından, kalkınmaya katkı sağlanması, kaynakların ve çalışma alanlarının geliştirilmesine dair uzmanlık birikimlerinden faydalanılması, tanıtma faaliyetlerine katkı sağlanması, akademik işbirliği imkânlarının araştırılması ve tüm bu çalışmaların bütünlük içerisinde değerlendirilmesini sağlayacak stratejik bir yaklaşım geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede oluşturduğu araştırma merkezleri ve laboratuvarlar, mühendislik ve teknoloji alanında gösterdiği atılım Hindistan'ın imajını vurgular niteliktedir (Akçadağ, 2011).

Hindistan'ın bir diğer kamu diplomasisi faaliyeti de Batı kültürüne alternatif oluşturacağı düşünülen Hint Kültürünün uluslararası platformlar da tanıtılmasıdır. Özellikle Buda'nın menşei olduğundan Budistler nezdinde ayrıcalıklı bir konuma sahip olan Hint Kültürü ve yaşayış tarzı, her yıl milyonlarca turisti Hindistan'a çekmektedir. Bu sayede Hint kültürünün tanınmasını ve itibarını artırmaya yönelik çalışmalara yapan Hindistan, Hint müziği ve Bollywood sinema sektörüyle dünya çapında ün yapmıştır. Yıllık üretilen film sayısı ile Asya ve Ortadoğu'da büyük ses getiren Bollywood, Hindistan'ın en önemli kamu diplomasisi faaliyetlerinden biridir (Nye, 2011: 173). Bütün bunlara dayanarak, Hindistan küresel pazardaki ekonomik gelişmişliği ve köklü Hint kültürü ile kamu diplomasisi uygulamalarında aktif rol oynamaya devam edeceği gözükmektedir.

1.5.6. İsrail

Ortadoğu kamu diplomasisi uygulamaları gelişmiş ülkelere kıyasla daha az gelişmiş olsa da, bölgenin sürekli çatışma halinde olması, bölge ülkelerin dış politikalarından kamu diplomasisi faaliyetlerine olan gereksinimi artırmıştır. 1948 yılında Filistin topraklarında gürültü doğuşuyla dünya gündemine oturan ve kamu diplomasisini dünyada en iyi uygulayan ülkelere biri olan İsrail, Ortadoğu politikalarına karşı oluşan olumsuz imajı

ortadan kaldırmak ve dünya kamuoyunda Araplar aleyhinde, İsrail lehinde bir itibar oluşturmayı amaçlamaktadır. Ortadoğu ülkeleri arasında önemli bir konuma sahip olan İsrail, kamu diplomasisinde büyük faydalar elde etmeyi başarmıştır.

Ülkenin kamu diplomasisi faaliyetleri Public Diplomacy and Diaspora Affairs ministry (Kamu diplomasisi ve Diasporalarla İlişkiler Bakanlığı) tarafından yürütülmektedir. Özellikle Filistin konusunda yaşadığı sorunlarda uluslararası alanda haklılık algısı oluşturmak için büyük bütçeler harcayarak oluşturduğu ve “hasbara” adı verdiği faaliyetlerle, bilgiyi tek elden yönetmekte ve inanılmaz bir enformasyon sağlamaktadır (Erdem, 2010: 217). Hasbara, terimsel olarak “açıklamak, anlatmak” anlamları taşımakla birlikte, siyasi olarak İsrail yönetiminin dış dünyaya yaydığı İsrail eksenli mesajları ifade etmektedir. Birim olarak son derece başarılı bir kamu diplomasisi stratejisi uygulayan İsrail, sürekli araştırmalar yaparak kamu diplomasisinden azami düzeyde faydalanma peşindedir. İsrail bu denli organize çalışması, Yeni Medya Diplomasisi Enstitüsüyle birlikte, özellikle en çok sorun yaşadığı Gazze sorununda kendini haklı göstermeye çalışmaktadır. Bu çalışmalar kapsamında, internet üzerinden yapacağı politikaların alt yapılarını oluşturmuş ve Herzliya ve Kudüs’te 24 saat gönüllülerin faaliyet göstereceği kriz masaları oluşturmuştur (Demir, 2012: 156). Böylece sosyal medya ve internet üzerinde yer alan her türlü İsrail karşıtı propagandalara anında cevaplar verecek ve İsrail’in itibar ve imajının sarsılması engellenecekti. Sanal dünyalar, sosyal ağlar, bilgisayar oyunları gibi Yeni medya araçlarını iyi kullanan İsrail, kendi hikâyesini dünyaya anlatmaya çalışmakta ve emsalsiz yeni teknolojileriyle kamuoyunda yenilikçi tavrını ortaya koymaktadır.

Bunun yanı sıra İsrail, kamu diplomasisinin İsrail dış politikası açısından önemine ülke çapında vurgu yapmak için, kamu diplomasisi üzerine akademisyenler ve öğretim üyeleri yetiştirmek, Kamu diplomasisi alanında bir kütüphane kurmak, Şimdiye kadar yapılan kamu diplomasisi çalışmaları ve projeleriyle ilgili simülasyonlar ve seminerler yapmak, öğrenciler ve iş dünyası için staj imkânları sunmak ve diplomatlara ve İsrail ordusuna kamu diplomasisinin önemi kazandırma çalışmaları yapmaktadır (Demir, 2012: 157).

İsrail tüm bunları yaparken seferinde II. Dünya Savaşı'ndaki Yahudi katliamını hafızalarda canlı tutarak, Batı kamuoyunun desteğini alabilmektedir. Kamu diplomasisinin dünyanın çeşitli yerlerinde yer alan Yahudi toplumların desteğini kazanmaya odaklanmaktadır. İsrail öncelikli tek müttefiki olan ABD'nin desteği ile himayesini temin etmek için Amerika'da yaşayan Amerikan Yahudilerini kullanmaktadır (Cull, 2009: 42). Bu çerçevede İsrail yanlısı adaylara oy vermek, ekonomik yardım sağlamak ve İsrail yanlısı örgütleri desteklemeye yönelik faaliyetlerde bulunmaktadırlar. Ayrıca "teröre karşı savaşta" ABD'nin yanında yer alarak bölgedeki yerini sağlamlaştırmak amacıyla Kamu diplomasisi faaliyetlerini yerine getirmeye çabalamaktadır. Ancak Filistin'de uyguladığı hukuk dışı politikalarla tüm okları üzerine çekmektedir. Bu imajı düzeltmek için kendi haklılığını anlatan "Life in İsrail" adı altında sosyal medyada sayfalar, gruplar oluşturmuş, yabancı kamuoyunda İsrail hakkındaki olumsuz imajı düzeltmeye çalışmıştır. "Vatandaşlara Barış Konferansı" adlı program ile mümkün olduğunca büyük kitlelere ulaşmış ve Gazze'de yaptıklarını meşrulaştırmaya çalışmıştır. Bu tip faaliyetlerle İsrail kültürü ve yaşam tarzı hakkında kamuoyu bilgilendirmeyi ve Filistin'de uyguladıkları dış politikanın haklılığını göstermeye çalışarak kamu diplomasisi faaliyetlerine örnek olarak gösterilebilir.

Tüm bu uygulamalar İsrail'in olumlu yönde etkilese de, Temmuz 2014'te İsrail ordusu, Başbakan Binyamin Netanyahu'nun talimatı üzerine Gazze Şeridi'ne kara harekâtı başlatmış ve harekât sonucu dörtte üçünden fazlası sivil olan 258 Filistinlinin hayatını kaybettiği dünya kamuoyuna yansımıştır(<http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/140718-israil-gazze-canli>). Bu gelişmeler eşiğinde İsrail, başta BM Genel Sekreteri Ban-ki Moon olmak üzere birçok kuruluş ve devlet adamından Gazze politikası nedeniyle büyük tepkiler almıştır (Öztürk, 2011). Her ne kadar milletler arası ilişkilerde kamu diplomasisi faaliyetleriyle imaj ve itibarını artırmaya çalışsa da İsrail, insan haklarına aykırı politikalarına son vermedikçe dünya kamuoyundan tepki almaya devam edecektir.

1.6. Kamu Diplomasisinde Yeni Dönem

Yukarıdaki farklı ülkelerde verilen örneklerden de görüldüğü üzere, kamu diplomasisi küreselleşmeyle birlikte yeni bir hız kazanmış ve faaliyetlerinin kapsamını genişletmiştir. Dolayısıyla kamu diplomasisi çalışmalarının küreselleşme şartlarında

mevcut durumu ifade etmekte ve değişen dünya şartlarına uyum sağlamakta yetersiz kaldığı görülmektedir. Bu da yeni kamu diplomasisinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

Leonard'a göre (2002), enformasyonun milletlerarası ilişkilerde yayılmasıyla devletlerin bilgiyi kontrol etmesi zorlaşmıştır. Devletlerin kamuoyundan sakladıkları gerçekler, devletlerin kontrolü dışına çıkarak er ya da geç ortaya çıkmaktadır. Bu da devletlerin uluslararası ilişkilerdeki imaj ve itibarını sarsmaktadır. Tüm bunlar ışığında kamu diplomasisi çalışmaları, ülke liderleri ya da belirli kurumlarca değil devletim tüm birimlerinin sorumluluğunda yürütülmesini gerekli kılmaktadır.

Yeni kamu diplomasisiyle birlikte, milletlerarası aktörler giderek geleneksel uygulamaların dışına çıkarken, sivil toplum kuruluşları ön plana çıkmaktadır. Uluslararası dengelerin değişimi, teknolojik gelişmeler ve siyaset üstü mekanizmaların ortaya çıkışı, Uluslararası sivil aktörlerin önemini artmasına neden olmaktadır. Ayrıca enformasyon çağına ayak uydurmak ve dünya kamuoyuyla iletişim kurabilmek için gerçek zamanlı küresel teknolojiler kullanılmaktadır. Bu yeni teknolojiler, milletlerarası haber çevrelerinde katı çizgileri anlaşılmaz hale getirmektedir. En önemlisi de aktörden insana iletişimin yerine insandan insana iletişim geçmektedir (Cull, 2009: 13)

Geleneksel kamu diplomasisi ve yeni diplomasisi karşılaştırıldığında; kamu diplomasisinde daha çok radyo ve yazılı basın yer alırken, yeni kamu diplomasisinde uydular ve internet ön plana çıkmaktadır. Kamu diplomasisi savaş gerginliklerinin hakim olduğu Soğuk Savaş dönemine aitken, yeni kamu diplomasisi yeni dünyanın özelliklerine göre şekillenmektedir. Kamu diplomasisinde devlet arasında mücadele ve gerilimler varken, yeni kamu diplomasisinde barışın hakim olduğu bir dünya yer almaktadır. Yeni kamu diplomasisi, hem hükümetin hem özel bireylerin hem de grupların, bir başka ülke üzerinde dolaylı olarak etkileme şeklidir (Snow, 2009: 69). Bu çerçevede yenedünya ilişkileri kurmayı hedeflemeli, diğer ülkelerin ihtiyaçlarını, kültürlerini ve halklarını anlayıp birlikte hareket edecek ortak alanları tespit etmeye çalışmalıdır. İster geleneksel ister yeni kamu diplomasisi olsun, çalışma yöntemleri değişmekle birlikte ikisinin de amacı, uluslararası arenada kamu diplomasisi faaliyetleriyle ülkenin dış politikadaki imaj ve itibarını artırmaktır (Demir, 2012: 21).

Hükümetlerin kontrol güçlerinin sınırlandığı ve gücün farklı dinamikler tarafından yönlendirilmeye başlandığı günümüzde, bilginin dolaşımının sınırlandırılmaması, ülkeler açısından tehdit oluştururken internetinde etkin şekilde kullanılmasını gerektirmektedir. Uluslararası sivil toplum kuruluşları ve gelişmiş teknoloji araçları, kamu diplomasisi çalışmalarının etki alanını genişletmektedir. Bu şekilde genişleyen ve sınırlandırılmayan bilgi ve akışa karşı ülkeler, gerek savunma sistemlerini gerekse uluslararası alanda sahip oldukları yumuşak güçlerini korumak için teknolojiyi etkin bir şekilde korumak zorundadırlar.

Sonuç olarak kamu diplomasisi, çalışmalarının verimliliği açısından iletişim, teknoloji, sosyal ve siyasal alanda yaşanan gelişmelere uyum sağlamak amacıyla mevcut konjonktürün şartlarına uygun gelişimi göstermelidir. Bu şekilde uyum sağlamak ve uzun vadede olumlu algı yaratılması için, uluslararası kamuoyunun kazanılması amacıyla eğitim, kültür gibi uzun vadeli faaliyetlerin yanı sıra, televizyon, radyo, internet ve sosyal paylaşım siteleri gibi kısa vadede fayda sağlayabilecek araçlar da kullanılmaktadır. Bu sayede ülkeler arasındaki iletişimde ister uzun vadede ister kısa vadede olsun kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkisi devam edecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TÜRKİYE'DE KAMU DİPLOMASİSİ

2.1. Türkiye'de Kamu Diplomasisi'nin Doğuşu ve Gelişimi

Türkiye'de Kamu diplomasisi, ABD ve Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında son yıllarda üzerinde yeni durulan bir konudur. Türkiye ayrıca, önemli yumuşak güç kaynaklarına sahip olan, bunu da çeşitli medeniyetlerin kültürel ve tarihi mirasıyla birleştiren ve üç kıtayı bir araya getiren jeopolitik öneme sahip bir ülkedir. Bulunduğu bu stratejik konumu itibarıyla komşularıyla ve diğer ülkelerle siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkiler sürdürmektedir. Özellikle günümüzde toplum tabanlı kültürel ilişkiler daha önem arz etmeye başlamıştır. Bu itibarla bir ülkenin toplumlar arası ilişkilerinde mevcut jeopolitik ve jeostratejik önem kadar tarihsel sürecin ve kültürel yapısının da etkisi ve izleri bulunmaktadır. Balkanlarda başlayıp Orta Asya'nın içlerine kadar uzanan Türkiye tarih ve kültür derinliği ile dikkat çekmekte ve bu söylemler üzerinde gereken imaj ve algıyı değiştirmeye yönelik stratejiler uygulamaktadır.

Bu çerçevede Türk Kamu Diplomasisi, tarihsel olarak Osmanlı döneminden Cumhuriyet'in kuruluş yıllarına kadar uzanmaktadır (Gözen, 2010: 117). Günümüzde Türkiye'nin mevcut ve potansiyel kamu diplomasisi kaynaklarına ait sermayesini de önemli ölçüde bu döneme dayandırmaktadır. Osmanlı döneminde adına 'kamu diplomasisi' denmese de kamu diplomasisi faaliyetleri çeşitli şekillerde uygulanmıştır. Tarih boyunca hükümdarlar başka ülkelerle dostluklar kurmak, ittifak oluşturmak, sorunları çözebilmek amacıyla değişik diplomasi yöntemleri kullanmışlardır. Osmanlı padişahları işgale maruz kalmış kimi ülkelere askeri yardımda bulunmuş, ekonomik bunalıma giren ülkelere finansman desteği sağlamıştır. Kıtık nedeniyle açlık sorunu yaşayan ülkelere gıda göndermiş, ülkeden toplu halde kovulan aynı etnik gruba mensup insanları ülkesine kabul ederek dil, din ve ırk ayrımı yapmaksızın onları mazlum olarak bağrına basmıştır. Hakimiyeti altındaki toplumları adalet, hoşgörü ve farklılıklarına saygı

ile yönetmiştir. Çok kültürlü yaşamın zenginliğini ve avantajını kazandırmış ve güvenlik sorunu yaşanan ülkeleri tabii ülke ilan ederek hamilik yapmıştır. Bilge Kagan ve Atilla savaştıkları ülkenin kralının kızıyla evlenerek o ülkeyle akrabalık bağları kurması ve kamuoyunda tepkileri azaltmasıdır. Bu tarihi jestler nedeniyle birçok ülke Türkiye'ye karşı minnet ve şükran duyguları taşımaktadır. Dahası bu tarz duygusal zeminde şekillenen ilişkiler Türkiye'ye ilişkin kanaatlerin oluşmasından ve kalıcılılaşmasında en önemli ikna unsurlarından biri olmaktadır (Öztürk, 2012: 128).

Osmanlı Devletinin sona ermesinden sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Osmanlı'nın dağılma sürecinde kendisinden ayrılan çeşitli ülkelerle tarihsel ve kültürel bağları her alanda korumuştur. Bugün söz konusu ülkelere gidildiğinde dilinden, kültüründen, mimarisinden pek çok unsurun Osmanlı'dan izler taşıdığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla bugün Türkiye'nin yakın ve uzak coğrafyada en büyük yumuşak güç kaynağı Osmanlı Mirasıdır. Bu denli pek çok unsuru barındıran Osmanlı Mirası Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde referanslarıdır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bu tarihi mirası kamu diplomasisi ile bir araya getirince tarihin derinliklerinde kalan ortak anıları günümüze taşımış, ortak acıları, mutlulukları, yardımlaşmaları, özverileri ortaya koyarak günümüz kamu diplomasisi açısından büyük önem taşıyan faaliyetlerde bulunmuştur.

Kurtuluş Savaşı'yla birlikte Türk dış politikasının temel hedefi Türk Milleti ve devletinin refahı, mutluluğu ve varlığının devamı ve Türkiye'nin kendi gücüne dayanarak temin edilmesi olarak ifade edilmiştir. İki savaş arası dönemde de Türk dış politikasının ana eksenini belirleyen "Yurtta sulh, cihanda sulh" ilkesi, bu dönemde Türkiye'nin izlediği diplomasi ve kamu diplomasisi anlayışı konusunda fikir vermektedir. Söz konusu ilke, I. Dünya Savaşı sonrası uluslararası ilişkilere hakim olan idealist paradigma ve barışı kurumsallaştırma hedefiyle de uyum içerisindedir. Kurtuluş Savaşı sırasında, Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nce 28 Ocak 1920'de ilan edilen Misak-ı Milli de esasında bu tür kamu diplomasisi uygulamasıdır. Özellikle İngiliz kamuoyuna istiklal mücadelesinin haklı gerekçelerini ve bu konudaki kararlılığı yansıtarak, İngiliz hükümetinin savaş konusundaki desteğini düşürmek ve onu zora sokmak amacıyla 6 Nisan 1920'de kurulan Anadolu Ajansı (AA), sadece dış dünyaya ulusal mücadeleyi savunmak, Türkiye'nin haklı istekleri konusunda kamuoyunu aydınlatmak ve dünya olaylarından haberdar kılmak

amacıyla kurulmamış, aynı zamanda Milli Mücadele ve Kurtuluş Savaşı'nın uluslararası kamuoyuna anlatılması, meşruluğunun kanıtlanması ve uluslararası destek sağlanması amacıyla propaganda ve kamu diplomasisi aracı olarak da kullanılmıştır (<http://www.aa.com.tr/tr/kurumsal/61996--tarihce>).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte temel hedef, yeni Türk Devletini Uluslararası alanda tanıtmak olmuştur. Bu hedef dış politikanın da esaslarını oluşturmuştur. Bu kapsamda Türkiye medeniyetler seviyesine ulaşmayı ve bunu aşmayı ideal olarak belirlemiştir. Dış politikada temel ilkeler olarak; 1- gerçekçilik, 2- bağımsızlık, 3- barışçılık, 4- güvenlik, 5- batıcılık ve 6-akılcılık ilkelerini benimsemiştir. Bunlardan özellikle siyasi, ekonomik ve kültürel bağımsızlığı her şeyin üstünde tutulmakta ve dış politikayı şekillendirmektedir. Güvenlik de bağımsızlığın teminatı olarak görülmüştür.

Osmanlı Devleti'nin yıkılmasından sonra Türkiye Cumhuriyeti'nin karşılaştığı ilk diplomatik mücadele alanı II. Dünya Savaşı olmuş ve bu süreçte yine denge politikası izlenmeye çalışılmıştır (Özdoğan, 2004: 130). Genel olarak yapılan yorumla akılcı ve incelikli diplomatik çabalarla savaş dışında kalan Türkiye, savaş sonrası hızla Batı ittifakı içinde yer almaya çalışmıştır. Batı ittifakının içinde yer alma çabasının altında ise yaygın olarak Türkiye'nin ekonomik, politik ve askeri sorunları tek başına çözemeyeceği inancı yer almıştır. İtalyanların Akdeniz'de, Almanların Balkanlarda, Rusya'nın ise Boğazlar ve ülkenin doğusu üzerindeki potansiyel tehlikeleri baştan beri yöneticiler üzerinde İngiltere ve Fransa'ya yakınlaşmak için başlıca nedenleri oluşturmuştur.

Kurtuluş Savaşı sonrası yürüttüğü barışçıl politika ve denge siyaseti ile Osmanlı Devletinden miras kalan sorunları çözümlen Türkiye, II. Dünya Savaşı ve Soğuk Savaş dönemlerinden sonra değişen dünya ile birlikte dış politikasını yeniden şekillendirmek zorunda kalmıştır. Bu dönemde Uluslararası sorunlarının çözümünde diğer devletlerin desteğini alabilmek ve ilişkilerini düzenlemek amacıyla birçok birliğe üye olmuştur. NATO, AGİT, Avrupa Konseyi, BM, DTÖ, D-8, KEİ, bunlardan bazılarıdır (Erzen, 2012: 97). Türkiye, bu katılımlarla bölgesel ve küresel düzeyde pek çok platformda yer alarak, bölge ve dünya siyasetini belirleyen gelişmelerin merkezinde aktif rol üstlenmektedir. Türkiye'nin bu üyelikleri milletlerarası arenada kendini ifade etmesi için önemli yer teşkil etmektedir (Sancar, 2012: 248).

Türkiye soğuk savaş dönemindeki kutuplaşmaların da etkisiyle gerek Türkî cumhuriyetlerle gerekse Balkanlar'daki kültürel ve tarihsel unsurlarıyla ve Ortadoğu halklarıyla durağan bir ilişki seyri içerisine girmiş, buralardaki kültürel havzasıyla yakın ilişkiler içinde olamamıştır. Bu ilişkileri temin edebilecek bir araç ortaya konulmadığı gibi dünyadaki güç dengeleri de buna imkân tanımamıştır.

Soğuk Savaş sonrası dünyasında ortaya çıkan yeni çatışmalar ortamında Türkiye, jeostratejik önemini tekrar kazanmıştır. (Oran, 2005: 232-239) Türkiye'nin dışa daha dönük bir dış politika izlemeye başlamasında genel olarak Özal dönemi (1983-1993) bir kırılma olarak kabul edilebilir. Özal, özellikle Cumhurbaşkanlığı döneminde dış politikada çok aktif bir tutum izlemiştir. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Orta Asya ve Kafkasya'da pek çok devlet Bağımsızlıklarını kazanırken, Türkiye bu süreçte bağımsız devletler olarak ortaya çıkan Kazakistan, Tacikistan, Özbekistan, Azerbaycan ve Kırgızistan'dan oluşan Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerini güçlendirme yoluna gitmiştir. Bu dönemde kamu diplomasisi alanında yaşanan bir diğer önemli gelişme de, Büyük Öğrenci Projesi'nin (10 Bin Öğrenci Projesi) hayata geçirilmesi olmuştur.

1990'lı yıllarda Türk kamu diplomasisi adına atılan en önemli adımlardan biri, 1992 yılında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı'nın (TİKA) kurulması olmuştur. Başbakanlığa bağlanan kurum 1999 yılında, soğuk savaş sonrasında, Avrasya coğrafyasıyla teknik işbirliği faaliyetlerine yönelerek Sovyetler Birliğinden bağımsızlığını kazanan ülkelerle ilişkilerin Geliştirilmesine yardımcı olmuş ve uygulamalarıyla önemli bir kamu diplomasisi faaliyeti ortaya koymuştur (Aydoğan, 2011). Ayrıca TİKA, Türkiye'nin işbirliği eliyle, yoksulluğun ortadan kaldırılması; eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal ve idari yönetim konularında dünya standartlarının yakalanması için çalışmaktadır.

1997 yılında 57. Hükümetin Dışişleri Bakanı olarak göreve gelen İsmail Cem, komşularla iyi ilişkiler" felsefesi, dış politikanın özünü oluşturmuştur. Kardak Krizi sonrasında Yunanistan'la ilişkilerin yumuşaması ve Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu ile kurduğu samimi diyalogla sağlanan Türk-Yunan yakınlaşması, İsmail Cem'in önemli başarılarından biri olmuştur. 2000 yılında İsmail Cem, Papandreu ile birlikte "yılın devlet adamı" ödülünü almıştır. 1999 yılında gerçekleşen Helsinki Zirvesi'nde Türkiye, AB'ye aday ülke statüsünü elde etmiştir.

20. yüzyılın sonunda, Soğuk Savaş sonrası çok daha karmaşık ve kimi yazarların dile getirdiği gibi çok kutuplu bir dünya düzenine geçilirken, 21. yüzyılın başında 11 Eylül 2001’de ikiz kulelere yapılan saldırılar, dünya siyaseti açısından bambaşka bir dönüm noktası olmuştur. Saldırıların dünya siyasetindeki etkisi ve artık çok daha kırılgan biri dünyada yaşadığımız gerçeği, kuşkusuz ki Türkiye’de de hissedilmiştir.

Uluslararası arenadaki savaşlar, güvenlik sorunları, terörizm daha fazla dünya barışına önem verilmesini ortaya koymaktadır. Türk Kamu diplomasisi de bu çerçevede çağın değişen şartlarına ayak uydurmaya çalışmaktadır. Son yıllarda Türkiye, komsularıyla sıfır sorun politikasına önem vermekte ve enerji, askeri ve ekonomik iş birliği yapmaktadır. Her anlamda yapılan bu işbirliği uzun vadede gerçekleştirilecek iyi ilişkilerin kurulmasına ve ülkeler arasında istenilen algının oluşturulmasında büyük etken olacaktır. Uzun dönemde kendisine yarar sağlayacak Uluslararası kültür ve eğitim çalışmalarına da önem vermeli ve gerekli yatırımları da yapmak gerekmektedir. Türkiye’de bu yatırımların kamu diplomasisi adı altında sistematik olarak uygulanmaya başlaması ve bu alanda çalışmaların yoğunlaşması 2000’li yıllarda gerçekleşmiştir.

Türk Dış Politikasına tarihi, kültürel, ekonomik, askeri, sanatsal boyutu ekleyen ve Osmanlı geçmişine atıfta bulunan politikasına bazı yönleri ile benzeyen, komşularla sıfır sorun politikası diye adlandırdığı bir politika uygulamaktadır. AK Parti hükümetinin “komşularla sıfır sorun” sloganıyla ifade edilen dış politikasının çerçevesini tek başına bölgesel dinamikler oluşturmamaktadır. Reformist bir lider olan Özal ile başlayan süreç, AK Parti döneminde Ahmet Davutoğlu’nun etkisi ile devam etmiştir. Davutoğlu’na göre, Türkiye’nin uluslararası arenada daha etkin ve başarılı olabilmesi için Cumhuriyet öncesi tarihini, özellikle de Osmanlı İmparatorluğu’nun farklı kültür ve dinlere saygı duyarak çok çeşitli halkları içine alma becerisini ve sahip olduğu yumuşak güç unsurlarını daha iyi anlaması gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyetinin 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ise Türkiye’nin yumuşak gücünü şöyle tanımlamaktadır: “ Şimdiye kadar bizim gücümüz askerimiz, yeri geldiğinde ekonomik büyüklüğümüz, nüfusumuz ve tarihi önemimiz gibi argümanlar devredeydi. Cumhuriyet tarihinde ilk defa Türkiye’nin ilk defa yumuşak gücü oluşmuş ve bu güç dış politikada bir araç haline dönüşmüştür (Sancar, 2012: 248).

Bu çerçevede Türkiye, kamu diplomasisinin avantajlarından yararlanma kararlılığının ilk adımını 2001 yılında bireyin özgürleştirilmesi bağlamında yapılan Anayasa değişiklikleri ile atmış, 2002'den sonra ise hem bölgesel hem uluslararası toplum nezdinde meyvelerini vermeye başlayan “Yeni Türk Kamu Diplomasisi Anlayışı” benimsenmiştir(Öztürk, 2011).

2002 yılından günümüze pek çok hukuki ve kurumsal değişiklik yaşanan Türkiye’de, Dışişleri Bakanlığı da ihtiyaçlara ve günün şartlarına göre kendisini yeniden konumlandırmış ve günümüzde bir müsteşar yardımcısı kamu diplomasisinden sorumlu kılınmıştır. Türkiye özelinde baktığımızda 2006 yılına kadar kamu diplomasisine ilişkin herhangi bir konuşma, yazı ve makaleye rastlamak çok zor gözükmektedir. O zamanlar Dışişleri Bakanı olan Abdullah Gül’ün 6 Şubat 2006 tarihinde Ankara’da İsrail, Kanada ve ABD’den gelen uzmanların da katılımıyla düzenlenen Kamu Diplomasisi Konferansı’nda Gül, kamu diplomasisini “*ülkeyi yönetenler, önemli kararları alanlar ile halk arasındaki diyalog, iletişimidir*” şeklinde tanımlıyor kamu diplomasisinin önemini 2006 yılında yaptığı konuşmada net bir şekilde ortaya koymuştur (Gül, 2007: 654). Kamu diplomasisi teriminin, kavramsal olarak ilk kez bu şekilde kullanılmaya başlanması ve Türkiye’nin imaj oluşturma ve Uluslararası kamuoyunu etkilemeye yönelik faaliyetlerinin tek bir kurumun çatısı altında sistematik bir biçimde toplanması yakın dönemde gerçekleşmiştir. Ayrıca, ilk dönemlerde yapılan kamu diplomasisi faaliyetleri daha çok ülkenin tanıtımı ve propagandaya yönelikken, günümüzde dönüşen ve daha çok diyalog ve ilişki inşasına odaklanan yeni kamu diplomasisi anlayışının (en azından bir ölçüde) benimsenmesi, yine bu dönemde gerçekleşmiştir.

2008 yılında Türkiye, Türk Dış Politikası ile paralel bir şekilde yürütülecek olan halkla ilişkiler işini üstlenmek üzere Kamu Diplomasisi Ajansı’nı kurmayı planladığını açıkça ifade etmiştir. Planlanan söz konusu ajans, sonrasında koordinatörlük olarak hayata geçirilmiştir.30 Ocak 2010 tarihli Resmi gazetede 2010/3 sayılı Başbakanlık genelgesi ile Başbakanlık bünyesinde bir Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü’nün kurulmasıyla başlamıştır. Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğüne yerine getirilmesi ön görülen Koordinatörlüğün başına ise İbrahim Kalın getirilmiştir. (http://kdk.gov.tr/ç_kurumsal/kurulus/7). İbrahim Kalın’ın dış ilişkilerden sorumlu, Başbakanlık Müsteşar Yardımcılığına atanmasından sonra ise koordinatörlüğün başına koordinatörlük

direktörlerinden Cemalettin Haşimi atanmıştır. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Türkiye'nin yeni hikâyesini etkin bir şekilde anlatmayı, farklı kesimlerle diyaloga geçmeyi ve çok taraflı iletişim ekseninde faaliyet yürütmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'de Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, faaliyetlerinin ülke içinde ve dışındaki kamuoylarına yönelik olduğunu ifade etmekte, her iki tarafa yönelik iletişim süreçlerini kamu diplomasisi olarak adlandırmaktadır (<http://kdk.gov.tr/kurumsal/vizyon-misyon/8>).

2010 yılında geç de olsa atılan bu adım, çağın en önemli siyasi ve toplumsal iletişim faaliyetleri açısından oldukça önemlidir. Tarihinin getirdiği kültürel değerler göz önünde bulundurulduğunda Türkiye, Avrupa ve Asya'da toprakları bulunan bir ülke olarak yumuşak güç açısından birçok avantaja sahiptir. Gerek Türk Dış Politikasında gerekse Ortadoğu'da olup biten çatışmalar ve siyasi kargaşada Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerine olan ihtiyacı acildir. Ülkelerin mevcut uluslararası sistemdeki yerinin, bulunduğu bölgedeki yeri ve fonksiyonunun, genel ve spesifik politika amaçlarının ve bu amaçlara ulaşmak için kullandığı diplomasi, askeri güç, ekonomik yaptırımların dış politika araçlarının algılanması ve belirlenmesi hususunda etkili olduğu belirtilmiştir. Komşu devletlerden başlayarak dünyadaki büyük güçlerle dış ilişkiler tarihinin iyi bilinmesi ulusal hedeflerin saptanmasında ve ulusal çıkarların korunmasında gerekli ön koşullar arasında yer almaktadır (Yavaşgel, 2012: 7).

Türk tarihi günümüzde kamu diplomasisi politikaları uygulamak isteyen ülkeler için önemli ve anlamlı örneklerle doludur. Hollandalıların Barbaros'u unutmaması, İrlandalıların Osmanlı Yardımını Unutmaması, Kore Savaşında Türkiye ile Güney Kore arasında oluşan duygusal bağın hala devam etmesi, Hindistanlı kadınların Kurtuluş Savaşında Türkiyeye mücevherleri göndererek iki toplum arasında kalıcı ilişkiler başlatması, Ertuğrul Fırkateynin Batışı yaşanan acı son ile Türk Japon ilişkilerinin başlangıcı, Tarihi geçmişini arayan bir millet olan Melüncanların Türklük vuslatı...(Ersoy, 2012: 135). Zengin tarihi geçmişi, insani zeminde uyguladığı politikaları ve geniş akrabalık bağları kamu diplomasisi bağlamında Türkiye Cumhuriyeti'ne çok önemli bir potansiyel sunmaktadır. Yapılması gereken şey bu ortak paydaları, günümüze aktarmak ve çeşitli faaliyetlerde canlı tutmaktır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu tarihi potansiyeli iyi değerlendirmeli ve günümüz politikalarının zemininin oluşturulmasından bundan yararlanmalıdır.

Son yıllarda Uluslararası arenada yaşadığı krizler sebebiyle kamu diplomasisi alanında yaralar alan Türkiye, Mavi Marmara baskını, Wikileaks belgelerinin yayımlanması gibi sebeplerle genellikle hoş olmayan olaylarla birlikte anılmaktadır. Bu algının bir an önce değiştirilmesi için hızla gerekli çalışmaları başlatmak ve sürdürmek gerekmektedir. Avrupa'dan Amerika'ya, Ortadoğu'dan Asya'ya kadar geniş bir coğrafyada ve Uluslararası ilişkilerden siyaset bilimine ve kültür çalışmalarına kadar farklı zeminlerde yeni bir Türkiye tartışmasının doğmasına neden olmaktadır (Sancar, 2013: 247).

Ortadoğu'da yaşanan tarihsel gelişmelerle beraber önemli hale gelirken, yabancı halklara yönelik olarak kamu diplomasisinin politika sürecinde sağlıklı bir şekilde işletilmesi bir gereklilik olarak ortaya çıkmıştır. Yumuşak güç yeni bir alan yaratan taktiksel bir olgudur. Yumuşak güç olarak tabir edilen söz konusu taktiksel unsurları kullanacak olan araç ise kamu diplomasisidir.

Başbakanlık Kamu Diplomasisi Eski Koordinatörü İbrahim Kalın ise Türkiye'nin kamu diplomasisinin ne olduğunu şu şekilde tanımlamaktadır:

“Türk kamu diplomasisi, Türkiye'nin yeni hikâyesini etkin ve kapsamlı bir şekilde dünya kamuoyuna anlatılması faaliyetidir. Bu faaliyetlerin içeriğini belirleyen, Türkiye'nin tarihinden ve coğrafyasından miras kalan birikimidir. Türk dış Politikasının derinlik kazanması, bu birikimi stratejik bir değer getirmesiyle doğrudan orantılıdır. Adalet, paylaşım, meşruiyet, temsilde eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik, farklılıklara saygı, erdemli toplum, din ve vicdan hürriyeti, insan onurunun korunması ve temek hak ve hürriyetlerin anayasal güvence altına alınması, Türkiye'nin yeni toplumsal hayal gücünün kurucu unsurlarıdır. Bu unsurlar Türkiye'yi hem doğuda hem batıda bir cazibe merkezi haline getirmektedir.”

Tüm bu unsurlar Türkiye'nin bölgedeki yumuşak güç kapasitesine göre ülkelerin kültürel alanlarını içeren önemli öğeler inşa etmekte ve Türkiye'nin uluslararası konumuna dikkat çekmek için farklı söylemler geliştirmeye çalışmaktadır. Uluslararası ilişkiler alanının yeni bir bakış açısı kazandıracak bir arayış içinde olduğu gözlemlenmektedir. İsrail'in Mavi Marmara saldırısı karşısında izlenen ve BM İnsan Hakları Konseyi'nin bu eylemi gaddarlık olarak nitelendirmesi ile ve Ermenistan'ın politikalarına rağmen Akdamar

Kilisesi'nde ayin yapılmasına izin verilmesi ve bizzat Vanlıların ev sahipliği yapmasıyla etkin politikalar sürdürülmüştür. Özellikle Türkiye'nin devamlı sorunları arasında yer alan Ermeni meselesi hususunda hükümetin hamleleri dikkat çekicidir. Futbol diplomasisi ile başlayan, karşılıklı olarak sivil toplum örgütlerinin yoğun ziyaretleri ile ve Türkiye'de yaşanan Ermenilere yönelik somut hamlelerle güçlenen ve Akdamar Kilisesi'nde ayin düzenlenmesi ile son halkasına ulaşan yaklaşımlar büyük önem taşımaktadır. Fakat meselenin çözümünde atılan en önemli adım Türk Lobcilik faaliyetlerinin önemli bir aktör olarak devreye girmesi ve yıllardan beri Ermeni diasporasının lehine terk edilen alanı kamu diplomasisi aracılığıyla doldurması gerekmektedir.

Bu yöndeki kamu diplomasisinin bir adım öteye taşınabilmesi için emekli diplomatların tecrübesinden yararlanılması, daha şeffaf bir dış politika izlenmesi, özellikle bölgesel anlamda başlatılan diyalog girişimlerinin artırılarak sürdürülmesi, başarılı yabancı öğrencilere ayrılan eğitim burslarının artırılması, Lübnan, Afganistan, Pakistan, Suriye gibi ülkelere yapılan insani yardımların devam ettirilmesi, diyalog temelli olarak etkili kullanımı, Türkiye'nin siyasal, kültürel ve tarihsel tanıtımı hususunda çaba sarf edilmesi ülkemizin komşu devletlerle yakınlaşması anlamında büyük faydalar sağlayacaktır.

2.2. Türk Kamu Diplomasisinin İmkânları

Yumuşak güç unsurları açısından Türkiye belki de dünyadaki en avantajlı ülkelerden biridir. Türkiye sahip olduğu *coğrafya, tarih, nüfus ve kültür* gibi "sabit veriler" açısından çok avantajlı bir pozisyondadır.600 sene üç kıtada hükmeden bir imparatorluğun varisi olarak Türkiye büyük imkânlarla sahip bulunmaktadır. Türkiye'nin tarihi birikimine dayanarak etkin bir dış politika izlemesi, kamu diplomasisi faaliyetlerinin temel unsurlarından biridir. Türkiye'nin Osmanlı tecrübesini ve mirasına sahip bir ülke olması, Balkanlardan Ortadoğu'ya uzanan geniş coğrafyada ve bölge politikalarında etkin bir rol oynamasını sağlamaktadır (Davutoğlu, 2011: 17).

Türkiye tarihî yönden birçok medeniyetlere beşiklik yapmış bir ülkedir. Türkiye'nin, Batı ve Doğu'nun kesiştiği bir kavşak noktasında bulunması, Doğu ve Batı medeniyetlerinin harmanlandığı bir zenginlik temin etmektedir (Özer, 2005: 192). Bu nedenle

dünyanın hiçbir ülkesinde Türkiye'de olduğu kadar etnik ve kültürel zenginliğe rastlamak mümkün değildir (Bülbül, 2005: 24-28). Sahip olduğu bu zenginlik, birçok farklı grubun binlerce yıldır yaşamakta oldukları Mezapotamya, Yunan, Pers, Roma, Selçuklu ve Osmanlı İmparatorluğu mirası ve tecrübesidir. Balkanlarda başlayıp Orta Asya'nın içlerine kadar uzanan bu coğrafyada Türkiye'nin sahip olduğu yumuşak güç potansiyeli, temsil ettiği değerler, tarihî birikim ve kültürel derinliktir. Türkiye'nin sahip olduğu bu unsurlar bir tarafta bölge dinamiklerini harekete geçirmekte, diğer tarafta yeni etkileşim sahalarının doğmasına zemin hazırlamaktadır (Demir, 2012: 248). Böylece Türkiye'nin Osmanlı mirası kapsamında sahip olduğu yumuşak güç, giderek diğer coğrafyalara da yayılmaktadır (Kalın, 2011: 164-165). Türkiye, bu zengin mirasın merkez coğrafyasını günümüzde de temsil etmektedir. Bu tecrübenin yeniden hatırlanması, bugüne ve yarına dair yumuşak güç unsurları açısından önemli bir fonksiyona sahiptir.

Bu çerçevede Türk dış politikasının derin kazanımı ve birikiminin stratejik bir değer haline getirmesi bu mirasın getirisiidir. Ayrıca adalet, paylaşım, meşruiyet, temsilde eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik, farklılıklara saygı, erdemli toplum, din ve vicdan hürriyeti, insan onurunun korunması ve temel hak ve hürriyetlerin anayasal güvence altına alınması, Türkiye'nin yeni toplumsal hayal gücünün başlıca unsurlarıdır. Türkiye tüm bunları unsurlara sahip olurken, geleneksel muhafazakâr değerlerine sahip çıkmış ve aynı zamanda uluslararası sistemin getirdiği şartlar doğrultusunda yaptığı düzenlemelerle çağdaşlaşmayı sağlamaya çalışmıştır. Basından sivil toplum kuruluşlarına, ekonomik yapılanmalardan akademik çalışmalara kadar birçok değer ve düzenlemeler, Türkiye'nin küresel düzende itibarını ve imajını artırmaktadır. Türkiye, Osmanlı-İslam kültürünün temsil ettiği gelenek ile çağdaşlaşmanın gereklerini yerine getiren bir ülkedir ve bu kapsamda geleneksel değerlerine sahip çıkarak çağdaşlaşmayı da gerçekleştirebilen bir ülke olarak öne çıkmaktadır. Stratejik bir güç ve kıymet olarak yeniden üretilmekte ve Türkiye'nin hem iç hem de dış politikasına yeni imkânlar sunmaktadır (Kalın, 2011: 10).

Bu durum, Türkiye'nin yaşadığı özgün ve dinamik tecrübenin farklı kamuoylarının ilgi alanına girmesine imkân sağlamaktadır. Türkiye'yi hem doğuda hem de batıda bir cazibe merkezi haline getiren bu unsurlar, aynı zamanda Türk dış politikası ve kamu diplomasisi faaliyetlerinde üstünlük sağlamaktadır. Bunun bir sonucu olarak Türkiye ile Arap dünyası arasındaki duygusal ve siyasi mesafe giderek azalmakta ve ilişkiler uzun bir

süre sonra yeniden normalleşmekle birlikte Türkiye'nin Arap kamuoyu tarafından yakından takip edilen bir ülke haline gelmektedir. Türkiye'nin bu özelliği, sadece Araplar değil, Avrupalılar, Ruslar, Amerikalılar, Afrikalılar, Japonlar ve diğer Asyalılar tarafından dikkatle izlenmektedir.

Türkiye'nin yumuşak gücünün en temel unsurlarından biri, sahip olduğu siyasî sistemi ve yaşamış olduğu demokrasi tecrübesidir. Bu durum Türkiye'nin bölgesel ve küresel bir aktör olmasını temin eden dinamiklerin en başında gelmektedir. 2009'da yapılan TESEV(Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı) araştırmasına göre, Türkiye'nin laik siyasî yapısına rağmen Orta Doğu'daki Arap ülkelerindeki insanların % 61 'i Türkiye'yi ve demokrasisini Arap dünyası için model olarak görmektedirler (Akgün, 2011: 11). Türkiye'nin bölge halkları tarafından sevilen ve model alınan bir ülke olduğu çok net görülmektedir. Türkiye'nin demokratik rejiminin onu cazibe merkezi haline getiren önemli unsurlardan birisi olduğunu bu araştırmaların ortak tespitidir. Balkanlar ve Ortadoğu'da bir cazibe merkezi haline gelmesi, hürriyet-emniyet dengesini istikrarlı bir şekilde tesis edebilmesine ve demokratik fırsat sahalarını genişletebilmesine bağlıdır. (Kalin, 2011: 165). Ayrıca Türkiye'nin AB Adaylık ve Müzakere süreci hem Türkiye'nin kendi içindeki problemlerini halletmesi açısından büyük katkı sağlamış, hem de bu sürecin devamı çevresindeki coğrafyada Türkiye'ye büyük bir yumuşak güç kazandırmıştır. Bu durum, Balkan ülkelerinde Türkiye açısından önemli bir yumuşak güç unsuru teşkil etmektedir.

Türkiye'nin son yıllarda takip ettiği aktif, barışçı ve uzlaşmacı, komşu ülkelerle sıfır problem politikası, Avrupa Birliği (AB) süreci, Orta Doğu, Rusya ve Ukrayna gibi ülkelerle vizelerin kaldırılması, Türkiye'nin komşu ülkelerle hem ekonomik, hem kültürel, hem de siyasî ilişkilerini oldukça etkilemiştir. Barışçıl ve uzlaşmacı dış politikasıyla Türkiye, bu unsurlar vasıtasıyla Orta Doğu'daki komşularıyla daha iyi ilişkiler geliştirmeyi başarmıştır. Bu şekilde bölgedeki Türk Dış Politikasının genel olarak değişmesi, Orta Doğu ülkeleri ve İslam coğrafyasında cazibesini artırmıştır (Altunışık, 2011: 1). Dolayısıyla Türkiye'yi bölgede yapıcı roller oynayan ve varlığını olumlu bir güce dönüştürmeye çalışan bir ülke olarak söz konusu coğrafyada artan örnek bir ülke haline getirmektedir. Türkiye'nin bu başarısı da bölgeye önem veren küresel aktörler tarafından da görülmektedir.

Yakın dönemde ise Türkiye kültürel ürünleri sayesinde bir cazibe merkezi haline gelmiştir. Türkiye'nin kültürel ürünleri, bilhassa dizi ve sinema filmleri Türkiye'nin bölgesindeki nüfuzunu artıran önemli unsurlardandır. Osmanlı coğrafyasının bulunduğu komşu ülkelerde büyük tesirler bırakmakta, turizmine de olumlu ölçüde katkıda bulunmaktadır ve sempati duyulan bir ülke olarak büyük bir güç temin etmektedir. TESEV'in 2010'da yaptığı araştırma neticeleri de Türkiye'nin Orta Doğu ülkeleri arasında tatil için en çok tercih edilen ülkelerin başında geldiğini ortaya koymuştur. Türkiye % 51 ile Lübnan'ın, % 50 ile İran'ın, % 43 ile Suriye'nin, % 41 ile Ürdün ve Filistin'in ve % 26 ile Suudi Arabistan'ın tatil ülkesi olarak ilk tercihi haline dönüşmüştür (Akgün, 2011: 15). Böylece Ortadoğulu turistlerin tatil için Türkiye'yi tercih etmesi, Türkiye'nin daha görünür ve yakından takip edilir hale geldiğini göstermektedir (Demir, 2012: 250).

Bütün bu neticeler, Türkiye'nin son on yıldır uyguladığı dış politikanın ve bilhassa harekete geçirdiği yumuşak güç unsurlarının tesirli olmaya başladığının göstergesidir. Türkiye'nin kamu diplomasisi içeriğini ve pratiğini temellendiren ve farklı biçimlerde şekillendiren unsurlardır. Türk kamu diplomasisinin başarısı, sahip olduğu unsurları tutarlı ve etkin bir şekilde kullanabilmesine ve yeniden üretilmesine bağlıdır. Bu programın hayata geçirilmesi için Türkiye, iş dünyasından sanatçılara, basından bilim adamlarına, aydınlardan akademisyenlere, insani yardım kuruluşlarından insan hakları örgütlerine kadar geniş kapsamlı kamu diplomasisi aktörlerine sahiptir. Bu kapsamda kamu diplomasisi aktörlerini kullanarak hem bölgesel hem uluslararası arenada yükselen bir Türkiye imajının oluşturulabilmesi oldukça önemlidir.

2.3. Türkiye'nin Kamu Diplomasisi Aktörleri

Türkiye'de özellikle 2000'li yıllardan itibaren kamu diplomasisi faaliyetlerine ağırlık verilmeye başlanmıştır. Bu çerçevede Türkiye kamu diplomasisi faaliyetleri sırasıyla, Dışişleri Bakanlığı ve Basın, Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK), Yunus Emre Enstitüsü, Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB), Başbakanlık İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), TRT, Sivil Toplum Kuruluşları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

2.3.1. Dışışleri Bakanlığı ve Basın, Yayın ve Enformasyon Genel M¼d¼rl¼đ¼

1994 yılındaki teşkilat kanunuyla g¼rev yapan Dışışleri Bakanlığı, yeniden yapılandırılarak yeni dış politika anlayışına ve değişen k¼resel sisteme uygun hale getirmek amacıyla b¼nyesinde 10 adet yeni genel m¼d¼rl¼k ve başkanlık açılmıştır. Bunlardan Enformasyon Genel M¼d¼rl¼đ¼, Yurtdışı Tanıtım ve K¼lt¼rel İlişkiler Genel M¼d¼rl¼đ¼ ve Diplomasi Akademisi Başkanlığı, Yurtdışı Tanıtım ve K¼lt¼rel İlişkiler Genel M¼d¼rl¼đ¼ altında ihdas edilen K¼lt¼rel Diplomasi Genel M¼d¼r Yardımcılığı da isminden anlaşılacağı üzere T¼rkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde etkin rol oynamaktadır.

Enformasyon Genel M¼d¼rl¼đ¼, T¼rkiye'nin tanıtımına katkıda bulunmak ve bunlara dair iletişim stratejilerini oluşturmak, milletlerarası medyayı yakından izleyerek, karar alma s¼reçlerini zamanında ve doğru bilgilerle desteklemek amacıyla faaliyetlerde bulunan kamu diplomasi hedeflerine odaklı bir kamu kuruluşudur. M¼d¼rl¼k, devletin uluslararası arenada tanıtılması için gereken stratejilerin tespitine yardımcı olmak, kamuoyunun doğru bilgilerle aydınlatılmasını sağlamak, yerli ve yabancı basın yayın organlarının çalışmalarını kolaylaştırmak, T¼rkiye aleyhindeki propaganda faaliyetlerini tespit etmek ve gerekli önlemleri almakla g¼revlidir. Ayrıca T¼rkiye'nin dış tanıtma faaliyetlerini y¼nlendirmek ve bu maksatla kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapmak, yabancı ¼lkelerde Dışışleri Bakanlığı ile işbirliği suretiyle T¼rkiye'nin menfaatleri doğrultusunda aydınlatma faaliyetlerine katılmayı g¼revleri arasında saymıştır (Demir, 2012:259). Bu çerçevede bakan sözc¼s¼n¼n olağan basını bilgilendirme toplantıları, g¼ncel gelişmelere ilişkin, basın açıklamaları, basın ve kamuoyunun ilgisini çekebileceği d¼ř¼n¼len konulardaki özl¼ notların e-posta aracılığıyla basın mensuplarına iletilmesin faaliyetleri kamu diplomasisi olarak g¼r¼lm¼řt¼r (Ekşi, 2014: 179).

Dışışleri Bakanlığı'nın k¼lt¼rel diplomasiden sorumlu birimi olarak kurulan Yurtdışı Tanıtım ve K¼lt¼rel İlişkiler Genel M¼d¼rl¼đ¼ ve K¼lt¼rel Diplomasi Genel M¼d¼r Yardımcılığı, ilgili kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yapmak suretiyle, k¼lt¼r, eğitim, bilim, spor ve benzeri alanlarında diğer ¼lke ve uluslararası kuruluşlarla ikili ve çok taraflı ilişkileri ve işbirliğini y¼r¼t¼r. T¼rkiye'nin yurtdışındaki tanıtımına y¼nelik proje ve faaliyetlerin y¼r¼t¼lmesini ve koordinasyonunu sağlar. Buna g¼re bakanlığın k¼lt¼r

diplomasisini temelde kamu diplomasisinin tamamen Kültürel boyutu çerçevesinde değerlendirdiği anlaşılmaktadır. Bakanlık kültür diplomasisini çok boyutlu dış politikanın bir gereği olarak ülkenin yurtdışındaki tanıtımına yönelik kültürel faaliyetleri esas almıştır. Bu kapsamda 29 ülkeyle kültür anlaşmaları imzalanmış ve siyasi ilişkilerin yanında kültürel ilişkilerin de canlandırılması amaçlanmıştır (Ekşi, 2014: 182).

Ayrıca müdürlük, yurtdışında karşılıklı ‘Kültür Yılları’, ‘Türk Kültür Haftaları’, ‘Türk Kültür Günleri’, ‘Türk Sinema Günleri’, ‘Türk Film Haftaları’ gibi büyük faaliyetler düzenlemekte veya desteklemektedir. Örneğin 2012 yılı Türkiye’de ‘Çin Kültür Yılı’, Çin’de de ‘Türk Kültü Yılı’ ilan edilmiş ve kutlanmıştır. Ayrıca 2015 yılında Türkiye ve Avustralya’da, 2016 yılında ise Türkiye ve Hindistan’da karşılıklı Kültür Yılları olarak kutlanması öngörülmüştür. Kültür-sanat faaliyetleri olarak ise, çeşitli sanat sergileri, konserler, müzik dinletileri, kongreler konferanslar, seminerler, sempozyumlar, çalıştaylar, sunumlar, şiir festivalleri edebiyat günleri vb. etkinlikler düzenlemektedir. Müdürlük aynı zamanda TEDA (Türk Kültür, Sanat ve Edebiyatının Dışa Açılması) projesiyle de,2005’ten bu yana 800’e yakın klasik ve çağdaş Türk eserinin diğer dillere çevirisi yapılarak Türk edebiyatının dünyaya tanıtımı yapılmaktadır (TBMM, 2013: 128).

Dışişleri Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren ve kamu diplomasisi çalışmalarına katkı sağladığı düşünülen kurumlardan biri de Diplomasi Akademisi Başkanlığı’nın, milletlerarası arenada yabancı diplomatlara yönelik yapmış olduğu faaliyetlerin cazibe ve çekicilik yaratması kamu diplomasisi olarak değerlendirilebilir. Bu amaçla her yıl düzenlenmekte olan 'Yabancı Genç Diplomatlar Eğitim Programı'na ilginin artması ve bununla beraber 38 ülkenin Diplomasi Akademisi ile protokol ve değişim anlaşmasının imzalanması, Türkiye ve Dışişleri Bakanlığı'nın cazibe merkezi haline geldiğinin açık bir göstergesidir (Ekşi, 2014: 184).

Bununla birlikte Dışişleri Bakanlığı'nın çeşitli dillerde facebook, twitter ve Youtube hesapları açarak sosyal medyada yer alması bakanlığın kamu diplomasisinin yeni araçları olan sosyal medyaya önem verdiğini göstermektedir. Bu hesaplar üzerinden bakanlık, basın toplantıları düzenlemeye başlayarak sosyal medyayı kullanmaya başlamıştır (TBMM, 2012: 131). Bakanlığın kamu diplomasisi çerçevesindeki diğer bir yeniliği de üst düzey diplomatların şu çeşitli illere (Diyarbakır, Sivas, Bursa vb.) giderek

Türk Dış Politikası'nı anlattığı 'Hariciye Şehrimizde' programlarıdır (Dışişleri Bakanlığı, 2012: 108). Program kapsamında, Büyükelçilerin Valilik, Belediye Başkanlıkları gibi resmi devlet kurumlarının yanı sıra sivil kurumlara yapılan ziyaretler kapsamında üniversite öğrencileriyle bir araya gelmesi kamu diplomasisi açısından gençlerle devletin etkileşimini sağlamaktadır.

Son yıllarda Bakanlığın dışa açılan yüzü niteliğinde görülen web sitesinin kamu diplomasisi çerçevesinde İngilizce, Fransızca ve Arapça dillerinde sayfalarının açılması da, tasarım ve içeriğinin yapılandırılmasıyla kamu diplomasisi açısından yabancı ülke vatandaşlarına kendimizi daha iyi tanıtabilmek kolaylaşmıştır (Ekşi, 2014: 181). Dışişleri Bakanlığı, kamu diplomasisini sadece Enformasyon Genel Müdürlüğü ile sınırlamamış, açtığı yeni birimlerle bir anlamda görev dağılımı yapmıştır. Bu yönüyle yeni kurulan Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İlişkiler Genel Müdürlüğü ve Kültürel Diplomasi Genel Müdür Yardımcılığı kamu diplomasisinin kültürel boyutuna odaklanmıştır. Ayrıca Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün sekretarya hizmetleri ve buna bağlı pek çok faaliyetleri Basın-Yayın ve Enformasyon genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

2.3.2. Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK)

Türkiye'de de kamu diplomasisi uygulamaları Türkiye'nin tanıtımı kapsamında yıllardır yapılmaktadır. Kültürel diplomasi açısından bakıldığında, birçok gelişmiş ülkede British Council 1934, Goethe İnstitute 1954, Cervantes İnstitute 1991, Çin Konfüçyüs Enstitüsü 2004 yılında kurulmuş olmasına bakıldığında, Türkiye'nin diğer ülkelere göre çok geç kaldığı görülmektedir. Bu konuda Türkiye'de kamu diplomasisi uygulamalarının kurumsallaşmasının tarihi, 30 Ocak 2010'da yayımlanan Başbakanlık genelgesine dayanmaktadır. Genelgede kamu diplomasisi Türkiye'nin uzun süredir maruz kaldığı sorunlar karşısında haklılığını kanıtlamaya yönelik çalışmalarla uluslararası toplumun doğru bilgilendirilmesi gerekliliği ortaya konmuş ve buna istinaden Başbakanlık kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulmuştur (Ekşi, 2014: 185).

Bu çerçevede koordinatörlüğün vizyonu, son yıllarda bölgesel ve küresel siyasette artan etkisinden yola çıkarak Türkiye'nin güçlü mirasını ve çağdaş tecrübesini, Türkiye'nin yeni hikâyesini etkin bir şekilde anlatmayı, farklı kesimlerle diyaloga

geçmeyi, kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum örgütleri arasında işbirliği içinde yürütmeyi amaçlamaktadır (Sancar, 2012: 251).

Görüldüğü gibi Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün amacı propaganda değil, nesnel verilere ve gerçeklere dayalı stratejik bir iletişim dili inşa etmek, Türkiye'nin uluslararası toplumda saygınlığını arttırmak ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamaktır. Bahsedilen stratejik iletişim süreci kamu diplomasisi hedef kitlelerinin ikna edilmesi çabasını benimsemektedir. Dönemin Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü Direktörlerinden Cemalettin Haşimi, stratejik iletişim sürecinde hedeflenen kitleyi şöyle anlatmaktadır:

“Türkiye'nin kamu diplomasisinin kendine mahsus dinamiklerden yola çıkarak kendine özel bir kamu diplomasisi süreci izlemesi gerektiğini düşünüyoruz. Bunun bir sebebi bizim uluslararası sistem içerisinde, devletlerden bir devlet olarak algılanmak yerine birden fazla boyutu olan, birden fazla kimliği olan, birden fazla algıyı aynı anda taşıyabilen bir ülke olduğuna inanmamızdan kaynaklanıyor. Netice itibarıyla Türkiye'nin anlatacağı hikâyelerin diğer ülkelerin anlattığı hikâyeden daha farklı olduğuna inanıyoruz. Kamu diplomasisinde öncelik, kanaat önderlerine, think thank'lere ve üniversitelerde çalışanlara, bir şekilde karar alım sürecinde etkili olan unsurlara ulaşmak ve onlarla görüşmektir. Yine kamu diplomasisi, medya mensupları ve onlarla yakın teması sağlamak üzerine kuruludur. Bizim faaliyetlerimiz doğrudan kitleye dönük şeylerden ziyade daha çok medya, üniversiteler, araştırma kuruluşları, uzmanlara yönelik faaliyetlerdir” (Sancar,2012: 252).

Ayrıca dönemin Kamu Diplomasisi Koordinatörü Cemalettin Haşimi, Türkiye’de Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünün doğrudan Başbakanlığa bağlı olması da diğer ülkelere göre farklıdır ve çalışmalarının karar alıcılara yakın olması ve sürecin daha hızlı olması gibi avantajları olduğundan şu şekilde bahsetmektedir:

“Koordinatörlüğün, Başbakanlık bünyesinde olması, alınan geri bildirim içeriye sunulmasının hızlı olmasını sağlamaktadır. Örneğin, Mısır’da yapılan bir faaliyetin nasıl algılandığı konusu en geç 3 gün içinde karar alan mekanizmaya iletilmektedir. Bu anlamda biz Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü’nü sadece anlatmak olarak değil Türkiye’deki dış politika yapım sürecini etkileyen bir mekanizma olarak görmekteyiz”

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü yukarıda anlatılan amaçlarını bünyesinde bulundurduğu beş farklı birim olarak "Medya Çalışmaları Birimi", "Siyasal İletişim Birimi", "Kültürel Çalışmalar Birimi", "Kurumsal Çalışmalar Birimi" ve "Proje Geliştirme Birimi" aracılığıyla gerçekleştirmektedir (Sancar, 2012: 254).

Tablo 1: KDK'nın Faaliyet Alanları

ÜNİVERSİTE PROGRAMLARI	SİYASAL İLETİŞİM FAALİYETLERİ	MEDYA-TANITIM ÇALIŞMALARI
Kamu Diplomasisi Panelleri	1-Ülke Toplantıları	1-Gazeteci Heyetleri Programı
2-Dış Politika Tanıtım Programları	2-Akil İnsanlar Konferansları	2-Yabancı Basını Bilgilendirme
3-Dış Politika Çalıştayları	3-Avrupa Toplantıları Paneller	3-Kültür ve Tanıtım Faaliyetleri
4-Gençlik Programları	4-İstanbul Küresel Forumu	

Kaynak :Sancar, 2012:254

Türkiye'nin kamu diplomasisinden sorumlu bir kurum olarak Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Türk kamu diplomasisini "Türkiye'nin yeni hikâyesini kapsamlı bir şekilde dünya kamuoyuna anlatılması faaliyeti" olarak tanımlamaktadır. Nitekim koordinatörlüğün yapısına bakıldığında durum daha net anlaşılacaktır. Tablo 1'de görüldüğü gibi Koordinatörlüğün yapısı, Üniversite Programları, Siyasal İletişim Faaliyetleri ve Medya-Tanıtım Çalışmaları ve alt birimlerinden oluşmaktadır. Koordinatörlük bu birimlerin çalışmaları neticesinde farklı etkinlikler gerçekleştirmektedir. Koordinatörlüğün gerçekleştirdiği etkinlikler, akıl adamlar konferansları, gazeteci heyetleri programı, ülke programları, yabancı basın bilgilendirme, tanıtım faaliyetleri, kamu diplomasisi panelleri, dış politika çalıştayları ve Avrupa toplantıları başlıkları çerçevesindedir (Ekşi, 2014: 189).

Bu anlamda koordinatörlüğün Türkiye'nin kamu diplomasisini çok dar çerçeveden yorumladığı ve böylece kamu diplomasisinin kültürel, dış yardım ve lobi boyutlarını yani Yunus Emre Enstitüsü, Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, TİKA'yi içermediği söylenebilir. Kurumun kamu diplomasisini bu denli dar çerçeveden yapılandırması, kamu diplomasisi alanında Türkiye'de yetişmiş insan kaynağının olmamasından kaynaklanmaktadır.

2.3.4. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB)

Kamu diplomasisi mesajlarının dolaylı yoldan verilmesini sağlayan bir diğer kurum, olan Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı, 06 Nisan 2010 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan 5978 sayılı kanunla; yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarıyla ilgili çalışmalar yapmak ve sorunlarına çözüm üretmek, soydaş ve akraba toplulukları ile sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla bu topluluklara yönelik faaliyetler yürütmek, AB çerçevesinde yürütülen projeler hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarınca Türkiye'de eğitim görmesi uygun görülenlerle, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde Türkiye'ye gelen öğrencilerin, Türkiye'deki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için her türlü esası belirleyerek, ilgili kurumlar arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla kurulmuştur(Sancar, 2012: 264).

Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlık (YTB)'inin görev alanı, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızla ilgili çalışmalar yapmak ve sorunlarına çözüm üretmek; Soydaş ve akraba topluluklar ile sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi amacıyla bu topluluklara yönelik faaliyetler yürütmektir. Bu çerçevede Başkanlığın hedef kitlesi, yurtdışına yaşayan Türk vatandaşları, soydaş ve akraba topluluklarıdır. Vizyonu ise “nerde bir Türk varsa o Türk’e sonuna kadar sahip çıkmak” yani “nerede bir vatandaşımız, soydaşımız, akrabamız varsa onların sorunlarına çare bulmak, Türkiye ile bağlarını güçlendirmek ve kültürel değerlerini korumalarına yardımcı olmak amacıyla biz oradayız.” İfadesiyle tanımlanmaktadır (Ekşi, 2014: 212)

YTB, kurumsal yapılanmasını ise; (1) Yurtdışı Vatandaşlar, (2) Soydaş ve Akraba Toplulukları, (3) STK’lar, (4) Hukuk ve (5) Uluslararası Öğrenciler şeklinde beş ayrı çalışma alanı şeklinde düzenleyen kurum, faaliyetlerini de bu alanlara göre icra etmektedir. Ayrıca kamu diplomasisi faaliyetlerinde kurum tarafından çeşitli idari ve mali destekler de sağlanmakta olup, mali desteklerde kamu yararının gözetilmesi, desteklerin öncelikle hedef kitlenin ihtiyaç ve sorunlarına çözüm sağlaması, toplumsal gelişmeye ve algıya katkıda bulunması ve yardım alacak kurum ve kuruluşların Başkanlığın görev alanına giren konularda faaliyet göstermesi ve bu kurum ve kuruluşların kar amacı gütmemesi temel esas olarak belirlenmiştir (YTB, 2012).

Dünya genelinde yurtdışında yaşayan 6 milyon Türk nüfusu, YTB'nin potansiyel diaspora nüfusunu oluşturmaktadır. Örgütlenmemiş bu mevcut Türk nüfusunu diaspora haline getirmek için Yurtdışı vatandaşlar birimi, öncelikle yurtdışındaki vatandaşların yaşadıkları ülkelerdeki varlıklarını teminat altına almayı en temel gayesi yaparak onları asimilasyona karşı korumaya yönelik faaliyetleri düzenlemektedir. YTB, yurtdışındaki Türk ve soydaş toplulukların lobicilik kapasitelerini artırmaya yönelik uluslararası diaspora medya platformu, STK kapasite geliştirme programları, yurtdışındaki diasporanın birlikte hareket etme kültürünü geliştirmeye yöneliktir. Başka bir ifadeyle YTB, Türk dış politikasına yeni araç ve mekanizmalar inşa etmektedir. Böylece YTB'nin oluşturmakta olduğu diaspora, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde kullanabileceği kritik bir yumuşak güç silahı olma özelliğini taşımaktadır (Ekşi, 2014: 213).

Bu kapsamda Balkanlardan Orta Asya'ya, Orta Doğu'dan Afrika'ya uzanan geniş bir coğrafyada yaşayan Soydaş ve Akraba topluluklarla ilişkilerin daha kalıcı olmasını sağlamak amacıyla çeşitli kültürel ve sosyal faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Türkiye'nin ulusal çıkarlarını tanıtacak ve savunacak bir hedef kitleye yönelik yapılan çalışmalarla, hedef kitlenin sorunlarıyla ilgilenilmesi, Türkiye'yle olan tarihsel ve kültürel bağlılıklarını canlı tutması açısından önem taşımaktadır. Yurt dışındaki vatandaşların ve akraba toplulukların yaşadıkları ülkelerdeki konumlarını iyileştirmek, Türkiye'nin tanıtımına ve kamu diplomasisi çabalarına önemli katkı sağlayacaktır. Bu çerçevede değerlendirilebilecek olan Yabancı öğrencilerin öğrenim süreçlerinin başarılı bir şekilde yönetilmesi için kurumlarla birlikte eş güdüm içinde gerekli düzenlemeler yapılandırılarak "Yabancı öğrenci Strateji Belgesi" oluşturulmuş ve yabancı öğrencilerin öğrenim süreçlerinin Başbakanlık koordinatörlüğünde diğer kurumlarla eş güdüm içinde yönetilmesi mümkün hale getirilmiştir. Böylece kamu diplomasisi faaliyetlerinin etkin ve işbirliği içinde Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı tarafından dolaylı yoldan gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır. Bu itibarla YTB gibi kültürel diplomasiyi gerçekleştiren ve kamu diplomasisi mesajlarının dolaylı yoldan verilmesini sağlayan kurumlardan biri de Başbakanlık İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)'dır.

2.3.5. Başbakanlık İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)

Kamu diplomasisi faaliyetleri kapsamında istenilen mesajı karşı tarafa ileten ve yaptığı yardımlarla yabancı halkların kalplerini kazanan araçlardan biri olan TİKA, Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında bağımsızlıklarını kazanan yeni Kafkasya ve Orta Asya Cumhuriyetlerine yönelik kalkınma yardımları ile halklarla doğrudan iletişimde bulunulmasını sağlamaktadır.

1992 yılında Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir "teknik yardım" kuruluşu olarak kurulan TİKA, 1999 yılında Başbakanlığa bağlanmış ve 2001 yılında Türk dilinin konuşulduğu cumhuriyetler ve akraba toplulukları ile Türkiye'ye komşu ülkelerle ekonomik, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarındaki işbirliği projeleri ve programları icra etmek üzere Başbakanlığa bağlı bir teknik yardım kuruluşu olmanın yanında sosyo-kültürel faaliyetler yürüten bir kurum olarak yeniden yapılandırılmıştır (Demir, 2012: 261).

Kurumun teşkilat ve yurtdışı koordinatörlük yapısının yeniden yapılandırılmasıdır. Buna göre kurumun teşkilatı (1) Orta Asya ve Kafkaslar, (2) Balkanlar ve Doğu Avrupa, (3) Ortadoğu ve Afrika, (4) Doğu ve Güney Asya, Pasifik ve Latin Amerika Dairesi Başkanlığı şeklinde dört bölgeye ayrılmaktadır. Nitekim daha önce Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya merkezli bir kurum olan TİKA, dış politikadaki Ortadoğu, Afrika ve Latin Amerika açılımlarına uygun biçimde hem kurum teşkilatının hem de yurtdışı yapılanmasının dönüştürüldüğü söylenebilir. Ayrıca yurtiçi ve yurtdışı yapılanma bölgeler şeklinde düzenlendikten sonra her bölge kendi içinde ülke masaları olarak da yapılandırılmıştır (Ekşi, 2014: 221).

TİKA'nın yapmış olduğu faaliyetlerinde işbirliğinin geliştirilmesi, kalkınma desteği sağlanması ve insani yardım gibi amaçlara sahip olması kurumun, Türk kamu diplomasisinde önemli bir konumda bulunmasını sağlamakta olup, bu kapsamda TİKA'nın Kamu diplomasisine verdiği destek dikkat çekicidir (Sancar, 2012: 264).

TİKA, Türkiye'deki kamu kurum ve kuruluşları başta olmak üzere ulusal ve uluslararası özel sektör kuruluşları ve STK'lar arasında işbirliği mekanizması görevi

yürütmeyi ve işbirliği yapılabilecek aktörleri koordinatörlük misyonuyla ortak paydada buluşturma vizyonuyla hareket eden bir kuruma dönüştürülmek istenmiştir. Bu çerçevede Yurtdışı yapılanmasını da kurum içindeki teşkilatlanmasına göre koordinatörlük tarzında yeniden dönüştüren TİKA, faaliyet coğrafyasının kapsadığı alan itibariyle küresel hale gelmiştir. Güç boşluğunun ortaya çıktığı Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya üzerinde yoğunlaşan faaliyet coğrafyasını Ortadoğu, Afrika, Güney Asya, Pasifik ve Latin Amerika bölgelerine kadar genişleterek küresel çapta faaliyetler yürüten bir kuruma dönüştürülmüştür. Yurtdışında ‘Program Koordinasyon Ofisleri’ şeklinde yapılandırılan TİKA’nın 2002 yılında yurtdışında 12 olan ofisleri, son dönemlerdeki dış politikadaki bölge açılımlarının bir uzantısı olarak 2013 yılında 37’ye ulaşmıştır (TİKA, 2013).

Türkiye'nin tarihten gelen kuvvetli sosyal ve kültürel bağlarla sıkıca bağlandığı Merkez Asya, Kafkaslar, Orta Doğu ve Balkanlar coğrafyasının, TİKA’nın faaliyetlerini yoğunlaştırdığı öncelikli bölgeler olma mevkiini muhafaza ettikleri görülmektedir (Demir, 2012: 263). TİKA’nın kuruluşundan bu yana, bu coğrafyada ve dünyanın pek çok bölgesinde kamu diplomasisi faaliyetlerini başarıyla yerine getirerek Türkiye’nin dünyadaki etkisini ve görünürlüğünü her geçen gün daha da arttırdığı görülmektedir.

TİKA’nın geniş bir alana yaydığı çalışmalarını yıllık olarak hazırladığı, faaliyet raporlarıyla kamuoyunun bilgisine sunmaktadır. Bu faaliyet raporları, TİKA’nın kuruluş amacı ve görevleri ile teşkilat yapısını içermekle birlikte faaliyet alanları kapsamındaki bir yıllık TİKA çalışmalarının detaylı raporunu sunmaktadır. 2013 yılı TİKA faaliyet raporuna baktığımızda; ülke bazlı bölgesel çalışmalar, kültürel işbirliği çalışmalarını, iletişim projelerini, Uluslararası polis işbirliği projelerini, uluslararası kuruluşlarla işbirliği ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği ve etkinlikleri detaylı bir şekilde analiz etmektedir ve kamuoyuna sunmaktadır (TİKA, 2013).

TİKA başkanı Serdar ÇAM’a göre, TİKA devlet kurumu ciddiyetiyle hareket eden, bir şirketin yatırım planlaması ilkeleriyle proje üreten, bir STK gönüllüsü gibi çalışan disiplinler arası başarı prensiplerini benimsemiştir. Ayrıca projelerin yürütüldüğü ülkelerde “insan odaklı” bir yaklaşım benimseyen TİKA, dünya genelindeki kalkınma kuruluşları arasında hak ettiği saygınlığa kavuşmuştur. TİKA elde ettiği bu saygınlık

yabancı kamuoyların yönelik Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerini kolaylaştırmaktadır.

2.3.6. Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Enstitüsü, Türk kamu diplomasisinin kültürel alanda faaliyet gösteren bir başka önemli kurumudur. Türkiye'nin ilk kültür diplomasisini uygulayan kurumu olan Yunus Emre Enstitüsü her ne kadar 2009 yılında açılrsa da kuruluş kanunu 2007 yılında çıkmıştır. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsünün kuruluşu, 5 Mayıs 2007 tarihli 5653 sayılı kanuna dayanmaktadır. Yunus Emre Vakfı; Türkiye'yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak" tanımı kültür diplomasisi ile başlamaktadır.

Yunus Emre Vakfı'na bağlı olarak kurulan Yunus Emre Enstitüsü, kanunun amaçlarını gerçekleştirmek üzere eğitim ve öğretim faaliyetleri ile bilimsel araştırma ve uygulamaları yürütmektedir. Enstitü, kuruluş amaçları doğrultusunda Türk kültürünün, tarihinin, dilinin ve edebiyatının daha iyi tanıtılması ve öğretilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, farklı kurumlarla işbirliği yaparak bilimsel çalışmalarını desteklemek ve ortaya çıkan sonuçları çeşitli yayınlar vasıtasıyla kamuoyuna duyurmak amacıyla yönelik faaliyetler yürütmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Türk dili, tarihi, kültürü, sanatı ve müziği alanlarında yetkin akademisyen ve araştırmacıların yetişmesine katkı sağlamayı; sertifika programlarıyla eğitim-öğretim uygulamalarını gerçekleştirmeyi hedeflemektedir (<http://yee.org.tr/turkiye/tr/kurumsal>).

Ayrıca vakfın yönetimim sağlayan mütevelli heyeti, denetim kurulu, denetleme ve danışma kurulları ile devletin üst tabakasını bünyesinde bulundurması itibariyle Yunus Emre Vakfı ve Enstitüsünün siyaset vs partiler üstü bir devlet kimliğine haiz olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki, vakfın kurucu mütevelli heyeti üyelerinin onursal başkanı olarak Cumhurbaşkanınının yer alması bunun açık bir göstergesidir. Yönetim kurulu üyeleri arasında TİKA ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı gibi yumuşak güç aktörlerinin yer alması, Yunus Emre Enstitüsünün bu kurumlarla ortaklaşa Türkiye'nin yumuşak güç, kamu/kültür diplomasisini uygulayan bir kurumdur (<http://www.ytb.gov.tr/tr/kurumsal-kategori/841-hakkimizda>).

Enstitü, yurt dışında kurduğu Türk Kültür Merkezleri aracılığıyla eğitim öğretim çalışmaları, kültürel ve sanatsal faaliyetler yürütmekte, ayrıca bilimsel araştırmalara destek vermektedir. 2009 yılında faaliyetlerine başlayan Enstitü günümüzde 30'dan fazla kültür merkezi aracılığıyla Almanya, Arnavutluk, Azerbaycan, Belçika, Bosna-Hersek, Cezayir, Fas, Fransa, Güney Afrika, Gürcistan, Hollanda, İngiltere, İran, Japonya, Karadağ, Kazakistan, Kosova, Lübnan, Macaristan, Makedonya, Mısır, Polonya, Romanya, Rusya ve Ürdün'de varlık göstermektedir. Bu merkezlerde Türkçe öğretiminin yanı sıra, çeşitli seminer, sempozyum, konferans ve paneller düzenlenmekte, kültür ve sanat dünyasının önde gelen isimleri sanatseverlerle buluşmaktadır (<http://yee.org.tr/turkiye/tr/kurumsal>). Ayrıca Yunus Emre Enstitüsü, 2014 yılı itibariyle dünyadaki merkez sayısını 40'a ulaştırmayı amaçlamaktadır. 2014-2016 yılları arasında açılması planlanan kültür merkezlerinin açılmasıyla 2016 yılı sonunda toplam 61 merkezin açılması ön görülmektedir (Ekşi, 2014: 200).

Yunus Emre Enstitüsü, çeşitli kuruluşlarla işbirliği içerisinde "100 Türkiye Kütüphanesi Projesi", "Balkanlar'da Geleneksel Türk El Sanatları'nın İhyası Projesi", "Balkanlar'da Kültürel Mirasın Yeniden İnşası Projesi" gibi projeler yürütmektedir. Enstitü, bunun gibi yürütmekte olduğu birçok proje ile Türkiye'nin diğer ülkelerle dostluğunun ve kültürel alışverişinin geliştirilmesi; bu alanda üretilmiş olan bilgi ve belgelerin kamuoyu ile paylaşılmasından hareketle, yurtdışında Türkiye hakkında yapılacak araştırmalara kaynak oluşturmak amaçlanmaktadır. Projenin uygulama yerleri Ortadoğu ve Afrika, Balkanlar, Kafkaslar ve Orta Asya, Rusya Federasyonu ve Baltık Ülkeleri, Avrupa, Kuzey ve Güney Amerika, Uzakdoğu ve Çin'dir.

Türk dili, kültür ve medeniyetini Uluslararası arenaya açmayı amaç eden Yunus Emre Enstitüsü Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin kültür ayağında önemli işler üstlenmek amacıyla 2010 yılında kurulmuştur. Alman Goethe ve İngiliz British Council Enstitülerinin bir benzeri olan enstitü Türk dilini dünya üzerinde yaygınlaştırmayı amaç edinmiştir. Yunus Emre Enstitüsü, amaçlarını gerçekleştirmek üzere eğitim ve öğretim faaliyetleri ile bilimsel araştırma ve uygulamaları yürütmektedir. Enstitü, kuruluş amaçları doğrultusunda Türk kültürünün, tarihinin, dilinin ve edebiyatının daha iyi tanıtılması ve öğretilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, farklı kurumlarla işbirliği yaparak bilimsel çalışmaları desteklemek ve ortaya çıkan sonuçları çeşitli yayınlar vasıtasıyla

kamuoyuna duyurmak amacına yönelik faaliyetler yürütmektedir. Yunus Emre Enstitüsü, Türk dili, tarihi, kültürü, sanatı ve müziği alanlarında yetkin akademisyen ve araştırmacıların yetişmesine katkı sağlamayı; sertifika programlarıyla eğitim-öğretim uygulamalarını gerçekleştirmeyi de hedeflemektedir. Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşlarının haklarını korumak, organize olmalarını sağlamak ve anavatanlarıyla bağlarını muhafaza etmek amacıyla 2011 yılında 'Dış Türkler Başkanlığı' kurulmuştur. Benzer şekilde Yunus Emre Vakfı ve Enstitüsü gibi kuruluşlar, bu faaliyetleri gerçekleştirirken çağımızın en etkili araçlarından biri olan medyanın da iletişim gücünden faydalanarak Türkiye'nin ortak tarih ve kültür mirasını paylaştığı ülkelere üzerinde etkili bir 'kamu diplomasisi' aracı olmaktadır.

2.3.7. TRT

İletişim araçları, kamu diplomasisinde merkezi bir konuma sahiptir. Kamu diplomasisinin iletişim olarak tanımlanmasından belli olduğu üzere kamu diplomasisi, ağırlıklı olarak iletişim araçlarına dayanmaktadır. İletişim araçları, kamu diplomasisinde enformasyonel iletişim aracı olarak kamuoyu oluşturmak, uluslararası toplumun desteğini sağlamak ve ülkelerin tanıtımının yapılması gibi çeşitli amaçlarla küresel siyasette etkin olarak kullanılmaktadır.

1 Mayıs 1964'de özel kanunla devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirmek maksadıyla özerk tüzel bir kişilik olarak kurulan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), 1972'deki anayasa değişiklikleri ile kurum "tarafsız" bir kamu iktisadî kuruluş olarak tavsif edildi (Demir, 2012: 262).

1990 yılında, uydular vasıtasıyla Türkiye'ye yönelik yayın yapan özel televizyonların ortaya çıkması TRT'nin televizyon hayatındaki tekilliğini ortadan kaldırmıştır. 1993 yılında ise değiştirilmesiyle özel radyo ve televizyon yayınları serbest bırakılırken, TRT'nin özerkliği yeniden tesis edildi. TRT bugün, özerkliği ve tarafsızlığı anayasada hükme bağlanan, radyo ve televizyon ile bütün medya mecralarından yayın yapan kamu hizmeti yayıncısı olarak hizmet vermeye devam etmektedir (<http://www.m.net.tr/Kuramsal/Tarihce.aspx>).

21. yüzyıl iletişim ve bilgi çağındaki gelişmelerle birlikte iletişim araçları daha da önemli hale gelmiştir. Kamu diplomasisi çerçevesinde uluslararası siyasal iletişim aracı olan TV'ler aynı zamanda küresel siyasette devletlerarasında bir silah olarak da kullanılmaktadır. Türkiye çok geç bir tarihte resmi devlet kanalı TRT'yi kamu diplomasisi çerçevesinde 2000'lerde yeniden yapılandırarak dünya kamuoyuyla farklı dillerde yayın yapabilen bir iletişim kanalı haline getirmiştir. İlk olarak 2006 yılı itibarıyla 32 dilde yayın yapan Türkiye'nin Sesi Radyosu ve TRT Avrupa 20 Kasım 2008 tarihinde ise 35 dilde haber yayını yapan çevrimiçi (online) www.trt-world.com.tr web sitesini hayata geçirmiştir. Türkiye bu sayede kendi perspektifini birçok dilde Uluslararası toplumlara aktarmaktadır (Ekşi, 2014: 228).

TRT'nin kamu diplomasisi çerçevesinde yeniden yapılandırılarak farklı dillerde yayın yapan bir kanala dönüştürülmesi, Türkiye'ye uluslararası siyasal iletişim aracı imkanım sunmaktadır. Böylece TRT'nin uluslararası kanalları, Türkiye'nin dünyaya açılan yüzü olarak ülkenin hikâyesinin Türkiye merkezli anlatılması ve tanıtılmasının aracı olmuşlardır. Bu kapsamda diğer ülke toplumlarının Türkiye'yi ve kültürünü tanımalarını sağlayan TRT, Türkiye'nin dünya ile iletişim köprüsü olma işlevini yerine getirmektedir. TRT'nin uluslararası yapılandırılmasıyla küresel bir kanala dönüştürülmesi, kamu diplomasisinin bilgilendirme, ülkeyi tanıtmaya, ülke hikâyesini anlatma, ülke değerlerini ve kültürünü anlatma amaçlarını yerine getirmesi bakımından kritik rol oynamaktadır. Çünkü kamu diplomasisinde devletler kamuoyu yaratma ve uluslararası toplum desteğini kazanmayı farklı dillerde yayın yapan küresel TV kanalları yoluyla yapmaktadırlar (Ekşi, 2014: 230). Bu bakımdan TRT, Türk kamu diplomasisinin vazgeçilmez temel iletişim aracıdır. Ancak medyanın günümüz iletişim ve bilgi çağında ne kadar önemli olduğu tartışmasız bir gerçek olduğu olgusundan hareketle, özellikle küresel bir aktör olma iddiasında olan Türkiye'nin küresel sistemde bölgesel güç statüsü için TRT'nin kamu diplomasisine yönelik faaliyetlerinin güçlendirilmesi ve daha etkin kullanılması gerekmektedir. Türkiye'nin sadece ritmik diplomasiyle uluslararası arenada aktif diplomasi izlemesi yeterli olmayıp sivil toplum örgütleri ve düşünce kuruluşlarıyla da kamu diplomasisi faaliyetlerinde bulunması ve küresel medya ağında da güçlü bir konum elde etmesi gerekmektedir.

2.3.8. Sivil Toplum Örgütleri

18. yüzyıl düşüncesinde ortaya çıkan “sivil toplum” kavramı, insan var oluşuna hakim olan iki sosyal kurum olan devlet ve geniş aileden farklı ve potansiyel olarak onlara karşı örgütlenmiş bir sosyal alanın varlığını betimlemektedir. Leonard’ın da dikkat çektiği gibi “güven”, etkin bir kamu diplomasisinde temel bir yere sahiptir ve hükümetler çoğu zaman bu güveni yaratmakta güçlük çekmektedirler. Halklar, genellikle yabancı hükümetlerden gelen mesajlara şüpheli yaklaşmaktadırlar. Leonard, bu nedenle hükümetlerin dış dünyaya yönelik mesajlarında, bunların hükümetten yönlendirildiğini mümkün olduğunca az yansıtarak ve NGO’larla işbirliği içerisinde göndermeleri gerektiğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede Türkiye’nin işleyen demokrasisi ve Türk sivil toplumunun dinamik yapısı, Türkiye’nin yumuşak gücünün temel dayanaklarını oluşturmaktadır (Kalın, t.y.: 149).

Son yirmi yılda çok sayıda sivil toplum örgütü, iş derneği, lobi grubu ve sosyodinsel teşkilat Türkiye’den yurtdışına yayılmış; Özal döneminde başlamakla birlikte bu süreç AK Parti hükümeti döneminde İslami burjuvazinin gelişmesiyle çok güçlenmiştir. Bu bağlamda sivil toplum kuruluşlarının ve düşünce kuruluşlarının faaliyetleri Türkiye’nin yumuşak gücünün bir başka boyutunu oluşturmaktadır (Oran, 2013: 141-144).

Bu doğrultuda TÜSİAD, MÜSİAD, TUSKON gibi Türk iş dünyasının önde gelen kuruluşlarını da Türkiye’nin kamu diplomasisinin sosyal paydaşları arasında saymak gerekmektedir. Bunların dışında yarı resmi nitelikteki Türk Kızılay’ı ile İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH), Kimse Yok Mu Derneği, Yeryüzü Doktorları gibi sivil toplum kuruluşları da Türk kamu diplomasisine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca Türk kamu diplomasisini geliştirmek, Türkiye’nin uluslararası alandaki tanıtımına katkıda bulunmak ve diğer toplumlarla ilişkiler inşa etmek yönünde faaliyet gösteren sivil toplum girişimleri de söz konusudur. Bu süreçte en önemli aktörden biri olarak ortaya çıkan ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri (STK), ulusal ve (INGO) ulus aşırı; kar amaçlı olmayan; ekonomi, çevre, sanat, teknoloji, eğitim, gençlik, kadın hakları ve insani yardım vb. alanlarda faaliyet gösteren örgütler olarak tanımlanmaktadır (Sönmezoğlu, 1996; 57). Özellikle 1945’li yıllardan sonra bu tür örgütlerin etkinliği artmış ve devletlerin uluslararası ilişkilerde görece tek aktör olması tartışılmaya başlanmıştır. Bu durum siyasal

yapıda da, politikada da yeni bir çağın ötesi olarak nitelendirilmekte, günümüzde ki çağın adı ise ‘egemen devlet ötesi çağ’ olarak belirtilmektedir (Yavaşgel, 2012: 10).

Uluslararası ilişkilerde faaliyet gösteren, devlet ve hükümetlerin kararları ve faaliyetleri üzerinde baskı gücü oluşturmaya çalışan sivil toplum örgütleri ve değişik gruplar ekonomik, siyasi, dini ve etnik gruplar olabileceği gibi başka nitelikte ve amaçlar etrafında oluşabilmektedir. Bu örgütlenmeler doğrudan devletlere ve iş çevrelerine politikalarını değiştirmeleri için baskı ve lobi çalışmaları gerçekleştirirken, dolaylı olarak hükümetlerin ve şirketlerin karar ve uygulamalarına dair kamu görüşlerini değiştirebilmektedirler. Kitle iletişim araçlarının da etkisiyle bireysel imajları ile ulusal ve uluslararası alanda çok sayıda insanın beğenisini ve desteğini kazanabilmelerinden dolayı uluslararası ilişkilerde itibar ve imaj oluşturmada temel aktör bireylerdir. Başta siyasi liderler olmak üzere bu bireyler, uluslararası ilişkilerde ekonomik, politik, kültürel ve sosyal etkileşimler gerçekleştirmekte, bireysel anlamda sivil diplomatlık rolü oynamaktadırlar (Sönmezoğlu, 1996: 36).

Türkiye merkezli sivil toplum kuruluşları halklar arasında iletişimin sağlanmasında önemli bir araç olarak faaliyet gösterdiği söylenebilir. Çeşitli ülkelerde yaptığı yardımlarla insanlar arasında iletişimi ve yakınlaşmayı yardım ve bağışlar üzerinden sağlarken, bilhassa yurtdışı faaliyetleri ülkenin yumuşak gücüne olumlu katkı sağlamaktadır.

Yabancı halklara yönelik yürütülecek kamu diplomasisi faaliyetleri, o halkın, yanlış politikalar uygulayan kendi hükümetlerine baskı unsuru oluşturmasını sağlayabilmektedir. Bu kapsamda Türkiye'nin çeşitli kurumlar ve bireyler eliyle yürüttüğü eğitim, spor ve kültürel faaliyetler bilhassa dış kamuoyuna yönelik etkili bir kamu diplomasisi faaliyeti yürütülmesine olanak sağlamaktadır STK'lar ile daha çok işbirliğine giden Türkiye de benzer şekilde hareket ederek ulaşmak istediği bölgelere zaman zaman STK'lar üzerinden ulaşarak önemli bir kamu diplomasisi faaliyeti ortaya koymuştur.

Kamu diplomasisinin en aslî hususiyetlerinden birisi devlet ve hükümetin daha geri planda kaldığı, hükümet harici organizasyonların (HHO) ve sivil toplum kuruluşlarının (STK) ağırlıkta olduğu faaliyetlerin ön planda olmasıdır. Bu çerçevede Türkiye'nin

demokratikleşme süreciyle birlikte sayısı ve tesirleri gittikçe daha fazla artan HHO ve STK'lar yurt dışında yaptıkları çeşitli sahalardaki faaliyetleriyle de Türkiye'nin yumuşak gücünü artırmakta, kamu diplomasisi faaliyetlerinin hedef kitle üzerindeki etkisini yükseltmektedirler. Yardım kuruluşları, iş dünyası, çeşitli vakıf ve organizasyonlar ve düşünce kuruluşları bu faaliyetlerde başı çekmektedir.

2.3.8.1. Türk Kızılayı

11 Haziran 1868 tarihinde "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti" adıyla kurulan Kızılay, 1877'de "Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti", 1923'de "Türkiye Hilali Ahmer Cemiyeti", 1935'te "Türkiye Kızılay Cemiyeti" ve 1947'de "Türkiye Kızılay Derneği" adını almıştır.

Misyonu toplumun güç kaynaklarını harekete geçirerek, insan itibarının muhafazası istikametinde her şartta, her yerde ve zamanda muhtaç ve himayeye muhtaç insanlara yardım etmek ve toplumun afetlerle mücadele kapasitesinin geliştirilmesini desteklemek olarak ifade edilmektedir.

Kızılay, Milletlerarası Kızılay-Kızılhaç Topluluğu'nun temel prensiplerini paylaşır. Bunlar; insanlık, fark gözetmemek, tarafsızlık, bağımsızlık, hayır kurumu vasfı, birlik ve evrensellik düsturlarıdır. Kızılay, tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tâbi, kâr gyesi gütmeyen, yardım ve hizmetleri karşılıksız olan ve kamu menfaatine çalışan bir gönüllü sosyal hizmet kuruluşudur. Bu istikamette Kızılay hem yurt içinde hem de yurt dışında her türlü acil durumda, tabii afetlerde, savaşlarda dünyanın her tarafından insanların yardımına koşmaktadır (<http://www.kizilay.org.tr/kurumsal/sayfa.php?t=-Kurumsal-Tarihcemiz>).

2.3.8.2. İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH)

Yurtdışında her türlü acil durumda, tabii afetler, savaşlar ve kuraklık ve kıtlık gibi sıkıntılı zamanlarda müteessir olan, yardıma muhtaç insanlara dünyanın her tarafında yardım götürülmesinde İnsanî Yardım Vakfı (İHH) büyük bir misyon ifa etmektedir.

İHH, bölge, din, dil, ırk ve mezhep tefriki yapmaksızın dünyanın herhangi bir yerinde sıkıntıya düşmüş, felakete uğramış, zulüm görmüş, aç ve açıkta kalmış; savaş, tabii afet gibi sebeplerle mağdur olmuş, yaralanmış, sakat kalmış; evsiz, yurtsuz, bütün insanlara insanî yardım ulaştırmak ve bu insanların temel hak ve hürriyetlerinin ihlâl edilmesini önlemek üzere 1992 yılından bu yana çalışmalarına devam etmektedir.

Gönüllü faaliyetlerle başlayan ve 1995 yılında müesseseleşen bu çalışmalar kısa sürede 5 kıtada 120 ülke ve bölgeye yayılmış ve Türkiye'den tüm dünyaya ulaşan bir hayır köprüsü haline gelmiştir (<http://www.ihh.org.tr/hakkimizda>). İHH İnsani Yardım Vakfı misyonunu gerçekleştirirken tüm dünyada öncelik sırasına göre; İHH'nın çalışma sahalarını Savaş ve savaşın tesirinin sürdüğü bölgelerde, afet bölgelerinde yoksulluk olan ülke ve bölgelerde, faaliyet ifa etmektedir (<http://www.ihh.org.tr/calismna-tur-ve-alanlarimiz>).

2.3.8.3. Kimse Yok Mu Derneği

Kimse Yok mu Derneği, 17 Ağustos 1999 Depremi'nden sonra *Samanyolu'nda*, yayınlanan ve gün geçtikçe daha çok seyirciye ulaşmaya başlayan bir televizyon programı olarak faaliyete başladı. Yardım çağrıları ve yardımseverlerin fakirlere ulaştırılmak üzere yapmak istedikleri bağışlar televizyon programının yayınına sığmayacak boyutlara ulaştığı 2002 yılında ise televizyon bünyesinde yoksulla yardımseveri buluşturan bir dernek yapısı tesis edildi. Gittikçe artan talepler Kimse Yok Mu Derneği'ni büyümeye ve milletlerarası faaliyetlere koşmaya sevk etti. İşte bu sebeplerle 2004 yılının Mart ayında dernek televizyon bünyesinden ayrılarak sivil toplum teşekkülü hüviyeti kazandı. Anadolu'nun büyük illerinde şubeler açmaya başlayan derneğin şu anda 28 ilde şubesi bulunmaktadır.

2.3.8.4. Yeryüzü Doktorları

Yeryüzü Doktorları Derneği, Nisan 2000'de milletlerarası tıbbî yardım teşkilâtı olarak kurulmuştur. Birleşmiş Milletler ECOSOC üyesi olan dernek ayrıca BM İnsanı Yardım Koordinasyon Ofisi (OCHA), Afet Yönetim ve Koordinasyon Ofislerinin (UNDAC) eğitim ve tatbikatlarına iştirak ederek, saha operasyonlarında adı geçen kuruluşlara akredite olarak çalışmaktadır. Bununla birlikte UNICEF, WHO, İslam İşbirliği Teşkilatı, Kızılay ve Kızılhaç Federasyonu gibi devletlerarası kuruluşlarla paydaş olarak

projeler yürütmektedir. Yeryüzü Doktorları ayrıca BM En Az Gelişmiş Ülkeler STK Forumu'nun ev sahibi ülke koordinatörlüğünü de yürütmektedir.

Dernek kurulduğu günden bu yana 30'dan fazla ülkede fakirlik, kuraklık, hastalık, savaş, deprem gibi afet ve felaketlerin kurbanı olan muhtaç insanlara, insanî ve tıbbî yardım görmektedir (<http://yyd.org.tr/haberler/110-yyd-yemende-saglik-bahari.html>).

2.3.9. İş Dünyası

Türkiye'nin gelişen ekonomik kapasitesi ile birlikte iş dünyası da büyümekte bu çerçevede Türk İşadamları Derneği (TUSİAD), Türkiye Müstakil İşadamları Derneği (MÜSİAD) ve Türkiye İşadamları ve Sanayiciler Konfederasyonu (TUSKON) gibi pek çok dernek ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) gibi yarı kamusal organizasyonlar Türkiye'nin yurtdışındaki kamu diplomasisi faaliyetlerinde ehemmiyetli bir rol oynamaktadırlar.

Yurt dışında önemli merkezlerde temsilcilikleri bulunmakta ve ülkeler arasındaki münasebetlerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Muhtelif hususlarda lobi faaliyetleri yapmaktadırlar.2001 yılında, TÜSİAD International, kurumun 'stratejik iş geliştirme' sahasındaki faaliyetlerini Türkiye'nin yabancı ülkelerle olan ikili ticaret ve yatırım münasebetlerinin geliştirilmesini temin etmektedir. TÜSİAD'ın Brüksel Temsilciliği başta olmak üzere, Washington, Berlin, Paris ve Pekin'de temsilcilikleri bulunmaktadır (<http://www.tusiad.org.tr/komisyonlar/tusiadinternational/?f%5Byear%5D=2012&f%5Bmonth%5D=5>).

MÜSİAD, üyelerinin yurtdışı faaliyetlerini etkinleştirmelerini, küresel seviyede ticarî bağlantılarını geliştirmelerini hedeflemekte ve bu maksatla yurtdışına heyet organizasyonları tertiplemektedir. İşadamları arasındaki karşılıklı iş görüşmeleri ve resmî ve özel sektör kuruluşlarının üst seviye idarecileriyle görüşmeler gerçekleştirilmekte, Söz konusu ülkeyle işbirliği anlaşmaları imzalanmaktadır.

Aynı şekil de MÜSİAD, üyelerin ticarî tanıtıma teşvik edilmesini, teknolojik yenilikleri takip etmelerini temin etmek ve sınaî-ticarî bilgilerini artırmak maksadıyla yurtdışında ve

yurtiçinde düzenlenen genel nitelikli yahut ihtisas fuarlarına katılım organizasyonları tertiplenmektedir (<http://www.musiad.org.tr/MusiadHakkinda.aspx?id=4>).

Türkiye'yle ticarî potansiyeli bulunan ülkeler hakkında programlı araştırmalar yapılmaktadır. Üyelerinin ürünlerini dış pazarlarda daha faal bir şekilde sunabilmeleri ve alacakları yatırım kararlarının alt yapısını oluşturması maksadıyla dış pazar araştırmaları ve dış pazar analizleri ihtiva eden ülke raporları hazırlanmaktadır.

TUSKON, Dünyanın pek çok ülkesinde Türkiyeli işadamlarına hizmet sunan TUSKON'un Washington, Moskova, Brüksel ve Pekin'de temsilcilikleri bulunmaktadır (<http://www.tuskon.org/?p=temsilcilik&cl=temsil&l=pekin>).

TOBB, Brüksel ve Washington'da bulundurduğu daimî temsilcilikleriyle ve yurtdışında tertiplediği faaliyetleriyle Türkiye'nin tanıtılması ve bu ülkedeki iş adamlarıyla sağlıklı münasebetler kurulması hususunda önemli çalışmalar yapmaktadır (<http://abm.tobb.org.tr/iletisim.php>).

2.3.10. Çeşitli Düşünce Kuruluşları

Türk kamu diplomasisine hizmet eden çeşitli düşünce kuruluşları ve araştırma merkezleri de bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak Siyaset Ekonomi ve Toplum Araştırmalar Vakfı (SETA), Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM), Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV), Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK), Stratejik İletişim Merkezi (STRATİM), Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (BİLGESAM) gibi kurumlar sayılabilir.

SETA, ulusal, bölgesel ve uluslararası sorunlara yönelik çalışmalar yapmak ve bunları kamuoyuna sunmayı amaçlamaktadır. SETA, siyaset, ekonomi ve toplum-kültür alanlarında bilgi üretmeyi ve üretilen bilimsel bilgiyi sorun çözücü formüller halinde sunmayı, ulusal, bölgesel ve küresel sorunlara eğilmek ve zaman-mekân derinlikli bir çerçeve sunmak, SETA'nın temel amacı, Türkiye'yi ve onun stratejik konumunu doğrudan ilgilendiren sorunlarını, siyaset, ekonomi ve toplum-kültür başlıkları altında ele almaktadır.

TASAM, Dünya'daki gelişmeleri takip ederek, Türkiye'nin ikili, bölgesel ve çok taraflı Uluslararası ilişkilerine; tarihi, kültürel, siyasi, iktisadi, hukuki, sosyolojik ve jeopolitik yapısına; içteki siyasi, ekonomik, sosyokültürel problemlerine yönelik bilimsel araştırmalar, incelemeler, analizler ve değerlendirmeler yaparak, karar alıcılara gerçekçi, dinamik, yaratıcı, etkin çözümler ve karar seçenekleri üretme amacı taşımaktadır.

TESEV de Türkiye'nin sorunlarına yönelik araştırma yapan ve kamu diplomasisine katkıda bulunan bir diğer önemli düşünce kuruluşudur. "TESEV akademik araştırmalar ile politik kararlar arasında bağlantı kurmayı amaçlamaktadır. Vakıf, Türkiye'nin önemli meseleleri hakkında araştırma yaparak, çözüm seçenekleri üreterek Türkiye'nin birikmiş sorunlarının aşılmasında siyaset yapıcılara etki ederek önemli bir, işlev üstlenmeyi ve halkın bu konularda bilgi düzeyini yükseltmeyi amaçlamaktadır. Vakfın esas amacı ise Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda bulunmaktır.

Bir diğer araştırma merkezi olarak USAK, ulusal ve uluslararası siyaset, ekonomi, hukuk, toplumsal bilimler ve güvenlik alanlarında faaliyet gösteren bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Kuruluş, öncelikli olarak kamuoyunun tarafsız, doğru ve yeterli bilgi ihtiyacını karşılamayı amaçlamaktadır".

USAK bu düşünce ve hedef doğrultusunda hareket ederek ve diğer kişi, kuruluş ve tüm dünya halklarını bu düşünceye ikna etmeyi benimsemiştir". USAK'ın bu amacı aynı zamanda onun Türk kamu diplomasisi amaçlarına katkı sağlayabilecek bir amaçtır.

Stratejik İletişim Merkezi de Türkiye'nin stratejik iletişiminin yönetilmesi adına kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. "STRATİM özellikle özel hedef kitlelerine yönelik Türkiye'nin ulusal iletişim stratejisi ile uyumlu etkinlikler düzenlemeyi amaçlamaktadır. STRATİM bu doğrultuda, yurtiçi ve yurtdışındaki kitlelere ulaşmak için devlet ve devlet-dışı kurumlarla işbirliği yapmakta ve Türkiye'nin stratejik iletişimine katkı sağlayan kişi, kurum ve sivil toplum örgütlerine mümkün olduğu kadar destek olmaktadır.

Diğer bir düşünce kuruluşu olan Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (BİLGESAM), 2008 yılında Türkiye'nin saygın, bağımsız bir düşünce kuruluşu olarak kuruldu. Kurumun amacı, dünya güç merkezlerinin küresel çaplı ve bölgemize yönelik

politikalarını analiz ederek dünyadaki ve bölgemizdeki muhtemel gelişmeleri öngörmek, Türkiye'nin jeopolitiğini uygun şekilde değerlendiren, küresel açılımlarına katkı sağlayan vizyonunu geliştirmek ve bu vizyona uygun projeler üretmek, değişen güvenlik ortamını analiz etmek ve tehditlere yönelik güvenlik stratejileri geliştirmek, Türkiye-AB ilişkilerinin karşılıklı menfaatleri sağlayacak şekilde sağlıklı olarak gelişmesine katkı yapmak, Türkiye'nin merkezinde bulunduğu Balkanlar, Kafkaslar, Orta Asya ve Ortadoğu bölgelerinde etkinliğini attırmaya yönelik politikalar üretmek, bölgesel sorunlara çözüm önerileri geliştirerek bölgesel barış ve istikrara katkıda bulunmak, Türkiye'nin siyasi, ekonomik, sosyo-kültürel ve benzeri milli sorunlarını disiplinler arası bir bakış ve bilimsel yöntemlerle analiz etmek, kazanılmış tecrübelerin ışığında gerçekçi ve uygulanabilir çözüm önerileri geliştirmek, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınmasına katkı yapacak enerji, teknoloji ve ekonomi politikaları konusunda kamuoyunu aydınlatmak, Milli kültürümüzü çağın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirecek ve çağın ötesine taşıyacak projeler üretmek, İnsan hakları ve uzlaşma kültürünün bölgeye yerleşmesi için faaliyetler planlamak ve icra etmektir.

2.4. Türkiye'de Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

Türkiye Cumhuriyeti, başta Dışişleri bakanlığı olmak üzere Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü (KDK), Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), çeşitli sivil toplum kuruluşlarının yapmış olduğu yardımlar çalışmalarıyla Türk Kamu Diplomasisi faaliyetlerinde bulunmaktadır.

2.4.1. Dışişleri Bakanlığı'nın Kamu Diplomasisi Faaliyetleri

Türkiye hükümetinin ve Dışişleri Bakanlığının son dönem kamu diplomasisi faaliyetlerine bakıldığında, Türk dış politikasının temel ilkeleri bölgesel politikalarda üst düzey siyasi diyalog, herkes için güvenlik, karşılıklı ekonomik bağımlılık ve çok kültürlülüğün korunması olarak belirlenen dört prensibe bağlı olarak gelişmiştir. Bu dış politikanın kamu diplomasisi tarafını oluşturan en önemli unsurları kültürel ilişkiler ve kültürlerarası iletişim, halklar arası ilişkiler, diplomatik ve uzlaştırıcı faaliyetler, yardım ve işbirliğine dayanan sorumluluk faaliyetleri olarak sıralanmıştır.

Türk kamu diplomasisi faaliyetlerinin temel amacı “ABD ve Avrupa ülkeleriyle ilişkilerini kuvvetlendirmek, tarihi ve kültürel bağlarının bulunduğu Balkanlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika, Güney Kafkasya, Güney Asya ve Orta Asya ülkeleriyle ilişkilerini daha da artırmak ve küreselleşmenin etkisiyle mesafelerin artık giderek önemsizleştiği dünyada Sahra Altı Afrika, Latin Amerika ve Asya-Pasifik bölgelerine yönelik açılımlarını derinleştirerek bölge ülkeleriyle somut işbirliğine dayalı yakın ilişkiler geliştirmek olarak belirlenmiştir (<http://www.mfa.gov.tr/dis-politika-genel.tr.mfa>).

Türk kamu diplomasisi faaliyetleri genel olarak yurtdışı tanıtım ve kültür işleri, uyuşmazlıkların çözümü ve arabuluculuk faaliyetleri, Türkiye-AB ilişkileri, Türkiye'nin insani yardımları vb. faaliyetler olarak görülmektedir. Dışişleri bakanlığının yaptığı politik görüşmeler ve temaslar kamu diplomasisinin önemli bir parçasını oluşturmakla birlikte burada ağırlıklı olarak kamulara ve toplumun daha geniş kesimine yönelik faaliyetler üzerinde durulmaktadır

Küreselleşme olgusunun beraberinde getirdiği olumlu ve olumsuz gelişmelerle birlikte dünya, köklü bir değişim ve dönüşüm süreci içine girmiştir. Bu süreçte, farklı özellik ve birikimlere sahip bölgeler ile kıtalar arasındaki yolların kesiştiği kavşakta yer alan Türkiye, coğrafi konumunun yarattığı fırsatları değerlendirmek, olumsuz etkileri kazanımlara dönüştürmek ve konumunun yüklediği sorumluluk bilinciyle hareket etmek zorundadır. Türkiye'nin özellikle bölgesindeki ülkelerle ilişkilerindeki sosyal ve tarihsel derinliğinin de eklenmesi, dış politikada çok boyutlu bir tanıtım stratejisi izlemesi zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir.

Dışişleri Bakanlığı bu tanıtım stratejisi kapsamında, çeşitli ülkelerde geniş kitlelere hitap eden, siyasi ve kültürel alanlarda çok sayıda tanıtım faaliyetinin gerçekleştirilmesinde işbirliği yapmaktadır. Bunlar arasında, ülkemizin tanıtımına yönelik olarak sergiler, Türkiye haftaları, Türkiye Yılı, festivaller düzenlenmesine katkıda bulunmak, mevcut festivallere/kültürel etkinliklere katılmak, yurtdışında Türk dış politikası ile ilgili konferanslar gerçekleştirmek, ülkemizi tanıtıcı belgesel filmler ile yayınlar hazırlamak gibi faaliyetler yer almaktadır (<http://www.mfa.gov.tr/ulkemizin--yurtdisinda-tanitimi.tr.mfa>).

Bakanlığın gerçekleştirdiği kültür etkinliklerinin başında, Osmanlı döneminden itibaren katılan Exposition (EXPÖ) Dünya Sergileri gelmektedir. İlki 1851'de Londra'da gerçekleşen sergilerinin sonuncusu 2010 yılında Çin Halk Cumhuriyeti'nin Şanghai kentinde gerçekleşmiş, Türkiye, Cumhuriyet döneminde toplam 16 sergiye katılmıştır(http://www.mfa.gov.tr/dunya-sergileri-_expo_.tr.mfa).

Bakanlığın ülkemizin uluslararası alanda tanıtılmasında yaptığı faaliyetler arasında; üstün başarı ve yararlılık gösteren yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişiler ile Bakanlığın görev ve sorumluluk alanına giren diğer konularda takdire şayan hizmetleri görülen gerçek ya da tüzel kişilere *Dışişleri Bakanlığı Üstün Hizmet Ödülü* verilmesi önemli yer tutmaktadır. Bu ödül, en son 2014'te Filistin Devleti'nin Ankara Büyükelçisi Nabil Maarouf, Pakistan İslam Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçisi Muhammad Haroon Shaukat verilmiştir(<http://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakanligi-ustun-hizmet-plaketi-ile-devlet-nisan-ve-madalyalarinin-verilmesi-.tr.mfa>).

Dışişleri Bakanlığı Türkiye'nin geniş kapsamlı tanıtımı amacıyla, resmi ve özel kurumların yanı sıra, sivil toplumla da işbirliği halinde, Türk Haftaları/Günleri/Yılları/Mevsimleri adı altında düzenlenen birçok kültürel diplomasi etkinliğe katkıda bulunmaktadır. Bu kapsamda, Bakanlık yurtdışındaki üniversitelerde Türk kürsülerinin açılması, 2007 yılında Türkiye'de "*Rus Kültür Yılı*", 2008 yılı da Rusya'da "*Türk Kültür Yılı*" olarak ilan edilmesi ve Kültür ve Turizm Bakanlığı Mehter Takımı, Kızılordu Orkestrası ve Serkan Çağrı Grubu ile birlikte Kazan'da, Moskova'da Kremlin Sarayı'nda ve Krasnador'da konser vermesi, 2009 yılında Fransa'da "Türkiye Mevsimi" nin ilan edilmesi, 2012 yılı Türkiye'de "Çin Kültür Yılı" ve 2013 yılı Çin'de "Türk Kültür Yılı" olarak ilan edilmesi ve 2014 yılında Türkiye ile Polonya arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinin 600. yıldönümü her iki ülkede kutlanması, kültürel diplomasi etkinlikleri kapsamında yer almaktadır (<http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-son-zamanlarda-duzenlenen-turk-yillari-ve-mevsimleri.tr.mfa>).

Türkiye'nin kültürel diplomasi araçlarından bir diğeri yurtdışında Türk kültürünü tanıtmak amacıyla kurulmuş kültür merkezleridir. Faaliyette olan merkezler: Almanya (Berlin» Frankfurt), İran (Tahran), Irak (Bağdat), İsrail(Kudüs), Kuveyt (başkent Kuveyt), Suriye (Şam, Halep), Türkmenistan (Aşkabat), Ürdün (Amman), gibi ülkelerdedir. Bakanlık

aynı zamanda önemli uluslararası sergilerin düzenlenmesi, fuarlara katılım gibi faaliyetlerin gerçekleşmesine de olanak sağlamaktadır. Bakanlığın imkân sağladığı sergilerin bazıları aşağıdaki gibidir. Yurtdışında Türk tarihi eserlerini sanatseverlerle buluşturan bu sergiler, ülkemizin köklü kültürel mirasını aktarması açısından çok önemlidir(<http://www.mfa.gov.tr/yurt-disinda-duzenlenen-tarihi-eser-sergileri.tr.mfa>).

Dünya Sergileri (EXPO), 19. yüzyılının ortalarından beri düzenlenen ve ülkeler arasındaki iletişime, diyaloga ve barışa katkı sağlayan uluslararası etkinliklerdir. Bir anlamda dünyanın kültür, tarih ve eğitim faaliyetleri olarak değerlendirilen bu sergiler, ülkeleri bir araya getirerek, daha iyi bir dünya için bilgi paylaşımını sağlamaktadırlar. *Bu çerçevede 1 Mayıs-31 Ekim 2015 tarihlerinde Milano'da (İtalya), "Gezegeni Beslemek, Hayat için Enerji" temasıyla düzenlenecek olan Dünya Sergisi'ne Türkiye'nin katılımı öngörülmekte olup, ayrıca Türkiye, 23 Nisan-30 Ekim 2016 tarihleri arasında Antalya'da "Çiçekler ve Çocuklar" temasıyla bir Botanik Sergisi düzenleyecektir. 100 kadar ülkenin 500-5000 m²'lik bahçelerinin yer alacağı alan, Botanik Sergisi sonrasında da ziyaretçilere açık tutulacaktır*" (http://www.mfa.gov.tr/dunya-sergileri-_expo_.tr.mfa).

Bakanlığın güçlü tarihsel köklerimizden aktarılması, Türk medeniyetinin tanıtılması ve Türkiye hakkında var olan olumsuz algılamaların giderilmesi için yapmış oldu kamu diplomasisi faaliyetleri, Türkiye'nin uluslararası toplumda itibar ve imajına katkı sağlamaktadır. Ayrıca Bakanlığın yapmış olduğu önemli kültür sanat etkinlikleri de Türkiye'nin farkındalık yaratmasına hizmet etmekte olup, özellikle son yıllarda Türkiye'nin tanıtımında etkin rol oynayan bir diğer kamu kurumu olan Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün faaliyetleri de oldukça önem arz etmektedir.

2.4.2. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü Faaliyetleri

Türkiye'de kamu diplomasisi faaliyetleri Türkiye'nin tanıtımı kapsamında yıllardır yapılmakta olup, 30 Ocak 2010 da Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün kurulmasıyla kurumsallaşmaya başlamıştır. Koordinatörlüğün kuruluş amaçları çerçevesinde muhtelif kamu diplomasisi faaliyetleri yürütülmektedir.

2.4.2.1. Akil Adamlar Konferanslar Serisi

Akil İnsanlar Konferans Serisi, dünyada yaşanan gelişmelerin, ortaya çıkan sorunların ve çözüm yollarının, uluslararası kamuoyunu meşgul eden meselelerin yetkili ve uzman kişiler tarafından masaya yatırılmasını hedefleyen bir programdır. Programın amacı, dünyanın karşı karşıya bulunduğu sorunlara, uluslararası alanda tartışılan meselelere, küresel ve bölgesel düzeyde yaşanan gelişmelere, Türkiye perspektifini de katarak, nasıl bir yaklaşım geliştirilebileceği konusunda bir zemin arayışı sağlanmasıdır (Demir, 2012: 242).

Sahasında yetkin, uluslararası kamuoyunda saygınlığı bulunan, bilgi ve tecrübesiyle kabul ettirmiş uluslararası şahsiyetlerin, devlet ve siyaset adamlarının, entelektüellerin, gazetecilerin ve uzmanların ülkemizde ağırlanmasını amaçlayan program, bölgesel ve küresel sorunlara siyasi, kültürel ve ekonomik açılardan yaklaşmakta ve gerek üniversitemiz gerekse düşünce kuruluşlarımız ile işbirliği çerçevesinde icra edilmektedir. Konferanslar kapsamında bugüne kadar Seyyid Hüseyin Nasr ve Harvey Cox, George Friedman, Şevket Aziz, Roger Cohen, Hans Blix, Jeremy Greenstock, David Burrell, Fehmi Huveyd, Gunter Verheugen ve Fawaz Gerges gibi kişiler ağırlanmıştır (Sancar, 2012: 254).

2.4.2.2. Gazeteci Heyetleri Programı

Türkiye, son yıllarda yabancı basının ilgi gösterdiği ülkelerin başında gelmektedir. Hem kendi bölgesinde ve hem de uluslararası düzeyde oynadığı etkin, pozitif ve yapıcı rol; çeşitli uluslararası kurum ve kuruluşlarda edindiği temsil kabiliyeti ve sorunlara vizyon üreten bir perspektifle yaklaşması, Türkiye'yi küresel düzeyde daha fazla görünür kılmaya başlamıştır. Gazeteci Heyetleri Programı, ülkemize duyulan bu ilgi ve merakı karşılamak üzere, yabancı basın mensuplarının ülkemize davet edilmesi için hazırlanan bir programdır. Programın amacı, ülke kamuoylarının Türkiye hakkında doğrudan bilgi edinmesini sağlamaktır.

Görüldüğü gibi Gazeteci Heyetleri Programı, kamu diplomasisinin kamuoyu oluşturma amacına doğrudan hizmet eden önemli ve gerekli bir programdır. Bu güne kadar

Suriye, İnan, Lübnan, İspanyol, Amerikan, Arap ve Türkmen heyetleri ağırlanmış ve önümüzdeki dönemde sırasıyla Japonya, Yunanistan, Mısır, Almanya ve Fransa'dan gazeteci heyetlerinin de ülkemizde ağırlanması planlanmaktadır (<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/gazeteci-heyetleri-programi/16>).

2.4.2.3. lke Programları

lke Programları, son yıllarda sayıları ve etkinlikleri artmaya başlayan araştırmacılar ve uzmanlar ile bunların birlikte çalıştıkları düşünce kuruluşlarıyla iletişim kurulmasını hedefleyen bir programdır. Programın amacı, yurtdışında Türkiye konusunda çalışan araştırmacılar ve uzmanları, Türkiye'den araştırmacı ve uzmanlarla bir araya getirmektir. lke Programlarında toplantılar, yurtdışında gerçekleştirilmekte ve ziyaret edilen ülkenin önde gelen düşünce kuruluşlarıyla birlikte organize edilmektedir. Program çerçevesinde ülkeler arasındaki ilişkiler, araştırmacıların ve uzmanların gözüyle, bölgesel ve küresel düzeyde masaya yatırılmakta ve farklı kesimlerin görüş alışverişiyle ilişkilerin daha ileri bir düzeye getirilmesinin yolları aranmaktadır (<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/ulke-toplantilari/47>).

Düzenli aralıklarla gerçekleştirilen lke Programları ayrıca, araştırmacıların, akademisyenlerin, gazetecilerin ve siyasilere ilgili ülkedeki farklı kesimlerle temaslarının sağlanması açısından da bir zemin oluşturmaktadır. Bugüne kadar İngiltere, Yunanistan, Japonya, Amerika, Mısır Programları, Ürdün, Malezya ve Bosna-Hersek'te gerçekleştirilen programların yanı sıra, önümüzdeki dönem Fransa, Almanya, Lübnan, Hollanda, Belçika, Suriye, İngiltere, İspanya, Katar, Avusturya, Ermenistan, İtalya, Rusya, Çin ve İnan ile programlar yapılması planlanmaktadır (Sancar, 2012: 243).

2.4.2.4. Yabancı Basın Bilgilendirme Faaliyetleri

Son yıllarda Türkiye'ye dönük bölgesel ve küresel ilginin artışıyla beraber, Türkiye'de temsilcisi bulunan uluslararası yazılı ve görsel basın temsilcilerinin karar alıcı mekanizma ve isimlerle temaslarını yoğunlaştırması ve gündemdeki konular hakkında ilgili isimlerden doğrudan bilgi alma ihtiyaı her geçen gün artmıştır.

Bu çerçevede geliştirilen program, Türkiye’de mukim bulunan uluslararası basın temsilcileri ile karar alıcı mekanizmalarda bulunan ve Türkiye’yi farklı şekillerde temsil eden isimlerin ayda bir defa olmak üzere İstanbul’da bir araya getirilmesiyle Türkiye’nin farklı konulardaki politikalarının anlatımını, güncel gelişmelerin değerlendirilmesini ve soru-cevap faslını içeren toplantılar yapılmaktadır(<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/uluslararası-basini-bilgilendirme/17>).

Program çerçevesinde bugüne dek, Devlet Bakanı Bülent Arınç’ın iştirakiyle "Kamu Diplomasisi ve Türkiye"; Adalet Bakanı Sadullah Ergin'in iştirakiyle "Anayasa ve Referandum Tartışmaları"; Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Ali Babacan'ın iştirakiyle "Ekonomi Gündemi"; Avrupa Birliği ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı Egemen Bağış'ın iştirakiyle "AB 13. İlerleme Raporu"; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız'ın iştirakiyle "Enerji Politikaları"; Devlet Bakanı Faruk Çelik'in iştirakiyle "Demokratikleşme Politikaları", AK Parti Genel Başkan yardımcısı ve Dış İlişkiler Başkanı Ömer Çelik'in iştirakiyle, "Referandum Sonrası Türkiye’de Siyasi Gelişmeler", Devlet Bakanı Bülent Arınç’ın iştirakiyle "Türkiye’de Basın Özgürlüğü", Ekonomiden Sorumlu Devlet Bakanı Ali Babacan'ın iştirakiyle "Seçim Kampanyaları ve Güncel Gelişmeler" ve Eskişehir Milletvekili Nabi Avcı'nın iştirakiyle "12 Haziran Seçim Sonuçlarının Değerlendirilmesi" konulu toplantılar tertiplenmiştir (Demir, 2012: 244).

2.4.2.5. Tanıtım Faaliyetleri

Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünün düzenli olarak değil, bir defaya mahsus gerçekleştirdiği veya destek verdiği faaliyetlerdir. Bu projeler medya, sanat, kültür, siyaset, eğitim gibi çok çeşitli alanlarda gerçekleştirilmektedir.

2.4.2.6. Kültür tanıtım Faaliyetleri

Bu doğrultuda Koordinatörlük Kültür ve Turizm Bakanlığı ile birlikte CNN'in dünya genelinde izlenen "i-list" programına destek vermiş, 2010 Aralık ayında programının Türkiye'ye ayrılması sağlanmıştır. Destek verilen diğer projeler ise; TRT (Türkiye radyo Televizyon Kurumu) Haber'de 13 bölüm olarak yayınlanan Beyrut'tan Bosna'ya, Üsküp'ten Taşkent'e, onlarca ülkede Türkiye'nin desteğiyle ortak mirasın farklı projeler üzerinden

nasıl canlandığını anlatan "Orhun'dan Üsküp'e Kardeş Eli" Belgeseli, Balkanlar, Avrupa, Ortadoğu, Orta Asya, Uzakdoğu ve Afrika ülkelerinde çekimleri gerçekleştirilen ve birbirinden ilginç hayat hikâyelerinin ekrana geldiği TRT Belgesel kanalında 13 bölüm boyunca yayınlanan ve Türkiye'de eğitim-öğretim gören binlerce yabancı uyruklu öğrenciyi kapsayan bir program olan "Türkiye'nin Dostları" belgeseli, 19 Ağustos 2011'de Başbakan Erdoğan'ın; ailesi, bakanlar, bürokratlar, gazeteciler ve sanatçılar ile Somali'ye gerçekleştirdiği ziyaret sonrası devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla başlattığı sağıktan alt yapıya, eğitimden gıda yardımlarına kadar Somali'de yürüttüğü faaliyetlerini anlatan "2 Yıl Sonra Somali" Belgeseli, Karadağ'daki Nizam Camii için Osmanlı Sultanına iletilen tadilat talebine; bir asır sonra TİKA tarafından yanıt verilmesini ve 2012'de aslına uygun olarak restore edilerek tekrar kullanıma açılma hikâyesini anlatan "Cevapsız Kalmayan Mektup; Nizam Camii" Belgeseli, Bosna'da yaşanan dehşeti dünya kamuoyuna duyuran Saraybosnalı müzisyenleri Suriye halkı için İstanbul'a getirerek, sponsorluk gelirlerinin de Suriyeli mültecilere bağışlandığı "Suriye Halkına Destek Konseri" dir (<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/kultur-ve-tanitim-faaliyetleri/55>).

2.4.2.7. Kamu Diplomasisi Panelleri

Kamu Diplomasisi Panelleri, geniş kitlelerin, bilhassa üniversite öğrencileri ve akademisyenlerin kamu diplomasisi ve Türk dış politikası hakkında bilgilendirilmesi, katkı ve görüşlerinin alınması gayesiyle hayata geçirilen bir programdır. Her ay Türkiye'nin farklı bir şehrinde, bir üniversite ile işbirliği içinde, uzman ve üst düzey bürokratların iştirakiyle bir günlük paneller tertiplenmektedir.

Bu çerçevede Gaziantep, Kayseri, Kırıkkale, Çankırı, Bursa ve Kahramanmaraş'ta gerçekleştirilen programın, Malatya, Antalya, Trabzon, İzmir, Erzurum gibi şehirlerde de devam etmesi planlanmaktadır.

2.4.2.8. Dış Politika Çalıştayları

Türk dış politikası yeni vizyonu ile akademisyenlerin, politika teşkil edicilerin ve medyanın ilgisini oldukça cezbetmektedir. Farklı çevrelerin alakası, dış politika üzerine yapılan müzakereleri çeşitlendirmiştir. Türk dış politikasına dair en canlı ve faydalı sahayı

bu husustaki doktora çalışmaları teşkil etmektedir. Dış Politika Çalıştayı, doktora öğrencilerini dış politikanın farklı sahalarında çalışan akademisyenler ve dış politika teşkil edicilerle bir araya getirmeyi hedeflemektedir.

Akademik dünyanın dinamik yüzünü temsil eden doktora öğrencileriyle Türk dış politikasının masaya yatırıldığı Dış Politika Çalıştayı serisinin ilki 23-24 Aralık 2011 tarihlerinde Konya'da, ikincisi ise 7-10 Haziran 2012 tarihinde Mardin'de tertiplenmiştir

2.4.2.9. Avrupa Toplantıları

Avrupa'nın sadece coğrafi, kültürel ya da tarihî bir mânâsı olmadığı; teşkil ettiği değerler ile bir "fikir" meydana getirdiği, bilhassa sanat, kültür ve felsefede sıkça dile gelen bir düşüncedir. Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü "Avrupa nedir?" sualine; Avrupa'nın "kıyı"sında olmayan, bizzat Avrupa'da olan, ama Avrupa'dan da fazla şeyler vaat eden bir yerden, İstanbul'dan bir cevap aramayı amaçlamaktadır.

Ayda iki kez gerçekleştirilmesi planlanan "Bir Fikir Olarak Avrupa" başlıklı toplantılarda, Avrupa ile alakalı çalışmalar yapan düşünür ve akademisyenlerin misafir edilmesi planlanmaktadır. Bugüne kadar Gil Anidjar, Susan Buck-Morss ve Ian Almond'un katılımıyla gerçekleştirilen Avrupa toplantılarında Siba Grovogui, Bobby Sayyid, Nilüfer Göle, William Connolly, Seyla Benhabib, Dipesh Chakrabarty, Rodolphe Gasché, Ian Buruma, Talal Asad, Slovaj Zizek, Timothy Brennan, Jose Casanova, Robert J.C. Young, Mahmud Mamdani ve Remi Brague gibi dünyaca ünlü uzmanları İstanbul'da ağırlamayı planlıyoruz (<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/avrupa-toplantilari/27>).

2.4.2.10. Gençlik Programları

Gençlik Programları ile öncelikle; 18-30 yaş arası, eğitilmiş ve gelecek vadeden yabancı öğrencilerin, Türkiye ile kendi ülkeleri arasındaki ilişkiler hakkında görüş sahibi olmaları amaçlanmaktadır. Her programda farklı bir ülkeden davet edilen toplam 35 kişilik heyetler, bir hafta boyunca İstanbul'da ve Ankara'da misafir edilmektedir. Program ile Türkiye'nin dünyada ve bölgesinde oynadığı etkin role ilişkin farkındalığın tesis edilmesi,

dünyanın farklı bölgelerindeki gelişmelerin tartışılmasına vesile olunması ve ortak bir sosyal-kültürel- siyasî gündemin oluşturulması hedeflenmektedir.

Program çerçevesinde genç konukların, ülkemizin farklı kurumlarını ziyaret ederek faaliyetleri hakkında doğrudan bilgi almaları, tarihî ve turistik mekanları görerek ülkemiz hakkında derinlikli bilgiye sahip olmaları öngörülmektedir. Bugüne kadar Tunuslu, Libyalı, Mısırlı, Filistinli, Yemenli, Batı Afrikalı, Balkanlı, Amerikalı, Polonyalı gençler ağırlanmıştır (<http://kdk.gov.tr/faaliyetler/genclik-programlari/45>).

2.4.3. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA) Faaliyetleri

Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerine katkı sağlayan kurumlardan birisi de 1992 yılında kurulan TİKA başkanlığıdır. Küreselleşme ve değişen diplomasi anlayışıyla birlikte günümüzde, dış politikada yumuşak güç unsuru ve kamu diplomasisi faaliyetlerini önemli bir hale getirmiştir. Bu bağlamda TİKA, Türkiye'nin küresel bağlamda kullanabileceği bir dış ilişkiler ve yumuşak güç aracı haline dönüşmüştür (http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=1500:tkatu-erkiyeninkueresel-d-politika-enstrueman&catid=168:ortadogu-analizler).

TİKA'nın kuruluşundan buyana, dünyanın pek çok bölgesinde kamu diplomasisi faaliyetlerini başarıyla yerine getirmektedir. Bu çerçevede 2000'li yıllardan itibaren TİKA faaliyet coğrafyasını genişletmiş, bugün 30 işbirliği ortağı ülkede 33 Program Koordinasyon Ofisi ile faaliyet gösterir hale gelmiştir (<http://www.tika.gov.tr/tika-hakkinda/1>).

TİKA'nın kuruluş amacı ve görevleri ile teşkilat yapısını içermekle birlikte TİKA eski Başkanı Musa Kulaklıkaya'ya göre; teknik yardım; gelişmekte olan ülkelerle gelişmiş ülkeler arasındaki farkı ortadan kaldırmak amacıyla yapılan, bilgi birikimi ve teknoloji transferi çabalarının toplamıdır. TİKA'nın faaliyetlerini, başta sosyal altyapılar olan özellikle eğitim, sağlık ve kültür alanlarında, ekonomik sektörlerin ve üretim sektörlerinin geliştirilmesi amacıyla çeşitli projelerin uygulanması olarak açıklamaktadır (<http://www.sde.org.tr/tr/haberler/701/kulaklikaya-sinir-otesine%E2%80%98gonul-koprusu-tikayianlatti.aspx>).

TİKA Yeni Başkanı Serdar Çam'a göre de; TİKA, devlet kurumu ciddiyeti ile hareket eden, bir şirketin yatırım planlaması ilkeleriyle proje üreten, bir STK gönüllüsü gibi çalışan disiplinler arası başarı prensiplerini benimsemiştir. Ayrıca, Türk Dışişleri Bakanlığının yabancı kamuoylarına yönelik 'kamu diplomasisi' faaliyetlerini kolaylaştırmakla birlikte, ülkenin yumuşak gücüne katkı sağlamıştır(<http://store.tika.gov.tr/yayinlar/faaliyet-raporlari/faaliyet-raporu-2011.pdf>).

2.4.4. Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB) Faaliyetleri

Türkiye'nin kamu diplomasisi çabalarına katkı sağlayan kurumlardan biri de yeni bir oluşum olarak ortaya çıkan Yurt Dışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığıdır. 6 Ocak 2010 tarihinde kurulmuş olan kurum, yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına ve soydaş akraba topluluklarına yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır.

Kurumun amacı, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızla ilgili çalışmalar yapmak ve sorunlarına çözüm üretmek, soydaş ve akraba topluluklar ile sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkileri geliştirmek, Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler hariç olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarınca ülkemizde eğitim görmesi uygun görülenlerle, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde ülkemize gelen öğrencilerin, ülkemizdeki eğitim süreçlerinin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması ile ilgili koordinasyonu sağlamak olarak belirtilmektedir. Bu kapsamda, Balkanlar'dan Orta Asya'ya, Orta Doğu'dan Afrika'ya uzanan geniş bir coğrafyada yaşayan Soydaş ve Akraba topluluklarla ilişkilerin daha kalıcı olmasını sağlamak amacıyla çeşitli kültürel ve sosyal faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Başkanlık bünyesinde olan bir diğer konu yabancı öğrencilerin öğrenim süreçlerinin başarılı bir şekilde yönetilmesi için gerekli düzenlemeleri paydaş kurumlarla birlikte eşgüdüm içinde yapılandırmak ve süreci koordine etmek için "Yabancı Öğrenci Strateji Belgesi" oluşturularak, yabancı öğrencilerin öğrenim süreçlerinin Başkanlık koordinatörlüğünde diğer paydaş kurumlarla eşgüdüm içinde yönetilmesi mümkün hale getirilmiştir (<http://www.ytb.gov.tr/index.php/en/kurumsal/mevzuat>).

2.4.5. Çeşitli Sivil Toplum Kuruluşları ve Yardım Faaliyetleri

Kamu diplomasisi çok taraflı diplomasinin bir parçası olarak tanımlanırken, klasik diplomasisi bürokratların ve diplomatların aralarındaki resmi ilişkilerle sınırlı kalmaktadır. Dış politikada kararların meşruiyetinin sağlanması büyük oranda politika yapım sürecine katılan sivil toplum aktörlerinin sayısı ve nitelikleriyle ölçülmektedir. Bu nedenle kamu diplomasisini faaliyetlerinde hükümet dışı kuruluşların ve sivillerin süreçlere ve sonuçlara etkisi son derece önemlidir.

Son yıllarda yaptığı dış kalkınma yardımlarında STK'lar ile daha çok işbirliğine giden Türkiye de benzer şekilde hareket ederek ulaşmak istediği bölgelere zaman zaman STK'lar üzerinden ulaşarak önemli bir 'kamu diplomasisi' faaliyeti ortaya koymuştur. Dış kalkınma yardımlarının 'yumuşak güç' olarak algılandığı ve küresel güçlerin özellikle de Amerika ve AB ülkelerinin dış yardım faaliyetlerini STK'lar üzerinden yönlendirdiği günümüzde, STK yardımları giderek önem kazanmaktadır.

Bu çerçevede, Türkiye merkezli dernek ve vakıfların da halklar arasında iletişimin sağlanmasında önemli bir araç olarak faaliyet gösterdiği söylenebilir. Örneğin "Kimse Yok mu Derneği", hem ülke içinde hem de çeşitli ülkelerde yaptığı yardımlarla insanlar arasında iletişimi ve coğrafyada yardım ve bağışlar üzerinden Türk halkına duyulan sempati ve güveni arttırmayı, yakınlaşmayı sağlayarak ülkenin yumuşak gücüne pozitif katkı sağlamaktadır. Benzer şekilde (İHH) İnsan Hak ve Hürriyetleri, İnsani Yardım Vakfı'nın 436 Gazze ablukasının giderilmesine yönelik attığı ve İsrail'in Mavi Marmara yardım gemisine yönelik saldırısıyla sonuçlanan insani adımları, Türk dış politikasını derinden etkilerken, aynı zamanda bölge halklarında Türkiye'ye olan ilgi ve desteğin artmasına imkân sağlamıştır (<http://www.ihh.org.tr>). Ayrıca yakın zamanımızda Somali'de yaşanan kuraklık ve açlık dolayısıyla Türkiye, TİKA ve Kızılay eliyle ve bizzat dönemin Başbakanı Erdoğan'ın katılımıyla bölgede varlığını hissettirirken, yine 'Kimse Yok Mu?' ve 'İHH' gibi birçok farklı kuruluş tonlarca yardım malzemesini devletle işbirliği içerisinde bölgeye ulaştırmıştır. Başbakan Erdoğan söz konusu yardımların değerlendirmesi amacıyla kamu ve sivil toplum kuruluşlarını İstanbul'da bir araya getirerek bir değerlendirme toplantısı gerçekleştirmiştir (<http://www.haberturk.com/dunya/haber/661358-stklarla-somaliyi-degerlendirdi>).

Ayrıca Türkiye, Afrika Açılımı'nı ekonomik ve lojistik yardımları, kıtlık ve açlık sorunlarına çözümü, AIDS, sıtma gibi yaygın hastalıklarla mücadeleyi, doğal afetlerde insani yardımları, organize suçlarla mücadeleyi, bölgesel çatışmaların barışçı yöntemlerle çözülmesinde katkı sağlama gibi unsurları kapsayacak şekilde genişletmiştir. Türkiye'nin öncülüğünde mücadele edilecek sorunlara yönelik mücadele merkezleri açılmıştır. Türk Kızılay'ı hastalıklarla mücadelede, Kimse Yok Mu? ve İHH gibi derneklerimiz sosyal yardımların toplanması ve dağıtılmasında, AFAD gibi kuruluşlarımız doğal afetler konusunda bilinçlendirme ve yardım çalışmalarıyla etkin roller üstlenmiştir (Fırinoğlu, 2012). Devlet ve STK işbirliğiyle gerçekleştirilen ülkenin yumuşak gücünü arttıran bu faaliyetler, dış basında da fazlasıyla yer almış, Türkiye ve halkından övgüyle bahsedilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. DIŞ YARDIMLARIN KAMU DİPLOMASİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

3.1. Dış Yardım Kavramı ve Tarihsel Gelişim Süreci

Kalkınma yardımları ya da devletlerarası yardım son yüz yılda ortaya çıkan ve giderek önem kazanan, birçok şeyden etkilenen ve etkileyen; ekonomik, diplomatik ve siyasi yönleri olan, güç ve denge kavramlarıyla yakından ilişkili uluslararası faaliyetlerin bütünüdür. Genel olarak yoksulluğu ortadan kaldırmayı, kalıcı barışı oluşturmayı ve temel insani değerleri yücelterek dünyayı daha yaşanabilir bir yer yapmayı amaçladığı düşünülebilir. Dünya'nın yaşanabilir bir hale getirilmesinde öncelikler, açlık ve yoksulluğun önüne geçilmesi, temel insani değerlerin ön plana çıkartılması, karşılıklı yarar üzerine kurulu iş bölümünün oluşturulması, savaşların ortadan kaldırılması gibi insanoğlu için kutsal sayılacak birçok hedef yine yardımlaşma ile sağlanacaktır.

Dış yardım, kısaca bir ülke veya uluslararası kuruluşun bir başka ülkeye hibe veya tavizli kredi şeklinde aktardığı kaynaklar olarak tanımlanabilir. Bir ülkeden diğerine mal, hizmet ve teknik bilgi transferi şeklinde gerçekleşen dış yardım aslında bir dış politika aracı olarak uluslararası ilişkilerde eskiden beri kullanılmaktadır (DPT, 1998: 2). Yani genel olarak dış yardımlar siyasal, ekonomik ve insani amaçlar gözetilerek yapılmaktadır (<http://www.enfal.de/sosyalbilimler/d/026.htm>).

Tarihsel gelişim seyrine paralel olarak, kavramsal ve semantik değişime uğrayan “dış yardım” konsepti, uzun soluklu bir tanımlama gayretinin de konusu olagelmiştir. Bu süreçte önceleri ‘bir devletten diğerine kaynak aktarımı’ olarak ifade edilen dış yardım, zamanla daha spesifik bir tanımlamaya kavuşmuştur. Bununla birlikte kapsama alanı itibarıyla dış yardımlar, pratikte daha zengin bir içeriğe sahip olmuştur. Ancak, dış yardımlara bir dış politika aracı olarak ekonomi, güvenlik ve diplomasi açısından anlamlar

yüklenmesi, devletlerarası ilişkilerin ya da bir başka deyişle diplomasi tarihinin hareketlenmesiyle olmuştur.

Avrupa'da egemen devletler sisteminin doğuşunu sembolize eden ve Fransız devrimine dek yapılan tüm anlaşma ve ittifaklar için temel teşkil eden Vestfalya Barışı (1648), siyasi dengeler ve diplomasi tarihi açısından bir dönüm noktası olarak değerlendirilmektedir (Sönmezoğlu ve diğerleri, 1992: 345). Vestfalya düzeninin, uluslararası hukuka değil; 'devletlerin aralarındaki güç dengesine dayanmakta' olduğu ifade edilmektedir (Yıldırım, 2004: 40). Bu paralelde, devletler arasında gerçekleşen dış yardımlara ilişkin karakteristik çizgilerin, 'uluslararası örgütlenmeler açısından da dönüm noktası olarak kabul edilen' (Başak, 2010: 21). Vestfalya Barışı sonrası belirginleşmeye başladığını söylemek mümkündür. "Vestfalya Barışı'nın ardından yaygınlaşmaya başlayan ve zamanla modern dünya sistemini tanımlayan en önemli kavramlardan biri halini alan egemenlik", doğal olarak sınır kavramını da beraberinde getirmiştir. Zamanla doğal sınırların ötesine ulaşmada bir lokomotif unsura dönüşmüştür (Balcı, 2007). Bu durum ülkeler arasında çıkar ilişkilerine dayalı diplomatik ilişkilerin ortaya çıkarmış ve bununla beraber ülkeler için yardım kavramı yardım yapılacak ülke için kendi tarafında olup olmadığı noktasında önem kazanmıştır.

20. Yüzyılın ilk yarısında yaşanan iki dünya savaşı, dış yardımda bulunma anlayışının büyük ölçüde bloklaşmanın getirdiği şartlar içinde güvenlik etki odağında şekillenmesine ve güçler dengesine hizmet etmesine yol açmıştır. Ayrıca bir devletin dış yardımda bulunması uygulaması yeni olmamakla birlikte bu tür yardımların bir dış politika aracı olarak büyük ölçülerde kullanılması oldukça yenidir. Gerçekten dış yardımın bir dış politika aracı olarak kullanılmasına II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD tarafından başlatılmış ve gerek zayıf sosyo-ekonomik yapılı ülkeler ve gerek bağımsızlığını yeni kazanan ülkeler, gelişmiş ülke yardımlarının öncelikli muhatabı olmuşlardır.

Dış yardımların dış politik ilişkilerdeki de facto varlığı eskilere uzanmasına karşın, bu ilişkinin teorik boyutları, OECD'nin sistematik çalışmalarına başladığı 1960'lı yıllar itibarıyla irdeleme konusu olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nı müteakiben öncelikle Avrupa'da uygulamaya konan Marshall yardımları da teorik bir ufuk vermektedir. Ancak, gelişmiş ülke yardımlarının OECD merkezli olarak derlenmesi, analitik özelliği, bir yardım

sistematiki öngörmesi ve bu doğrultuda, dünyada bir ortak yardım politikası belirleme gayretleri daha belirleyici olmuştur.

Soğuk Savaş sürecinde ise devletler, her bir ülkeyi etki alanlarına alabilmek için uluslararası yardımlara başvurmuşlardır. Bu süreçte, birçok ulus devlet, Doğu-Batı çatışmasından çeşitli yollarla avantaj elde ederek stratejik önem kazanmışlardır. Bu yolla, yeni kurulmuş bu ülkeler iki güç bloğunun birinden ekonomik yardım ve siyasal destek alarak, istikrarsız ekonomilerini finanse edebilmişlerdir.

1960 yılı sonrasında OECD faktörünün devreye girmesiyle beraber, dış yardımlar açısından daha düzenli bir dönem başlamıştır. OECD çatısında ve gelişmiş ülkeler öncülüğünde yardımların kayıt altına alınması, planlanması ve etkin yönetimi konusunda profesyonel adımlar atılmıştır. Süreç bütünüyle dikkate alındığında, Sovyetler Birliği'nin dağılacağı ana kadar geçen sürede gerçekleştirilen yardımların büyük ölçüde bloklaşmanın gölgesinde seyrettiğini söylemek mümkündür.

Dünya ülkeleri arasındaki kalkınmışlık farkları daha fazla kalkınmış ülkelerin, daha az kalkınmış ülkelere yardım yapması durumunu ortaya çıkarmıştır. Dış yardımı veren ülke genellikle Sanayileşmiş Ülkeler, dış yardımı alan ülke de genellikle gelişmekte olan ülkelerdir. Dış yardım anlayışında 1960'lerden sonra ciddi değişiklikler ortaya çıkmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomisindeki değişikliklere karşı daha duyarlı davranması, Soğuk Savaş kavramının daha bir açıklık kazanması, gelişmekte olan ülkelerdeki haklardan gelen tepkilerin artması, yardım yapan ülkelere ekonomik ve politik dengelerin yeniden kurulma ihtiyacının doğması gibi faktörler dış yardım programlarının yönünü ve kapsamını etkilemiştir. Gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki tüm ilişkileri incelemek ve değerlendirmek amacıyla 1969 yılında oluşturulan Uluslararası Kalkınma İle İlgili Pearson Komisyonu ve benzer diğer organizasyonlar, dış yardım programlarına etkinlik kazandırma düşüncesinden doğmuştur (Birtek, 1998: 4). İki kutuplu süreçte dış yardım hareketliliği, tarafların sınır ötesi mücadele alanlarında, kendi lehlerinde bir güvenlik eksenini biçimlendirme gayretlerinin yansıması olmuştur.

1980’li yılların sonlarından itibaren yaşanan gelişmelerle Berlin Duvarı’nın yıkılması, Sovyet rejiminin çökmesi gibi kırılma noktaları, gelişmiş ülke yardım politikaları açısından yeni manevra sahalarını kullanıma açmıştır. Bir yandan Orta Asya ve Doğu Avrupa’da yeni bağımsız olan devletlerin durumu; diğer tarafta Avrupa Birliği’nin (AB) genişleme yönelimi, dış yardım konusunu hızla hareketlendiren etmenler olmuştur (Bozkurt ve diğerleri, 2001: 4).

Öte yandan iç savaş, çatışma ortamları ya da müdahaleler sonrasında ortaya çıkan zaruri hallerde, kargaşanın hâkim olduğu durumlara yönelik yardım alanları doğmaya başlamıştır. 1990’lı yıllardan günümüze uzanan çizgide; Sudan, Liberya gibi bazı Afrika ülkeleri, Bosna-Hersek ve Kosova gibi Avrupa ülkeleri, Irak ve Afganistan gibi ABD müdahalesine maruz ülkeler, bu tür sıcak gelişmelerin sonrasında yardım politikalarının yöneldiği ülkeler olmuştur. Bu çerçevede yapılan yardımlar daha ziyade bir güven ortamının inşası, yeniden yapılandırma ve kurumsal kapasite geliştirme ağırlıklı kalemler içermektedir. 2011 yılı itibarıyla Kuzey Afrika ve bazı Ortadoğu ülkelerinde yaşanan iç hareketlilikler ve kaos sürecinde ise insani yardımlarla birlikte, ileri sivil toplum anlayışı ve demokratik mekanizmaların tesisine yönelik yardım ilişkilerinin gelişmesi beklenmektedir.

Günümüz dünyasında devletlerarası işbirliğini geliştirmede en önemli enstrümanlardan birisi olarak değerlendirilen kalkınma yardımları, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma süreçlerine destek olmak ve acil problemlerine çözüm bulmak maksadıyla yapılan aynı veya nakdi yardımlar ile yatırımları kapsamaktadır. Küresel işbirliğinin tesisi ve geliştirilmesine yönelik sürdürülebilir işbirliği şartlarının oluşturulması ve uluslararası dayanışma anlayışının geliştirilmesi gibi birçok alanda önemli roller üstlenen kalkınma yardımları, dünya üzerindeki problemleri coğrafyalarda kalkınma tabanlı çözümler üretmek suretiyle dünyanın barış ve refahına da önemli katkılar sağlamaktadır.

Dış yardım kavramının kapsama alanının zamanla genişlediği de bir gerçektir. Bu kapsamda, uluslararası ekonominin yeni dinamikleri ve bankacılık sektörünün gelişen alternatifleri sonucunda, borç verme, kredi verme, hatta borç faizini azaltma ve borç silme yolu da bir dış yardım tarzına dönüşmüştür. Ancak burada nirengi husus, ilgili borç veya kredi verme işleminin alıcı için ticari kaygılı diğer borç ve kredi opsiyonlarına kıyasla

avantaj doğuruyor olmasıdır. Uluslararası yardım ya da denizaşırı yardım gibi kavramlarla da ifade edilen dış yardım, bir ülke ya da uluslararası kuruluşun diğer bir ülkeye çeşitli bağışlar yolu ile yardım vermesini ifade eder.

Bir yardım ilişkisinde her şeyden önce iki taraf vardır: 1- yardım yapan (donor) ve 2- yardım alan taraf (recipient). Yardım yapan taraf, sivil toplum kuruluşu (STK) ya da uluslararası kuruluş, donör durumundadır. Yardım ilişkisi, bir işbirliği (cooperation) niteliği taşımakla beraber resmi bir çerçeve belgeye ve pratiğe dökülür. Bu belge; anlaşma metni (memorandum of understanding), işbirliği anlaşması (cooperation agreement), ya da bir tür yardım protokolü (aid protocol) şeklinde düzenlenebilmektedir.

Donör ülkeler tarafından verilen kalkınma yardımları; ikisi resmi (kamu kaynaklı), ikisi özel (kamu kaynağı kullanılmayan), toplam dört kalemi içermektedir: Resmi Akımlar: Resmi kalkınma yardımları ve diğer resmi akımlar. Özel Akımlar: Gelişmekte olan ülkelerde özel sektör tarafından gerçekleştirilen doğrudan yatırımlar ve ulusal sivil toplum kuruluşları ve özel sektör tarafından gerçekleştirilen yardım faaliyetleri (TİKA, 2008: 4).

Bu çerçevede yardımı yapan ülkelerin ekonomik kalkınmanın teşviki ve refah seviyesinin yükseltilmesi ana amaçları doğrultusunda, Gerek kalkınma işbirliği, gerekse de insani yardımlar alanında son derece aktif bir biçimde çalışan ulusal sivil toplum kuruluşları tarafından gerçekleştirilen yardım faaliyetleri ise, ilgili donör ülkenin toplam kalkınma yardımlarının bir diğer önemli bileşenini oluşturmaktadır.

Gerek DAC (Development Assistance Commite) üyesi ülkelerin sistem arayışları, gerek analiz ve planlama yapma zarureti, resmi yardımları bir kavramsal çerçevede ifade etme sonucunu doğurmuştur. Bu süreçte kabul gören Resmi Kalkınma Yardımı (ODA- Official Development Assistance) ifadesi, 1961 yılında DAC tarafından literatüre kazandırılmıştır.

Gelişmekte olan ülkelere ve çok taraflı kurumlara devletler, yerel yönetimler ya da ilgili kurumlarınca yapılan aktarmalar, şu iki kriteri karşılamak koşuluyla resmi kalkınma yardımı olarak değerlendirilmektedir:

- a) Temelde, yardım yapılan ülkelerin ekonomik kalkınmasını ve refahını hedeflemesi,
- b) En az %25'inin bağış niteliği taşıması.

Bu çerçevede; ikili düzeyde proje/program yardımları, teknik işbirliği, barışı yapılandırma çalışmaları, mültecilere yardımlar, insani ve acil yardımlar ile benzer amaçlar doğrultusunda uluslararası kuruluşlara yapılan katkılar, ODA kapsamındaki en bilinen yardım bileşenlerini oluşturmaktadır. Aktarılış şekli ne olursa olsun, bu kategorideki yardımlar kamu kaynaklıdır ve kalkınma desteği özelliğine sahiptir (OECD, 2011).

Bahsedilen dış yardımların türleri ele alındığında, kaynakların aktarım protokolü itibarıyla ikili yardımlar ve çok taraflı yardımlar olarak iki tarzında kullanıldığı görülmektedir. Tarihi bağlar, politik ve ekonomik nedenlerle ve ulusal hedeflere daha iyi hizmet ettiği düşüncesiyle ülkeler genellikle ikili yardımı, çok taraflı yardıma tercih etmektedir. İkili yardımlar, iki ülkenin doğrudan iletişimi açısından son derece etkin bir ikili ilişkiler enstrümanıdır. Bununla birlikte, özellikle savaş sonrası ya da çatışma kırılma dönemindeki ülkelerde çok taraflı yardımlar, daha kombine çalışmalar yapma imkânı verebilmektedir. Bu yüzden, geniş çaplı organizasyon gerektiren durumlarda bir uluslararası kuruluş veya mekanizma vasıtasıyla koordine edilen çok taraflı yardımlar, daha etkili sonuç doğurmaktadır.

Bunun yanısıra dış yardımlara ilişkin bir takım evrensel ilke ve yönelimlerden de söz etmek mümkündür. Bunlar; yönetim ve işbirliği esası, yardımın sürdürülebilir olması, kalkınmaya vesile olması, somut katkı özelliği taşıması, insan haklarının korunması, çevresel hassasiyetlerin gözetimi gibi hem teorik hem pratik bileşenleri içermektedir (OECD, 1992: 42). Bu format, özellikle proje ve program esaslı yardımlar kapsamında ön yapılabilirlik etüdü, gerekçelendirme, varsayımlar, tutarlılık, amaç, sebep-sonuç ilişkisi, analitik boyut, şeffaflık, uygun maliyet, denetim ve devamlılık gibi kriterleri içeren profesyonel bir çerçeve sunmaktadır.

Dış politika, uluslararası ilişkilerde yürütülen eylemler ve söylemler bütünü olduğuna göre, kendine özgü bir literatürü ve pratiği olan dış yardımlar, dış politikanın özgün bir bileşenidir (Balcı, 2007). Bu şekilde gerçekleştirilen dış yardım faaliyetleri, her

şeyden önce bir dış politik eylem, bir dış politik pratiktir. Bu pratik, uluslararası ilişkiler açısından bir manevra alanı da doğurmaktadır. Bu manevra alanlarında ülkeler için oluşan ekonomik gereksinimler ve bu yöndeki beklentilerin karşılanması dünya nüfusunun yaklaşık %65'i için büyük olduğu kadar acil çözüm bekleyen bir sorun halindedir. Ekonomik kalkınma tüm ülkelerin hedefi olmakla beraber bu amacı kendi olanakları ile gerçekleştiremeyecek durumda olan az gelişmiş ülkeler açısından dış yardım büyük önem taşımaktadır. Dış yardımlar konusunda geçmişte olduğu gibi günümüzde de hem alan ülkeler hem de dış yardımda bulunan ülke açısından birtakım beklentiler söz konusudur. Dış yardımda bulunan devletler de dış yardımlar üzerinden kısa ya da uzun vadeli siyasal ve ekonomik amaçlarını gerçekleştirmek amacındadır. Böylece dış yardım, yaygın olarak ülkeler açısından dış politikanın önemli bir unsuru olarak görülmektedir (Arı, 2008: 377).

Anılan kavramsal çeşitliliğe karşın bu çalışmada, dış politika ile dış yardım ilişkisinin değerlendirmesinde; bir gelişmiş ülkeden az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere veya topluluklara yapılan tüm kaynak transferleri, DAC kaynaklarına girmese dahi, prensip olarak dış yardımın kapsama alanında kabul edilmiştir. Zira dış yardımlar; açık-gizli, resmi-özel, ikili-çoklu, dolaylı-doğrudan, askeri-endüstriyel gibi hangi nitelikte olursa olsun, mutlaka bir politik yaklaşımın izlerini yansıtmaktadır.

Konuyla ilgili ilk teorik söylemlere bakıldığında ise daha çok, niçin ve nasıl soruları ekseninde gelişmiştir. İlk etapta dış yardımların gerekliliği irdelenirken, tartışmalar zamanla etkililik yönünde de seyretmeye başlamıştır. Dış yardımların gerekliliği daha ziyade dini, politik, ekonomik ve benzeri motivasyonlarla açıklanırken; madalyonun diğer yüzünde dış yardımların ne ölçüde ve nasıl bir zamanlamayla yapılması gerektiğine ilişkin teoriler yer almaktadır.

Son tahlilde dış yardımlar, uluslararası ilişkilerde bir “algı” konusudur. Bu konudaki bir teorik değerlendirme, dış yardımların uluslararası algılar çerçevesindeki interaktif durumuna ilişkin akıl yürütme imkânı sunmaktadır: bu imkanlar doğrultusunda, politikaların uygulandığı operasyonel çevre, esasen algıların şekillendiği zemindir.

Diğer bir ifadeyle, devlet adamlarının bu yöndeki karar ve uygulamalarında ulusal strateji ve algıların önemli faktörler olduğu çıkarımında bulunmak mümkündür. Bununla

birlikte dış yardımların yönlendirildiği operasyonel çevrede, bir algı psikolojisinin teşkil edildiği de görülmektedir. Netice itibarıyla bir devletin dış politikası, dış yardımları ve ulusal algı arasındaki etkileşim, yardım ve işbirliği tesis edilen ülke (ler)de, yani operasyonel çevrede yansıma zemini bulmaktadır.

Sonuçta dış yardımlar, gelişmiş ülkelerin geliştirmekte olan ülkelerle ve üçüncü dünya ülkeleriyle ilişki tesisinin çoğu kez ilk adımı ve makul gerekçesi olarak uygulanagelmıştır. Ülkeler gereklilikler doğrultusunda; güvenlikten kalkınmaya, sosyo-kültürel projecilikten yeniden yapılandırma faaliyetlerine kadar pek çok yardım girişimi, belli bir disiplin etrafında örgütlenmeye çalışılmaktadır. Günümüzde artık devletler, uluslararası STK'larla birlikte, çok uluslu kuruluşlar da dış yardım yaparken ülkeler üzerinde çeşitli amaçlarla dış yardım aktörleri olarak önemli hizmetler vermektedir.

3.2. Yardım Faaliyetlerinin Amaçları

Devletlerin dış politikalarında ulaşmak istedikleri bazı amaçları ve uluslararası sistemde etkin olmak için izledikleri çeşitli yol ve yöntemler vardır. Bu yöntemlerden biri de devletlerin amaçlarını gerçekleştirmek için yaptıkları dış yardımlardır. Dış yardım hem veren ülkeler hem de alan ülkelere yönelik amaç ve sonuçları olan çift yönlü bir etkileşim süreci olduğundan ülkelerin politikacıları bunlarla bir takım beklentileri gerçekleştirmeyi planlıyorsa yardım alan ülkelerin politikacıları da benzer şekilde bunlardan bazı kazanımlar beklemektedir.

Yardım veren ülkeler açısından dış yardımlar incelendiğinde temel amaçlar 4 ana başlıkta toplanabilir. Bunlar, 1- Yardımı veren ülkenin kendi ulusal güvenliğini sağlama, 2- İnsani bir takım yükümlülükleri yerine getirme, 3- Ekonomik kazanç beklentileri, 4- Ulusal prestiji ve gücü artırmaya yönelik etkisi dolayısı ile diplomatik ve politik kazanç sağlamaktır (Arı, 2008: 385).

Yardım alan ülkeler açısından ise, dış yardımlar yoksulluğun önlenmesi ve küreselleşme sürecinde ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi anlamında önemli katkılarda bulunmuştur. Özellikle aldığı dış yardımları çok iyi değerlendiren bazı ülkeler, bu sayede birçok ekonomik sorunun üstesinden gelmeyi başarmıştır. Ancak yardımı alan

ülkenin ekonomik bağımlılığı beraberinde siyasal ve dış politika anlamında da bağımlılığı doğurmaktadır. Yabancı yardımı ya da yardımları, az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler için önemli bir finansman kaynağını teşkil etmektedir. 1960'lı yıllardan bu yana başta Asya ve Afrika ülkeleri olmak üzere kalkınmakta olan ülkeler dış finansman kaynağı olarak yabancı yardımlardan faydalanmışlardır (Güven ve Erden, 2007: 21-37).

Dış yardımlar büyük oranda devletin çıkarlarından bağımsızmış gibi görünse de aslında yapılan dış yardım diplomasinin başka araçlarla sürdürülmesi yöntemidir ve bu anlamda oldukça etkili bir siyasal araçtır. Devletler çeşitli devlet ve uluslararası örgütlere dış yardımlarda bulunarak etki alanlarını artırmak ve bir devletin normal şartlarda almayacağı bir kararı ya da uygulamayacağı bir politikayı değiştirmek, etkilemek için bu dış yardımları da kullanabilmektedirler. Çünkü dış yardımlar stratejik ve ekonomik ilişkilerin devamını sağlamada çok önemli bir araçtır.

Devletler kuşkusuz dış yardımda bulunurken ve/veya dış yardım politikalarını belirlerken bir takım beklentilerle bu dış yardımlarını yaparlar. Dış yardımlar özellikle siyasal bir etki ve uluslararası sistemde devletin imajını daha iyi yerlere çekebilmek için devletlerin en önemli beklentilerinden birini oluşturur. Bu duruma verilebilecek yani dış yardım ile siyasal etki ve imaj açısından verilebilecek en iyi örnek Japonya'dır. Japonya İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika'nın yol göstericiliğinde büyük bir değişim geçirmiş ve daha önceki militarist kabuktan sıyrılarak ekonomik bir dev haline gelmiştir. Bu süreçte de dış yardımları önemli bir araç olarak kullanmıştır (Akgün, 2011: 10).

Etkin bir diplomasi yöntemi ve dış politika aracı olduğu artık herkes tarafından kabul edilen dış yardımlar aracılığıyla diğer devletleri ittifaka çekmek için de dış yardımda bulunarak kendi etki alanlarını artırabilir ya da devlet, devam eden bir ittifakın geleceği ve ittifakın bazı politikalarını yeniden biçimlendirmek ve diğer devletlerinde bu süreçte katkı sağlamalarını yapmak amacıyla da dış yardımlar verebilirler (Gökırmak, 2003: 7).

Ayrıca ülkeler için dış yardımlardan kazanılmış zenginliğin ve refahın korunma arzusu ve bir yandan gelecekte yeni menfaatler elde etmek amacı veya belki de tamamen insani amaçlar yardım ilişkisini tetikleyebilir. Bu çerçevede devletlerin hangi amaçlarla dış yardım yaptıklarına baktığımızda;

Nijman'a göre; dış yardımların amacı kalkınma ve zenginliği teşvik etmektir. Bu düşünce sıklıkla hem yardımı veren hem de alan devlet tarafından dile getirilmektedir. Gerçekte ise; yardım düşüncesinin altında iki sebep yatmaktadır. İlki; çoğunlukla yardım veren devletlerin politik ve stratejik çıkarlarının bağlı olduğunu düşündükleri devlete yardımda bulunmasıdır. Dış yardımın altında yatan ikinci sebep ise; ticari sebeplerdir. Ekonomik yardımın verici devletten ürün almaya bağlı olarak verildiği yardım türleri buna örnek olarak gösterilebilir.

Morgenthau'ya göre; ulusal çıkar bağlamında devletlerin gücü maksimize etmede dış yardımları bir dış politika aracı olarak kullanmaları son derece doğal bir davranıştır. Hatta bu bakış açısında insani temelli yardımlar dahi politik bir işlev üstlenebilirler ve gücü maksimize etmenin bir aracı olabilirler.

Seyidoğlu'na göre; dış yardımlar siyasal, ekonomik ve insancıl-ahlaki sebepler olmak üzere üç ana nedenle verilmektedir. Yardım veren devletlerin uzun dönemde hiçbir beklenti içinde olmaksızın sadece insancıl ve ahlaki sebeplerle hareket ettiğini düşünmek yanlış olacaktır.

Yenal'a göre; dış yardım, yardımı veren zengin devletler açısından siyasi çıkar elde etmek amacı ile kullanılan bir siyaset aracı iken; yardımı alan yoksul devletler içinse nihai amaç olan kalkınmaya götüreceği bir araçtır.

Arı'ya göre ise; dış yardım veren devletlerin amaçları şu şekillerde kategorize edilebilir; 1-Kendi ulusal güvenliğini sağlama, 2-İnsani bir takım yükümlülükleri yerine getirme, 3- Ekonomik kazanç beklentisi, 4- Ulusal itibarını arttırma, 5-Alan devletteki siyasal istikrarı sağlama, 6-Alan devletin iç veya dış politikasını kendi amaçları doğrultusunda değiştirme, 7-İttifak üyesi olmayan devleti kendi tarafına çekme, 8-Küresel dış politika amaçlarını gerçekleştirme. Çok farklı sebeplere dayandırılrsa da dış yardımın asıl amacının, ekonomik olarak az gelişmiş devletlere yardım etmek olmadığı hakkında önemli miktarda delil bulunabilir. Dış yardımın amacı başka devletlere yardım etmek değil kendimize yardım etmektir.

Ayrıca devletler tarafından yapılan dış yardımlar dünya barışı ve istikrarı açısından da fayda sağlayabilir. Devletlerin hangi gerekçelerle dış yardım yaptıklarını şu alt başlıklarla da sıralayabiliriz: Ekonomik büyümeyi sağlamak, büyümeyi istikrarlı tutmak, ekonomik planlama ve programı gerçekleştirmek, ekonomik entegrasyonu sağlamak, ilişkileri geliştirmek, sosyal ve kültürel değişim, siyasal olgunluk, insani yardım (acil yardımlar, felaketlerin getirdiği olumsuz etkileri aşmak), yoksulluğu azaltmak, bir ülkedeki temel sağlık ve eğitim hizmetlerini karşılayabilmek olarak sıralayabiliriz(http://issuu.com/henleymedia/docs/iat_review2009).

Tüm bu dış yardım amaçlarına baktığımızda, devletlerin dış yardım yaparken belirli bir dış politika stratejilerine uygun olarak hareket ettiklerini görebilmekteyiz. Devletler enformasyon çağındaki hızlı gelişimle birlikte Uluslararası arenada birbirlerine bağımlı hale gelmişlerdir. Bu bağımlılık da dünyanın küreselleşmesi ile ilgilidir. Siyasetten, ticarete savaştan barışa, terörden huzura her şey küreselleşmeden etkilenmiştir. Geri kalmışlık ve terör gibi kavramlar sadece yoksul halkları değil, varıl ülkeleri de tehdit etmektedir. Bir bölgede yaşanabilecek bir iç karışıklık mesela enerji nakil yollarını tehlikeye atabilecek veya hemen yanı başındaki ülkenin sınırlarına hiç arzu etmediği halde binlerce mültecinin akın etmesine neden olabilecektir. Artık Dünya değişmiştir ve her hangi bir ülkede yaşanabilecek olası bir kriz, varıl ve güçlü ülkelerin menfaatlerini, büyük şirketlerin karlarını bir şekilde olumsuz etkileyebilmektedir. Bu bağlamda devletler oluşan bu bölgesel ya da uluslararası sorunlarda dış politikalarına uygun farklı dış yardım politikaları uygulamaktadırlar. Bu politikaları uygularken yardım yapılan ülke üzerinde istenilen algının oluşturulması yardım yapan ülkeler için oldukça önemlidir. Dış yardımlar sayesinde istenilen algının oluşturulmasında ise kamu diplomasisi faaliyetinin bir parçası olarak dış yardımların halklar üzerindeki etkisi ön plana çıkmaktadır.

3.3. Yardım Faaliyetlerinin Kamu Diplomasisindeki Yeri

Tarih boyunca devletler, dünyanın her tarafına çeşitli yardım faaliyetlerinde bulunmuştur. Yapılan bu yardımların genel amacı, insani yardımlar kapsamında görülse de, bu yardımlar ülkelerin imaj yönetiminin bir parçasıdır. Devletler ne maksatla olursa olsun yaptıkları yardım faaliyetleri ile yardım alan ülke ve halkları üzerinde iyi bir imaj meydana getirmektedirler (Demir, 2012: 206). Yine birçok ülkenin, elinde fazladan bir

kaynak olsa öncelikle nereye harcayacağına dair tercihleri de bellidir. Diğer yandan yardım yapmaya niyetlenmiş bir ülkenin de bu konudaki planı, programı ve kendi tercihlerine göre şekillenmiş hedefleri vardır.

Bu hedefler doğrultusunda devletler, terörizmle mücadele etmek, demokrasiyi geliştirmek, az gelişmiş ülkelerin kalkınma sorunları çözmek, başarısız devletlerin terörizm için bir üs haline gelmesini önlemek, yurt dışında uygun bir yatırım ortamı az gelişmiş ülkeleri yeniden imar etmek amaçları üzerinden dış yardım politikasını şekillendirmektedirler. Bu dış politika amaçlarını gerçekleştirmek üzere devletler, Ekonomik büyüme, tarım ve ticaret, Küresel sağlık, Demokrasi, çatışmaların engellenmesi ve insani yardım başlıkları altında dış yardımlarda bulunmaktadır.

Bu süreçte dış yardımları da önemli bir araç olarak kullanmıştır. Özellikle demokrasiyi yerleştirmek ve kalkınmayı teşvik ederek başarısız devletlerin bir tehdit oluşturmasını engellemeyi amaçlamıştır. Ülkelerin yapmış olduğu dış yardımlar, yardım eden ülke ile yardım alan ülke arasında “güven” duygusunu yaratmaktadır. Devletler için bu güven üzerine kurulu bir ilişki, devletler arasında uzun vadeli ilişkiler kurulmasında ve dış politikada hedef kitle üzerinde istenilen algının oluşturulmasında oldukça önemlidir (Çevik, 2013).

Dış yardımlar, genellikle önemli bir kamu diplomasisi aracı olarak kabul edilmekle birlikte, bu yardımların etkisi de sorgulamalara neden olmaktadır. Zengin ülkelerin hükümetlerinin yoksul ülkelerdeki insani şartları iyileştirmek amacıyla kaynak aktarımında bulunması gerektiği şeklinde bir uluslararası norm oluşmuştur. Bu normu, dış yardımların dağıtımını, kullanımını ve yönetimi diskurunda gözlemlemek mümkündür. Diplomatik amaçlar ile gelişmeye yönelik hedefler, dış yardımların temel amaçları olsa da, bunların yanında insani yardım, ticaret, kültür ve Soğuk Savaş'ın bitişinin ardından demokrasinin geliştirilmesi, ekonomik ve sosyal reformların desteklenmesi, küresel sorunlara işaret edilmesi ve çatışmaların önüne geçilmesi gibi gayeler de dış yardımların sunulmasında rol oynamaktadır.

Günümüzde her devletin kalkınma plan ve programları bulunmakta ve değişik bütçe şekilleriyle bu amaçlarına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Bu resmi dokümanlarda, ilgili

devletin belli dönemler için geliri, gideri, cari ve yatırım harcama hedefleri, ulaşmak istedikleri büyüme, enflasyon, işsizlik gibi ekonomik göstergeleri bulunmaktadır. Türkiye'nin insani diplomasi faaliyetleri alanındaki en büyük rol TİKA'nın olmakla birlikte, Türk Kızılay'ı, İHH, Kimse Yok Mu Derneği, Yeryüzü Doktorları gibi yardım örgütlerinin de bu alanda Türk kamu diplomasisine hizmet ettikleri ortadadır.

3.4. Çeşitli Ülkelerde Dış Yardım Politikaları

Küreselleşmeyle beraber zaman içindeki gelişmeler, ulusal oluşumları etkilemiş ve çeşitlendirmiştir. Yapılan yardımların ülkeler için, insani amaçlı yardım politikalarının yanı sıra arka planda stratejik hedefler de taşıdığı görülmektedir. Bu kapsamda bazı ülkeler dış yardımlar ile ilgili özel idareler kurarken, bazı ülkeler de ise her bir idare yardım eylemine katılmaktadır. Diğer bazı ülkeler de ise bu amaca hizmet eden şirketler ve sivil toplum kuruluşları gibi unsurlar yer almaktadır. Bu genel açıklamalardan sonra; ABD, İngiltere, Fransa; Almanya, Japonya ve Türkiye'nin dış yardım politikalarında, dış yardımların hangi amaca yönelik hizmet ettiğini ortaya koyması açısından önem taşımaktadır.

3.4.1. ABD

ABD'nin Dış Yardım Politikası ABD yardımının, ülkenin dünyadaki “özgürlükleri” desteklemek ve “demokrasiyi” korumak amacındaki dış politikası ile yakından ilgilidir. Soğuk savaş dönemindeki Doğu-Batı çatışmasında ortaya atılan bu dış yardım politikası kapsamında, ABD, belirli bölgelerin “özgürlüklerini” komünistlerden korumak amacıyla stratejik olarak bu bölgelere önemli miktarlarda yardımda bulunmuştur. ABD'nin yardım yapılacak bölgede, demokratik yönetimi desteklemek, bugün halen, temel bir yardım politikası olarak belirlenmiştir.

McKinlay ve Little (1977)'e göre, ABD yardım politikası dağılımı; yardım alanların çıkarlarını temsilen “denizaşırı ekonomik çıkarlar”, “güvenlik çıkarları”, “siyasi istikrar ve demokrasi” gibi değişkenler kullanarak, ikili yardımların verilmiş kistaslarının yardım alanların ihtiyaçlarından çok, yardım verenlerin çıkarları ile açıklanmaktadır. Buna göre, ABD'nin yardım politikasının başında güvenlik ile ilgili ve siyasal çıkarları

gelmektedir. Bu kapsamda ABD'nin dış yardım politikası, ülkenin politik ve stratejik çıkarlarının üzerine kurulu olduğu vurgulanmıştır.

3.4.2. İngiltere

İngiltere'nin kalkınma yardımı bütçesinin idare edilmesinden sorumlu olan kurum The Department for International Development (DFID)'dir. 1997 yılında kapsamlı olarak yoksulluğun azaltılması amacıyla kurulmuştur ve biri Londra'da diğeri ise İskoçya'da iki merkezi, dünya genelinde 40'tan fazla ülkede ofisleri vardır. DFID, aynı zamanda, çevre politikası, ticaret, çatışmaların önlenmesi, siyasi ilişkileri uluslararası ekonomi ve göç konularını da içeren kalkınma yardımına ilişkin politikalarının sorumluluğunu da üstlenmektedir.

Ülkenin yardım miktarı özellikle son yıllarda önemli ölçüde artış göstermiş ve yardımın miktar olarak artış nedenlerinin başında, gerek sivil toplum kuruluşları tarafından, gerekse hükümet tarafından yürütülen kampanyaların önemli bir payı vardır. Afrika'nın yoksulluğuna çeşitli hastalıkları önleyen ilaç yardımı ile çare bulabilmenin ne kadar kolay olduğunu vurgulamıştır. Vurgulandığı gibi, yoksulluğun bir çözümü değil, sadece yoksulluk sonucu oluşan problemlerin tedavisine yöneliktir.

Avrupa'daki pek çok yardım veren ülkede görüldüğü gibi, İngiltere'nin de öncelikli olarak önce sömürgesi olan ülkelere yardım yapmayı tercih ettiği ifade edilmektedir. Ülkenin yardım verdiği ilk on ülkeye bakıldığında tarihsel olarak bağları olan ülkeler olduğu görülecektir. Ülkenin yardım miktarlarının büyük bir kısmını, Alt Sahra Afrika'sındaki az gelişmiş ülkelere dağıttığı, bu nedenle de yoksulluğun hafifletilmesi konusunda duyarlı olduğu düşünülmektedir. Ayrıca pek çok çalışmada, yardımın dağılım koşullarının başında yoksulluk ile mücadelenin değil, siyasi ve tarihsel çıkarlar ile komünizme ile savaşın geldiği belirtilmektedir.

Sonuç olarak, İngiltere'nin dış yardım ilişkilerini sadece diplomasinin bir enstrümanı olarak değil, eski sömürgeleri ile ilişkilerini devam ettiren, ticari çıkarlarını ön planda tuttuğu ve siyasi gelişmeleri gözettiği çok yönlü bir araç olarak kullanmaktadır.

3.4.3. Fransa

Fransa dış yardım ilişkilerine ekonomik bir perspektiften bakmaktadır. Fransa'nın Dış Yardım Perspektifi dış yardım verirken, yardım alan ülkelerin siyasi ve ekonomik koşulları ile yoksulluk düzeylerine çok fazla bakmaksızın, politik olarak müttefik olduğu geçmiş kolonilerine öncelik tanımaktır. Bu önceliklerin sistemli bir yapılanmasını da daha önce sömürge idareleri için kurduğu yapıyı kendi ticari ve ekonomik politikasına dönüştürerek tamamlamıştır.

Ülkenin dış yardımlar konusunda ana uygulayıcı kurum, Dışişleri ve Ekonomi Bakanlıkları ile ilişkili olan Fransız Kalkınma Ajansıdır (Agence Francaise de Developpement, AFD). Bu tanımlı yapılan kurumun yönetim kurulu; Fransız devletinden altı temsilci, Ulusal Meclisten iki milletvekili, bir senatör, ekonomik, mali ve çevre ile ilgili alanlarda ve sürdürülebilirlik konularındaki seçilmiş uzmanlar olmak üzere toplam on altı üyeden oluşur. Statüsü para ve finans kanununda belirlenmiştir. Fransız Devletine ait bir banka olarak hareket eder. AFD'de yaklaşık olarak 1.900 kişi istihdam edilmektedir. Faaliyetlerini yurt dışı ofis ve büroları aracılığıyla yürütmektedir. AFD ayrıca, uluslararası sermaye piyasalarında ihraç edilen tahviller ve özel yatırım yoluyla kendisine finansman sağlamaktadır. AFD'nin, büyüme ve sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi için özel sektör yatırımını teşvik eden bir bağlı kuruluşu vardır. Ayrıca Fransa'da kurulan yardım yapılanması dışişleri ve ekonomi bakanlığının koordinasyonunda kamu bankası gibi hareket eden AFD dış yardım politikaları çalışmalarında Fransa'nın ekonomik ve ticari bir enstrüman olarak görev yapmaktadır.

Sonuç olarak, Fransa'nın Birleşmiş Milletler'de müttefiki olduğu ülkelere daha büyük miktarlarda yardım sağlamakta olup, ayrıca dış yardım politikasında ticaret eğilimi ve tarihi geçmişi bulunan ülkelere daha ön planda yer vermektedir.

3.4.4. Almanya

Dış yardımların planlanması, sevk ve idare edilmesi ile ilgili en karmaşık yapı Almanya'dadır. "Federal Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı (BMZ) kalkınma politikasını Federal Bakanlar Kurulu tarafından onaylanmak üzere şekillendirir. BMZ aynı

zamanda, üstlenilecek iki taraflı kalkınma projelerine de karar verir. Ancak bu projeler, BMZ'ye rapor vermekle birlikte özel hukuka göre hareket eden devlete ait kuruluşlarca uygulanırlar. BMZ'de yaklaşık 600 devlet memuru çalışmaktadır. Bunlar içinden yaklaşık elli kişi, rotasyonlu olarak, ortak ülkelerde veya Uluslararası kuruluşlarda görev yapmaktadır.”

Almanya'nın dış yardım yapılanması incelendiğinde; Federal Bakanlar Kurulu, Bakanlık, Eyalet ve Belediyeler, bu amaç için kurulmuş şirketler, bankalar ve sivil dernekler görev almaktadır. Almanya yardım yapılanması analiz edildiğinde; devlet-sivil işbirliği, bakanlıklar arası koordinasyon, eyaletler arası ve eyalet merkez arası ilişkiler, bu amaçla kurulmuş banka ve şirketler, kiliseler ve vakıflar gibi çok aktörlü ve karmaşık bir yapı karşımıza çıkmaktadır.

Almanya'nın dış yardım kurumsallaşması ABD gibi askeri, Fransa ve İngiltere gibi sömürge kurumları üzerinden değil, daha çok sanayileşme ve ekonomi kurumları üzerine olmuştur diyebiliriz.

3.4.5. Japonya

Japonya'nın Dış Yardım Politikası Japonya'nın Resmi Kalkınma Yardımları gerek miktar gerekse milli gelirin bir oranı olarak 1990'ların başından beri bir düşüş eğilimindedir. Japon yardımının en belirgin özelliklerinden biri bölgesel seçiciliğe tabi olmasından ve ekonomik çıkar ilişkilerinin yoğunluklu olarak göz önünde tutulmasından kaynaklanmaktadır. Japon yardımı elde eden ülkelerin pek çoğu Asya'da yer almaktadır. OECD verilerine göre, yardımın %61'i bu bölgeye gitmektedir. Bu durumun temel sebeplerinden biri, bu bölge ile coğrafi yakınlık ile birlikte, Asya ülkeleri ile II. Dünya Savaşı'ndan beri sürdürülen güçlü tarihsel bağlılıklardan da kaynaklanmaktadır.

Bununla birlikte, Japon yardımının, yardım verdiği ülkenin refahına öncelik vermekten çok, kendi ticari iş ilişkilerini öne çıkaracak bağlı krediler yolu ile yapıldığı da iddia edilmektedir. Diğer ülkeler ile kıyaslandığında Asya'daki komşu ülkelere yönlendirilen yardımın, büyük dış ticaret ve yatırım hacmi ile elde edilen artığın yeniden aktarımını sağladığı da öne sürülmektedir.

Japon yardımlarının eğitim, sağlık ve su gibi sektörlere dağılımı oldukça düşük kalmakla birlikte, büyük bir kısmı da ticari karlılığa yönelik alt yapı yatırımlarına yönlendirilmektedir.

Tüm bu nedenlerden dolayı da Japonya'nın dış yardımlarının, yoksulluğun bertaraf edilmesi yerine ekonomik altyapı yatırımlarına yönlendirmekte olduğundan dolayı Japonya'nın dış yardım politikası önemli eleştiriler almaktadır.

3.4.6. Türkiye

Geçmiş yıllarda pek çok kez yardım alan bir ülke olan Türkiye, 2000'li yıllardan itibaren yardım yapan bir ülke olmak yolunda bir dış politika planlaması yapmaya başlamıştır. Siyasi koordinasyonu Dışişleri Bakanlığınca sağlanan, teknik ve uygulama koordinasyonu ise 2004 yılından beri TİKA tarafından yürütülen kalkınma yardımlarıyla Türkiye, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma çabalarını desteklemeye başlamıştır. Türkiye, başlangıçta sadece kültürel ve coğrafi yakınlığının bulunduğu bölge ülkelere yardım yaparken, son yıllarda dünyanın hemen hemen her bölgesinde yardım faaliyetlerinde bulunmuştur.

Son yıllarda değişen konjoktüre ve doğal afetlere bağlı olarak Uluslararası yardım camiasıyla birlikte yeni açılımlar sağlayan Türkiye, Afrika ve Orta Doğu ülkelerini de dış yardım programına dâhil etmiştir. Afrika ülkelere yönelik olarak geçmiş yıllara kıyasla daha sistemli ve planlı bir yardım stratejisi izlenmeye başlanmıştır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) bünyesinde 22 üyesi bulunan Kalkınma Yardımları Komitesindeki (DAC) gözlemci statüsü devam eden Türkiye, Afganistan, Gürcistan, Irak, Lübnan, Filistin ve Suriye gibi ülkeler başta olmak üzere birçok kriz bölgesinde yaşanan sorunların çözümüne ve kalkınma çabalarına da destek vermiştir (Yeni Şafak Gazetesi, 2008).

Türkiye'nin gelişmekte olan ülkelere yaptığı dış yardımların orta ve uzun vadeli stratejilere dayanması ve program bazlı gerçekleştirilmesi gerekliliği de sürmektedir. Son yıllarda kalkınma yardımları alanında TİKA'nın Kalkınma Yardımları Kapasitesi Programı (KAP) benzeri uygulamaları ile kurumlar arası eşgüdüm iyileşmekle beraber, geliştirilmesi

ihtiyacı devam etmektedir. Kurumlar arası eşgüdüme katkı sağlaması amaçlanan Dış Yardım Kanunu Tasarısı çalışmaları da devam etmektedir. Türkiye'nin teknik işbirliği faaliyetlerinde hedef bölgeler Balkanlar ve Orta Asya olmaya devam etmekle birlikte Dışişleri Bakanlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın Afrika'ya Açılım Eylem Planlarına paralel olarak TİKA'nın Afrika'daki faaliyetlerine de ağırlık verilmeye başlanmıştır. (<http://mevzuat.dpt.gov.tr/bkk/20081030M1-1-1.doc>).

Türkiye 2000'li yıllardan sonra sadece devletlere değil aynı zamanda çeşitli uluslararası kuruluşlara da yardımda bulunmaya başlamış ya da daha önceden de yaptığı yardımların miktarını artmıştır. Bu kapsamda Türkiye son yıllarda yurtdışındaki zelzele, sel gibi tabii afetlerden ve savaş ve iç savaşlardan zarar gören insanlara yardım ulaştırma hususunda oldukça büyük mesafe kat etmiştir. Hem TİKA gibi kamu ve yarı-kamu kuruluşlarıyla hem de İnsani Yardım Teşkilatı İHH, Kimse Yok mu Derneği ve Yeryüzü Doktorları gibi sivil toplum teşekkülleriyle dünyanın her tarafında ihtiyaç sahiplerinin yardımına koşmaktadır.

3.4.6.1. TİKA

TİKA, 2010 yılında pek çok kişinin hayatını kaybettiği Haiti depreminde, bölgeye ulaştırılacak insanî yardımların ve sivil toplum teşekküllerinin koordinasyonunu temin etmiştir. İşbirliği anlayışı istikametinde hareket ederek, afet sonrası yardımların etkili ve doğru biçimde hedefine ulaştırılması konusunda örnek bir süreç başlatmıştır. Bu süreçte TİKA'nın Afrika kıtasında başlattığı "Temiz İçme Suyuna Ulaşım" programı ve "Afrika Tarım Kalkınma" programı ajansın önemli faaliyetlerindedir.

Ayrıca TİKA, sağlık sahasında ise faaliyet gösterdiği ülkelerde hastane sayısını arttırmış, modern teçhizat ve teknoloji desteği sağlamış, uzman eğitimleri yaptırmıştır. Türkiye'nin destekleri ve TİKA'nın katkıları ile dünya gündeminin önemli başlıkları arasında yer alan bulaşıcı hastalıklarla mücadele ve anne-çocuk ölümlerinin azaltılması hususlarında da gelişme kaydedilmiştir.

3.4.6.2. Kimse Yok mu Derneği

Dernek, 2004 yılında Endonezya'da tsunami felaketi ile ertesi yıl Pakistan'da meydana gelen depremin hemen akabinde büyük bir afet yardım kampanyasını başlattı. Kimse Yok mu Derneği bu faaliyetlere Filistin-Lübnan, Peru, Bangladeş, Sudan Darfur, Gürcistan-Osetya, Myanmar, Çin, Gazze ve Haiti için düzenlenen insanî yardım kampanyalarıyla devam etti. Diğer yandan Ramazan ve Kurban dönemlerinde 60 ülkeye ulaşılarak Türk insanının yardımları buralara da götürüldü.

Kimse Yok Mu Derneği Temmuz 2011'den beri açlık ve susuzlukla mücadele eden Somali, Uganda, Kenya ve Etiyopya'da yardım faaliyetleri icra edilmektedir (<http://yeni.kimseyokmu.org.tr/?p=content&gI=yarдим&cl=afrika&i=494>).

Somali'de: Dernek tarafından Somali'ye yapılan yardımlar kapsamında, Mersin Limanı'ndan 160 ton ağırlığında 7 gıda konteynırı gönderilmiş, Ramazan ayı boyunca 5 aşevinde yaklaşık 90 bin kişiye iki öğün sıcak yemek ve 4 bin çocuğa günde 2 öğün çocuk maması dağıtılmış, Somali'nin başkenti Mogadişu'ya 6700 tonluk yardım malzemesi taşıyan iki yardım gemisi gönderilerek yardım malzemelerinin kamplarda yaşayan ve açlıkla mücadele eden Somali halkına dağıtımını sağlanmış, Somali'de Benadir Hastanesi'nde yürütölen sağlık yardımlarında kırık ameliyatları, bomba patlamasından dolayı yaralananların ameliyatları, ortopedik ameliyatlar, böbrek ameliyatları ve kadın hastalıkları ameliyatları gibi alanlarda Kimse Yok Mu gönüllüsü doktorlar haftanın 2 günü kamplardaki hastaların muayene ve tedavilerini gerçekleştirmiş, Mogadişu'da yaptırılan 2 adet depolu çeşme ile tankerler vasıtası ile getirilen su, on binlerce Somalilinin su ihtiyacının karşılanmasını sağlanmış ve Kurban Bayramı'nda Somali, Kenya, Uganda, Etiyopya'da gerçekleştirilen kurban organizasyonlarında yaklaşık 300 bin kişiye kurban eti dağıtılmıştır.

3.4.6.3. İHH Doğu Afrika Kuraklık Faaliyetleri

Son 60 yılın en büyük kuraklığını yaşayan Doğu Afrika'da 12 milyonu aşkın insan açlık ve susuzlukla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu kapsamda İHH tarafından;

Kenya'da: Kenya-Somali sınırında bulunan kamplarda 3 seferde süt, kalorili bisküvi, mısır, pirinç, un, sıvıyağ, buğday dağıtılmış, 20 ton ilaç ve tıbbî malzeme ayrıca 30 bin adet branda ulaştırılmış ve bu yardımlardan toplam 55 bin kişi faydalanmıştır. Ayrıca İHH ve AID(Milletlerarası Doktorlar Birliği) işbirliği ile 150 çocuğun sağlık taraması gerçekleştirilmiştir.

Somali'de: Somali'nin başkenti Mogadişu'da, 112 bin kişiye yönelik insanî yardım dağıtımı gerçekleştirilmiş ve yaklaşık 465 bin Dolar tutarındaki dağıtımlarda afetzedelere pirinç, şeker, sıvı yağ, mısır, un, adak-akika kurban payları, branda, su bidonu, mutfak gereçleri ve hayırseverlerin fitreleri ulaştırılmıştır.

Etiyopya'da: Ciciga bölgesinde mülteci kamplarında, 3 bin muhacire yönelik acil gıda dağıtımı gerçekleştirilmiş ve mısır, sıvıyağ ve hurma dağıtımından 3 bin kişi faydalanmıştır.

3.4.6.4. Yeryüzü Doktorları Derneği

Sağlıkla alakalı yardım faaliyetlerinde bulunan Yeryüzü Doktorları faaliyetlerini daha çok 12,5 milyon insanın ölümüyle burun buruna olduğu Doğu Afrika'da ve kardeş coğrafyalar olarak tavsif ettiği Orta Doğu ülkelerinde yoğunlaştırmıştır. Bu kapsamda dernek tarafından yapılan faaliyetlerde;

Afrika Hayat Operasyonu: Tıbbî Görev Kolları faaliyetleri çerçevesinde Somali'de 73 personel ve 62 yatak, günlük 500 poliklinik, 20 doğum ve 10 ameliyat gerçekleştirme kapasiteli Şifa Hastanesi inşa edilerek, bölgede 4157 kişiye sağlık hizmeti verilmiştir. Somali Benadir Hastanesi 'ne ise toplamda; 18 uzman doktor, 3 eczacı, 5 hemşire ve 1 yoğun bakım hemşiresi gönderilerek,3000 poliklinik muayenesi ve 65 ameliyat gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, bölgeye 12831 kutu bebek maması gönderimi yapılarak ve beslenme merkezlerinde dağıtılmıştır.

Kurban Organizasyonu: Somali'de 6 bölgede 5050 hisse kurban dağıtılarak bu kurbanlardan 15.150 kişi faydalanması sağlanmıştır.

İlaç Yardımı: Somali'ye 800 bin Dolar değerinde 143.135 kutu ilaç bağıışı gönderilerek, 16 kolilik tıbbî malzeme ve 10 bin kutu ilaç dağıtımı gerçekleştirilmiştir.

Gıda Yardımı: Bir ailenin 1 aylık gıda ihtiyacını karşılayacak ve toplamda 6 bin kişinin faydalandığı 50 tonluk bin adet 'kuru gıda paketi' dağıtımı yapılmıştır (<https://yyd.org.tr/projeler/yuruyen-projeler/afrika-hayat-operasyonu.html>).

Yemen ve Suriye'deki Faaliyetleri: Yemen'deki iç savaş esnasında yaralıların tedavilerinin yerli doktorlar tarafından gerçekleştirilemediğini tespit eden Yeryüzü Doktorları, lüzumlu branşlardan acilen bir uzman hekim ekibi kurup bölgeye göndermiş ve Yemen'in başkenti Sanaa'da çalışan Yeryüzü Doktorları ekibi 1 hafta içerisinde 32 komplike ameliyat ve 270 ağır silahlı yaralanma vakası muayenesi gerçekleştirmiştir. Yardımlar boyunca hem sivil halkın hem de yöneticilerin yoğun ilgisini çeken Dernek ekibi, Türkiye'nin bölgedeki itibarını ve imajını artmıştır (<https://yyd.org.tr/projeler/yuruyen-projeler/kardes-cografyalarda-saglik-bahari.html>).

Tüm bu ülkelerin dış yardım politikalarında bir kamu diplomasisi faaliyeti olarak, devletler ister sınır komşusu olsun ister sınır ötesi olsun iç savaş, deprem gibi çeşitli nedenlerden dolayı teknik yardım veya kalkınma yardımı yapabilmektedir. Devletlerin yapmış olduğu bu yardımlar teknik veya kalkınma yardımları olduğu gibi ekonomik veya siyasi amaçlı da olabilmektedir. Bu çerçevede son yıllarda Ortada Doğu ülkelerinde, iç çatışmalar sonucu bölgede ortaya çıkan mülteci sorunu ve bu mültecilere yapılan yardımlar ve yardımların hangi amaca hizmet ettiği oldukça önem arz etmektedir. Bu kapsamda bölgede en çok sorun olan Suriyeli mültecilere Türkiye'nin yapmış olduğu dış yardımlar ve bu yardımların Türkiye'nin itibar ve imajı konusunda Suriye halkı üzerinde sağladığı faydalara bakmak gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SURİYELİ SIĞINMACILARA YAPILAN YARDIM FAALİYETLERİ

4.1. Ülkemizde Kamplarda Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Durumu

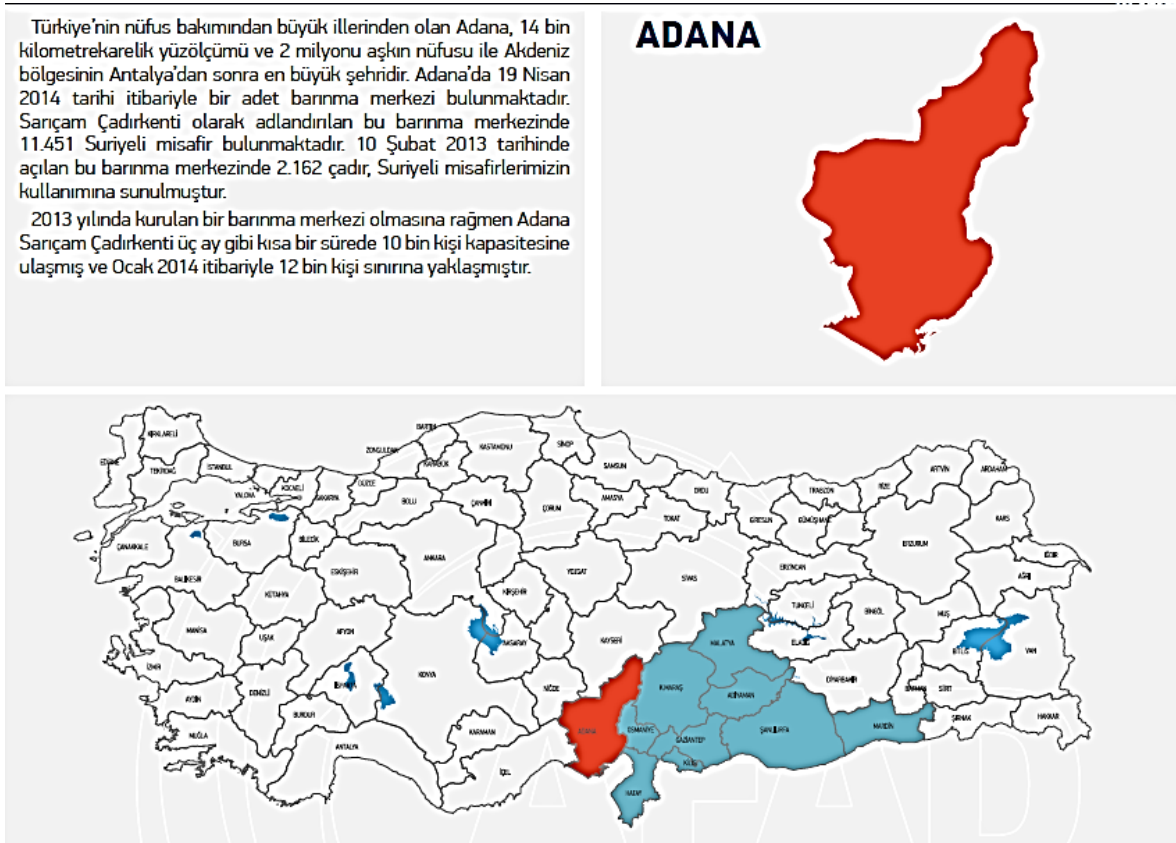
Türkiye Cumhuriyeti, dünyanın birçok ülkesine olduğu gibi yakın çevresinde bulunan ülke halklarına da çeşitli durumlarda yardım faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu kapsamda Türkiye, yaklaşık dört yıl önce Suriye'deki iç karışıklıktan kaçarak ülkemize sığınan Suriyeli sığınmacılara da yardım faaliyetinde bulunmaktadır.

2011 yılının Mart ayında, Suriye'de iç karışıklıkların başlamasından bu yana, günden güne artan sayıda Suriye Arap Cumhuriyeti (Suriye) vatandaşı Türkiye'ye sığınmacı olarak gelmeye başlamıştır. 2012 ve sonrasında ortaya çıkan ve hızla artan orandaki Suriye'deki insan hakları ihlalleri, insani yardım ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Suriye ile güçlü tarihi, kültürel ve komşuluk bağları olan Türkiye Cumhuriyeti iç karışıklıklardan etkilenen Suriye vatandaşları için İç karışıklıkların başlamasından bu yana dış politika olarak "açık kapı" politikası izlemiştir.

Türkiye, 2011 yılının Nisan ayında gelen ilk Suriyeli grupların geçici kabullerini yapmış ve bu grup ilk etapta sınıra yakın noktalara kurulan çadır kentlere yerleştirmiştir. Ülkemize giriş yapan ilk gruplar, Türkiye-Suriye sınırına yakın olan Hatay ilinin Yayladağı, Altınözü ve Reyhanlı ilçelerini yoğun olarak tercih etmişlerdir. İç karışıklıklardan kaçan bu gruplar için sınıra yakın olan Hatay ili Yayladağı ilçesinde çadırlar kurulmuştur. Ancak Suriye krizi zamana yayıldıkça ve gelen Suriyeli sayısı günden güne arttıkça Hatay iline ek olarak Kilis ve Gaziantep illerine de barınma merkezleri kurulmuştur. Mart 2012 itibariyle 7 olan barınma merkezi sayısı, Ocak 2013 itibariyle 14'e ve Ocak 2014 itibariyle 22'ye yükselmiştir. En son alınan veriler ışığında Şekil-1'de kamplarda da görüldüğü gibi 19 Nisan 2014 itibariyle 10 ilde bulunan (Adana, Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya, Mardin, Osmaniye ve

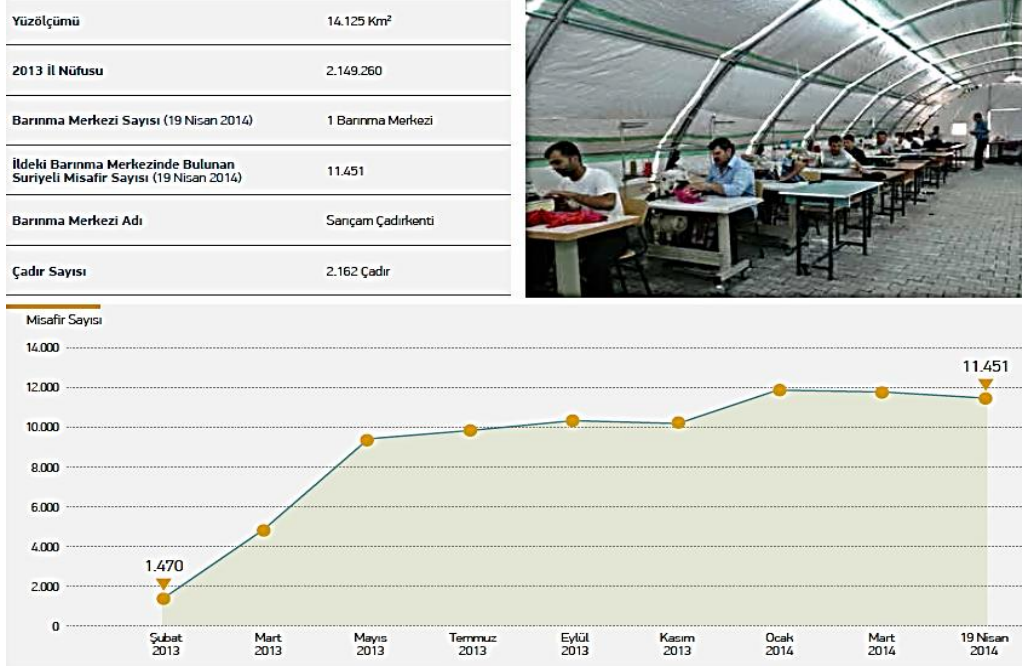
Şanlıurfa illerinde) 221.442 bin Suriyeli misafir için kurulan 16'sı çadırkent ve 6'sı konteynerkent olmak üzere toplam 22 barınma merkezi bulunmaktadır. Bu barınma merkezlerinde 33.620 çadır-bölme ve 11.909 konteyner, ülkelerinden kaçarak ülkemize gelen Suriyeli misafirlerimizin kullanımına sunulmuştur. Haziran 2013'ten günümüze kadar barınma merkezlerinde bulunan Suriyeli misafir sayısı yatay bir seyirle de olsa artmaya devam etmiştir. Bu çalışmada, kamplar dışında ülkenin dört bir yanına dağılmış Suriyeli sığınmacılar kapsam dışı bırakılmıştır. Kamu kurumları ve sivil toplum örgütleri tarafından yayımlanan en son güncel raporlara baktığımızda Suriyeli sığınmacıların kapsam dahilindeki illere göre dağılımı şu şekildedir.

Şekil 1: Adana'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

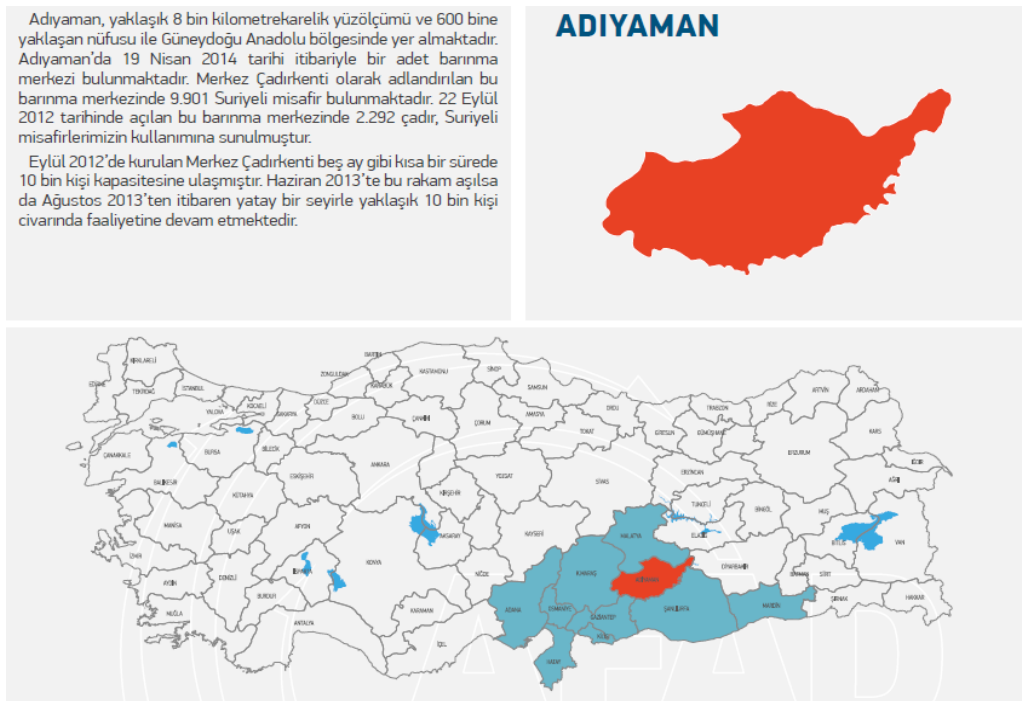
Kaynak:AFAD, 2014

Şekil 2: 2013-2014 Yılları Arası Adana'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

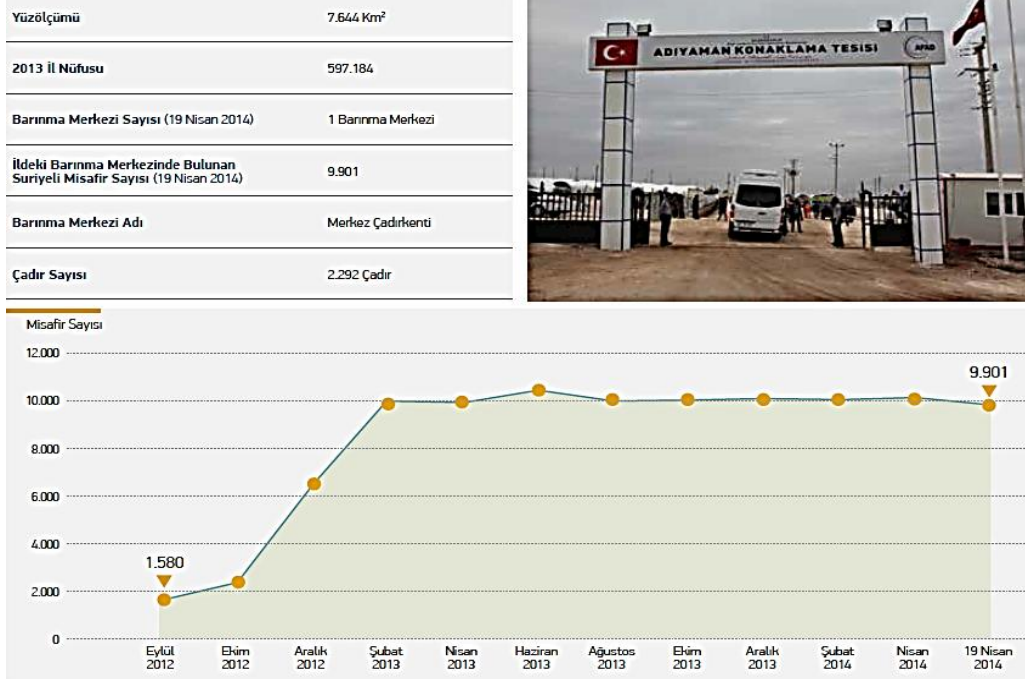
Kaynak: AFAD, 2014

Şekil 3: Adıyaman'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

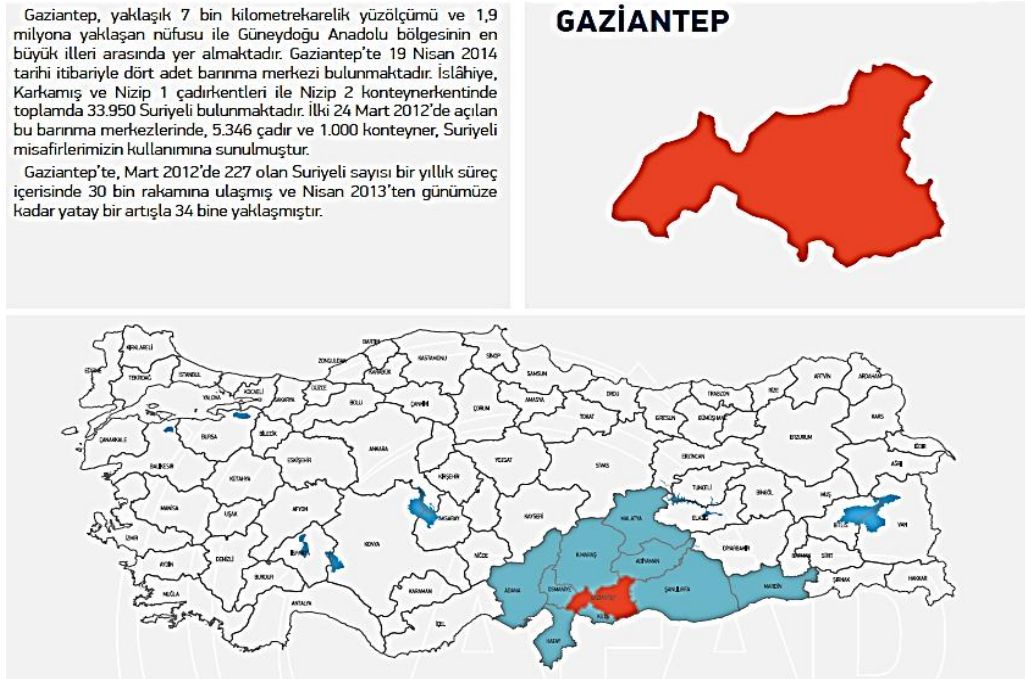
Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 4: 2013-2014 Yılları Arası Adıyaman'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

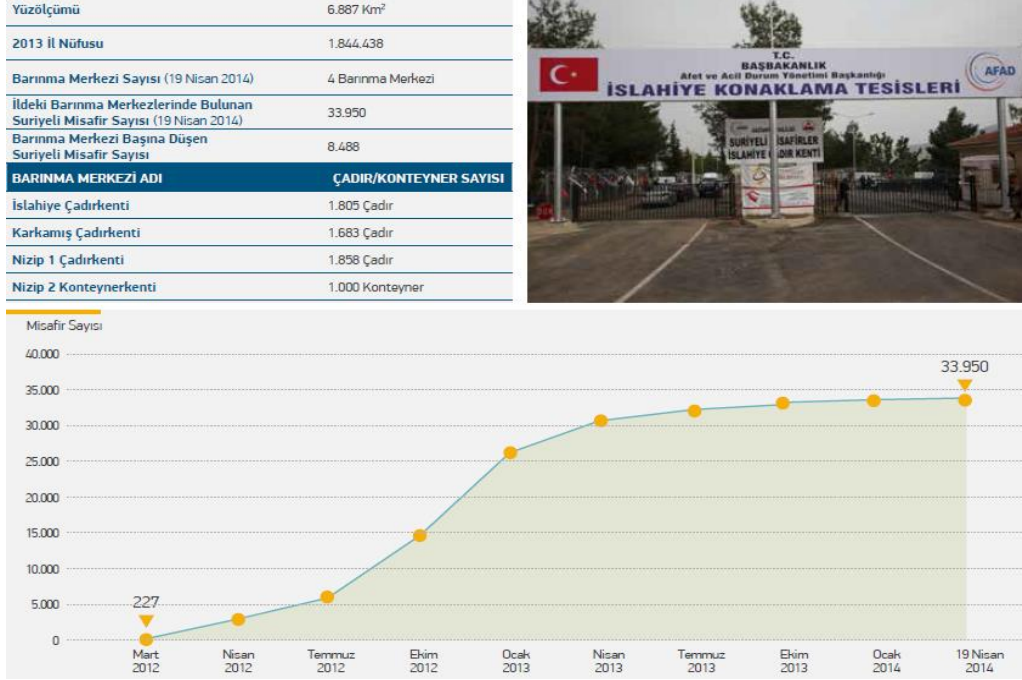
Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 5: Gaziantep'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

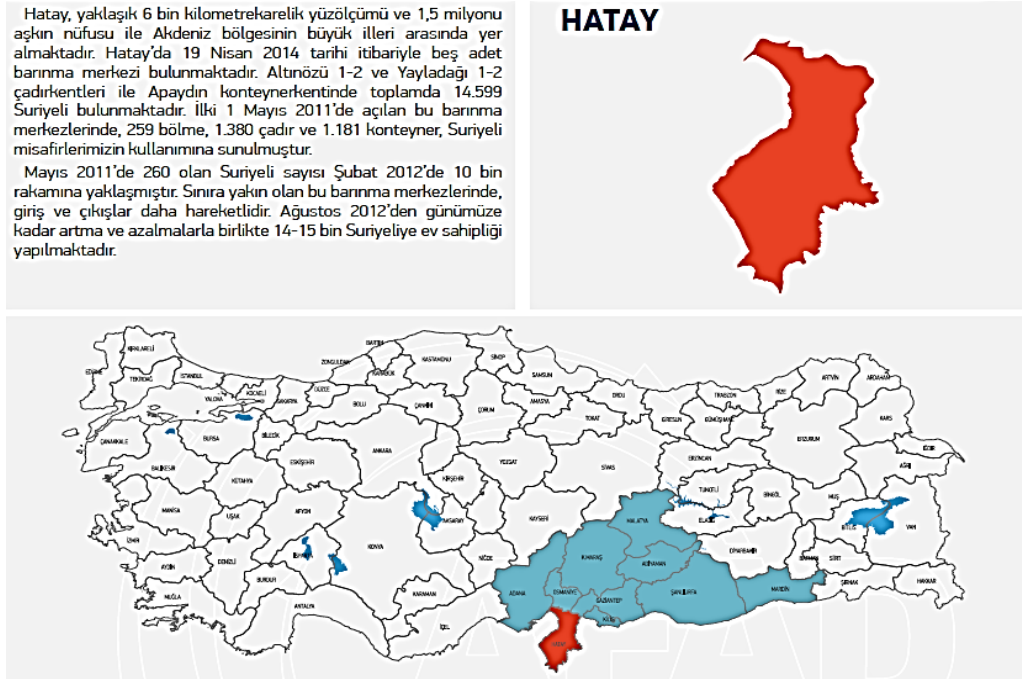
Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 6: 2013-2014 Yılları Arası Gaziantep’deki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Kaynak : AFAD, 2014

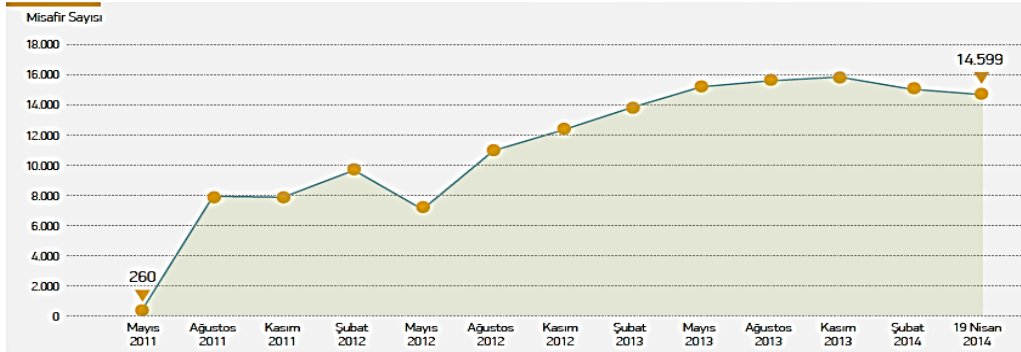
Şekil 7: Hatay’daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 8: 2013-2014 Yılları Arası Hatay'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Yüzölçümü	5.867 Km ²
2013 İl Nüfusu	1.903.066
Barınma Merkezi Sayısı (19 Nisan 2014)	5 Barınma Merkezi
İldeki Barınma Merkezlerinde Bulunan Suriyeli Misafir Sayısı (19 Nisan 2014)	14.599
Barınma Merkezi Başına Düşen Suriyeli Misafir Sayısı	2.920
BARINMA MERKEZİ ADI	ÇADIR/KONTEYNER SAYISI
Altınözü 1 Çadırkenti	299 Bölme
Altınözü 2 Çadırkenti	620 Çadır
Yayladağı 1 Çadırkenti	250 Çadır
Yayladağı 2 Çadırkenti	510 Çadır
Apaydın Konteynerkenti	1.181 Konteyner

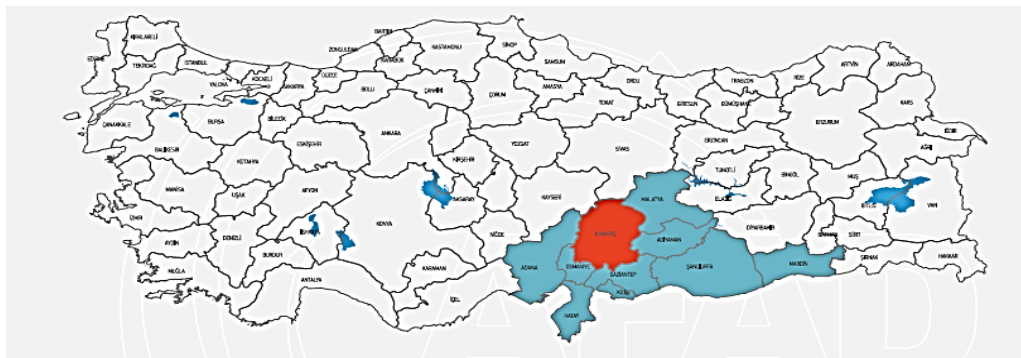

Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 9: Kahramanmaraş'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

Kahramanmaraş, yaklaşık 15 bin kilometrekarelik yüzölçümü ve 1 milyonu aşkın nüfusu ile Akdeniz bölgesinin yüzölçümü bakımından en büyük illeri arasında yer almaktadır. 19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla Kahramanmaraş'ta bir adet barınma merkezi bulunmaktadır. Merkez Çadırkenti olarak adlandırılan bu barınma merkezinde 15.668 Suriyeli bulunmaktadır. 1 Eylül 2012'de açılan bu barınma merkezinde 3.119 çadır, Suriyeli misafirlerimizin kullanımına sunulmuştur.

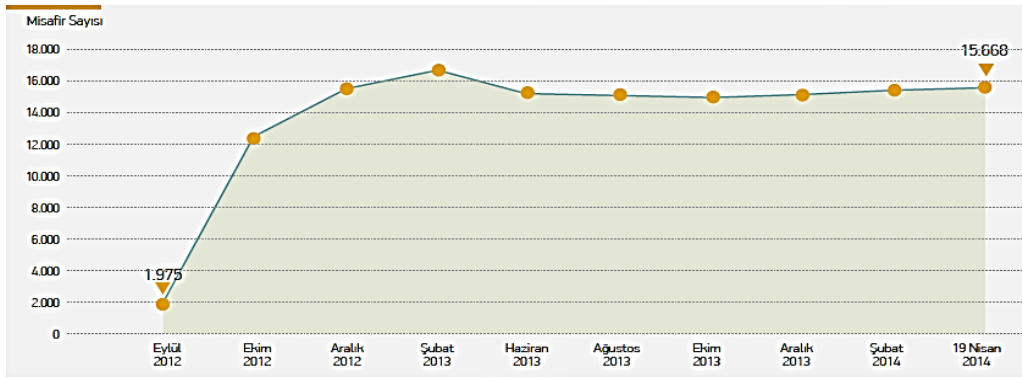
Eylül 2012'de yaklaşık 2 bin olan Suriyeli sayısı, Ekim 2012'de 13 bine ve Aralık 2012'de 16 bine yaklaşmıştır. Şubat 2013'te 17 bin sınırına ulaşan Suriyeli misafir sayısı, takip eden aylarda bir miktar azalarak günümüze kadar 15 bin civarında Suriyeliye ev sahipliği yapmaya devam etmektedir.

Kaynak: AFAD, 2014

Şekil 10: 2013-2014 Yılları Arası Kahramanmaraş'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Yüzölçümü	14,525 Km ²
2013 il Nüfusu	1.075.706
Barınma Merkezi Sayısı (19 Nisan 2014)	1 Barınma Merkezi
İldeki Barınma Merkezinde Bulunan Suriyeli Misafir Sayısı (19 Nisan 2014)	15.668
Barınma Merkezi Adı	Merkez Çadırkenti
Çadır Sayısı	3.119 Çadır

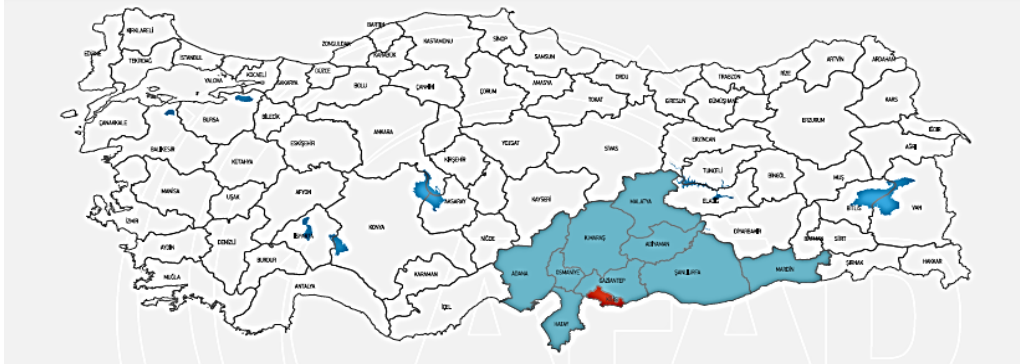
Kaynak: AFAD, 2014

Şekil 11: Kilis'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

Kilis, yaklaşık 1.500 kilometrekarelik yüzölçümü ve 128 bini aşkın nüfusu ile Akdeniz bölgesinin gerek yüzölçümü gerekse nüfus bakımından en küçük ilidir. Kilis 1995 yılında Yalova ve Karabük'le beraber il olmuştur. Suriye sınırına uzaklığı yaklaşık 10 km'dir. 19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla Kilis'te iki adet barınma merkezi bulunmaktadır. Öncüpınar Konteynerkenti ve Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti olarak adlandırılan bu barınma merkezlerinde toplamda 37.678 Suriyeli bulunmaktadır. İlki 17 Mart 2012'de açılan bu barınma merkezlerinde toplam 5.645 konteyner, Suriyeli misafirlerimizin kullanımına sunulmuştur.

Mart 2012'de 819 olan Suriyeli sayısı, Nisan 2013'te 14 bine ve Ocak 2014'te 37 bine ulaşmıştır.

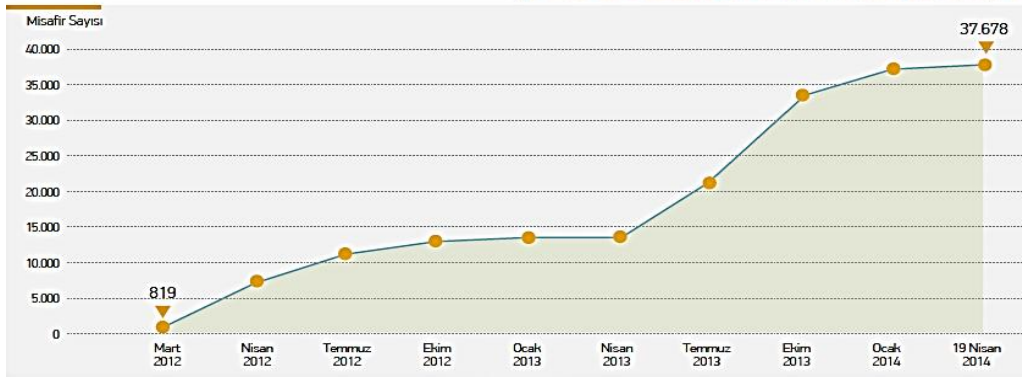
KILIS

Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 12: 2013-2014 Yılları Arası Kilis'deki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Yüzölçümü	1.444 Km ²
2013 il Nüfusu	128.586
Barınma Merkezi Sayısı (19 Nisan 2014)	2 Barınma Merkezi
İldeki Barınma Merkezlerinde Bulunan Suriyeli Misafir Sayısı (19 Nisan 2014)	37.678
Barınma Merkezi Başına Düşen Suriyeli Misafir Sayısı	18.839
BARINMA MERKEZİ ADI	KONTEYNER SAYISI
Öncüpınar Konteynerkenti	2.053 Konteyner
Elbeyli Beşiriye Konteynerkenti	3.592 Konteyner

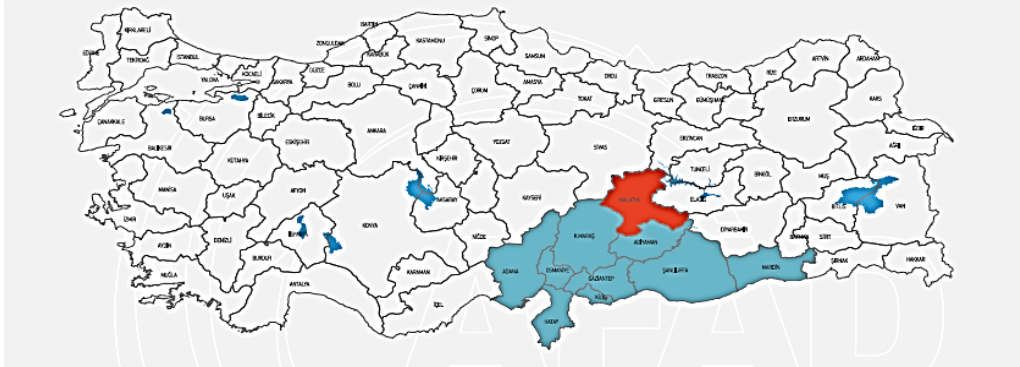
Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 13: Malatya'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

Malatya, yaklaşık 12 bin kilometrekarelik yüzölçümü ve 760 bini aşkın nüfusu ile Doğu Anadolu bölgesinin büyük illeri arasındadır. Malatya 2012 yılındaki yasal düzenleme ile büyükşehir olmuştur. Malatya diğer illere kıyasla Suriye sınırına daha uzak mesafede yer almaktadır. 19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla Malatya'da bir adet barınma merkezi bulunmaktadır. Beydağı Konteynerkenti olarak adlandırılan bu barınma merkezinde 7.075 Suriyeli bulunmaktadır. 12 Haziran 2013'te açılan bu barınma merkezinde 2.083 konteyner, Suriyeli misafirlerimizin kullanımına sunulmuştur.

Haziran 2013'te 173 olan Suriyeli sayısı, yaklaşık dört aylık süreçte 7 bine ulaşmış ve günümüze kadar 7 bin civarında Suriyeli ile faaliyetlerini sürdürmektedir.

MALATYA

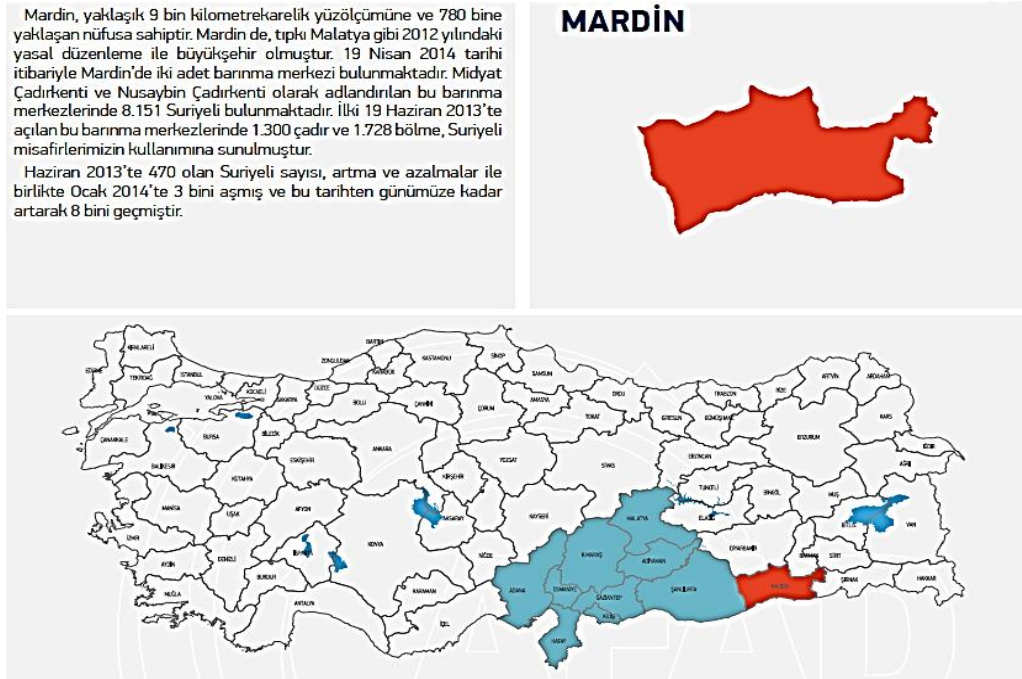
Kaynak: AFAD, 2014

Şekil 14: 2013-2014 Yılları Arası Malatya'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Kaynak : AFAD, 2014

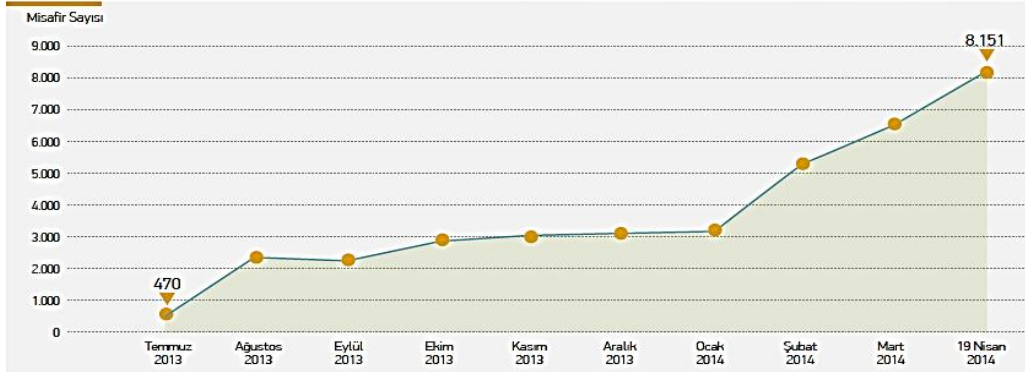
Şekil 15: Mardin'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

Kaynak: AFAD, 2014

Şekil 16: 2013-2014 Yılları Arası Mardin'deki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Yüzölçümü	8.858 Km ²
2013 il Nüfusu	779.738
Barınma Merkezi Sayısı (19 Nisan 2014)	2 Barınma Merkezi
İldeki Barınma Merkezlerinde Bulunan Suriyeli Misafir Sayısı (19 Nisan 2014)	8.151
Barınma Merkezi Başına Düşen Suriyeli Misafir Sayısı	4.076
BARINMA MERKEZİ ADI	ÇADIR/BÖLME SAYISI
Midyat Çadırkenti	1.300 Çadır
Nusaybin Çadırkenti	1.728 Bölme

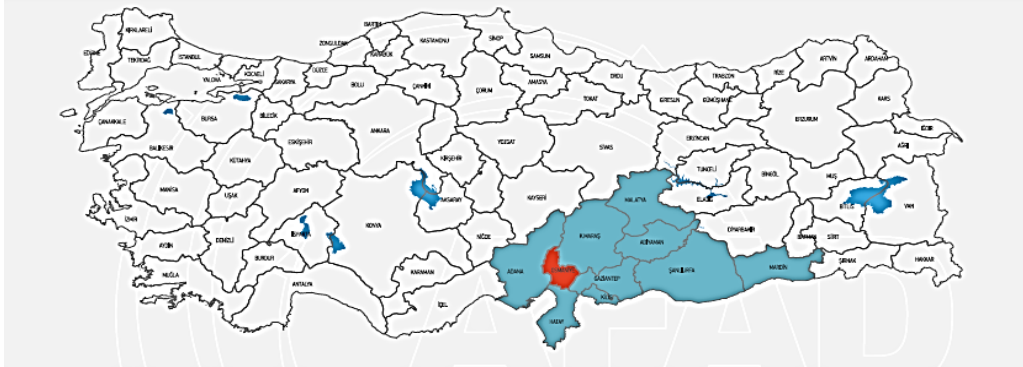
Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 17: Osmaniye'deki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

Osmaniye, 3 bin kilometrekarelik yüzölçümüne ve 500 bine yaklaşan nüfusa sahiptir. Osmaniye de tıpkı Hatay ve Şanlıurfa gibi Suriye ile sınırı bulunan illerimiz arasındadır. 1996 yılında il olan Osmaniye'de bir adet barınma merkezi bulunmaktadır. Cevdetiye Çadırkenti olarak adlandırılan bu barınma merkezinde 9.230 Suriyeli bulunmaktadır. 9 Eylül 2012'de açılan bu barınma merkezinde 2.012 çadır, Suriyeli misafirlerimizin kullanımına sunulmuştur.

Eylül 2012'de 554 olan Suriyeli sayısı iki ay gibi kısa bir sürede 9 bine yaklaşmıştır. Daha sonra kısmen azalmalar gözlenirse de Temmuz 2013'ten günümüze kadar yavaş bir artışla 9 bin rakamını aşmıştır.

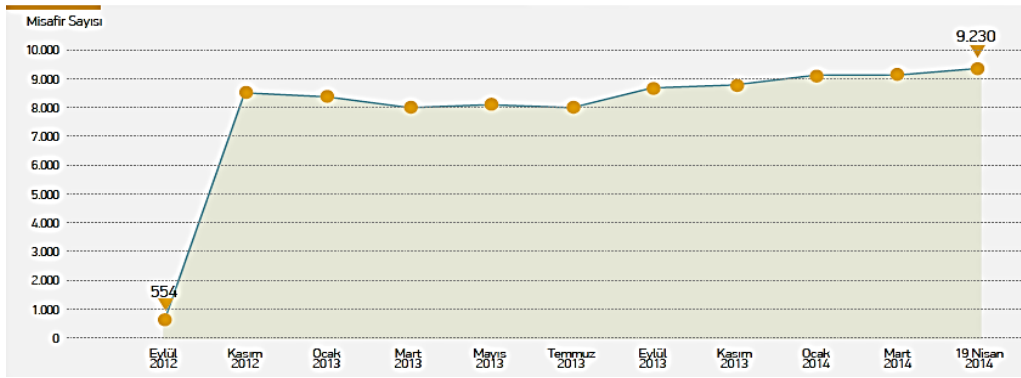
OSMANİYE

Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 18: 2013-2014 Yılları Arası Osmaniye'deki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Yüzölçümü	3.215 Km ²
2013 İl Nüfusu	498.981
Barınma Merkezi Sayısı (19 Nisan 2014)	1 Barınma Merkezi
İldeki Barınma Merkezinde Bulunan Suriyeli Misafir Sayısı (19 Nisan 2014)	9.230
Barınma Merkezi Adı	Cevdetiye Çadırkenti
Çadır Sayısı	2.012 Çadır

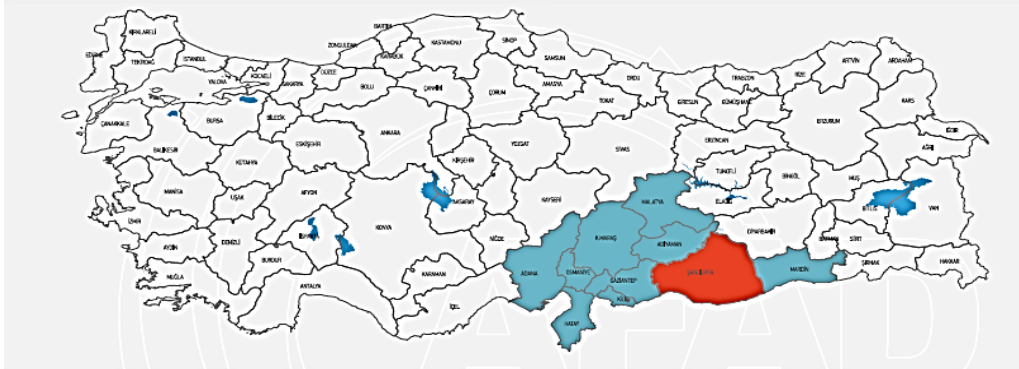

Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 19: Şanlıurfa'daki Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Kamplardaki Suriyeli Sayısı

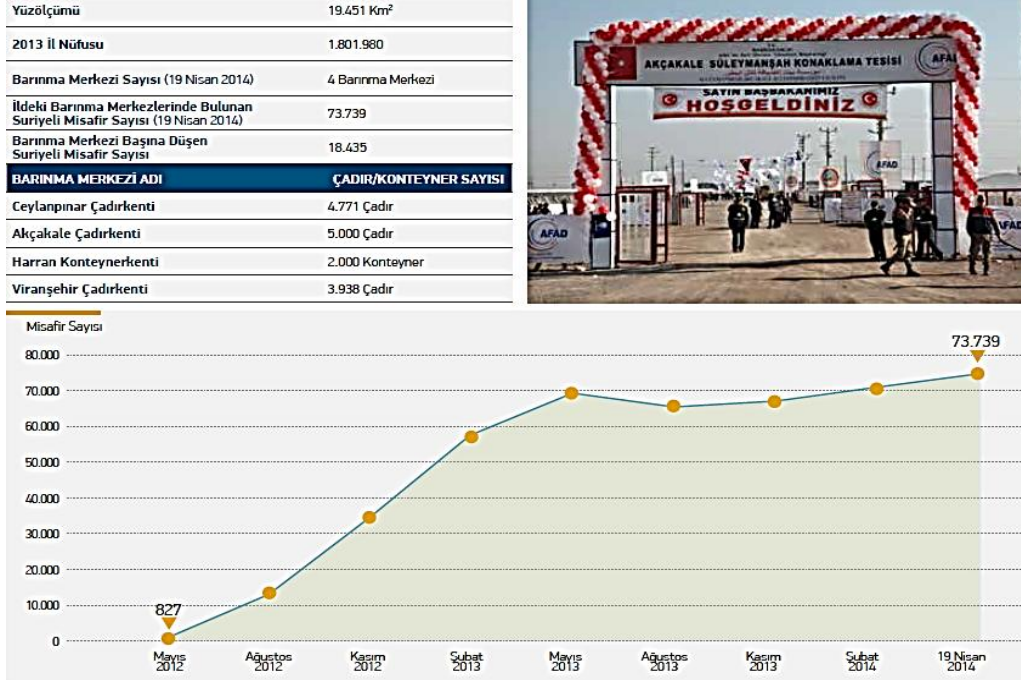
Şanlıurfa, 19 bin kilometrekarelik yüzölçümüne ve 1,8 milyon aşkın nüfusa sahiptir. Diyarbakır ile birlikte Güneydoğu Anadolu bölgesinin en büyük illerinden biridir. Şanlıurfa, 2012 yılında büyükşehir olmuştur. 19 Nisan 2014 tarihi itibarıyla Şanlıurfa'da dört adet barınma merkezi bulunmaktadır. Ceylanpınar, Akçakale ve Viranşehir Çadırkentleri ve Harran Konteynerkenti bu ilimizde yer almaktadır. Bu barınma merkezlerinde toplam 73.739 Suriyeli bulunmaktadır. İlk 26 Nisan 2014'te açılan bu barınma merkezlerinde 13.709 çadır ve 2.000 konteyner, Suriyeli misafirlerimizin kullanımına sunulmuştur. Şanlıurfa'da, barınma merkezi başına 18.435 Suriyeli misafir bulunmaktadır.

ŞANLIURFA

Kaynak : AFAD, 2014

Şekil 20: 2013-2014 Yıllar Arası Şanlıurfa'daki Kamplara Gelen Suriyeli Sığınmacı Sayısındaki Değişim

Kaynak : AFAD, 2014

4.2. Suriyeli Sığınmacılara Yapılan Yardım Faaliyetleri

Türkiye gerek tarihsel misyonu gerekse dış politika vizyonu ile kardeş Suriye halkına sahip çıkmıştır ve çıkmaya da devam etmektedir. Bu çerçevede iç savaş nedeniyle yurtlarından ayrılmak zorunda kalan ve 10 ildeki barınma merkezlerinde misafir edilen Suriye vatandaşları bizim geçmişten bugüne tanıdığımız ve birlikte iş yaptığımız insanlardır. Türkiye gerek sınırları içerisindeki çeşitli illerde, gerekse Suriye sınırları içerisindeki geçici barınma merkezlerinde ve çeşitli yerleşim yerlerinde bu kaos ortamından etkilenen Suriye vatandaşlarına insani yardım sağlamada en cömert davranan ülke olmuştur. Bu doğrultuda Türkiye, Suriyeli mültecilere kapılarını açmış ve hem kamu hem sivil toplum tabanlı birçok kurum ve kuruluşla yardım faaliyetlerinde bulunmaktadır. İkinci bölümde de bahsedildiği üzere Türkiye'nin dış yardım faaliyetlerinde yer alan aktörlerden olan Suriye'deki iç savaştan kaçarak Türkiye'ye sığınan ve Türk hükümeti tarafında çeşitli kamplara yerleştirilen 221.442 Bin Suriyeli için Türkiye'nin resmi kurum

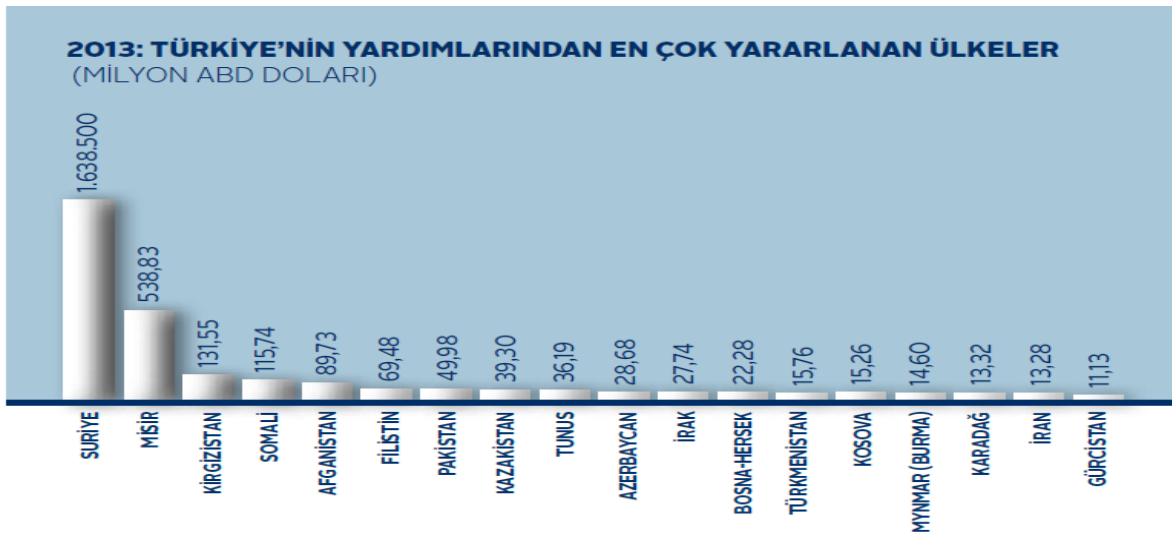
ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının yapmış olduğu güncel ve detaylı son yayımlanan raporlara dayalı yardım miktarları şunlardır;

4.2.1. TİKA Yardımları

TİKA, Türkiye Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu'nun 1992 yılında aldığı kararla, Dışişleri Bakanlığı'na bağlı bir teşkilat olarak kurulmuş, 1999 yılında ise başbakanlığa bağlanmıştır. Halen TİKA ilgili Devlet Bakanlığı'na karşı sorumlu ve tüzel kişiliği haiz bir kuruluş olarak tanımlanmaktadır. Kuruluşun amacı diğer ülkeler ve halklarıyla kurulan ilişkilerde, insanların kalplerini ve akıllarını kazanmada önemli işlevler görmektedir.

Bu amaçlar dahilinde Türkiye tarafından 2013 yılında yapılan iki taraflı Resmi Kalkınma Yardımları, 2012 yılında yapılan yardımlara göre %30'luk artış göstermiştir. Şekil 21'de görüldüğü gibi Suriyeli misafirlere yapılan yardımlar nedeniyle Orta Doğu Bölgesi 1.6 milyar dolar ile yardımlardan en çok yararlanan bölge olmuştur.

Şekil21: 2013 Yılı İtibariyle Türkiye'nin Yardımlarından En Çok Yararlanan Ülkeler

Kaynak : AFAD, 2014

Bu kapsamda yapılan yardımları faaliyete geçirmek için merkezi birimler kurulmuş ve bu merkezlerde; Yönetim Merkezi, Kayıt-Kabul Merkezi, Jandarma, Türk Kızılay'ı,

Sahra Hastanesi, Okul, Hizmet Grupları, Otopark ve Su Tankı alanlarına bölünmüş olup alt ve üst yapı çalışmaları tamamlanmıştır. 2013 yılı Ocak ayı içerisinde de 2.000 konteyner ve 12.000 kişi kapasiteli Harran Konteyner kenti hizmete girmiştir. Son olarak ise 7 Aralık 2013 tarihi itibarıyla Viranşehir Çadırkentine Suriye vatandaşları kabul edilmeye başlanmıştır.

Yardımların niteliğine baktığımızda; barınma merkezlerinde sağlık hizmetleri kurulan sahra hastaneleri bünyesinde 4 ambulans, 7 doktor ve 25 sağlık personeliyle yürütülmektedir. Kampların güvenliği 24 polis, 189 jandarma, 561 özel güvenlik görevlisi ve 103 güvenlik kamerası aracılığı ile sağlanmakta olup 8 adet tam teşekküllü yangın söndürme aracı, 73 itfaiye personeli 304 adet yangın söndürme cihazı Suriyeli Misafirlere hizmet vermektedir. Ayrıca 3 barınma merkezinde bulunan 2'si çadır 1'i prefabrik toplam 3 okulda okul öncesi ve ilköğretim öğrencileri ile birlikte toplam 14.459 Suriyeli öğrenci 228 derslikte eğitim almaktadırlar. Ayrıca, barınma merkezlerinde eğitmen-öğretici ihtiyacı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Müftülük ve çadır kentte barınan Suriye vatandaşlarından karşılanarak Arapça eğitim öğretim kursları ve erkekler için kuaförlük kursu açılmıştır.

Toplamda 53 mescit Suriyeli Misafirlerin ibadetlerini gerçekleştirmeleri amacıyla hizmete sunulmuştur. Ayrıca barınma merkezlerinde toplam 14 kuaför, 33 dinlenme salonu, yaklaşık 20 donum spor alanı, 3 market, 62 adet televizyon, 6 adet İnternet salonu, 113 bilgisayar ve 1.400 m² adet oyun parkı bulunmaktadır (TİKA Kalkınma Yardımları Raporu, 2013).

4.2.2. Kızılay Yardımları

Kızılay, 1868 yılında kurulmuş ve bu günkü yapısına 1947 yılında kavuşmuştur. Kızılay hiçbir ayırım gözetmeden yardım eden, uluslararası tanınırlılığı olan dernek statüsünde bir kuruluştur. Kurumun amacı, Toplumun güç ve kaynaklarını harekete geçirerek, insan saygınlığının korunması doğrultusunda her koşulda, yerde ve zamanda muhtaç ve korunmasız insanlara yardım etmek ve toplumun afetlerle mücadele kapasitesinin geliştirilmesini desteklemektir.

Suriye İnsani Yardım Operasyonu kapsamında Türk Kızılay'ı, ülkemize gelen ve kurulan konaklama merkezlerinde yerleştirilen Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarının barınma, (çadır, battaniye, ısıtıcı, yatak vb. çadır içi malzemeler) gıda, hijyen malzemesi, giyim malzemesi gibi temel insani yardım ihtiyaçlarının karşılanması ve dağıtımını görevini üstlenmektedir.

Türk Kızılay'ı, ülkemizde geçici olarak, uluslararası koruma altında misafir edilen Suriyeli vatandaşların barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlarının yanı sıra ibadet çadırlarını karşılamaktadır. Ayrıca kurulan sosyal faaliyet çadırlarında, Suriyelilere psiko-sosyal destek, sosyal ihtiyaçlarının karşılamasının yanı sıra, sınırdaki Suriyeli vatandaşlara da yardım ulaştırma faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

29 Nisan 2011 tarihinden itibaren sürdürülmekte olan Suriye Krizi İnsani Yardım Operasyonu kapsamında toplam yapılan yardım miktarları Tablo 2'de şu şekilde gösterilmektedir;

Tablo 2: Kızılay Tarafından Suriyeli Sığınmacılara 2011 Yılından İtibaren Yapılan Yardım Miktarları

Stok Grubu	Sıra No	Malzeme Cinsi	Miktarı	Birimi
Barınma	1	Çadır	46.900	Adet
	2	Battaniye	1.185.841	Adet
	3	Yatak	300.064	Adet
	4	Barınma Diğer	937.064	Adet
Gıda	5	Un	101.964.291	Kg
	6	Şeker toz	1.819.005	Kg
	7	Gıda Kolisi	2.471.388	Adet
	8	Kumanya	9.103.904	Adet
	9	Ekmek	8.733.947	Adet
	10	Su	2.916.026	Litre
	11	Gıda Diğer	45.128.799	Kg
Tıbbi Malzemeler	12	İlaç	37.290.400	Adet
	13	Tıbbi Sarf	19.684.188	Adet
	14	Tıbbi Cihaz	129.237	Adet
	15	Ambulans	105	Adet
Hijyen Malzemesi	16	Hijyen Seti	948.761	Adet
	17	Hijyen Diğer	9.893.931	Adet
Diğer	18	Giyim Malzemesi	10.348.931	Adet
	19	Enerji Malzemesi	3.263.981	Adet
	20	Araç Vasıta	33	Adet
	21	Diğer İnsani Yardım Malzemeleri	5.200.883	Adet

Kaynak: Kızılay, 2015

Yaşanan olayların halk üzerinde neden olduğu olumsuz psikolojik etkileri en aza indirmek ve üstesinden gelmek amacıyla bölgede psikososyal destek programı başlatılması ihtiyacına istinaden 08 Ekim 2012 tarihinde Türk Kızılay'ı Psikososyal Destek uzmanlarından oluşan 3 kişilik bir ekip ve Ankara Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğrenci olan 3 gönüllü ile, Şanlıurfa ili Akçakale ilçesinde Psikososyal destek faaliyetleri başlatıldı.

Psikososyal destek faaliyetleri kapsamında esnaf ziyaretleri gerçekleştirilerek 15 esnaf ziyaret edildi, 37 kişi ile görüşme yapılmış ve "Psikososyal Bilgilendirme" broşürü

dağıtıldı. Faaliyet kapsamında ayrıca taziye ziyaretleri, bireysel görüşmeler, çocuklarla görüşmeler ve Ziraat Bankası çalışanları ile görüşmeler yapılarak toplam 113 hane ziyaret edilerek, 991 kişiye ulaşıldı. Ziyaret edilen evlerde hane halkına, içinde buldukları sürecin psikososyal etkileriyle nasıl başa çıkabilecekleri konusunda bilgilendirme yapıldı. Bu süreç içerisinde yanlarında bulunduğu ve bu sürecin beraberce atlatılacağı mesajı verilerek, Türk Kızılayı Psikososyal Destek Birimini istedikleri her zaman ziyaret edebilecekleri ifade edildi.

Ayrıca, çocuklara yönelik psikososyal destek çalışmaları kapsamında tiyatro etkinliği gerçekleştirildi. Etkinliğe toplamda 600 öğrenci katılım sağlandı. Kurban Bayramı için planlanan Çocuk Şenliği etkinliği gerçekleştirildi. Bayramın 3. ve 4. günü etkinliğe toplam 3.500 çocuk ve ebeveynleri katıldı.

Türk Kızılay'ı toplamda psikososyal destek faaliyetleri kapsamında Tablo 3'te görüldüğü üzere 6.018 kişiye ulaşarak sürecin beraberce atılacağı imajını vermiştir.

Tablo 3:Kızılay Tarafından Psikososyal Destek Faaliyetleri Kapsamında Ulaşılan Kişi Sayısı

Psikososyal destek faaliyetleri kapsamında ulaşılan kişi sayısı				
Etkinlik	Kadın	Erkek	Çocuk	Toplam
Hane Ziyareti	381	85	525	991
Esnaf Ziyareti	5	40	-	45
Bireysel Görüşme	13	6	-	19
Etkinlik	-	-	4.963	4.963
Genel Toplam				6.018

Kaynak: Kızılay, 2015

Sonuç olarak Türk Kızılayı'nın yürütmekte olduğu en büyük insani yardım operasyonu olan Suriye Krizi İnsani Yardım Operasyonu, 2,5 yıldır Valilikler, Kaymakamlıklar ve İl Afet ve Acil Durum Başkanlığı (AFAD) yetkilileri ve sivil toplum kuruluşlarıyla koordineli bir biçimde büyük özveri ve titizlik içinde yürütülmektedir

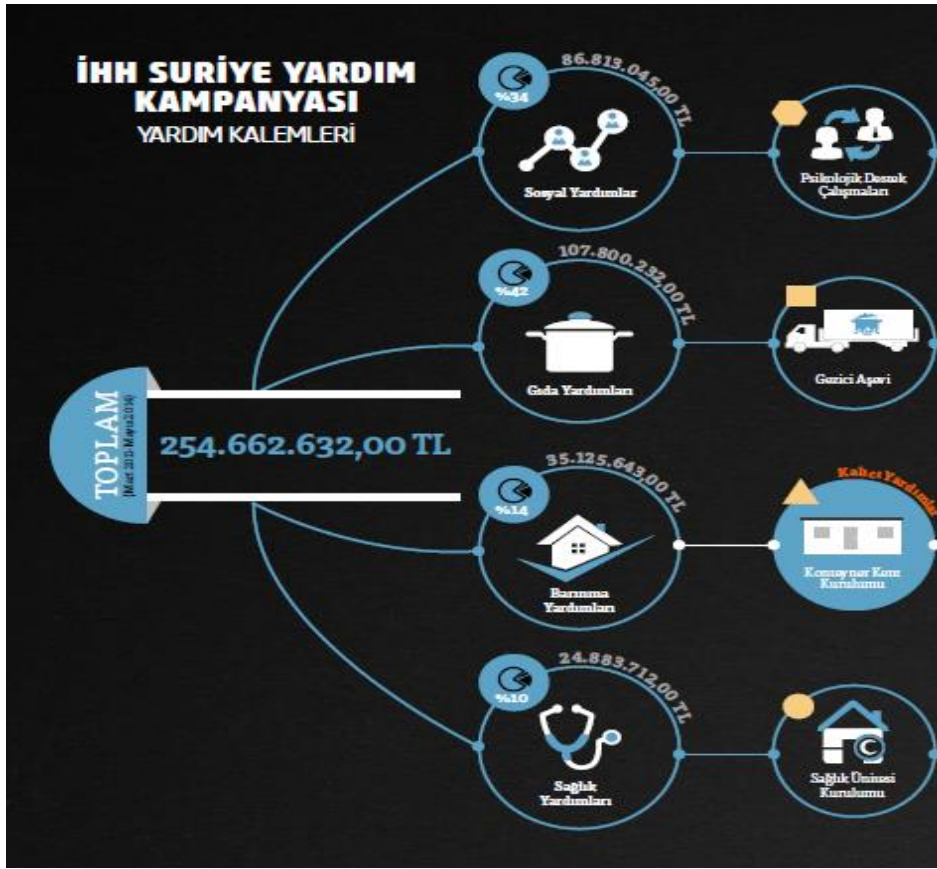
4.2.3. İnsani Yardım Vakfı (İHH) Yardımları

İnsani Yardım Vakfı (İHH), bölge, din, dil, ırk ve mezhep ayrımı yapmaksızın dünyanın herhangi bir yerinde sıkıntıya düşmüş, felakete uğramış, zulüm görmüş, aç ve açıkta kalmış; savaş, tabii afet gibi sebeplerle mağdur olmuş, yaralanmış, sakat kalmış; evsiz, yurtsuz, tüm insanlara insani yardım ulaştırmak ve bu insanların temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmesini önlemek üzere 1992 yılından bu yana çalışmaktadır.

İHH, Kızılay gibi 2011 yılının Mart ayından bu yana hem Suriye içerisinde yerinden edilen hem de Türkiye, Lübnan ve Ürdün'e sığınan Suriyeli mültecilerin barınma, beslenme, sağlık, gıda gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması için çeşitli yardım faaliyetleri yürütmektedir. Yardımlar, Kilis ve Hatay Reyhanlı'da bulunan İHH koordinasyon ofisleri aracılığı ile Suriye halkına ulaştırılmaktadır. Koordinasyon ofislerinde 57 personel ve 175 gönüllüsü ile Suriyeli mültecilere hizmet veren İHH, ayrıca Suriye içerisinde de 85 sivil oluşumla birlikte, Mart 2011'den itibaren Hatay ve Kilis'te açılan koordinasyon ofisleri ve yardım ekipleri aracılığı ile bölgedeki 10 ilde yardım çalışmaları gerçekleştirmektedir.

Suriyeli sığınmacılara yönelik kurumun yapmış olduğu yardım kalemleri ve miktarlarına baktığımızda Şekil 22'de şu şekilde gösterilmektedir;

Şekil 22: İHH Tarafından Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Yapılan Yardım Kalemleri

Kaynak : İHH, 2014

İHH; acil yardım, barınma, sağlık ve eğitim alanlarında çalışmalar yaparken mültecilerin sorunlarına uzun soluklu çözümler üretmek içinde kalıcı projeler gerçekleştirmektedir. Özellikle kamplarda prefabrik okullar inşa eden İHH, Suriyeli çocukların eğitim aldığı toplam 59 okula destek olarak Türkiye’de 2012 yılında 7.000 öğrenciye, 2013 yılında 30.000 öğrenciye; Suriye’de toplam 10.000 öğrenciye eğitim yardımı yapmıştır.

İHH’nın kurduğu 40 fırın ve 12 değirmen ile Hatay il merkezinde günlük 1.600, Reyhanlı’da günlük 20.000, Yayladağ’da günlük 24.000, Kilis’te günlük 4.000, (Cuma günleri 5.000) adet ekmek üreterek 24 saat hizmet vermektedir. Ayrıca temiz suya erişimin zor olduğu yerlerde 13 su kuyusu açan İHH, kurduğu 19 merkezî mutfakta mülteci ve muhacir Suriyelilere sıcak yemek dağıtımını yapmaktadır. Kurulan mutfaklarda her gün 55.640 Suriyeli mülteciye sıcak yemek verilmektedir.

Sağlık alanında da kurum tarafından çocuk felci aşısı (3 milyon doz) ve şark çıbanı aşısının bölgeye ulaştırılmasında lojistik destek sağlanmaktadır. 2011 yılından bu yana yurt dışındaki kurumun donörleri tarafından Suriye'ye 250 civarında ambulans, itfaiye ve çöp aracı yardımı yapılmıştır.

Kriz, savaş, doğal afet ve yoksulluğun olduğu bölgelerde yürüttüğü yetim yardım çalışmalarıyla savaşın en büyük mağdurları olan çocukları sahiplenen İHH, Suriye krizinin ilk gününden itibaren gerçekleştirdiği yetim çalışmaları kapsamında Suriye içinde prefabrik yetimhaneler inşa etmiştir. İHH tarafından Reyhanlı'da 6, Kırıkhan'da 1, Kilis'te 3 yetim evi olmak üzere toplam 10 yetim evinde 1.389 Suriyeli yetim İHH'nın Yetim Sponsorluk Destek Sistemi kapsamında düzenli olarak, 7.000 Suriyeli yetim dönemsel olarak desteklenmekte ve yetim çocukların ve annelerinin yaşadıkları travmayla başa çıkabilmeleri için sosyal yardımlar da yapmaktadır. Bu çerçevede psikolojik destek çalışmaları, sosyal etkinlikler, düzenli gıda yardımları, mülteci kamplarına oyun parkları yapımı, kıyafet, kırtasiye ve oyuncak dağıtımları gerçekleştirilmektedir. Kurum tarafından yardım faaliyetleri kapsamında kıyafet, tekstil ürünleri, ayakkabı, battaniye, ev eşyası, gıda, su, ilaç gibi temel ihtiyaçların bulunduğu 3.290 TIR, Mayıs 2014 itibarıyla Suriyeli mültecilere ulaştırılmıştır.

Tüm bu yardımlar doğrultusunda kurum yapmış olduğu yardım faaliyetlerine; Psikolojik Destek Çalışmaları, Eğitim Yardımları, Okullar, Gezici Aşevi, Kahvaltılık Malzeme Dağıtımı, Konteyner Kent Kurulumu, Çadır Kent Kurulumu, Sağlık Ünitesi Kurulumu, Sahra Hastanesi Kurulumu, Malzeme Desteği, Mobil Sağlık TIR'ı İHH Suriye yardım kampanyası kapsamında sosyal, gıda, barınma ve sağlık yardımları için toplamda 254.662.632,00 TL harcamıştır.

Ayrıca bu yardımların sağlamlasında birçok proje ile ortaya çıkan İHH, 2013 Aralık ayında "Suriye İçin Bir Ekmek, Bir Battaniye" ve 2014 Ocak ayında "Sana İhtiyacım Var" kampanyaları ile Türkiye'nin önde gelen sivil toplum kuruluşlarını, sendikalarını, sektör temsilcilerini, medya organlarını, Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) ve Türk Kızılayı'nı da ortak bir zeminde buluşturmuştur (İHH, 2014)

4.2.4. AFAD Yardımları

AFAD, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı 2009 yılında Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü yerine kurulmuş ve doğrudan Başbakanlığa bağlı bir kurum olup, afet öncesi hazırlık ve zarar azaltma, afet esnasında yapılacak müdahale ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmalarının yönetim ve koordinasyonunu gerçekleştirmektedir. Yabancı kişi ve kuruluşlara ait her türlü kaynakları değerlendirerek afet veya acil durumun etkilerini gidermeye yönelik müdahale çalışmalarını yürütmek, yabancı devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla görev alanına giren konularda işbirliği yapmak kurumun faaliyetleri arasındadır.

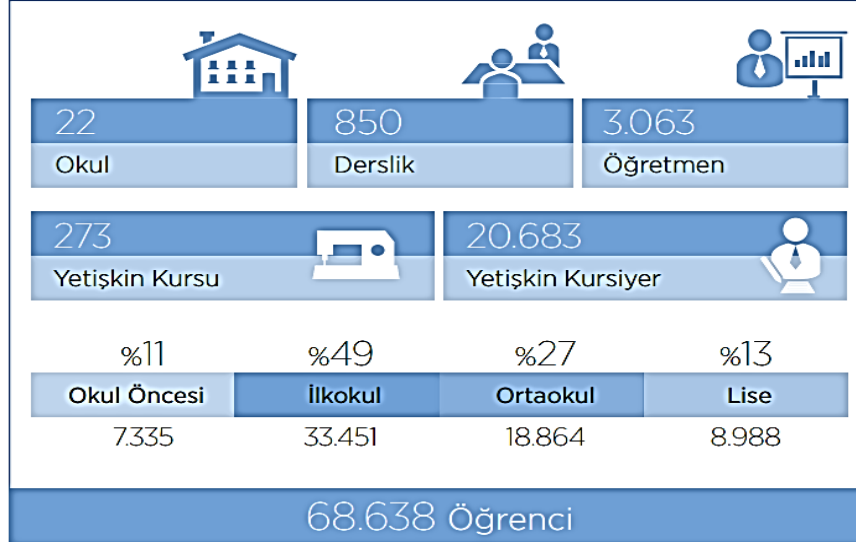
Bu faaliyetler dahilinde Mayıs – Haziran 2011 tarihinden itibaren, Hatay ili Yayladağı, Altınözü ve Reyhanlı ilçelerine gelen ve “geçici kabulleri” yapılan Suriye vatandaşlarının Türkiye’deki hukuki durumları, Mart 2012 tarihinde AFAD Başkanlığı koordinasyonunda, Bakanlık, kurum ve kuruluşlarımızın katkılarıyla “Türkiye’ye Toplu Sığınma Amacıyla Gelen Suriye Arap Cumhuriyeti Vatandaşlarının ve Suriye Arap Cumhuriyetinde İkamet Eden Vatansız Kişilerin Kabulüne ve Barındırılmasına İlişkin Yönerge” hazırlanmış olup, ülkemizde bulunan Suriyelilerin iş ve işlemleri bu mevzuat ile düzenlenmekte ve yürütülmektedir

Bu çerçevede Suriyeli misafirlerimiz, ülkemizin afet ve acil durumlarla ilgili “koordinatör kurumu” AFAD tarafından kurulan ve yönetilen barınma merkezlerinde barındırılmaktadır. AFAD, hem bu barınma merkezlerindeki misafirlerimiz, hem de Suriye’de yaşam savaşı veren komşularımızın hayatlarını sürdürebilmeleri için olağanüstü bir gayret sarf etmektedir. BM yetkilileri ve yabancı devlet adamları tarafından dünyadaki en iyi barınma merkezleri olduğu her fırsatta vurgulanan bu merkezlerde; temel insani ihtiyaçların yanı sıra eğitim, sağlık, bankacılık, tercüme, psiko-sosyal danışmanlık gibi servislerde dünya standartlarının üzerinde bir hizmet sunulmaktadır.

Suriye’den gelen misafirlerle ilgili sorumlu kurum olan Başbakanlık AFAD tarafından 10 ilimizdeki 22 geçici konteyner kent ve çadır kentlerde çeşitli kurumlarla koordinasyonu sağlamaktadır. AFAD, kamu kurum ve kuruluşları ve Türk Kızılay’ı ile çadır kentlerde ve konteyner kentlerde barınma, yiyecek, sağlık, güvenlik, sosyalaktivite,

eğitim, ibadet, tercümanlık, haberleşme, bankacılık ve diğer hizmetler vermektedir. Kurum tarafından Suriyeli sığınmacılara verilen hizmetler şu şekildedir.

Şekil 23: AFAD Tarafından Verilen Eğitim Hizmetleri

Kaynak : AFAD, 2014

Yaklaşık 70 bin Suriyeli çocuk; Şekil 23’de görüldüğü gibi anaokulu, ilköğretim, lise seviyesinde 22 okul, 850 sınıfta, 3 binden fazla öğretmenle eğitimlerine devam etmektedir. Okullarımızda; fen bilimleri, sosyal bilimler, matematik, bilgisayar, İngilizce, Arapça ve diğer yabancı dillerde eğitim verilmektedir.

Barınma merkezlerinde insani ihtiyaçların dışında Suriyeli misafirlerin sosyal ihtiyaçlarına yönelik eğitim ve mesleki kurs faaliyetleri de yürütülmektedir. Açılan mesleki eğitim kursları kapsamında; halı dokuma, kuaförlük, biçki-dikiş, dokumacılık, bilgisayar, el sanatları, Türkçe, Arapça ve İngilizce, okur-yazarlık kursları bulunmaktadır. 40 binin üzerinde Suriyeli misafirimizin eğitim aldığı kurslarda, hâlihazırda 21 bine yakın kursiyer, çeşitli kurslara devam etmektedir.

Ayrıca Kursiyerlere, motivasyonu artırmak amacıyla başarı belgesi dağıtılmaktadır. Dikiş-nakiş kursunda konteyner kentin temel bazı ihtiyaçları da üretilmekte ve büyük fayda sağlanmaktadır. Kurslardan elde edilen ürünlere yönelik sergiler açılmakta ve

kadınların sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır. Önümüzdeki dönemlerde bu ürünlerin satışı yoluyla küçük de olsa gelir elde etme imkânı sağlanmış olacaktır.

Şekil 24: AFAD tarafından Verilen Sosyal Hizmetler

168 Mescit	58 Kuran Kursu	87.280m ² Spor Alanı
14.872m ² Oyun Parkı	103 Dinlenme Salonu	14 İnternet Salonu
58 Kuaför	3.443 Güvenlik Personeli	31 İtfaiye
38 Market	1.093 Bulaşıkhanesi	207 Çamaşırhanesi

Kaynak :AFAD, 2014

Barınma merkezlerinde güvenlik hizmetleri yeterli sayıdaki jandarma ve özel güvenlik personeli tarafından sağlanmaktadır. Barınma merkezlerimiz, 7/24 güvenlik kameralarıyla izlenmektedir. Barınma merkezlerinde Şekil 24’de görüldüğü gibi; kanalizasyon sistemi, su şebekesi, prefabrik tuvalet ve duşlar, bulaşıkhanesi ve çamaşırhanesi, çocuk oyun alanları, TV ve internet odaları, market ve ibadethane gibi donatılar da kurulmuştur. Suriyeli misafirlerimiz için haberleşme, tercümanlık, çevre temizliği, itfaiye, bankacılık, psiko-sosyal destek gibi hizmetler de sunulmaktadır.

Şekil 25 : AFAD tarafından Verilen Sağlık Hizmetleri

Kaynak :AFAD, 2014

Suriye vatandaşlarına, barınma merkezlerimizde kurulan 21 sağlık merkezinde görev yapmakta olan 114'ü uzman doktor olmak üzere 399 sağlık personeli tarafından sağlık hizmeti verilmektedir. Ayrıca 24 ambulans 7/24 hazır bekletilmektedir. Günde ortalama 10 bin Suriye vatandaşı sağlık merkezlerinde muayene olmaktadır.

Toplamda Şekil 25'de görüldüğü gibi 2.6 milyondan fazla tedavi ve 45 bine yakın ameliyat gerçekleştirilmiştir. 12 bine yakın Suriyeli bebek, hayata gözlerini barınma merkezlerimizde açmıştır. Sağlık merkezlerinin kapasitesini aşan vakalarda ise hastalar sevk zincirine bağlı olarak, şehirlerimizdeki hastanelere nakledilmektedir. Ayrıca barınma merkezlerinin dışında yaşayan Suriye vatandaşları Türkiye çapındaki tüm hastanelerden ücretsiz olarak sağlık hizmeti alma hakkına sahiptir (AFAD, 2014).

4.2.5. Kimse Yok mu Derneği Yardımları

Suriyeli sığınmacılara yardım faaliyetlerinde bulunan sivil toplum kuruluşlarından biri olan Kimse Yok Mu Derneği, Suriye savaşın patlak verdiği günden bu yana Suriyeli muhacirleri hiç yalnız bırakmadı. Derneğin bu kapsamda yapmış olduğu yardım faaliyetlerine baktığımızda;

4.2.5.1. İnsani Yardım Hizmetleri

İlk etapta Ürdün ve Lübnan'a sığınan mültecilere insani yardım malzemeleri ulaştıran Kimse Yok Mu, ülkemize sığınan mültecilere de yardım elini uzattı. "Kış Geldi... Suriye İçin Bir Ekmek Bir Battaniye" ve ondan bir sonraki yıl başlatılan "Sana İhtiyacım Var" kampanyaları kapsamında; Hatay'ın Yayladağı ve Reyhanlı İlçeleri, Gaziantep Merkez ve Nizip İlçesi, Batman, Kilis, Kahramanmaraş, Şanlıurfa ve Osmaniye'deki Suriyeli mültecilere 330'u aşkın TIR yardım malzemesi ulaştırıldı. KYM'nin, Suriyeli kardeşlerimize sağladığı destek 70 milyon TL'yi geçti.

Kimse Yok Mu Ürdün, Lübnan ve ülkemizin çeşitli illerine sığınmış Suriyeli misafirlerle birlikte Kilis Öncüpınar Sınır Kapısı'nda oluşturulan tampon bölgede de Suriyeli savaş mağdurlarına yönelik insani yardım desteğinde bulundu.

Ülkemizde buldukları bu zaman dilimi içerisinde bayramlarda gönlü buruk bir Suriyeli bırakmamak için tüm imkânlarıyla seferber olan Kimse Yok Mu, Ramazan ve Kurban dönemlerinde misafirlerimizin sevinci oldu.

Suriyeli mültecilerin barınma, giyim, sağlık, eğitim, temizlik ve gıda gibi tüm temel ihtiyaçlarının karşılanmasına katkı sağlayan KYM, Kilis'te kurulan gezici aşevinde günlük 4 bin kişiye sıcak yemek dağıtmaya devam ediyor.

4.2.5.2. Sağlık Hizmetleri

Sağlık çalışmaları kapsamında Suriyeliler tarafından açılan bir tıp merkezine ilaç, malzeme, ekipman katkısı sağlanmış, 800 bin liradan fazla sağlık desteği verilmiştir. Yüzlerce savaş yaralısına burada cerrahi müdahaleler gerçekleştirilmiştir.

4.2.5.3. Eğitim Hizmetleri

Kimse Yok Mu iç savaş nedeniyle eğitim hayatları yarım kalan Suriyeli misafir öğrenciler için 2014 Temmuz ayı itibarıyla 456 bin lirayı aşan eğitim desteğinde bulunmuştur.

2013-2014 eğitim döneminde ülkemizde misafir olarak bulunan Suriyeli ilkokul ve lise düzeyindeki 1.150 öğrencinin eğitim almalarına destek veren KYM, Suriyeli öğrencilere kırtasiye ve eğitim desteği vermeye de devam etmektedir (Kilis ve Yayladağı'nda 2 adet okuma salonunda eğitim alan 600 öğrenci eğitime 2014-2015 yılında başlamıştır).

Okuma salonlarında ücretsiz eğitim alan Suriyeli çocuklara ve onlara eğitim veren Suriyeli öğretmenlere aileleriyle birlikte destek veren KYM, bu sayede çok sayıda Suriyeli çocuğun Türkçe öğrenmesine katkı sağlamıştır.

4.2.5.4. Kalıcı Hizmetler

Malatya'da yapımına 2012 Kasım ayında başlanan ve Suriyeli sığınmacı çocuklar için yapılan, yaklaşık 200 bin liraya mal olan 6 derslikli okulda 300 ilköğretim öğrencisi eğitim almaktadır.

Kimse Yok mu Derneği'nin Suriyeli sığınmacılarına yapmış olduğu yardım faaliyetlerine yönelik toplam yardım miktarları Tablo4'de şu şekilde gösterilmektedir.

Tablo 4:Kimse Yok Mu Derneği'nin Suriyeli Sığınmacılar İçin Yaptığı Yardım Miktarları

KATEGORİ	TUTAR (TL)
Alışveriş Çekleri	21.045,00
Eğitim	463.412,22
Ev eşyası	5.248.695,62
Gıda	10.970.365,83
Giyim	40.795.054,58
Sağlık	803.434,64
Temizlik	830.510,95
Yakacak	3.452,52
Nakit	3.350.000,00
N. yardım harcaması	5.333.469,68
Toplam	67.819.441,04

Kaynak: Kimse Yok Mu Derneği, 2013

Tüm bu yardım faaliyetlerinin dışında Kimse YokMu Derneği'nin Zorlu kış şartlarında ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanan mültecilere, banka kartı dağıtarak kendi ihtiyaçları ve istekleri doğrultusunda alışveriş yapabilmelerine, hayatlarını kolaylaştırmalarına destek olmak amacıyla "KYM- UNHCR Nakit Yardım Projesi" adıyla bir proje çalışması yapmaktadır:

4.2.5.5. KYM- UNHCR Nakit Yardım Projesi

Proje, Kimse Yok Mu ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ortaklığıyla Tablo 4'de görüldüğü üzere, Suriyeli mültecilerin yoğun olarak yaşadığı Gaziantep, Nizip, Kilis, Reyhanlı, Yayladağı merkezlerinde yürütülmüştür. Proje kapsamında 5 merkezde 69 gönüllünün desteğiyle 3 bin 200 aileye sosyal inceleme uygulanmış ve 2 bin 825 aile seçilmiştir. Projenin çözüm ortağı Bank Asya tarafından 2 aylık olmak üzere; her haneye kişi başına 200'er liralık nakit desteği sağlayacak şekilde hazırlanan kartlar; gönüllüler, KYM Genel Merkez ve ilgili şube çalışanları tarafından tek tek mültecilerin evlerine yapılan ziyaretler ile bir haftalık sürede teslim edilmiştir.

Tablo 5: KYM-UNHCR Nakit Yardım Projesi

Proje Adı	Suriyeli Mültecilere Nakit Yardımı
Proje Süresi	16 Aralık 2013 – 31 Ocak 2014
Proje Çözüm Ortağı	Bank Asya Katılım Bankası
Proje Bölgeleri	Gaziantep, Nizip, Kilis, Reyhanlı, Yayladağı
Projeden Faydalananlar	Kamp dışında yaşayan Suriyeli mülteciler

Kaynak: Kimse Yok Mu Derneği, 2013

Tablo 5'de gösterildiği üzere proje kapsamında 15 Ocak'tan 27 Şubat tarihine kadar geçerli olan toplamda 3 bin 350 TL yüklü olan 2 bin 825 kart, kamp dışında kalan Suriyeli mültecilere dağıtılmıştır. Dağıtılan kartlardan 16 bin 750 kişi istifade etmiştir. Projenin ardından Bank Asya tarafından verilen raporda kartların yüzde 80 oranında gıda, yüzde 8 oranında ev aletleri, yüzde 7 oranında giyim ve sırasıyla iletişim, yakıt, kırtasiye, sağlık ihtiyaçlarında kullanıldığı tespit edilmiştir. Kış dönemi için acil yardımı hedefleyen bu

projenin ardından, mültecilerin Suriye'ye dönme imkânlarının kısa vadede mümkün görülmemesi sebebiyle, bu projenin devamı niteliğinde daha uzun soluklu bir proje için çalışmalar yürütülmektedir (<http://www.kimseyokmu.org.tr/?p=guncelfaaliyetalanlari&gl=guncel&cl=suriye&i=1396>).

4.2.6. Yeryüzü Doktorları Derneği Yardımları

Yeryüzü Doktorları Derneği, bir grup doktorun 2000 yılında bir araya gelerek oluşturduğu Yeryüzü Doktorları (Doctors Worldwide) Derneği, bugün yeryüzünün neresinde temel tıbbi bakım ve sağlık hizmetlerinden mahrum bir insan (hasta, sakat, felaketzede, mazlum, mağdur) varsa; diline, dinine, ırkına, cinsiyetine bakmaksızın tıbbi yardım ulaştırmaya çalışmaktadır.

Dernek, Türkiye sınırına sığınan Suriyelilere acil sağlık müdahalesinde bulunan ve ilaç dağıtan Yeryüzü Doktorları, iç kesimlerdeki mültecilere mobil sağlık hizmetleri sunmaktadır.

Derneğin aile hekimi, çocuk doktoru ve eczacılardan oluşan Yeryüzü Doktorları Gönüllü Sağlık Ekipleri, özellikle çocuklara tıbbi müdahalede bulunmaktadır. Soğuk hava ve yolculuk şartlarından ötürü zayıf düşmüş çocukların ilk tedavilerini gerçekleştiren bu ekipler, zor durumdaki sığınmacılara ilaç yardımının yanı sıra mama ve çocuk bezi de ulaştırmaktadır.

Ayrıca 1 doktor, 1 eczacı ve 1 saha koordinatörü de Suruç'taki 7.000 kişilik kampta tam zamanlı hizmet vermekte. Kampta ihtiyaç sahiplerine tekerlekli sandalye dağıtımı da yapılmıştır. 5000 kişilik Şırnak Maden Kampında ise Iraklı mülteciler kalmaktadır. Yeryüzü Doktorları ilk etapta kampın 5 aylık sağlık hizmetini sağlayacak (Kasım 2014 – Mart 2015). Proje kapsamında Yeryüzü Doktorları Sağlık Kliniği açıldı. Klinikte bölgenin ihtiyaçlarına uygun yerel dilleri konuşabilen 3 doktor ve destek personeli tam zamanlı hizmet vermektedir. Derneğin faaliyet gösterdiği sağlık kliniklerinde birinci basamak sağlık hizmetleriyle birlikte mültecilerin ilaçları da aynı ve nakdi bağışlar sayesinde ücretsiz sağlanmaktadır.

Yeryüzü Doktorları tarafından, Suriyeli Türkmen ve Arap hastaların tedavisi için Hatay Yayladağı ilçesinde bir sağlık yardım istasyonu kuruldu. Derneğin Yayladağı'ndaki sağlık istasyonu haftanın 5 günü; yoğun bir şekilde çalışıyor. Sağlık istasyonunda 1 aile hekimi, 1 kadın doğum uzmanı, 1 dişçi, 1 laborant, 2 hemşire, 1 idari personel çalışmaktadır. Dahiliye, aile hekimliği ve diş polikliniklerinde her gün ortalama 50 hasta hizmet alıyor. Ayrıca bu sağlık yardım istasyonu içerisinde bir de eczane hizmet vermektedir. Hastaların ilaçları da Yeryüzü Doktorları eczanesinden ücretsiz olarak temin ediliyor.

Yeryüzü Doktorları, "Suriyeli Mülteci Çocukların Sünneti Bizden, Kirveliği Sizden" kampanyası kapsamında Hatay'daki Türkmen ve Arap mülteci çocuklar sünnet edilmekte ve bölgedeki mültecilere Ramazan ayında gıda yardımları da yapılmaktadır.

Tüm bu kurum ve kuruluşların 2011'den itibaren ülkemize gelmeye başlayan Suriyeli sığınmacılara yönelik yapmış oldu yardım miktarı oldukça önem arz edecek seviyededir. Bu konuda Suriyeli mültecilere yapılan yardımların daha etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla "Suriye İnsani Yardım Çalışmaları Değerlendirme Toplantısı"nda konuşan AFAD Başkanı Fuat Oktay;

"Birleşmiş Milletler standartlarında bugün itibarıyla 5 milyar dolar yardım yaptık. 1 milyon 650 bin kişiyi bugün itibarıyla misafir ediyoruz. Bunların 225 bin kişisini 22 kampımızda misafir ediyoruz. Ama geriye kalan çok büyük bir bölüm şehirlerimizde, yine yoğunluklu olarak sınır şehirlerimizde ama onun ötesinde bazı metropol şehirlerimizde bir yoğunluk var. Hangi şehrimizde ne kadar olduğunu bugün itibarıyla düne göre çok daha iyi biliyoruz. Şehirlerimizde kalan kişinin 1 milyon 400 bini biyometrik kayıt altına alınmış durumda. Yani kim nerededir, nerede ikamet ediyor ve ihtiyaçları noktasında bundan sonra bu verileri çok daha net paylaşacağız. Ve ne kadarının ihtiyaçları karşılandığı ve yapılan yardımlarını nerelere ve kimlere gittiğine dair resmi çok daha net görmüş olacağız" diyerek, başta olmak üzere Türk Kızılayı, İHH İnsani Yardımlaşma Vakfı ile Yeryüzü Doktorları Derneği dahil 19 sivil toplum kuruluşunun temsilcilerine; Suriye ve Iraklı mültecilere yardımlar konusunda sivil toplum kuruluşlarının ilk günden buna yüreklerini ortaya koyduğunu belirtti. Sadece kamu kuruluşlarının değil sivil toplum kuruluşlarının da aynı özveriyle ve ciddiyetle desteklerini artırarak destek ettirdiklerini teşekkür etti. Ayrıca Türkiye'nin, Amerika'ya oranla 8 kat daha cömert olduğunu söyledi ve şu ana kadar uluslararası boyutta Suriyeli sığınmacılara yapılan yardımların yaklaşık 300 milyon dolar olduğunu belirtti."

bu da Türkiye'nin ne derece önemli bir yardım faaliyetinde olduğu ortaya konmuştur.

Tüm bu yardımların sonucunun toplumsal alandaki zemini ve karşılığı da güçlü olmaktadır. TİKA, AFAD, Kızılay, İnsani Yardım Vakfı (İHH) ve Yeryüzü Doktorları gibi

birçok kurum ve kuruluşun kendilerini Suriyelilerin ihtiyaçlarını karşılamaya adanmış olduğunu ve Suriyeli sığınmacılara yönelik son derece kucaklayıcı ve kardeşlik söylemiyle hareket ettiklerini göstermektedir. Aynı şekilde bu yapılan yardım faaliyetleri uluslararası alanda Türkiye'nin ne derece insani amaçlı diplomatik misyon sahibi olduğu göstermekte olup, bu davranışıyla Suriyelilere yönelik şiddet ve ayrımcı yaklaşımın alanını daraltmakta ve muhtemel sosyal patlamaların önünü kesmektedir. Böylece Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları kapsamında Türkiye'nin bölgede yapmış olduğu yardım faaliyetleri, yardım yapılan toplumlar üzerindeki Türk imajının ve insani yardımlar konusundaki hassasiyetinin görülmesi açısından oldukça önem arz etmektedir.

4.3. Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Yardım Faaliyetlerinin Türk Kamu Diplomasisi Üzerindeki Etkisi

2000'li yıllarla birlikte daha çok-boyutlu, girişken ve iddialı bir dış politika izlemeye başlayan Türkiye bugün dünyada “insani yardım” söylemleri üzerinden dış politikasını kurgulamakta, bu anlamda kamu diplomasisinde idealist bir dil geliştirmektedir. Barışın tesis edilmesi (peace-building) ve barışın korunması (peace-keeping) alanlarında inisiyatif alıp, girişimler gerçekleştirmektedir. Sözü edilen örnekler, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin özellikle Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar coğrafyasına yönelik olarak yoğunlaştığını göstermektedir. Türkiye'nin özellikle bu bölgelerdeki etkinliğini arttırma çabalarının yoğunluğu gözlenmektedir.

Örnek olarak; son yıllarda dünyanın pek çok bölgesinde olduğu gibi sınır komşumuz Suriye'de çıkan iç karışıklıklar nedeniyle 2011 yılından itibaren ülkemize sığınmacı olarak gelen Suriyelilere yapılan dış yardımlar, Türkiye'nin bölgedeki imajına ve Türk kamu diplomasisi çalışmalarına zemin teşkil etmekte ve ayrıca Türkiye'nin bu konuya gösterdiği önemi ortaya koymaktadır. Türk kamu diplomasisi, Osmanlı Devleti'nden gelen tarihi mirasıyla bölgede en çok öne çıkan kültürel diplomasi inisiyatifine sahiptir. Bu kapsamda değerlendirilebilecek çok ciddi oranda insani yardım diplomasi vurgusu da göze çarpmaktadır.

Dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu İnsani yardım diplomasisinin Türkiye için önemini şu şekilde vurgulamaktadır; “Günümüz diplomasi anlayışının realist-idealist

ve yumuşak güç- sert güç ikilemelerinin düşünsel çerçevelerine meydan okuduğunu ve bu katı ayrımlara son vererek insan-odaklı bir diplomasi yaklaşımı düşünmenin zamanının geldiğini ifade ederek Türkiye'nin farkının, dış politikasında benimsediği insani diplomasiden kaynaklandığını dile getirmektedir” (Davutoğlu, 2013: 870).

Ayrıca Davutoğlu, insani diplomasiyi önemli bir kamu diplomasisi unsuru olarak şu şekilde vurgulamaktadır:

“İnsana değmeyen, insani özü taşımayan, insanın vicdanına hitap etmeyen hiçbir diplomasi artık kalıcı olamayacak. Dünyanın en güçlü ordularına sahip olmak ne kadar önemliyse, insanlık vicdanına ait olmak ve o vicdana hitap edebilmek de artık o kadar önemli. Artık Türk bayrağı sadece bir gücün değil de, bir vicdanın sembolü olarak bütün buralarda dalgalanıyorsa Gazze sokaklarında, Myanmar’da, Somali’de. İşte o zaman sizin küresel bir diplomasi kabiliyetiniz var. İşte bizim insani diplomasiden kast ettiğimiz bu, yeni bir boyut getiriyoruz diplomamıza. Krizlere, bölgemizdeki krizlere çözüm bulma çabalarını gösterirken, bir taraftan da bütün insanlığı kuşatacak, insanlığın zihnini ve vicdanını meşgul eden ne varsa onların hepsine sahip olacak bir iddia. Yeni Türk diplomasisinin en önemli hedeflerinden biri bu olmalıdır diye düşünüyoruz, çünkü insanlığın akışı da bu yönde” (Dışişleri Bakanlığı, 2013).

Türkiye, yukarıda sözü edilen çerçevede Suriye’de iç karışıklık sonucu ortaya çıkan yardım ihtiyacına kamu kurum ve kuruluşları ve çeşitli sivil toplum örgütleriyle destek vermiştir. Verilen bu destek ve yardımlarla birlikte Türkiye, yardım yaptığı ülke toplumları üzerinde etki yaratmakta ve bu etki hem bölgedeki hem de dünyadaki Türkiye ve Türk vatandaşlarının imajını değiştirmektedir. Örneğin; Somali’deki insani yardımlar üzerinden elde ettiğimiz pozitif imajı, pozitif algıyı klasik diplomatik yöntemlerle elde etmemiz mümkün olmamaktadır.

Zaman zaman yabancı ülke devlet adamları ya da aydınlarının Türklere, tarihteki jestleri nedeniyle şükran ve minnettarlık duygularını dile getirmelerini sağlamaktadır. Bu pozitif algının oluşmasında, Osmanlı Mirasının Türk kökenli milletlerin kurduğu devletlerin Asya’dan Avrupa’ya uzanan geniş bir coğrafyaya yayılmış tarihi ve kültürel eserler, anılar üzerinde bir geçmişe sahip olmanın kamu diplomasisi faaliyetlerinde avantajını da kullanabilmektedir. Türkiye’nin bir diğer avantajı da çok sayıda akraba devlet, farklı devletlerin çatısı altında yaşayan akraba topluluklara sahip olmasıdır. Bu avantajların kamu diplomasisi açısından fırsata dönüştürülebilmesi için devlet yöneticilerinden ziyade bu bölgelerin halklarıyla hem devlet temelli hem de sivil toplum

kuruluşlarıyla iş birliği içinde faaliyetler yürüterek Suriye halkıyla kalıcı karşılıklı iyi niyetli iyi ilişkiler kurmaya özen göstermektedir.

Bu iyi niyet ve iyi ilişkilerin oluşturulmasında Türk kamu diplomasisi açısından en önemli gerekliliklerden biri olarak öne sürülen hükümet, özel sektör, sivil toplum işbirliği, Türkiye'nin Suriye için düzenlediği yardım kampanyaları sürecinde kendini göstermektedir. Suriyeli sığınmacılara yardım kampanyaları kapsamında; Türkiye'nin kamu diplomasisi aktörlerinden TİKA, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Kızılay, İHH İnsani Yardım Vakfı, Kimse Yok Mu Derneği ve Yeryüzü Doktorları Derneği gibi birçok kurum ve sivil toplum kuruluşu katılmaktadır. Yardım faaliyetleri Türkiye'nin bölgedeki yumuşak gücünün kapasitesini göstermesi açısından önemli bir adım teşkil etmektedir. Bu şekilde geniş kapsamlı yardım faaliyetleri kamu başta olmak üzere çeşitli sivil toplum örgütlerinin ve özel şirketlerin işbirliği içinde olmasını ve yardım kampanyalarına olan ilgiyi ve katılımı artırmaktadır. Geniş katılımlı bu yardım faaliyetleri, hem yardımların medyanın gündemine gelmesini sağlamış hem de yardımların sadece hükümet tarafından yapılan siyasi yardımlar olarak anlaşılmasını engelleyerek yardımlara daha geniş katılımı mümkün kılmıştır.

Birçok kamu kurum ve sivil toplum kuruluşu arasında işbirliği sağladığı gibi Türkiye'nin yumuşak güç unsurlarından biri olarak da kabul edilen dış yardımlar, ülkeler arasında işbirliğini ve yakınlaşmayı sağlamaktadır. Son yıllarda büyüyen ekonomisi ve uluslararası etkinliğindeki artışa paralel olarak Türkiye, kalkınma yardımlarında büyük bir artış oranı yakalamıştır. 2011 ve 2012'de dünyanın birçok ülkesinde dış yardım faaliyetinde bulunan Türkiye, Dünya Gıda Programı tarafından "yükselen donör" olarak nitelendirilmiştir.

Aynı şekilde İngiltere merkezli Kalkınma İnisiyatifi bünyesinde faaliyet gösteren ve dünyada yapılan insani yardımlara dair yıllık raporlar derleyen Küresel İnsani Yardım (Global Humanitarian Assistance – GHA) Programı'nın 2014 raporuna göre 2013 yılında ABD ve Birleşik Krallık'ın ardından Türkiye 1,6 milyar dolar insani yardım miktarı ile en fazla yardım yapan üçüncü ülke oldu. Aynı rapor, yüzde 0,21'lik oran ile milli gelirinden insani yardımlara en çok pay aktaran ülke olarak Türkiye'yi "en cömert ülke" olarak duyurdu. Türkiye'nin bu derece uluslararası arenada yardım faaliyetleri konusunda

yükselişinde, yaklaşık 1,5 milyon Suriyeli mülteciye yapılan yardımlar Türkiye'nin insani yardım sıralamasında üst sıralarda yer almasında etkili olan faktörlerin başında gelmektedir. Ayrıca Türkiye tüm bu gelişmeler ışığında, Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2016'da ilk kez düzenlenecek olan Dünya İnsani Yardım Zirvesine de ev sahipliği yapacaktır.

Böylelikle son yıllarda insani yardım donörü ülke konumuna gelen Türkiye; tarihten gelen ortak bağlarımıza ve 'Ata Topraklarımıza' vefamız ve bu topraklara olan ilişkimiz adına Suriyeli sığınmacılara gayretli bir şekilde yapmış olduğu barınma, eğitim desteği, psikodestek, gıda, ve sağlık alanında yapmış olduğu yardımlarla, yardım eden ülke ile alan ülke arasında "güven" duygusunun yaratılmasındaki temel katkılarına dikkat çekmektedir. Bu yapılan yardımlar sonucunda oluşan algı ile Türkiye'ye ilişkin olumlu bir imajın şekillendirilmesi ve iki ülke toplumu arasındaki iletişimin ilişkiler inşasına dayanması ve bu bağlamda hükümetlerden bağımsız, sürekli ve uzun vadeli stratejiler benimsenmesi önemlidir (Çevik, 2013: [ttp://uscpublicdiplomacy.org/index.php/newswire/cpdblog_detail/turkeys_humanitarian_assistance_the_fourth_largest_donor_stt](http://uscpublicdiplomacy.org/index.php/newswire/cpdblog_detail/turkeys_humanitarian_assistance_the_fourth_largest_donor_stt)).

Sonuç olarak Türkiye, denizini, kumunu, güneşini, tarihi, dini ve kültürel mekânlarını bütün bu birikimlerini kamu diplomasisi faaliyetleriyle tanıtılmaktadır. Aynı zamanda Türkiye, kamu diplomasisi faaliyeti olarak dış yardımların ülkeler arasında insani yardım diplomasi adı altında yaygınlaşmasıyla birlikte yepyeni bir tanıtma faaliyetiyle karşı karşıya kalmaktadır. Ülkemizin bulunduğu coğrafya gereği etrafındaki birçok komşusunda iç karışıklıklar yaşanmaktadır. Yaşanan bu iç karışıklıklar sonucunda milyonlarca insan komşu ülkelere sığınarak sığınmacı ya da mülteci durumuna düşmektedir. Bu çerçevede Suriye'de de yaşanan iç karışıklık sonucu Türkiye'ye sığınan Suriyeli sığınmacılar konusunda Türkiye, sınır kapılarına dayanmış yüz binlerce Suriyelinin yanında olmuş ve onlara kapılarını açmıştır. Bütün bu iç karışıklık ve kriz ortamında Türkiye, birçok kamu kurum ve kuruluşu ve sivil toplum kuruluşuyla birlikte her ne kadar insani, vicdani temelli yardım yapmış olsa da, yapılan bu yardımlar Türkiye'nin hem uluslararası arenada hem de yardım yaptığı toplumlar üzerinde başlı başına bir tanıtım faaliyetidir. Uluslararası ilişkilerde sınırların haklar arasında engel olmaktan çıktığı halkların birbirini doğrudan tanıdığı yeni kaynaşma imkânlarının ortaya çıktığı yepyeni bir döneme girmektedir. Dolayısıyla insani diplomasi ve kültürel diplomasi

bugün ülkemizin de bulunmuş olduğu bölgede barışın ve ekonomik refahın sağlanması açısından çok önemlidir. Bölgenin gülen yüzü olarak Suriyeli sığınmacılara her türlü yardım çalışmaları yapan Türkiye, Suriye halkı üzerinde bir sempati kazanma yolunda bir imaj oluşturmaya başlamıştır. Bu imaj oluşumu uzun vadede sonuç verecektir. Bu süreçte iki ülke toplumu arasında ikili ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetler gelişecek ve Suriye halkı üzerinde iyi bir izlenim oluşmasını sağlayacaktır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Suriyeli sığınmacılar ölçeğinde incelenen dış yardımlar, 10 ildeki 22 barınma merkezinde içerdiği nüfus dahilinde yayımlanan en son raporlar ölçeğinde irdelenmiştir. İrdelenen raporlarda görülmüştür ki 2011 yılının ilk çeyreğinde Suriye’de meydana gelen iç karışıklıklar nedeniyle bölgede yaşayan Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşlarının yaşadıkları insan hakları ihlalleri dolayısıyla sınırları dışında sığınmacı/mülteci durumuna düşmüşlerdir. Çoğunluğu Türkiye ve Lübnan olmak üzere dağılmalarına karşın, tezde Türkiye baz alınmış ve değerlendirmeler buna göre yapılmıştır.

Suriyelilere yapılan dış yardımlar, dördüncü bölümün konusu olması itibariyle daha yakından irdelenmiştir. Türkiye sınırları içerisinde Suriye’den gelen ilk grup sığınmacılar barınma merkezlerine alınmış ve burada misafir edilmeye çalışılmıştır. Ancak zaman içerisinde Suriye’den ülkemize gelen sığınmacı sayısının artması, kamplardan dışarıya sığınmacıların çıkmasına ve bu sığınmacıların yapılan çalışmada kapsam dışında bırakılması sonucunu doğurmuştur. Dolayısıyla tezde verilen tüm istatistikler şu an itibariyle kamplarda bulunan Suriyeli sığınmacılara ait resmi raporlar kullanılarak çıkarılmıştır. Bu sonuç, alınan istatistiklerde kamplar dışında olanların göz ardı edilmesiyle desteklenmektedir.

Bu çerçevede hükümet, sivil toplum kuruluşları ve medya aracılığıyla yapılmaya çalışılan yardım faaliyetleri, bu aktörlerin dışında da çeşitli platformlarda gerçekleştirilmektedir.

Devletler, dış politikalarında kamu diplomasisi faaliyetlerine özellikle 19. Yüzyıldan itibaren daha önem vermektedirler. Klasik diplomasi ile elde edemediği algıyı kamu diplomasisi aktörleri sayesinde uzun vadede elde etmektedirler. Birinci bölüm de anlatıldığı üzere kamu diplomasisi konusuna önem veren ve bu konuda en etkili aktörlerini kullanan devletler Uluslararası arenada imaj ve itibarını artmayı amaçlamaktadır. Örneğin, ABD Hollywood üzerinden yapılan yayınların içerikleri ile kendi dış politikası

çerçevesinde istenilen algıyı oluşturmaya çalışılmaktadır. Benzer şekilde İngiltere, eğitim alanında kamu diplomasisi faaliyeti olarak değerlendirilebilecek faaliyetlerde bulunmaktadır. Bu kapsamda İngiltere, köklü üniversitelerini kullanarak eğitim faaliyetleriyle, İngiliz tarihini, kültürünü ve yaşamını eğitim programıyla kabul ettiği kişiler üzerinde yerleştirmeye çalışmıştır.

Türkiye, yukarıda bahsedilen bu aktörleri aktif şekilde kullanamasa bile, dış politikasındaki bu açığı dünyanın birçok bölgesinde faaliyetlerde bulunan sivil toplum kuruluşlarıyla kapatmaya çalışmaktadır. İkinci bölümde detaylı olarak bu sivil toplum kuruluşları ve hükümet organizasyonlarına geniş yer verilmiş olduğundan, sadece Suriyeli sığınmacılara yönelik yapılan yardımlar çerçevesinde değerlendirmeler yapılmıştır.

Suriyeli sığınmacılar çerçevesinde değerlendirilen bu yardımları sağlayan başlıca sivil toplum kuruluşlarının Adana başta olmak üzere yetkilileriyle yapılan röportajlar ve değerlendirmeler aşağıdaki soru-cevap şeklinde yapılmıştır.

Röportajlarda kurum ve kuruluş yetkililerine sorulan sorular şunlardır;

- Kamu diplomasisi hakkındaki görüşleriniz nelerdir ? Yapılan yardımların siyasi, ekonomik ve sosyal etkileri hakkında görüşleriniz nelerdir ?
- Kurumunuzun uluslararası arenada yapmış olduğu yardım faaliyetlerinin genel olarak yeterli olup olmadığı konusunda görüşleriniz neledir ?
- 2011'den itibaren ülkemize giriş yapan Suriyeli sığınmacılara yönelik yapılan yardımları nasıl değerlendiriyorsunuz ?
- Önümüzdeki dönemde Suriyeli sığınmacılara yönelik yapılacak yardımlar konusunda planlarınız nelerdir ?
- Suriyeli sığınmacılara yapılan yardımlar konusunda Türk toplumunun bakışı nasıl ? Sizin bu konu hakkındaki düşünceleriniz nelerdir ?

Bu sorulara kamu kurumu ve sivil toplum kuruluşu yetkilileri tarafından verilen cevaplar genel çerçevede ve sorularda görüldüğü üzere Suriyeli sığınmacılar özelindedir. Röportajda sorulan sorulara Adana İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, İl Göç İdaresi

Müdürlüğü ve Suriyeli Misafirler Koordinasyon Merkezi'nin görev dağılımında kendisine bağlı bulunduğu Vali Yardımcısı Kadir OKATAN'nın görüşleri şu şekildedir;

“Kamu diplomasisi, ülkemizde son yıllarda önemi artan Türkiye'nin yumuşak gücüdür. Kamu diplomasisi faaliyetleri devletlerin Uluslararası ilişkilerdeki ılımlı ve toplum tabanlı gönülleri kazanma politikası olarak dış politikada yeni bir diplomasi anlayışıdır. Bu kapsamda yapılan faaliyetlerinde ülkeler için uzun vadede faydaları olacaktır. Suriye'de ortaya çıkan iç karışıklıklar sonucu mağdur duruma düşen Suriye halkını, hem insani, hem vicdani hem de dinimiz gereği ölüme terk edemeyiz. Türk halkı yapısı ve kültürü gereği İnsan hayatın verdiği değer gereği her zaman mağdurun yanında olmuştur. Kitlesel olarak ülkemize gelen sığınmacılara kapılarımız açtık ve zor durumda ve yardıma muhtaç olan bu insanlara başta devletimiz olmak üzere birçok kurum ve kuruluşumuzla destek olmaktayız. Yapılan yardımlar konusunda Türk halkı hiçbir çıkar gözetmeksizin Suriyeli sığınmacıların yanında olmaktadır ve özellikle kış ayları başta olmak üzere her türlü yardım faaliyetine destek vermektedir. Kitlesel nüfusun ülke olarak kolay bir şekilde kontrol altına alınması kolay değildir. Barınma, gıda ve özellikle sağlık konusunda önemli ölçülerde devletimiz hizmet vermektedir. Suriyeli sığınmacılarla yönelik sağlık Bakanlığı'nın 'dil bilen birimi' oluşturma çalışması var. Bu çalışmayla Suriyeli mülteciler ile halkımız arasındaki en büyük sorunlardan biri olan iletişimdeki sıkıntıların giderilmesi düşünülmektedir. Türk toplumunun misafirperver bir yapısı var ve halkımız Suriyeli sığınmacılara yönelik elinde gelen yardımları yapmakta ve mağdurun yanında olmaktadır. Yapılan yardım faaliyetlerinin daha da geliştirilerek özellikle kampların daha yaşanabilir hale getirilmesi konusunda çalışmalar devam etmektedir.”

Röportajda sorulan sorulara Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı (AFAD) Adana İl Müdürü Gültekin GENÇ'in görüşleri şu şekildedir;

“Suriyeli sığınmacılara yönelik yapılan yardımlar, Osmanlı Devlet'inin geçmişte birçok topluma yapmış olduğu gibi dil, din, ırk gözetmeksizin insani olarak ve aynı zamanda İslam dinin gereği olarak yapılmaktadır. Yapılan yardımlar, hiçbir beklenti olmadan karşılıksız yapılmaktadır. Yapılan yardım çalışmalarında Türkiye elinden gelenin fazlasını yapmaktadır. Suriyeli sığınmacılara özellikle sağlık alanında çok büyük yardımlar yapılmaktadır.

Geleneksel olarak Türk toplumu mazlumu hiçbir zaman yalnız bırakmamıştır. Muhtaç insanlara yardım yapmak konusunda 4 yıldır ülkemizde bulunan sığınmacılara Türk halkı elinden gelen yardımı yapmaktadır. Kurum olarak da AFAD, sığınmacıların daha elverişli ortamlarda yaşamaları konusunda yardım faaliyetlerine devam edecektir.”

Röportajda sorulan sorulara Kızılay Adana Şube Başkanı Ramazan SAYGILI'nın görüşleri şu şekildedir;

“Kamu diplomasisi faaliyetlerinde Kızılay, Türkiye'nin yumuşak güç politikasında bir 'gülen yüzü' dür. Osmanlıdan itibaren Hilal-i Ahmer olarak faaliyet gösteren Kızılay'ın dünyanın birçok yerinde meydana gelen krizlerde Devlet, TİKA ve Kızılay işbirliğiyle faaliyet göstermektedir. Ülkemiz bulunduğu coğrafya gereği 'medeniyetler beşiği' olan stratejik bir bölgede yer almaktadır. İbn-i Haldun'un söylediği gibi 'coğrafya kaderdir' sözünden hareketle Türkiye, bulunduğu bölgede 1071'den var olmaktadır. Bu coğrafyada Kızılay olarak, 'ateş varken gül yetiştirip kokusunu diğer milletlere ulaştırmak' algısıyla hareket etmektedir. Bu kapsamda Kızılay, Türk milletinden aldığı güçle Pakistan, Filistin, Somali ve Haiti gibi dünyanın pek çok ülkesinde yapmış olduğu yardım faaliyetleriyle Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerinde dış yardım çatısı altında 'iyilik yüzü' olmaktadır. Türkiye, Osmanlı'nın 600 yıl hüküm sürdüğü topraklarda çıkan iç karışıklıklar sonucu ülkemize sığınan Suriyelilere kucak açmıştır. Tarihi ve kültürel bağlarımız olan bu insanlar, mülteci değil misafirimizdir. Ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacılara iç savaş bitene kadar barınma olanaklarının daha geliştirilmesi sağlanacak. İç savaş sonrası Suriyeli sığınmacılara ülkelerine döndüklerinde yardım faaliyetlerinin Pakistan, Nyenmar, Sudan da olduğu gibi normal hayatlarına dönene kadar psikoterapi yapılacaktır. Ülkemiz büyük bir devlettir ve büyük devletler, mazlumun yanında olur ve onları aç bırakmazlar. Ayrıca dinimiz gereği 'Size gelen sizde dirilmeli' diyerek toplum olarak her zaman mağdurun yanında olmamız gerektiğini bizlere göstermektedir.”

Röportajda sorulan sorulara İHH-Adana İnsani Yardım Derneği (ADYAR) Başkanı Veysel TEPELİ'nin görüşleri şu şekildedir;

“Kamu diplomasisi son yıllarda ülkeler açısından ön plana çıkartılan ve genel olarak dış politikada 'prestij' sağlamak ve toplumları etkileyerek 'gönülleri kazanmak'

amacıyla yapılan bir dış politika unsurudur. Milletlerarası ilişkilerde ikili ilişkiler oldukça önemli olmakla birlikte, kamu diplomasisi faaliyetlerinde sivil toplum kuruluşlarının yapmış olduğu yardımlar Türkiye için toplum tabanlı ilişkilerde önem arz etmekte ve Türkiye'nin uluslararası arenadaki saygınlığını artıracak bir unsurlardır. Aynı şekilde Türkiye'de sivil toplum kuruluşlarıyla yapmış olduğu yardım faaliyetlerinde karşılık beklemeden insani ve vicdani boyutta yardımlar yapmaktadır. Karşılıksız yapılan yardımlar ülkemizin yardım yapılan devletler nezdinde imajını artmaktadır. Örneğin; Pakistan depreminde İHH olarak biz insani yardım ofislerimizi kurduk ve bölgedeki insanlara yardım faaliyetinde bulduk. Bölge de bizden başka diğer devletlerinden yardım ofisleri yer almaktaydı. Fakat bölge insanı diğer devletler yerine özellikle bizleri tercih etti ve ülkemize duyulan güveni ve ülkemizin yardımlar sayesinde Uluslararası arenadaki imajını görmüş olduk. Dünyanın birçok yerinde yardıma muhtaç bölgeler var. Fakat bu bölgelerin büyük çoğunluğuna devletler ulaşabilmiş değil. Bu nedenle Türkiye'nin 'iyi niyet elçisi olarak' yardım faaliyetleri dünyanın birçok bölgesinde her zaman artarak devam edecek. İHH olarak, Suriyeli mültecilere barınma, gıda, sağlık, eğitim ve birçok alanda yardım yapmaktayız. 2014-2015 dönemi itibariyle eğitim alanında yaptığımız çalışmalar Milli Eğitim Bakanlığı bünyesine geçilerek, eğitim yardımları bakanlık tarafından üstlenilmiştir. Suriye'deki iç savaş bittikten sonrada Suriyeli sığınmacılara yönelik yardım faaliyetlerinin yetimhane, eğitim, sağlık, istihdam ve Okul TV gibi projelerle devam edilecek ve normal hayatlarına dönmelerinde yardımcı olunacaktır. Türk toplumu da genel olarak yapılan yardımlar konusunda destek vermektedir. Bu süreçte iki ülke toplu arasında entegrasyonu sağlamak gerekmektedir. Entegrasyon olmazsa kamp dışında var olan Suriyeli sığınmacılar ve halk arasında etki-tepki ortaya çıkabilir. Sığınmacıların ülke genelindeki durumları konusunda zamanla kontrol dışına çıkan bazı durumlarda sosyal problemler ortaya çıktığında uzun vadede Türkiye'yi hem ekonomik hem de sosyal olarak sıkıntıya sokabilir. Bu problemlerin ötesinde sınır ötesinde tampon bölge oluşturularak uluslararası yardım konusunda diğer ülkelerinde dikkatleri bölgeye çekilebilir. Bu şekilde hem iç huzur sağlanarak hem de uluslararası kamuoyunun dikkati bölgeye çekilerek ülkemiz ekonomik ve sosyal olarak bu sıkıntıları hafifletebilir.”

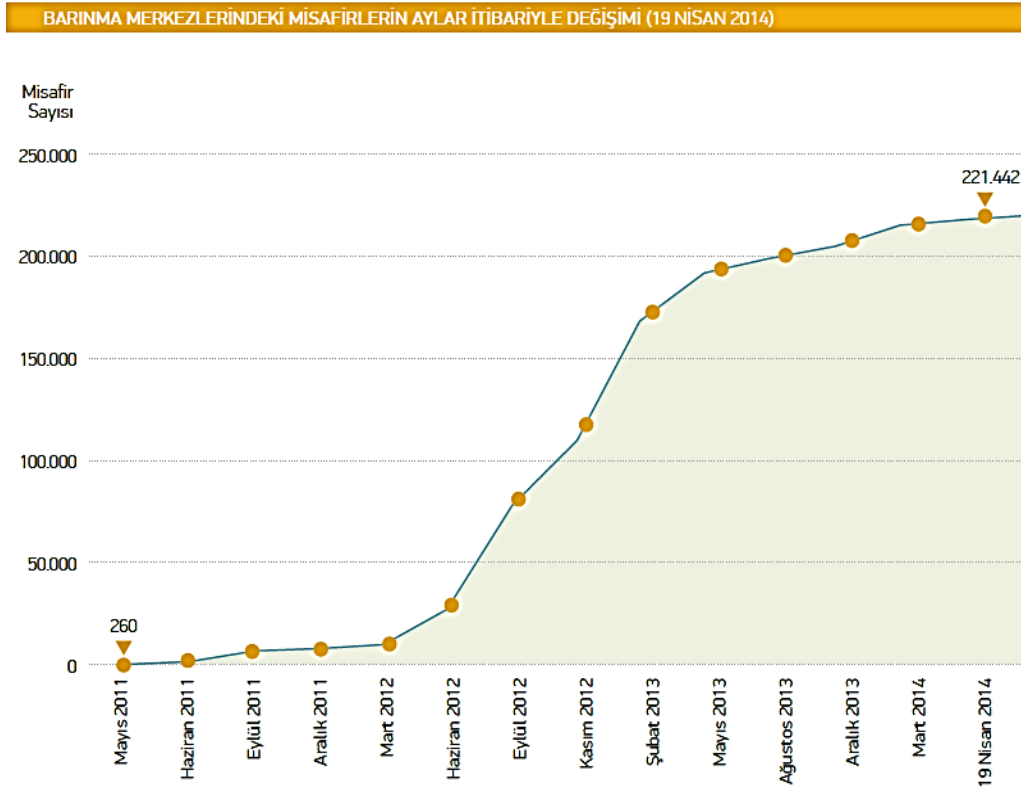
Yukarıda verilen cevaplara paralel olarak ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacıların bulunduğu iller ve kamplardaki durumu tabloya döküldüğünde Tablo 6 ve Şekil 26'da genel çerçevesiyle şöyle ifade edilmiştir;

Tablo 6: Suriyeli Sığınmacıların İllere Göre Dağılımı

İl	Barınma Merkezi Sayısı	Mevcut Suriyeli Sayısı	Toplam İçerisindeki Oranı
Şanlıurfa	4	73.739	33,3%
Kilis	2	37.678	17,0%
Gaziantep	4	33.950	15,3%
Kahramanmaraş	1	15.668	7,1%
Hatay	5	14.599	6,6%
Adana	1	11.451	5,2%
Adıyaman	1	9.901	4,5%
Osmaniye	1	9.230	4,2%
Mardin	2	8.151	3,7%
Malatya	1	7.075	3,2%
TOPLAM	22	221.442	100,0%

Kaynak: AFAD, 2014

Şekil 26: 2011-2014 Yılları Arası Ülkemize Gelen Suriyeli Sığınmacıların Sayısındaki Değişim

Kaynak : AFAD, 2014

Yukarıda verilen istatistikler, açıklamalar ve diğer tarihsel gelişmeler bizim Türk Dış Politikasında kamu diplomasisi faaliyetlerini etkin bir şekilde kullanmamız gerektiğini göstermektedir. Çünkü Suriye'yle geçmişten gelen çeşitli anlaşmazlıklar (Su, Hatay, Terör vb.) iki toplum arasındaki kültürel ve tarihsel zayıflayan bağları güçlendirmede kamu diplomasisi öğelerinin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk sorunların giderilmesinde çeşitli önerilerin getirilmesini de beraberinde ortaya çıkarmaktadır;

Sorun - 1: Suriyeli sığınmacıların Türkiye'deki barınma sorunları

Yapılan uygulama: Barınma merkezleri.

Öneri: İncelenen bölgede bahsedilen 22 barınma merkezinin diğer illerden ziyade sınıra daha yakın bölgelerde toplanması veya sınır ötesinde tampon bölge oluşturulması.

Sorun – 2: Barınma konusunda ülke içine dağılmış ve tezde kapsam dışı bırakılan Suriyeli sığınmacıların kontrol altına alınamaması.

Yapılan uygulama: Yok.

Öneri: Kayıtlı ve kamp dışında ülkenin dört bir yanına dağılmış mültecilerin kamplara yerleştirilmesi.

Sorun – 3: Suriyeli sığınmacıların yeterince eğitilerek durumun mahiyeti konusunda inisiyatif almamaları.

Yapılan uygulama: Milli Eğitim Bakanlığı'nın eğitim alanında yaptığı çalışmalar.

Öneri: Milli Eğitim Bakanlığı'na devredilen eğitim çalışmalarının tüm ülke içinde daha iyi hale getirilmesi ve Suriyeli sığınmacıların bu konuda bilinçlendirilmesi.

Sorun - 4: İç güvenlik sıkıntısı.

Yapılan uygulama: İşlenen suç oranında artış.

Öneri: Bu konuda Suriyeli sığınmacıları bilinçlendirme ve kontrol altına alma.

Sorun - 5: Ekonominin zarar görmesi

Yapılan uygulama: Uluslararası ve ulusal harcamalar.

Öneri: Yapılan yardımlar, belli oranda uluslararası desteğin gerekliliğini ortaya çıkardığından uluslararası alanda ve BM çerçevesinde gerekli lobicilik faaliyetlerinin yapılması.

Sorun - 6: Toplumdaki huzursuzluk.

Yapılan Uygulama: Yok.

Öneri: Suriyeli sığınmacıların durumunun doğru şekilde Türk halkına anlatılması, kontrol altına alınması ve ilk beş sorunda sözü edilen konuların açıklığa kavuşturulması.

Yukarıda verilen sorunlar ve öneriler ışığında sorunun daha geniş çerçevede irdelenmesi gerekmektedir. Ayrıca bu konuda dış yardımlar başta olmak üzere kamu diplomasisi uygulamalarının daha etkin bir şekilde hayata geçirilmesiyle Suriye ile olan geçmişten gelen sorunlar başta olmak üzere şu anda gündemde olan mülteci sorununun da iki ülke toplumu arasında ikili ilişkilerin uzun vadede daha yumuşayarak düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AFAD (2014), **Suriye'den Türkiye'ye Nüfus Hareketleri Raporu.**
- AFAD (2014), **Suriyeli Misafirlerimiz Raporu.**
- Akbaş, Z.(2011), **ABD'nin Ortadoğu Politikalarının Sürdürülebilirliği ve Ortadoğu'da Güç Mücadelesi**, http://www.historystudies.net/Makaleler/44851272_1-Zafer%20Akba%C5%9F.pdf Erişim Tarihi: (12.09.2014).
- Akçadağ, Emine (2003), **Dünya'da ve Türkiye'de Kamu Diplomasisi**, <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/emineakcadag.pdf>. Erişim Tarihi: (04.11.2014).
- Akçay, Engin (2012), **Bir Dış Politika Enstrümanı Olarak Türk Dış Yardımları**, Ankara: Turgut Özal Üniversitesi Yayınları.
- Akgün, Gündoğar (2011), **Ortadoğu'da Türkiye Algısı**, İstanbul: Tesev yayınları.
- Altunışık, M.B. (2011), **Türkiye'nin Ortadoğudaki Yumuşak Gücü ve Önündeki Engeller**, İstanbul: Tesev Yayınları.
- Anadolu Ajansı, <http://www.aa.com.tr/tr/kurumsal/61996--tarihce>; Erişim Tarihi: (21.11.2013).
- Arı, Tayyar (2008), **Geçmişten Günümüze Ortadoğu: Siyaset, Savaş ve Diplomasi**, 4. Baskı, Bursa: MKM Yayınları.
- Aytekin, Güven ve Erden, Lütfi (2007), “Yabancı Yatırımlar ve Mali Tepki Modeli: Türkiye İçin Bir Uygulama”, **H.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 25(1), 21-38.
- Başak, Cengiz (2010), **Uluslararası Örgütler**, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Başar, Hatice (2011), **Türkiye'nin Kamu Diplomasisi; Bir Örnek Çalışma TRT**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bektaş, Arsev (2002), **Siyasal Propaganda**, 1. Baskı, İstanbul: Bağlam Yayınları.

- Birtek, Nur (1998), **Türkiye'nin İkili Dış Yardımları: 1992–1996**, İstanbul: DPT Yayınları.
- Bostancı, Meltem (2012), **Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü ve Önemi**, 1. Basım: İstanbul: Anahtar Yayınları.
- Bozkurt, E. Özcan ve diğerleri (2001), **Avrupa Birliği Hukuku**, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Cull, J. Nicholas (2008), "Public Diplomacy: Taxonomies and Histories", **The Annals of the Academy of Political and Social Science**, 3, 6-8.
- Cull, J. Nicholas (2009), **Public Diplomacy: Lessons From The Past**, <http://uscpublicdiplomacy.org/sites/uscpublicdiplomacy.org/files/legacy/publications/perspectives/CPDPerspectivesLessons.pdf> Erişim Tarihi: (12.08.2014).
- Çevik, Senem (2014), **Turkey's Humanitarian Assistance: The Fourth Largest Donor State**, [http://asem.org.tr/en/publication/details/87/Turkey's Humanitarian Assistance-The-Fourth-Largest-Donor-State](http://asem.org.tr/en/publication/details/87/Turkey%27s-Humanitarian-Assistance-The-Fourth-Largest-Donor-State) Erişim Tarihi: (10.07.2014).
- Çopur, Ahmet, **Devrimlerdeki Medya Etkisi**, [http://arsiv.setav.org/public/HaberDetay.aspx? Dil= tr&hid= 69323&q= devrimlerdeki-medya-etkisi](http://arsiv.setav.org/public/HaberDetay.aspx?Dil=tr&hid=69323&q=devrimlerdeki-medya-etkisi); Erişim Tarihi: (16.12.2014).
- Davutoğlu, Ahmet (2011), **Stratejik Derinlik**, 2.Baskı, İstanbul: Küre Yayınları.
- Davutoğlu, Ahmet (2013), **Turkey's Humanitarian Diplomacy: Objectives, Challenges and Prospects**, <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2013/12/humanitarian-diplomacy.pdf>. Erişim Tarihi: (11.10.2014).
- Demir, Vedat (2012), **Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç**, 1. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Dışişleri Bakanlığı. **Dünya Sergileri/ Uluslararası Sergiler/ Botanik Sergileri**, http://www.mfa.gov.tr/dunya-sergileri-_expo_.tr.mfa, Erişim Tarihi: (15.03.2014).
- Edward R. Murrow (2014), **Public Diplomacy Alumni Association**, <http://publicdiplomacy.org/pages/index.php?page=aboutpublic-diplomacy.html>, Erişim Tarihi: (08.09.2014).
- Edward R. Murrow (2014), **What is Public Diplomacy**, <http://fletcher.tufts.edu/Murrow/public-diplomacy.html>, Erişim Tarihi: (08.09.2014).

- Ekşi, Muharrem (2014), **Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası**, 2. Baskı, Ankara: Siyasal Dağıtım Yayınevi.
- Erdoğan, İrfan ve Alemdar, Korkmaz (2005), **Öteki Kuram**, 3. Baskı, Ankara: Erk Yayınları.
- Erzen, Meltem Ünal (2012), **Kamu Diplomasisi**, 1.Baskı, İstanbul: Derin Yayınları.
- Gökırmak, Mert (2003), **Tehdit Dengesi ve NATO İttifakının Geleceği**, <http://www.kamudiplomasisi.org/makaleler/makaleler/124-kuereselleen-duenyada-diplomasi-kamu-diplomasisi-html>, Erişim Tarihi: (11.10.2014).
- Gözen, Ramazan (2010), **Türkiye'nin Değişen Dış Politikası**, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Gül, Abdullah (2007), **Yeni Yüzyılda Türk Dış Politikasının Ufukları**, İstanbul: Dış İşleri Bakanlığı Yayınları.
- Güneş, Abdulsemet (2011), **Ortadoğu Basını Örneğinde Türk Dış Politikası'nda Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç Söylemi**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İHH (2014), **Suriye Faaliyet Raporu**.
- İnceoğlu, Yasemin (2010), **Uluslararası Medya**, İstanbul: Derin Yayınları.
- Kalın, İbrahim (2011), **Soft Power and Public Diplomacy in Turkey**, <http://sam.gov.tr/soft-power-and-public-diplomacy-in-turkey/> Erişim Tarihi: (03.10.2014).
- Kalın, İbrahim (2014), **Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi**, <http://kdk.gov.tr/sag/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/20>, Erişim Tarihi: (12.09.2014).
- Kızılay (2015), **Suriye İnsani yardım Operasyonu Raporu**.
- Köksoy, Ergün (2013), **Halkla İlişkiler Bağlamında Kamu Diplomasisi Yöntemi**, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurtuluş, Begüm (2014), **21. Yüzyılda Değişen Kamu Diplomasisi Anlayışının Türk Dış Politikasına Yansımaları**, Yayınlanmış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nye, Jopseh (2005), **Dünya Siyasetinde Başarının Yolu Yumuşak Güç**, (Çev: Aydın, Rahyan), Ankara: Elips Kitabevi.

- Nye, Joseph (1990), **Bound to Lead: The Changing Nature of American Power**, New York: Basic Books.
- Özkan, Abdullah ve Ersoy Öztürk, Tuğçe (2012), **Kamu Diplomasisi**, 2. Baskı, İstanbul: Tasam Yayınları.
- Şahin, Süleyman (2013), **Türkiye’de Kalkınma ve İşbirliği Dış Yardımlarının Kurumsallaşması**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sancar, Gaye Aslı (2012), **Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler**, 1. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Seib, Philip (2009), **Amercan Behavioral Scientist**, Stanford: Publications.
- Sevüktekin, Mustafa (2014), **Dış Yardım ve Türkiye**, <http://www.enfal.de/sosyalbilimler/d/026.htm>, Erişim Tarihi: (10.10.2014).
- Snow, Nancy (2009), **Handbook of Public Diplomacy**, New York: Routledge.
- Sönmezoğlu, Faruk ve diğerleri (1992), **Uluslararası İlişkiler Sözlüğü**, İstanbul: Cem Yayınevi.
- Sönmezoğlu, Faruk (1996), **Değişen Dünya ve Türkiye**, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Szondi, G. (2009), **Central and Eastern Public Diplomacy**, New York: Routledge.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı, **Dışişleri Bakanı Sayın Ahmet Davutoğlu'nun V. Büyükelçiler Konferansında Yaptığı Konuşma**, http://www.mfa.gov.tr/disisleribakani-sayinahmet-davutoglu_nun-v_-buyukelciler-konferansinda-yaptigi-konusma_-2-ocak-2013_-ankara.tr.mfa; Erişim Tarihi: (14.03.2014).
- TİKA (2008), **Kalkınma Yardımlarına İlişkin Tanımlar ve Örnekli Açıklamalar**.
- TİKA (2013), **Kalkınma Yardımları Raporu**.
- URL, <http://kdk.gov.tr/kurumsal/kurulus/7>, Erişim tarihi: (15.09.2011).
- URL, <http://kdk.gov.tr/kurumsal/vizyon-misyon/8>, Erişim tarihi: (15.09.2011).
- URL, <http://www.ihh.org.tr/calisma-tur-ve-alanlarimiz> Erişim tarihi: (13.10.2014).
- URL, http://www.academia.edu/7229818/WEB_3_0 Erişim Tarihi: (16.09.2014).

URL, http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/140718_israil_gazze_canli. Erişim Tarihi: (19.08.2014).

URL, <http://www.ihh.org.tr/hakkimizda>, Erişim Tarihi: (02.07.2014).

URL, <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf>:11 Erişim Tarihi: (12.08.2014).

URL, <http://www.kizilay.org.tr/kurumsal/sayfa.php?t=-Kurumsal-Tarihcemiz> Erişim Tarihi: (15.10.2014).

URL, <http://www.m.net.tr/Kuramsal/Tarihce.aspx>, Erişim Tarihi: (30.08.2014).

URL, <http://www.mfa.gov.tr/disisleri-bakanligi-ustun-hizmet-plaketi-ile-devlet-nisan-ve-madal-yalarinin-verilmesi-.tr.mfa>, Erişim Tarihi: (16.07.2014).

URL, <http://www.mfa.gov.tr/dis-politika-genel.tr.mfa>, Erişim Tarihi: (16.07 2014).

URL, <http://www.mfa.gov.tr/dis-politika-genel.tr.mfa>, Erişim Tarihi: (16.07. 2014).

URL, <http://www.mfa.gov.tr/ulkemizin--yurtdisinda-tanitimi.tr.mfa>, Erişim Tarihi: (16.07. 2014).

URL, <http://www.mfa.gov.tr/yurt-disinda-duzenlenen-tarihi-eser-sergileri.tr.mfa>, Erişim Tarihi: (16.07.2014).

URL, <http://www.mfa.gov.tr/yurt-disinda-duzenlenen-tarihi-eser-sergileri.tr.mfa>, Erişim Tarihi: (16.09.2014).

URL, <http://www.mfa.gov.tr/yurtdisinda-son-zamanlarda-duzenlenen-turk-yillari-ve-mevsim-leri.tr.mfa>, Erişim Tarihi: (16.09.2014).

URL, <http://www.musiad.org.tr/MusiadHakkinda.aspx?id=4> Erişim Tarihi: (09.10.2014).

URL, <http://www.oreilly.com/pub/a/web2/archive/what-is-web-20.html>, Erişim Tarihi: (20.09.2014).

URL, <http://www.tusiad.org.tr/komisyonlar/tusiadinternational/?f%5Byear%5D=2012&f%5Bmonth%5D=5>. Erişim Tarihi: (12.10.2014).

URL, <http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/erasmus-program%C4%B1>. Erişim Tarihi:(12.08.2014).

- URL, <http://yee.org.tr/turkiye/tr/kurumsalYunusEmreEnstitüsü>, Erişim Tarihi: (07.08.2014).
- URL, <http://yee.org.tr/turkiye/tr/kurumsal>; Erişim Tarihi: (10.01.2014).
- URL, <http://yyd.org.tr/haberler/llo-yyd-yemende-saglik-bahari.html> Erişim Tarihi: (15:10.2014).
- URL, <https://about.twitter.com/> Erişim Tarihi : (12.12.2014).
- URL, <https://www.facebook.com/facebook/info>, Erişim Tarihi: (27.11.2013).
- URL, https://www.bbc.co.uk/turkce/kurum-sal/2010/10/000001_bbcturkce_radyo.html, Erişim Tarihi: (13.07.2014).
- URL, <https://www.Foxnews.com>"Obama's hashtag diplomacy with Russia sparks new criticism about weak foreign policy" Erişim Tarihi: (26.02.2014).
- Yağmurlu, Aslı (2007), “Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi”, **İletişim Araştırmaları Dergisi**, 5(1), 9-38.
- Yalçınkaya, Ahmet (2013), **Kamu Diplomasisi**, 2. Baskı, İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, İbrahim (2004), **Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim**, 2. Baskı, Ankara: Seçkin Yayınları.

ÖZGEÇMİŞ

Halil YILMAZ, 1987 yılında Tokat'ta doğdu. İlköğrenimini Tokat Yeşilirmak İlkokulu'nda ve Gülbahar Hatun İlköğretim Okulu'nda, orta öğrenimini Tokat Atatürk Lisesi'nde tamamladı. 2005 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümünü kazandı ve 2011 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladı. YILMAZ, iyi derecede İngilizce ve orta derecede Rusça bilmektedir.